Josep Palau i Fabre. Llafranc, 1943

EDICIÓ CRÍTICO-GENÈTICA DE *POEMES DE L'ALQUIMISTA* DE JOSEP PALAU I FABRE

Tesi doctoral de Carme Barragan Izquierdo
Director: Josep Maria Balaguer i Sancho
Doctorat en Llengua i Literatura Catalanes i Estudis Teatrals
Departament de Filologia Catalana
Facultat de Lletres
Universitat Autònoma de Barcelona
2017

A la meva família

AGRAÏMENTS

Aquesta tesi no hauria vist la llum sense la col·laboració especial d'Alícia Vacarizo, que em va obrir les portes de la Fundació, amb una amabilitat extrema, i em va oferir la consulta de tot el material disponible sobre poesia que va escriure en vida Josep Palau i Fabre.

Al director, Josep Maria Balaguer, per la seva paciència, per la seva inestimable ajuda, i per haver contribuït a la meva fascinació per l'obra de Josep Palau i Fabre i a la conseqüent realització d'aquesta tesi.

A Víctor Martínez-Gil, pels seus consells sobre edició crítica i per haver-me també esperonat, juntament amb Jaume Aulet i Maria Campillo, a l'elaboració d'aquest treball.

SUMARI

1. INTRODUCCIÓ P. 6-7

2. EDICIÓ CRÍTICO GENÈTICA DE *POEMES DE L'ALQUIMISTA* P. 8-319

   2.1. PRESENTACIÓ P. 8-9
   2.2. EL TEXT BASE P. 9-10
   2.3. L'AVANTTEXT P. 10-14
   2.4. ELS APARATS P. 14-17
   2.5. ELS TESTIMONIS P. 17-38
   2.6. SIGNES I ABREVIATURES P. 38-40
   2.7. EDICIÓ CRÍTICO-GENÈTICA P. 41-319

3. CONCLUSIONS P. 320-327

4. BIBLIOGRAFIA P. 328-331

5. ANNEXOS P. 332-484

   5.1. ANNEX 1- DESCRIPCIÓ SUBCARPETES P. 333-464

   5.2. ANNEX 2- DOCUMENTS ADJUNTS P. 465-484

1. INTRODUCCIÓ

La tesi *Edició crítico-genètica de* Poemes de l'Alquimista *de Josep Palau i Fabre* és un treball que mostra la gènesi de l'obra poètica mestra de l'autor.

L'interès per la poesia palauifabriana es va iniciar ara fa uns 10 anys, gràcies a la descoberta del llibre *Poemes de l'Alquimista*, en una assignatura del Doctorat dirigida per Josep Maria Balaguer. De llavors ençà, el llibre ha estat objecte, per part nostra, d'estudis diversos, que es van materialitzar en el que va ser el nostre treball de recerca: *La vidència i la follia. Un recorregut per* Poemes de l'Alquimista *de Josep Palau i Fabre.*

Motivats, doncs, pel que vam considerar una obra clau, no només pel que fa al seu evident vincle amb la història literària, sinó també per la multiplicitat de discursos (metafísics, metapoètics, històrics, estètics...)[1] que hi trobem, vam encetar una investigació que havia d'esdevenir la nostra tesi final. Volíem demostrar que *Poemes de l'Alquimista* era una obra unitària, que s'havia d'entendre des del seu conjunt o des de la seva totalitat; que en l'estudi dels poemes hi trobaríem tota una sèrie d'argumentacions sobre la concepció de l'art i la poètica; que el seu autor va mantenir-se en tot moment a les avantguardes dels corrents artístics; etc.

Partíem, doncs, del nostre treball de recerca. Teníem en ment algunes de les preguntes que ens van sorgir durant la realització de l'esmentat treball de recerca i que transcrivim, tot citant-lo:

1 Els discursos metaliteraris o metapoètics que trobem a *Poemes de l'Alquimista* són nombrosos: la relació poeta-poesia, les interrelacions de les diferents arts (sobretot pintura-poesia, en menor grau música-poesia), els conceptes mimesi i/o alteritat... Destaquem alguns estudis que s'hi refereixen: Josep Maria Balaguer (2010) analitza aquest concepte de "modernitat" des d'una òptica palaufabriana a "Josep Palau i Fabre: dels pintors de la vida moderna als poetes moderns de la vida"; Denise Boyer (2003) exemplifica les diferents relacions poesia-poeta que s'hi estableixen, tot fent ús de quinze textos de l'època franquista a "El metallenguatge del subjecte poètic en la poesia del franquisme"; Joaquim Molas (1992) a "Les avantguardes literàries: imitació i originalitat" parla d'aquest lligam entre pintura i poesia que s'estableix a partir de les avantguardes i Enric Balaguer (1996) analitza els conceptes d'"imitació", "traducció" i "transcreació" a "Imitació /traducció/transcreació en *Poemes de l'Alquimista (1952)* de Josep Palau i Fabre".

> «Acabo la introducció dient que per a l'elaboració del nostre treball hem fet servir el llibre *Poemes de l'Alquimista*, edició definitiva d'Edicions Proa, 1997 i que tots els poemes citats provenen d'aquesta edició. Fora interessant i productiu fer una edició crítica de l'obra poètica de Palau i Fabre. No és objecte del nostre estudi, però no ens podem estar de preguntar-nos per què en les primeres edicions Palau publica el llibre de poemes amb un apartat anomenat "Laberint" i, en canvi, l'any 1997, a *PA97*, el titula "Fragments del laberint"? i per què es canvien paraules i guanyen en intensitat alguns poemes? i, encara més important, per què l'afegitó d'escrits?» (2010, p. 9-10)

Aquestes preguntes ens van portar a fer una visita a la Fundació Palau de Caldes d'Estrac, per tal de cercar alguns documents que hi donessin resposta. Gràcies a Alícia Vacarizo, va arribar a les nostres mans el gruix de mecanoscrits i manuscrits poètics que l'autor va escriure en vida (l'avanttext[2]). Més de vuitanta carpetes testimonials, que contenien i contenen l'ànima poètica de Palau i Fabre. No ens vam poder estar de comentar-ho a la segona reunió de seguiment de la tesi, on se'ns va fer esment de la possibilitat de recollir tota la important documentació en un estudi crític. Després de donar-hi voltes i tot i que l'edició genètica s'allunyava una mica del propòsit inicial del treball, vam decidir canviar-ho i encetar una edició crítico-genètica de *Poemes de l'Alquimista*, amb l'objectiu de donar a conèixer el procés de construcció i de reelaboració constant de l'obra. Altrament, la pròpia edició serviria per demostrar que va existir en tot moment un interès constant per part de l'autor per establir el que hauria de ser la seva obra poètica tancada, unitària, definitiva, total...

La tesi, doncs, parteix d'aquests documents trobats a la Fundació i ha estat a través de la recensió que hem elaborat el gruix d'aquesta edició.

2 "Segons Bellemin Noël, l'avanttext és el conjunt constituït pels esborranys, els manuscrits, les proves, les variants; cal considerar-lo des de la perspectiva d'allò que precedeix materialment una obra, quan aquesta és tractada com un text, i pot fer sistema amb ella." (ct Martínez-Gil, 2001, p. 94)

2. EDICIÓ CRÍTICO-GENÈTICA DE *POEMES DE L'ALQUIMISTA*

2.1. PRESENTACIÓ

Poemes de l'Alquimista és una obra que parteix de la constant reelaboració. S'edita per primera vegada l'any 1952, però alguns dels seus poemes, recollits en llibres, veuen la llum uns anys abans. Són quatre els reculls editats amb anterioritat a l'any 52, els tres primers d'edició clandestina i l'últim publicat a París: *Balades amargues*, *L'aprenent de poeta 1936-1942. Imitació de Rosselló-Pòrcel* i *Càncer.* Tots quatre, més l'avanttext, les diferents edicions de *Poemes de l'Alquimista*, i els poemes que Palau dóna a conèixer, abans de la seva publicació en llibre, a les revistes *Poesia (19944-1945)* i *Ariel (1946-1951),* formen el material per a l'elaboració de la nostra edició.

El nostre treball es distribueix en quatre seccions, inclosa la presentació. La segona, ("Edició crítico-genètica de *Poemes de l'Alquimista*"), a més, consta dels següents apartats: "El text base", on n'expliquem la tria; "L'avanttext", on ens referim als documents trobats a la Fundació Palau, a l'arxiu poètic personal de l'autor; "Els aparats", on n'expliquem la construcció i tria; "Els testimonis", on els descrivim i els llistem; "Signes i abreviatures", important per a entendre els aparats i "Edició crítico-gènetica" amb la *varia lectio*, entesa com a "conjunt de lliçons i de variants d'un text" (Martínez-Gil, 2001, p. 29). Els últims apartats els formen les conclusions, la bibliografia i els annexos.

Pel que fa a les referències bibliogràfiques hem seguit l'estil MLA (Modern Language Association of America), però l'hem variat en l'apartat de les citacions, tot fent servir els anys en la descripció bibliogràfica dels documents.

Finalment, hi hem consignat dos annexos: un primer, on descrivim breument la documentació existent a les carpetes testimonials i no testimonials de l'arxiu personal de Palau i Fabre vinculat a la poesia. Hi hem consignat, no només els poemes pertanyents a *Poemes de l'Alquimista,* sinó també

hi hem llistat els altres poemes que va compondre Palau i Fabre, i, en algun cas, els hem transcrit amb l'objectiu de deixar palesa una trajectòria poètica viscuda amb un constant esperit de renovació, intrínsec en Palau. A més, hem volgut transcriure aquells articles sobre poesia que hem trobat en aquestes carpetes que formen l'avanttext i que esdevenen molt útils per entendre i resseguir el pensament de l'autor. I, finalment, un segon annex, on hem inclòs, entre d'altres, documents fotocopiats de poemes que creiem inèdits, algunes fotocòpies que mostren la germinació dels apartats del llibre, la factura de la impressió de *Càncer*, i les cartes que Joan Triadú escrigué a Josep Palau i Fabre, amb motiu de la publicació de *Poemes de l'Alquimista* (1952).

2.2. EL TEXT BASE

"En termes generals, el criteri que ha de guiar la tria del filòleg ha de ser el de considerar com a text base aquell que testimonia l'última voluntat de l'autor". (Martínez-Gil, 2001, p. 247) "En els autors contemporanis, sembla que aquest text base hauria de coincidir amb el darrer conservat "autoritzat" per l'autor" (Veny-Mesquida, 2015, p. 24).

En el nostre cas, *L'obra literària completa I* (*OLC05*) és l'última voluntat de Palau i Fabre i el darrer volum conservat, revisat i autoritzat per ell mateix. És per això, el considerem el text base.

Ara bé, mentre el revisàvem, vam observar la mancança d'una peça important de la secció "Pots i Potingues" de "Fragments del Laberint": el poema en castellà "Tierra fértil". Palau i Fabre, però, no manifestà en cap moment la intenció de desmembrar la seva gran obra poètica ni de trencar l'engranatge del llibre amb l'eliminació del poema. Ho vam poder contrastar amb Alícia Vacarizo, i també amb Joan Riambau, que a través de Víctor Martínez-Gil ens ho va acabar de confirmar.[3] Per

3 Víctor Martínez-Gil ens va facilitar la informació mitjançant una consulta per correu electrònic. Joan Riambau va contestar tot advertint que: "En Palau, i està en bona part escrit a la nota introductòria, va voler incloure en la seva obra literària completa tots els seus textos en català, castellà i francès. Quedaven excloses només les obres relacionades amb Picasso que requerien anar acompanyades de les corresponents il·lustracions, i tota la seva correspondència (que no considerava obra literària). Per tant, l'absència del poema "Tierra fértil" només es pot considerar un error de l'edició. El volum I es va preparar a partir dels materials preparats pel propi Palau i ell en va revisar personalment les proves tipogràfiques. Potser es va partir d'una edició en la que no hi era el poema "Tierra fértil" en castellà. També pot ser que en la composició dels textos es bolqués l'edició de Círculo bilingüe i aquest poema es perdés. En qualsevol cas, no hi ha cap motiu per a que no hi figuri el poema." A l'índex en català de l'edició bilingüe que va editar Círculo de lectores l'any 2002 no es llista el títol del poema "Tierra fértil", que sí apareix a l'índex en castellà. Un possible ús d'aquest per a *OLC05* pot haver provocat aquesta important omissió.

això, podem concloure que la no inclusió de "Tierra fértil" és un error d'edició. Tot i que Palau revisà i corregí l'obra, en aquells anys les seves condicions de salut no li permeteren arranjar tal magnitud de projecte amb les condicions més òptimes. Pel que fa a *Poemes de l'Alquimista*, doncs, *OLC05* presenta aquesta llacuna important.[4] Com no es tracta d'una variant d'autor, sinó de tradició, hem optat per, tot i mantenir com a text base l'*Obra literària completa I,* incloure el poema "Tierra fértil" en la seva versió del 1997 (*PA97*, testimoni genèticament anterior a les obres completes de 2005).

2.3. L'AVANTTEXT

A l'arxiu de la Fundació, fins a la data final d'elaboració d'aquest treball, el material autògraf de Palau i Fabre relacionat amb *Poemes de l'Alquimista* i amb les seves creacions poètiques, es troba distribuït en sis caixes d'arxiu que contenen subcarpetes amb pestanya lateral amb una breu descripció del contingut; i, dins d'aquestes, hi ha unes altres subcarpetes senzilles, tipus foli, que són les que estan referenciades (anotació del codi de catalogació i breu descripció del contingut). Aquestes últimes són les que contenen dins el material autògraf.

D'aquestes subcarpetes referenciades, les que inclouen *Poemes de l'Alquimista* són les que hem anomenat "carpetes testimonials" (llistades a l'apartat 2.5). Les sis caixes d'arxiu es descriuen així:

- 02.01 ACTIVITAT LITERÀRIA I DE CREACIÓ 1. 02.01.09 POESIA. *POEMES DE L'ALQUIMISTA.*1931/1938
- 02.01 ACTIVITAT LITERÀRIA I DE CREACIÓ 2. 02.01.09 POESIA. *POEMES DE L'ALQUIMISTA.* 1939-1940-1943 (-1944)

4 L'*Obra literària completa II* presenta també mancances de textos i assaigs de l'autor. Jordi Coca ens ho adverteix a la seva tesi "El laberint del jo. . .": "En canvi sí que constatarem les limitacions de l'Obra Literària Completa i les llacunes sorprenents que s´hi troben. És veritat que Palau va tenir cura personalment dels dos volums de l'OLC, però la provisionalitat dels resultats és palmària. Vegis, per exemple, la sorprenent migradesa de textos de Palau i Fabre sobre Baudelaire que apareixen a l'OLC." (2011, p. 33).

Sobre Baudelaire, Alícia Vacarizo ens ha fet saber que existeix un gruix important de documents en una carpeta mai revisada. Així mateix, ens ha constatat la mancança de força assaigs de Palau al volum segon de les obres literàries completes, fruit de la rapidesa de l'edició, davant l'estat de salut delicat de Palau i Fabre.

- 02.01 ACTIVITAT LITERÀRIA I DE CREACIÓ 3. 02.01.09 POESIA. *POEMES DE L'ALQUIMISTA.* 1944-2000
- 02.01 ACTIVITAT LITERÀRIA I DE CREACIÓ 4. 02.01.09 POESIA. *POEMES DE L'ALQUIMISTA.* VERSIONS EN FRANCÈS
- 02.01 ACTIVITAT LITERÀRIA I DE CREACIÓ 5. 02.01.09 POESIA. *POEMES DE L'ALQUIMISTA.* VERSIONS EN CASTELLÀ
- s/d 02.01 ACTIVITAT LITERÀRIA I DE CREACIÓ 6. 02.01.09 POESIA. *POEMES DE L'ALQUIMISTA.* FULLS-ANOTACIONS DIVERSES

Per a la realització del nostre treball, no només hem considerat les tres primeres caixes d'arxiu, sinó que també hem inclòs la sisena, on hem trobat, a banda d'anotacions importants per a la comprensió del llibre, alguns poemes. La quarta i cinquena s'allunyen del nostre treball, en tant que, tot i contenir poemes solts escrits pel propi Palau, els textos són en francès i en castellà i no hi ha cap dels dos poemes de *Poemes de l'Alquimista* escrits en aquests idiomes ("Tierra fértil" i "La femme du poète").

Hem afegit, també, les carpetes de teatre D9246, D9023 i D9024, on trobem com a fragments teatrals els poemes "Les imprecacions del diable" i "Senyera 1942". D9246 (*AsdT*) és un manuscrit autògraf, sense datar, escrit amb tinta negra en fulls de mida quartilla, de l'obra teatral inèdita *Banderola catalana.* Conté un parlament del personatge "Dimoni", que és el poema "Les imprecacions del diable". Aquest primer manuscrit s'amplia en un testimoni posterior escrit a màquina (D9023, *A42T1*), amb tinta blava, amb fulls de mida quartilla i que porta de títol *Retaule del dimoni*. En aquest, inclou no només "Les imprecacions del diable", sinó que a l'última escena, abans de caure el teló, el personatge "Enric" fa un parlament que és "Senyera, 1942". Finalment, a l'última versió (D9024, *A42T2*) d'aquest retaule, al testimoni que l'autor mecanografia amb tinta negra, titulat *Retaule del dimoni falangista (Farsa lírica en un acte)*, trobem novament els dos poemes. Jordi Coca s'hi refereix a la seva tesi: "*Una mica més endavant* [es refereix a l'assaig "Poesia i teatre"] *se'ns diu que hi ha dos poemes més que, en un primer moment, també eren obres de teatre: "Un o dos anys després sorgia, amb gran esforç, però d'una manera que pretenia també ser autònoma, una altra obreta, aquesta vegada en vers, de tres personatges, un petit retaule del*

que només considero vàlids dos fragments que he salvat en tant que poemes: les Imprecacions del diable *(*Les imprecacions del diable, *formant part de* L'alienat*) i* A una banderola catalana*", que segurament és "Senyera 1942" i que a l'OLC trobem immediatament després del primer"* (*op. cit.* p. 57). Sobre el títol "A una banderola catalana", cal assenyalar que a l'avanttext trobem un testimoni (*A44M1*) de "Senyera 1942" titulat "(Mots) A una banderola catalana pels temps de prescripció" i a D1601, una carpeta de l'arxiu de la Fundació Palau que conté correspondència i documentació general, existeix un testimoni autògraf mecanoscrit del poema titulat "A una bandera, en temps d'interdicció". El text acompanya una carta de 1968 on Ramon Comas, amb motiu del llibre homenatge a Pompeu Fabra, demana mitjançant una carta (vegeu annex 2, p. 478) a Josep Palau i Fabre un poema. Palau li envia "Senyera 1942", però amb el títol "A una bandera, en temps d'interdicció". Hem inclòs a la llista de testimonis aquesta carpeta D1601. Cal dir que constitueix un dels pocs autògrafs conservats per Palau i Fabre de poemes del llibre que ha estat escrit, amb seguretat, amb data posterior a la primera edició de 1952. Aquest, i uns manuscrits de 1999 previs a una exposició per a la Galeria Montcada (D12144-*A99G*), són els únics evidents que, fins a la data d'avui, es conserven posteriors. Cal assenyalar, però, que, pel tipus de manuscrits, els testimonis trobats a la carpeta D12177 (*AsdP*), dins de la sisena caixa d'arxiu, també podrien ser posteriors a 1952[5].

Tot el material inclòs a les caixes d'arxiu primera, segona, tercera i sisena l'hem volgut descriure mínimament i per això hem elaborat un document a part, que hem anomenat "Annex 1. Descripció subcarpetes". Convé indicar que la major part dels textos s'escriuen en paper de bona qualitat i que la mida més utilitzada és la quartilla. No obstant, hi ha un nombre considerable de testimonis que s'escriuen en una mida no estàndard i, per tant, hem hagut de fer-ne una descripció aproximada.

El codi de referència de la Fundació que s'aplica a les subcarpetes poètiques s'inicia amb la lletra D majúscula seguida d'un número de cinc xifres (menys en un cas: D8201, que no conté, però, cap escrit de *Poemes de l'Alquimista*). Per tal de simplificar l'aparat crític i alhora fer-lo més descriptiu,

5 D12177 conté uns poemes diferents a D12144. Ara bé, són testimonis manuscrits en paper de barba, sense variants, transcrits igual que el text base i on trobem el poema "Balada", poema sense títol fins a *PA02b*, amb el títol coincident amb el del text base. Cosa la qual ens fa pensar que aquests textos poden ser unes proves preparatòries per a alguna exposició posterior a 1997. Creiem que es tracta de l'exposició de la Galeria Montcada de 1999. Així doncs, ambdues carpetes podrien ser les proves prèvies a les còpies autògrafes que es portaren a terme per a l'exposició.

hem canviat la D per una *A* d'avanttext, seguida de l'any últim d'elaboració dels escrits, més una lletra majúscula que es correspon amb la inicial del títol donat a la descripció del contingut. (Vegeu el llistat de testimonis dins l'apartat 2.5.)

Totes les carpetes testimonials anteriors a l'any 1952, que contenen poemes del llibre, i que arriben fins a les galerades d'aquesta primera edició, s'han inclòs, com a testimonis, i s'han inventariat, quan així ha calgut, a la capçalera de l'aparat crític a peu de pàgina. Des de l'any 1952 fins a l'any 2000, només hem trobat que continguin poemes del llibre els manuscrits amb tinta negra, transcrits sobre paper de barba, que són les provatures per a l'edició especial que l'any 1999 prepara la Galeria Montcada per a una exposició dedicada al llibre, i que apuntàvem unes línies més amunt, i una carpeta força enigmàtica, datada de 1976-77 i etiquetada com a "Proves per a una 3a. edició". El que podrien ser, en aparença, les proves de la 3a. edició del llibre, són, en canvi, el pròleg "Tanmateix" i unes fotocòpies de poemes, prèvies a les galerades de la impressió de la sisena. Un cop contrastat el material amb Alícia Vacarizo, hem pogut comprovar, pel tipus de lletra manuscrita, que les proves impreses estan corregides (mida i tipus de lletra, paginació, ubicació dels títols...) per una mà que no és la de Palau. El fet que les proves s'iniciïn amb el pròleg "Tanmateix" de l'any 1977, però que després apareguin pàgines coincidents amb les de l'edició de 1991, és a dir, que hi hagi una mescla d'ambdues edicions (ens ho constata sobretot el número de pàgina que s'hi atorga als textos, que en el cas del pròleg coincideix amb *PA77* i en el dels poemes amb *PA91*), ens convida a pensar que es tracta d'una documentació que Palau degué obtenir de l'editorial Proa, i que és un possible esborrany del pas d'una edició a l'altra. Per tot plegat, i sobretot perquè creiem que no és un text controlat per l'autor, no l'hem inclòs a la nostra edició.

Així doncs, les carpetes testimonials extretes de l'avanttext s'inicien l'any 1937, amb el primer document (D12084-*A37P*) on s'escriuen poemes recollits a *Poemes de l'Alquimista*, i finalitzen l'any 1952, amb les galerades de la primera edició de l'obra. Incloem, no obstant, les proves per a la Galeria Montcada de 1999 (D12144 - *A99G*), la carpeta D1601 i les tres relacionades amb el teatre, ja que totes són carpetes testimonials que pertanyen a l'arxiu personal de l'autor i que contenen dins autògrafs de poemes del llibre.

Cal afegir que tots els textos poètics de *Poemes de l'Alquimista* surten recollits dins les carpetes testimonials que van de 1937 a 1952; cosa la qual ens permet afirmar que els poemes del llibre es van escriure tots abans de la primera edició. Vol dir això que l'afegiment de poemes en les edicions posteriors és tot un exercici meditat de recuperació de textos escrits amb anterioritat (el gruix de l'obra se situa entre els anys 30 i 40). Tenim d'exemple "Beatus Ille...", poema incorporat a *PA77*, però que fou escrit l'any 43, o "Versos d'amor pagà", que s'afegeix a l'edició de 1991, però que el tenim documentat des de l'any 38. Per a nosaltres, incloure poemes que ja formaven part de la gestació del llibre és contribuir a una recuperació de la seva idiosincràsia. A més, cada moviment implica una millora en la comprensió del missatge global i/o de l'apartat afectat. Són exercicis meditats pel poeta, que en el cas de Palau es realitzen amb l'objectiu clar de donar al públic una obra poètica única, unitària, vertebrada, evolutiva i completa.

Aquest gruix de carpetes, propietat de la Fundació Palau, es conserva en bon estat i és d'una completesa i riquesa extraordinària. No només poemes, sinó també alguns dels pensaments estètics de Palau i Fabre o de les seves inquietuds poètiques s'hi conserven. Una d'elles és la preocupació constant pels aspectes de correcció de la llengua, amb tirallongues de paraules corregides i exercicis pràctics de millora ortogràfica, que, per raons òbvies, no hem consignat en les descripcions del contingut de les carpetes.

2.4. ELS APARATS

Els nostres aparats s'elaboren formalment seguint les directrius de l'escola italiana, bàsicament, Contini i les seves aportacions sobre les variants d'autor. Trobem clau el treball previ descriptiu de les variants d'autor per a entendre els elements que vertebren una obra (sobretot quan tenim davant un document com *Poemes de l'Alquimista*, que abraça tota una trajectòria poètica). A més, aquest estudi ens pot proporcionar una eina bàsica per a poder aprofundir-hi en una anàlisi posterior interpretativa, de caire més conceptual. De fet, les dues escoles més importants sobre filologia d'autor manifesten la importància de les variants d'autor. Tal i com assenyala Víctor Martínez-Gil, tant a la disciplina francesa de crítica genètica, com a la italiana de crítica de les variants "les uneix sobretot el fet que interpreten la literatura des del punt de vista de les variants d'autor i que tant l'una

com l'altra pressuposen una concepció de l'obra d'art, i en particular de l'obra literària, com a fet dinàmic i no estàtic, impossible d'encabir i de fixar en un únic text net, polit i acabat" (2002, p. 85).

Per tal de seguir els criteris establerts per Alberto Blecua (1990) d'intel·ligibilitat, coherència i exhaustivitat[6], hem volgut fer un aparat mixt de variants: un a peu de pàgina, sota la capçalera de l'aparat, i un altre al costat del poema, en paral·lel. En el primer hi hem reflectit l'avanttext, amb totes les variants d'autor perquè, com que la *varia lectio* és complexa i les variants són força nombroses, en un aparat en paral·lel hagués quedat un text enfarfegat i inintel·ligible. En canvi, el menor nombre de variants dels textos editats ens ha convidat a constatar les lliçons crítiques al marge dret del poema. Tots dos aparats són negatius (només hem consignat els testimonis que presenten variants) i són de caràcter progressiu (hem partit de la lliçó variant més antiga a la més recent).

A l'hora de fer la *selectio* de variants, a cap dels dos aparats hem considerat les variants ortogràfiques, trobades bàsicament a l'avanttext. Cal dir que, guiat per una constant preocupació formal, l'autor, en algun cas, les ha anat corregint en el propi dossier genètic, en el pas d'un testimoni a l'altre. Tampoc hem consignat, en el cas dels mecanoscrits, els errors de picatge de l'autor; ara bé, un cop hem hagut de transcriure una lliçó o una variant ho hem fet tal i com apareixen escrites al testimoni. Pel que fa a les variants institucionals o paradigmàtiques dels textos editats i dels mecanoscrits autògrafs (com ara la supressió en alguns llocs crítics de la preposició "a" davant d'infinitiu), no les hem descrit, tot i que volem remarcar que la qüestió formal referida a la normativa de la llengua és una preocupació manifesta per l'autor. Palau i Fabre inclou als autògrafs algunes variants d'aquest tipus per tal de millorar-los formalment, així com a les correccions del llibres editats. Altrament, tampoc hem assenyalat l'ús o no-ús del primer signe d'interrogació, el qual, en el text base, trobem per sistema a tots els enunciats interrogatius. Hem optat per transcriure els poemes amb tots dos signes d'interrogació, tot respectant el text base; però desconeixem si es tracta d'una decisió compartida per l'autor o exclusiva de l'editor. Finalment, volem assenyalar que

6 "El aparato deberá ser claro, coherente con las conclusiones de la *recensio* y con el sistema de signos utilitzado en el texto y exhaustivo. Hay que reconocer, sin embargo, que no siempre es posible llevar a la práctica esas exigencias de inteligibilidad, coherencia y exhaustividad . . . Tanto más claro e inteligible será un aparato cuanto con mayor facilidad pueda el lector controlar las variantes y conocer el carácter y valor de las mismas. Es, por consiguiente, importante seguir el sistema más inteligible de aparato de variantes" (Blecua, 1990, p.147).

hem inclòs una divergència tipogràfica provocada per la intervenció de l'autor, la del poema "Peix", en què l'ús o no de la cursiva pot afectar el contingut del poema (vegeu *infra*, p. 166).

Per tal de disposar d'una major claredat en la informació, hem organitzat els aparats de variants amb alguna lleugera diferència entre l'un i l'altre. Mentre que a l'aparat a peu de pàgina, a les unitats crítiques, hem indicat el número de vers o de línia on trobem el *loci critici*, seguit del *lemma* tancat amb claudàtor, a l'aparat de variants en paral·lel no hem especificat ni el *lemma* ni el número de vers o de línia, ja que hem afegit la variant directament al marge dret del lloc crític. Pel que fa a les variants de títol i a les de datació, a l'aparat a peu de pàgina s'hi consignen amb la sigla **T** tancada amb claudàtor, en el cas del primer, i amb el mot **Data** tancat amb claudàtor en el cas del segon. Quan el títol o la data no hi consten al text base i sí en un o més testimonis, s'afegeix el signe de conjunt buit (Ø) just abans del claudàtor de tancament. Per tal d'afavorir una lectura genètico-evolutiva, totes les variants, sempre que ha estat possible, s'han presentat ordenades cronològicament de més antigues a més modernes en ambdós aparats. Quan no s'ha pogut especificar l'ordre temporal, s'han marcat amb el signe "↔" els estadis afectats (vegeu l'apartat 2.6. Signes i abreviatures).

En una altra faixa, sota l'aparat de variants a peu de pàgina, hem inclòs un aparat de notes, en què hem afegit informació sobre alguns aspectes relacionats amb les variants consignades i amb el poema. Quan l'anàlisi deriva del comentari del títol se situa a continuació de la sigla **T**, quan és de la data, va després de la paraula **Data** i si es refereix a alguna variant s'hi anota primer el número de línia o de vers on se situa la lliçó crítica i es realitza després el comentari. Si es transcriu alguna lliçó o variant, o alguna cita, aquesta s'incorpora en cursiva i es fa servir el signe ~ per a l'el·lipsi de mots intermedis. Hem volgut incloure també en aquest aparat de notes informació relacionada amb la situació del poema en l'estructura externa del llibre. Com veurem, un dels canvis de què pateix o, millor dit, gaudeix el llibre *Poemes de l'Alquimista* en les seves revisions és el relacionat amb l'alteració de l'ordre dels poemes, així com amb l'afegiment de nous escrits. És per això, hem volgut deixar constància del moviment viscut per un poema fins a la seva inserció final. Aquest comentari se situa rere les sigles **OE** (ordre estructural).

Assenyalem, també, que a l'aparat crític les lliçons o variants s'escriuen amb lletra rodona i els comentaris en lletra cursiva i a l'aparat de notes es fa a l'inrevés.

2.5. ELS TESTIMONIS

Els testimonis s'han consignat a la capçalera de l'aparat ordenats cronològicament. Hem establert dues agrupacions: una primera, amb l'abreviatura **Test.**, on hi constatem els testimonis de l'avanttext (carpetes testimonials de l'arxiu de la Fundació Palau) i una segona, amb l'abreviatura **Test.$_2$**, on hi consignem els testimonis editats. Els que formen l'avanttext es poden considerar tots genètics i s'ordenen cronològicament, per tal de mostrar-ne la successió en el temps i, a més, se separen amb un espai. Dins, però, de la segona agrupació consignem entre parèntesis aquells testimonis que en l'*stemma* no ocupen l'eix central, i que els considerem ramificacions del testimoni que el precedeix. Les reimpressions que es limiten a copiar el text no es consignen. Tots els testimonis citats, tant a la capçalera de l'aparat (inventari de testimonis) com a l'aparat de notes, s'escriuen en cursiva. Així mateix, en el cas dels documents trobats a l'avanttext, hem volgut especificar a l'inventari de testimonis si l'autògraf s'escriu a mà (*ms*). En la resta de casos, tots els textos es presenten escrits a màquina. Quan es tracta de més d'una versió afegim una numeració (ms_1 ms_2 ms_3...)

Pel que fa als exemplars corregits per l'autor (*c1LAP44*, *c2LAP44*, *cPA72*, *cPA79*, *cPA91*) trobats a la Fundació Palau, hem optat per consignar-los dins de l'inventari de testimonis només en aquells poemes que es veuen afectats per aquestes correccions.

Les carpetes testimonials, que formen l'avanttext, es troben arxivades i repartides, com ja hem dit, en 6 caixes d'arxiu (vegeu *supra* p. 10-11). La primera caixa inclou els textos que el poeta elaborà des de l'any 1934 al 1938. Consta de deu carpetes testimonials amb poemes de *Poemes de l'Alquimista*. Cal remarcar que costa d'establir l'ordre temporal exacte dels testimonis considerats de 1938. A l'hora d'ordenar-los, ens hem basat en la quantitat de lliçons variants de cada un del poemes, en les similituds o diferències amb el text base i en la pròpia evolució de les variants. Pel que fa a la segona, que va del 1939 al 1943-44, conté vint-i-cinc carpetes testimonials, amb poemes del llibre, amb les galerades de *L'aprenent de poeta* i amb un fragment d'unes galerades de *Madona*

fantasia. Cal assenyalar, però, que aquesta segona caixa, la referència de la qual arribava fins al 1943 quan nosaltres la vam obrir, consta de dues carpetes testimonials amb poemes escrits l'any 1944 (*A44M1* i *A44M2*) i que per això Alícia Vacarizo va afegir a mà "1944" a l'etiqueta de la caixa d'arxiu. Pel que fa a la tercera, del 1944 al 2000, conté setze carpetes testimonials, amb les galerades de *Poemes de l'Alquimista* de l'any 1952 incloses; en canvi, com ja s'ha dit, la quarta i la cinquena caixes no contenen testimonis per a la nostra edició. Finalment, la sisena té dues carpetes testimonials amb diverses anotacions sobre poesia i sobre el llibre *Poemes de l'Alquimista*.

Tot i que la majoria de carpetes contenen textos d'un sol any d'elaboració, existeixen alguns testimonis que abracen més d'un any. Aquests, els hem consignat amb la data numèrica última que hi roman (així passa amb *A44M1* o *A44M2*, que contenen escrits datats entre 1941 i 1944). Ara bé, en l'inventari, aquests testimonis s'han volgut ordenar seguint l'evolució cronològica del poema i no la nomenclatura. Els comentaris, que puguin sorgir d'aquestes situacions, es descriuen a l'aparat de notes rere les sigles **IT** (inventari de testimonis).

Llistat de testimonis de l'avanttext

Aquest llistat inclou totes les carpetes testimonials (un total de 58) que contenen els escrits de *Poemes de l'Alquimista*: les que formen part de les quatre caixes d'arxiu relacionades amb la poètica de Palau i Fabre i les tres que hem extret de la documentació relacionada amb el teatre. Cal sumar un plec de fulls (D11747) trobats dins d'un exemplar de *Poemes de l'Alquimista* de 1952 (R8401) i que contenen un testimoni autògraf del poema "La reverència", i la carpeta D1601. Són els testimonis que descrivim, quan s'escau, a la capçalera de l'aparat crític, a continuació de l'abreviatura **Test.** *c.* indica *circa*, o data aproximada.

(Per a una descripció del contingut complet d'aquestes carpetes testimonials vegeu l'annex 1).

CATÀLEG	CODI	ANY	TÍTOL
D12084	*A37P*	1937	*Presó de primavera*
D12087	*A38P1*	*c.*1938	Plec de poemes
D45062	*A38P2*	*c.*1938	Plec de poemes
D12086	*A38P3*	*c.*1938	Plec de poemes
D12085	*A38C*	*c.*1938	*Corba lírica*
D12092	*A38O*	1938	"Ofereixo aquest..." 22-4-1938 i altres
D12089	*A38PA1*	*c.*1938	*Poemes abans del poeta*
D12090	*A38PA2*	1938	*Poemes abans del poeta*
D12088	*A38PI*	1938	*Primavera incipient*
D12091	*A38PL*	1938	*Primer llibre de versos*
	cA38PL		Correccions al llibre *Primer llibre de versos*
D12103	*A40P*	1940	Plec de poemes, esborranys
D12094	*A40I1*	1940	*Intermezzo*
D12096	*A40I2*	1940	*Intermezzo*
D12097	*A40I3*	1940	*Intermezzo*
D12098	*A40I4*	1940	*Intermezzo*
D12099	*A40L*	1940	*La rosa*
D12122	*A40N*	16/07/1940	"Nocturn"
D12156	*A41P*	1941	Plec de poemes
D12100	*A41M*	1939-1941	*Meandres*
D12106	*A42P1*	1940-1942	Plec de poemes. Mecanoscrit
D12102	*A42ED*	1940-1942	Exercicis diversos
D12111	*A42P2*	1942	Plec de poemes
D12109	*A42E1*	1942	*Els Grans Poemes de l'Emperador Iang-Po-tzu*
D12110	*A42E2*	1942	*Els Grans Poemes de l'Emperador Iang-Po-tzu*
D12125	*A42E3*	1942	*Els Grans Poemes de l'Emperador Iang-Po-tzu*
D12126	*gA43L*	1943	*L'aprenent de poeta. Galerades*
	A43L		*L'aprenent de poeta. Dos poemes solts dins les Galerades*
D12131	*A43M*	1943	*Mals sonets a Hillevi*
D10785	*A43LS*	1943	"La sabata"

D10973	*A43N*	1943	“Nuditat. La sabata”
D12127	*A43P1*	1943	Plec de poemes
D12128	*A43P2*	1943	Plec de poemes
D12129	*A43I*	1943	*Imitació de Rosselló-Pòrcel*
D12108	*A44M1*	1941-1944	*Madona fantasia*
D12107	*A44M2*	1941-1944	*Madona fantasia*
D48662	*gA44M*	*c.*1944	*Galerades Madona Fantasia* (full solt)
D12133	*A44S*	1944	“Sol” (3 versions manuscrites)
D12132	*A44SD*	1944	“Salvador Dalí”
D10050	*A45L1*	1945	“L'amor de Crorimitekba”
D10051	*A45L2*	1945	“Les metamorfosis de Crorimitekba”
D12170	*A45L3*	1945	“Les metamorfosis de Crorimitekba”
D12134	*A45P*	1945	Plec de poemes
D12136	*A45C1*	1944-1945	*Càncer*
D12137	*A45C2*	1945	*Càncer*
D12135	*pA46C*	1944-1946	*Càncer. Proves*
D12820	*A46T*	1946	*Teoria dels colors*
D12189	*A46P*	1946	Poemes “Divertimento” i “El lector invisible”
D12141	*A48P*	1945-1948	Plec de poemes
D11635	*A50C*	1950	“Cant espiritual”, titulat “Oració com si Déu existís”
D45064	*A50P*	1950	Pròleg: “No m'agraden els pròlegs...”
D12142	*gA52P*	1952	*Galerades de Poemes de l'Alquimista* i carta de J Triadú
D12144	*A99G*	1999	Galeria Montcada. Proves
D12171	*AsdD*	sense data	Diversos-6a. caixa d'arxiu “Ofereixo aquest llibre...”
D12177	*AsdP*	sense data	Poemes-6a. caixa d'arxiu
D9246	*AsdT*	sense data	Teatre. *Banderola catalana*
D9023	*A42T1*	28/01/42	Teatre. *Retaule del dimoni Falangista. Esbós teatral*
D9024	*A42T2*	26-28/1/42	Teatre. *Retaule del dimoni Falangista. Farsa lírica en un acte*
D11747	*AsdN*	sense data	Notes i “La reverència” (dins exemplar *PA52* R8401)
D1601	*A68S*	1968	“Senyera 1942”, títol “A una bandera, en temps d'interdicció”

Pel que fa als textos editats, descrivim les obres que hem fet servir per a la nostra edició. Per tal de garantir l'estudi genètic de *Poemes de l'Alquimista*, hem seleccionat només aquells testimonis que creiem controlats per l'autor i que han incidit, en major o menor grau, en l'elaboració final del llibre.

– ***BA43*** →*Balades amargues.* Melilla: Bossoms editor, 1943. Edició clandestina. 25 exemplars estampats sobre paper de fil.
A la Fundació Palau no disposen de cap exemplar. La Biblioteca de l'Ateneu té un exemplar sense numerar, amb una dedicatòria: "A la Sra. Vda. Crexells, en record d'aquests temps amargs. 5-5-43". Referència 134208. El nom de l'editor no hi surt reflectit i sí ens diu que "Solament han estat tirats vint-i-cinc exemplars".

– ***LAP44*** →*L´aprenent de poeta 1936-1942.* Barcelona: La Sirena, 1943. Edició clandestina.
100 exemplars numerats en paper fil Guarro. La Fundació Palau en disposa de dos: el núm. 29 (R4854) i el núm. 95 (R4344), amb correccions autògrafes.
El llibre *L'aprenent de poeta*, com se'ns recorda a *Càncer* (vegeu annex 2, p. 472), és una edició clandestina de 100 exemplars, editada a Barcelona l'any 1944, però que va sortir a la llum amb data 1943. Creiem que, per raons de Censura, es va optar per fer servir aquest recurs consistent a manipular la datació. És per això, l'hem referenciat *LAP44* i no *LAP43*.

– ***c1LAP44*** →Exemplar núm. 92 (R4854), de l'arxiu de la Fundació Palau, amb una correcció feta a mà, amb tinta negra, al poema "Imatge de Gala" de *L'aprenent de poeta 1936-1942*.

– ***c2LAP44*** →Exemplar núm. 95 (R4344), de l'arxiu de la Fundació Palau, amb dues correccions a mà, una primera amb tinta blava i una segona amb tinta negra, al poema "Imatge de Gala" de *L'aprenent de poeta 1936-1942*.

– ***IRP45*** →*Imitació de Rosselló-Pórcel.* Barcelona: La Sirena, 1945. Edició clandestina. Edició numerada de 100 exemplars en paper Offset. A l'arxiu de la Fundació hi trobem el número 61 (R4343) i el 62 (R4852).

– ***C46*** →*Càncer.* París: Edicions de l'Alquimista, 1946. Edició de 100 exemplars en paper "Velin Blanc" numerats de l'1 al 100. A la Fundació Palau disposen d'un exemplar "d'autor, fora de sèrie" (R4851).

– ***PA52*** →*Poemes de l´Alquimista 1936-1950.* París: La Sirena, 1952[1]. Edició clandestina. 200 exemplars. La Fundació disposa de tres exemplars (R7609, R4346 i R8401); un d'ells, R8401, amb

notes i correccions.

L'any 1951 Joan Triadú publica al llibre *Antologia de la Poesia Catalana (1900-1950)* poemes de *PA52*, tot especificant el nom d'algunes seccions encara no editades com "Fragments del laberint" i "Atzucac". La correspondència entre Palau i Fabre i Joan Triadú, que adjuntem a l'annex 2, certifica que Triadú, com a amic i col·laborador en la publicació del llibre, tenia ja l'any 1950 en el seu poder els textos inèdits de *Poemes de l'Alquimista*. El llibre de Palau, de fet, va trigar dos anys a poder-se publicar. Entremig, Palau pogué afegir el poema "La mort sobrevivent", escrit el 1952.

– ***cPA52*** →*Poemes de l´Alquimista 1936-1950.* París: La Sirena, 1952[1]. Edició clandestina. 200 exemplars. R8401. Exemplar amb notes i correccions manuscrites amb tinta blava i amb tinta negra.

– ***PA72*** →*Poemes de l´Alquimista.* Barcelona: Proa, Col·lecció Els Llibres de l´Óssa Menor 72, 1972[2]. Edició censurada.

Palau i Fabre afirma al pròleg que es tracta d'una reimpressió de la 1a. edició, però que patí les tisores de la Censura: *"He volgut que aquesta edició de* Poemes de l'Alquimista *aparegués tal com havia estat projectada vint anys enrere . . . L'única llacuna ha estat la supressió involuntària dels poemes "Idil·li", "Salvador Dalí" i "Les metamorfosis de Krorimitekba" . . . defujo d'introduir esmenes en aquests poemes."* A l'*Obra literària completa II* (Palau i Fabre, 2005, p. 225) comenta que el llibre es va sotmetre a la censura i va retornar sense "Idil·li" i "Les metamorfosis" i mutilats "Paradís Atroç" (dos últims versos) i una estrofa de "Salvador Dalí", fet pel qual va decidir suprimir-lo. Cal dir, però, que aquest testimoni presenta algunes variants d'autor en els poemes i en pateix una reestructuració: el poema "Comiat" passa a ocupar el lloc últim de l'obra. Per això, ens aventurem a situar-lo com a obra revisada per l'autor dins de l'eix central de l'*stemma*.

– ***cPA72*** →Exemplar corregit a mà per l'autor amb tinta blava. Es troba a la Fundació Palau, amb referència R4347.

– ***PA77*** →*Poemes de l´Alquimista.* Barcelona: Proa, 1977[3] 1979[4]. Edició restaurada, revisada i augmentada.

– ***cPA79*** → Exemplar anotat per l'autor trobat a la Fundació Palau, amb referència R12256. En ell, marca les pàgines, tot indicant una reestructuració dels poemes, que es farà efectiva en l'edició revisada de 1991. Hi ha a l'inici del llibre, en un petit full, una nota manuscrita, que transcrivim. Al revers del full s'escriuen els noms de Rafael Alemany i Enric Balaguer.

"*1. Idea d'alquímia: tota poesia és alquímia i és alquímica: imatges, idees, sentiments, sensacions,etc.*

2. Un llibre on trobessin cabuda (totes) o les màximes formes possibles d'humanitat: la joia, la tristesa, el dolor, la sensualitat, la quimera, etc., però sobretot les més altes i les més bruixes, les més ideals i les més execrables, les més febles o les més vergonyoses.

3. Un llibre on trobessin cabuda totes les formes mètriques possibles...

4. Una cosa no va veure l'altra, s'impliquen mútuament.

5. La música de les paraules, la música de la llengua.

6. Un llibre servible..."

– ***PA79b*** →*Poemas del Alquimista. Antologia.* Trad. Josep Palau i Fabre. Esplugues de Llobregat: Plaza y Janés. Col. Selecciones de Poesia Española, 1979. Text bilingüe.

– ***PA84o*** →*Poemes de l´Alquimista. Em va fer Joan Brossa i Des d´un got d´aigua fins al petroli.* Barcelona: ed. 62/Orbis, 1984[5]. Edició conjunta amb Joan Brossa. Reimpressió de la 2a.

– ***PA91*** →*Poemes de l´Alquimista.* Barcelona: Proa, Col·lecció Els Llibres de l´Óssa Menor 72, 1991[6]. Revisada per l'autor.

– ***cPA91*** →Exemplar corregit amb tinta negra per l'autor. Es troba a la Fundació Palau sota la referència R4350.

– ***PA97d*** →*Poemes de l´Alquimista.* Barcelona: Diputació de Barcelona. Col·lecció Llibres d'abril, 1997[7]. Edició no venal. Reimpressió de la sisena, corregida i revisada per l'autor.

– ***PA97*** →*Poemes de l´Alquimista.* Barcelona: Proa. Col·lecció Els Llibres de l´Óssa Menor 72, Revisada per l'autor. 1997[8] 2001[9] 2005[10]

– ***PA02b*** →*Poemas del Alquimista.* Trad. Josep Palau i Fabre. Barcelona: Galaxia Gutemberg/Círculo de Lectores, 2002. Prefaci de Juan Goytisolo. Edició bilingüe.

– ***OLC05*** →*Obra literària completa I.* Barcelona: Galaxia Gutenberg, Cercle de Lectors, 2005. Última edició revisada, autoritzada i modificada per l'autor.

I les següents revistes:

– ***rP45*** →*Poesia.* Barcelona: La Sirena, 1944-1945, edició facsímil, del núm. 1 al núm. 20, 1944-1945. Revista feta per Josep Palau i Fabre.

– ***rA51*** →*Ariel. Revista de les arts (1946-1951).* Edició facsímil, del núm. 1 al núm. 23. Revista fundada per Josep Palau i Fabre, Joan Triadú, Miquel Terradell, Josep Romeu i Francesc Pau Verrié.

Hem optat, també, per incloure com a testimoni la revista *Poesia*, que feta pel propi Palau i Fabre, participa de la gènesi de *Poemes de l'Alquimista*. Els poemes de Palau que hi trobem i que s'inclouran després al llibre són: "Paraules (cerquen música)", "Arena de l'amor", "La gran cursa del mar", "Triomf d'alta follia", tres tankes (temes en i) d'"Els grans poemes de l'emperador Iang-Po-Tzu", "Paradís atroç" i un fragment de "Les metamorfosis de Crorimitekba". Tots els textos es publiquen abans a la revista que no pas als llibres. Els quatre primers poemes són els dedicats a Rosselló-Pòrcel, que Palau escrigué l'any 1943 i que després va incloure a *Imitació de Rosselló-Pòrcel* l'any 1945; les tanques, en canvi, les va escriure el 1942 i no les publicà en un dels seus llibres fins a *PA52*; "Paradís atroç" l'escriu el 1944 i el trobem a *C46* i, finalment, el fragment de "Les metamorfosis de Crorimitekba" l'escriu al mateix temps que decideix publicar una part a la revista. De fet, vam trobar a l'arxiu de la Fundació, a la carpeta D12170 (*A45L3*) tres fulls mecanoscrits numerats a partir del 3, que es corresponen amb totes les parts del text menys la primera, la que es va publicar a *Poesia*. Els dos fulls que falten podrien ser els utilitzats, per tant, per a la revista.

El mateix passa amb *Ariel*, revista on Palau, un dels fundadors, publica tres poemes no editats encara a cap dels seus reculls. Es tracta de "Don Joan", que va ser publicat a la revista de maig de 1946 i després recollit a *Càncer*, llibre publicat a finals de 1946 (al colofó indica que sortí d'impremta el 20 d'octubre del citat any); i de "L'aventura" i "Cant espiritual", que surten primer a la revista i després a l'edició de 1952 (*PA52*). D'*Ariel* també hi ha alguna documentació a l'avanttext, a la caixa d'arxiu de Palau i Fabre editor.

Convé assenyalar que els primers i pocs poemes de Palau que surten a la llum pública als anys 30 es fan des de publicacions de revistes com *La publicitat*, on al número 19216 (7-VI-1936, p. 2) trobem "Tors nu". Aquest poema forma part dels primers reculls de l'avanttext (*Corba lírica* o *Poemes abans del poeta*). Ara bé, tant "Tors nu" com altres localitzats, són poemes que no esdevenen part del gruix de textos triats per a formar part de *Poemes de l'Alquimista*; és el que passa amb "Els versos començats", que es publica a *La Publicitat* l'1 de març de 1936 o "L'ideal", publicat al número 53, 14 de gener de 1939, a la revista "Meridià". Aquest últim el trobem documentat a l'avanttext, tant a *Corba lírica* com a *Poemes abans del poeta,* sota el títol "Sonet Shakesperià (a Carles Riba, tribut)" (la presència de Carles Riba en aquests primers anys de la poètica palaufabriana és notòria. En parlem a les conclusions, quan ens aventurem a definir les etapes poètiques de Palau). El poema sortirà també a *Exercicis diversos*, sota el títol "Idea" (veg. annex 1).

Si dissenyem l'arbre genealògic, l'*stemma* resultant podria esdevenir de la següent manera:

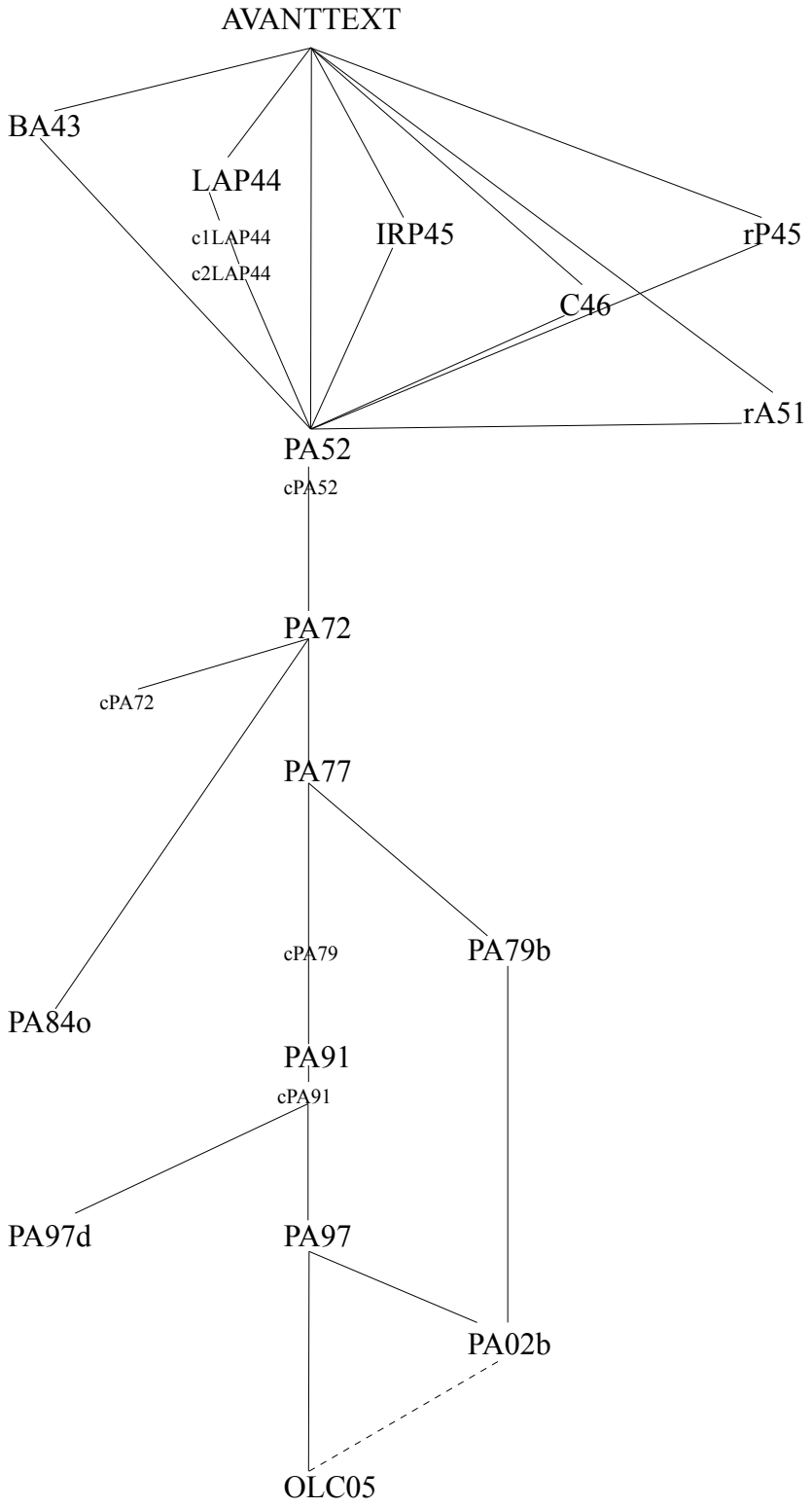

Hem considerat els exemplars *c1LAP44*, *c2LAP44, cPA52*, *cPA79*, *cPA91* com a testimonis genètics, ja que les variants introduïdes afecten el testimoni posterior situat a l'eix central. En canvi, les correccions de *cPA72* no esdevenen lliçons en els successius testimonis i, per tant, es perden en el temps. És per això, el considerem evolutiu i el situem fora de l'eix genètic central. Així mateix, hem deixat constància de la contaminació d'*OLC05* per part de *PA02b*, pel que es refereix a la no inclusió del poema "Tierra fértil".

Un recorregut per les diferents edicions impreses i pels poemes que les conformen, ens mostra com l'obra de Palau i Fabre va evolucionant estructuralment. El poeta la modifica, com ja hem apuntat (vegeu *supra* p. 14), tot movent de lloc poemes o bé tot incorporant alguns textos de l'avanttext.

Creiem que aquest procés es pot entendre millor si indexem els poemes i els apartats dels testimonis que pertanyen a l'eix genètic. És per això, hem volgut donar aquesta informació a través de la següent taula. No incloem, per tant, ni les ramificacions, ni les reimpressions; però tampoc, els exemplars corregits per l'autor.

OLC05	***PA97 i PA91***	***PA77***	***PA72***	***PA52***	***PRIMERENCS***
L'aprenent...	*L'aprenent...*	*L'aprenent...*	*L'aprenent...*	*L'aprenent...*	***LAP44***
Llibre primer	*Llibre primer*	*Llibre primer*			
Epigrames...	*Epigrames...*	*Epigrames...*			
Cama nua	Cama nua	Cama nua			
Cama vestida	Cama vestida	Cama vestida			
Coll de dama	Coll de dama	Coll de dama			
Versos d'amor...	Versos d'amor...				
Orient	Orient	Orient			
El primer amor	El primer amor	El primer amor			
Història d'una...	*Història d'una...*	*Història d'una...*			
Desvetllament	Desvetllament	Desvetllament			
Cançó de la...	Cançó de la...	Cançó de la...	Cançó de la...	Cançó de la...	Cançó de la...
Excés de la...	Excés de la...	Excés de la...			
Darreries	Darreries	Darreries			
Comiat	Comiat	Comiat			
Alba dels ulls	*Alba dels ulls*	*Alba dels ulls*			

Testa d'Hipnos	Testa d'Hipnos	Testa d'Hipnos	Testa d'Hipnos	Testa d'Hipnos	Testa d'Hipnos
Autoretrat	Autoretrat	Autoretrat	Autoretrat	Autoretrat	Autoretrat
La naixença...	La Naixença...	La Naixença...			
Nàpols	Nàpols	Nàpols			
Tànger	Tànger	Tànger			
La reverència	La Reverència	La Reverència			
Helena...	Helena...	Helena...	Helena...	Helena...	Helena...
Imatge de Gala	Imatge de Gala	Imatge de Gala	Imatge de Gala	Imatge de Gala	Imatge de Gala
Llibre segon	*Llibre segon*	*Llibre segon*			
Poemes epi...	*Poemes epi...*	*Poemes epi...*	*Poemes epi...*	*Poemes epi...*	*Poemes epi...*
Pedra	Pedra	Pedra	I Pedra	I Pedra	Pedra
Missiva	Missiva	Nocturn	II Cama nua	II Cama nua	Nocturn
Retrat	Retrat	El dictat	III Cama vestida	III Cama vestida	El dictat
Ningú no ho...	Ningú no ho...	La dona	IV Coll de dama	IV Coll de dama	“Quantes...”
Nocturn	Nocturn	Poeta-Narcís	V Orient	V Orient	Poeta-Narcís
El dictat	El dictat	A la Rosa	VI El primer amor	VI El primer amor	A la Rosa
La dona	La dona	Dona	VII El cavaller	VII El cavaller	Dona
Poeta-Narcís	Poeta-Narcís	“Et deixo,...”	VIII Nocturn	VIII Nocturn	“Et deixo,...”
A la rosa	A la rosa		IX El dictat	IX El dictat	
Dona	Dona		X La dona	X La dona	La cançó més...
“ET DEIXO,...”	“Et deixo,...”		XI Poeta-Narcís	XI Poeta-Narcís	En la mort de...
			XII A la Rosa	XII A la Rosa	Carole Lombard...
			XIII Dona	XIII Dona	Versos tristos
			XIV “Et deixo,...	XIV “Et deixo,...	Fragment del...
Balades...	*Balades...*	*Balades...*	*Cont. L'Apre...*	*Cont. L'Apre...*	***BA43***
El cavaller	El cavaller	El cavaller	La cançó més...	La cançó més...	El cavaller
L'ingrat	L'ingrat	L'ingrat			L'ingrat
Els mots del...	Els mots del...	Els mots del...			Balada amarga
Balada	“La noia que...”	“La noia que...”			Els mots del...
Veu ardent...	Veu ardent...	Veu ardent...			“La noia que...”
La dona	La dona	La dona			La dona
Història	Història	Història			Veu ardent de...
La núvia	La núvia	La núvia			La núvia
Elegies	*Elegies*	*Elegies*			Història
Jo em donaria...	Jo em donaria...	Jo em donaria...	Jo em donaria...	Jo em donaria...	Balada
L'impossible	L'impossible	L'impossible			

Cançó breu	Cançó breu				
Sirènides	Sirènides	Sirènides			
Carole Lombard...	Carole Lombard...	Carole Lombard...	Carole Lombard...	Carole Lombard...	
Versos tristos	Versos tristos	Versos tristos	Versos tristos	Versos tristos	
Fragment del...	Fragment del...	Fragment del...	Fragment del...	Fragment del...	
L'alienat	*L'alienat*	*L'alienat*	*L'alienat*	*L'alienat*	
Els grans poe...	*Els grans poe...*	*Els grans poe...*	*Els grans poe...*	*Els grans poe...*	
I . . . X	I . . . X	I . . . X	I . . . X	I . . . X	
Imitació de...	*Imitació de...*	*Imitació de...*	*Imitació de...*	*Imitació de...*	***IRP45***
I Fira encesa	*I Fira encesa*	*I Fira encesa*	*I Fira encesa*	*I Fira encesa*	*I Fira encesa*
Nova Leda	Nova Leda	Nova Leda	Nova Leda	Nova Leda	Nova Leda
Ballada	Ballada	Ballada	Ballada	Ballada	Ballada
Peix	Peix	Peix	Peix	Peix	Peix
Lorelei	Lorelei	Lorelei	Lorelei	Lorelei	Lorelei
Mirall	Mirall	Mirall	Mirall	Mirall	Mirall
Vi dolç	Vi dolç	Vi dolç	Vi dolç	Vi dolç	Vi dolç
Paraules...	Paraules...	Paraules...	Paraules...	Paraules...	Paraules...
II. Rosa secreta	*II. Rosa secreta*	*II Rosa secreta*	*II Rosa secreta*	*II Rosa secreta*	*II Rosa secreta*
Imitat de Dante	Imitat de Dante	Imitat de Dante	Imitat de Dante	Imitat de Dante	Imitat de Dante
Lullaby	Lullaby	Lullaby	Lullaby	Lullaby	Lullaby
Enemic...	Enemic...	Enemic...	Enemic...	Enemic...	Enemic...
Vent (amb veus)	Vent (amb veus)	Vent (amb veus)	Vent (amb veus)	Vent (amb veus)	Vent (amb veus)
Una tela de...	Una tela de...	Una tela de...	Una tela de...	Una tela de...	Una tela de...
Imagino mans...	Imagino mans...	Imagino mans...	Imagino mans...	Imagino mans...	Imagino mans...
Arena de l'amor	Arena de l'amor	Arena de l'amor	Arena de l'amor	Arena de l'amor	Arena de l'amor
Ombra d'Anna	Ombra d'Anna	Ombra d'Anna	Ombra d'Anna	Ombra d'Anna	Ombra d'Anna
III Arbre de...	*III Arbre de...*	*III Arbre de...*	*III Arbre de...*	*III Arbre de...*	*III Arbre de...*
Vella memòria...	Vella memòria...	Vella memòria...	Vella memòria...	Vella memòria...	Vella memòria...
La gran cursa...	La gran cursa...	La gran cursa...	La gran cursa...	La gran cursa...	La gran cursa...
Passa la llum...	Passa la llum...	Passa la llum...	Passa la llum...	Passa la llum...	Passa la llum...
Triomf d'alta...	Triomf d'alta...	Triomf d'alta...	Triomf d'alta...	Triomf d'alta...	Triomf d'alta...
Ròssec	*Ròssec*	*Ròssec*	*Ròssec*	*Ròssec*	
En la mort de...	En la mort de...	En la mort de...	En la mort de...	En la mort de...	
La cançó més...	La cançó més...	La cançó més...			
Les impreca...	Les impreca...	Beatus Ille...			
Senyera 1942	Senyera 1942				

Beatus Ille...	Beatus Ille...				
Càncer	*Càncer*	*Càncer*	*Càncer*	*Càncer*	***C46***
La sabata	La sabata	La sabata	La sabata	La sabata	La sabata
Sonet intrauterí	Sonet intrauterí	Sonet intrauterí	Sonet intrauterí	Sonet intrauterí	Sonet intrauterí
Sol	Sol	Sol	Sol	Sol	Sol
Paradís atroç	Paradís atroç	Paradís atroç	Paradís atroç	Paradís atroç	Paradís atroç
Idil·li	Idil·li	Idil·li		Idil·li	Idil·li
L'edat de Pedra	L'edat de Pedra	L'edat de Pedra	L'edat de pedra	L'edat de Pedra	L'edat de Pedra
Salvador Dalí	Salvador Dalí	Salvador Dalí		Salvador Dalí	Salvador Dalí
La rosa	La rosa	La rosa	La rosa	La rosa	La rosa
Don Joan	Don Joan	Don Joan	Don Joan	Don Joan	Don Joan
Mèdium	Mèdium	Mèdium	Mèdium	Mèdium	Mèdium
El coit	El coit	El coit	El coit	El coit	El coit
Malson	Malson	Malson	Malson	Malson	Malson
La mort	La mort	La mort	La mort	La mort	La mort
Sonet escrit de...	Sonet escrit de...	Sonet escrit de...	Sonet escrit de...	Sonet escrit...	Sonet escrit de...
El geni	El Geni	El Geni	El Geni	El Geni	El Geni
Fragments...	*Fragments...**	*Laberint*	*Laberint*	*Laberint*	
Les metamor...	Les metamor...	Les metamor...		Les metamor...	
Pots i potin...	*1. Pots i potin...*	*1. Pots i potin...*	*1. Pots i potin...*	*1. Pots i potin...*	
Vaig com les...	Vaig com les...	Vaig com les...	Vaig com les...	Vaig com les...	
	Tierra fértil	Tierra fértil	Tierra fértil	Tierra fértil	
La femme du...	La femme du...	La femme du...	La femme du...	La femme du...	
El poema	El poema	El poema	El poema	El poema	
La música	La música	La música	La música	La música	
L'argument	L'argument	L'argument	L'argument	L'argument	
Les paraules	Les paraules	Les paraules	Les paraules	Les paraules	
El lector...	El lector...	El lector...	El lector...	El lector...	
El cordó...	El cordó...	El cordó...	El cordó...	El cordó...	
La identitat	La identitat	La identitat	La identitat	La identitat	
L'aventura	L'aventura	L'aventura	L'aventura	L'aventura	
Amb la mà...	Amb la mà...	Amb la mà...	Amb la mà...	Amb la mà...	
8	8	8	8	8	
12	12	12	12	12	
26	26	26	26	26	
Els llunàtics	Els llunàtics	Els llunàtics	Els llunàtics	Els llunàtics	

Teoria dels...	*2. Teoria dels...*	*2. Teoria dels...*	*2. Teoria dels...*	*2. Teoria dels...*	
El danubi blau	El danubi blau	El danubi blau	El danubi blau	El danubi blau	
Capítol en blanc	Capítol en blanc	Capítol en blanc	Capítol en blanc	Capítol en blanc	
Negatiu	Negatiu	Negatiu	Negatiu	La mort *(Negatiu)*	
El primer amor	Cul d'ampolla	Cul d'ampolla	Cul d'ampolla	Cul d'ampolla	
Cul d'ampolla	Taronja	Taronja	Taronja	Taronja	
Taronja	El primer amor	El primer amor	El primer amor	El primer amor	
L'or no és groc	L'or no és groc	L'or no és groc	L'or no és groc	L'or no és groc	
Final	*3. Final*	*3. Final*	*3. Final*	*3. Final*	
L'home de les...	L'home de les...	L'home de les...	L'home de les...	L'home de les...	
Sonet sord...	Sonet sord...	Sonet sord...	Sonet sord...	Sonet sord...	
Cant espiritual	Cant espiritual	Cant espiritual	Cant espiritual	Cant espiritual	
Atzucac	*Atzucac*	*Atzucac*	*Atzucac*	*Atzucac*	
Peix-que-es...	Peix-que-es...	Peix-que-es...	Peix-que-es...	Comiat	
La mort sobre...	La mort sobre...	La mort sobre...	La mort sobre...	Peix-que-es...	
Sol	Sol	Sol	Sol	La mort sobre...	
La música...	La música...	La música...	La música...	Sol	
Les aigües...	Les aigües...	Les aigües...	Les aigües...	La música...	
Sóc tan vell...	Sóc tan vell...	Sóc tan vell...	Sóc tan vell...	Les aigües...	
Conte	Conte	Conte	Conte	Sóc tan vell...	
Hölderlin	Hölderlin	Hölderlin	Hölderlin	Conte	
Comiat	Comiat	Comiat	Comiat	Hölderlin	

*A *PA91* la secció es titula “Laberint”; mentre que a *PA97*, tot i que a l'índex es manté el títol “Laberint”, l'apartat és presentat com a “Fragments del laberint”.

La taula ens mostra com el primer llibre *L'aprenent de poeta* que, per a Palau i Fabre, constitueix una etapa primerenca d'aprenentatge (pre-poesia), és el que pateix més canvis quan s'inclou com a secció a *Poemes de l'Alquimista*. Tots els textos d'aquest recull o apartat s'escriuen entre els anys 1936 i 1942 (amb l'excepció de “Dona”, escrit el 9 de març de 1943). Durant aquests anys, tal i com es desprèn de l'avanttext, Palau va preparant diferents reculls per a confeccionar un primer llibre: *Presó de primavera* (*A37P*), *Corba lírica* (*A38C*), *Poemes abans del poeta* (*A38PA1* i *A38PA2*) i *Primavera incipient* (*A38PI*). Tots evolucionen fins a arribar al seu primer recull, que titula *Primer*

llibre de versos (*A38PL*). Quatre d'aquests testimonis contenen apartats similars (tant en el títol com en alguns dels seus poemes) als que formaran part l'any 1977 del "Llibre primer" de "L'aprenent de poeta":

a. *A38PA1*: "Epigrames, Presó dels ulls, Història d'una primavera (cançons)", més dues seccions que s'eliminaran en exercicis posteriors "Tres pregàries" i "Exercicis diversos"
b. *A38PA2*: "Epigrames daurats, Presó dels ulls, Història d'una primavera (cançons)"
c. *A38PI*: "Mostra d'epigrames (de Marià Manent i per a ell), Presó dels ulls (A Carles Riba, tribut), Cançons"
d. *A38PL*: "Mostra d'epigrames (A Marià Manent), Presó dels ulls (A Carles Riba, tribut), Primeres cançons"

No obstant, quan *L'aprenent de poeta* veu la llum pública, aquests apartats no surten i tampoc ho fan quan el recull esdevé la primera secció de *Poemes de l'Alquimista* l'any 1952. El perquè d'aquesta omissió ens la facilita el mateix Palau i Fabre al pròleg "Tanmateix", on també ens fa esment de la impossibilitat de publicar en l'escenari dels primers anys de postguerra els seus primers reculls. A l'avanttext hi ha els dos llibres enquadernats amb tapa dura, el primer de color verd, *Primer llibre de versos* (*A38PL*) i el segon de color blau marí, *Intermezzo* (*A40I4*). També hi ha un recull de fulls sense enquadernar ni paginat, però que conté un epíleg on Palau ens diu "Dono aquest llibre per acabat". Es tracta de *Meandres* (*D12101*). Podrien ser, doncs, aquestes obres a què es refereix el poeta en el pròleg "Tanmateix":

> "*Acabada la nostra guerra, jo tenia enllestit un petit llibre de poemes que probablement hauria publicat en circumstàncies normals* [*Primer llibre de versos*?]. *L'anormalitat subsegüent va fer, no sols que no publiqués aquell llibre, sinó que deixés de publicar també els que vaig escriure després* [*Intermezzo*? *Meandres?*]. *Fins que, davant la possibilitat de fer-ho clandestinament, vers el 1943 o 1944, vaig estructurar un recull, apretat i apressat, de vint composicions . . . amb el títol de* L'aprenent de poeta *. . . Més endavant, . . . apareguéren (és un dir) els* Poemes de l'Alquimista*, en una edició datada*

> *a París el 1952. Per a la confecció d'aquest llibre . . . em vaig valer dels tres llibres publicats anteriorment . . . No vaig poder introduir cap modificació en* L'aprenent de poeta*, per la senzilla raó que els meus manuscrits havien quedat a Barcelona i m'era impossible consultar-los.*" (1977, p.7-8).

Així doncs, l'any 1952 Palau no pot completar la primera secció del llibre. Tampoc ho farà el 1972, però per altres motius. En aquest cas, per no voler patir un desgast innecessari en la reconstrucció d'una obra que estava condemnada a sofrir la censura. No passarà el mateix l'any 1977 i és per això que podem afirmar que *PA77* és l'edició antiga més complerta de *Poemes de l'Alquimista*. "*Ara, per fi, esgotada l'edició del 1972, m'és donada la possibilitat de fer l'edició íntegra dels* Poemes de l'Alquimista.", ens fa saber el poeta al pròleg "Tanmateix" (1977, p. 9).

Per tant, l'obra es conjumina i esdevé un llibre més complert i unitari l'any 1977. Observem com, després, pocs, però importants, són els canvis estructurals que es produeixen. L'edició de 1991, *PA91*, s'amplia amb els següents poemes: "Versos d'amor pagà" s'afegeix a "Epigrames daurats"; "Missiva", "Retrat" i "Ningú no ho diria" s'incorporen a "Poemes epigramàtics"; "Cançó breu" a "Elegies" i "Les imprecacions del diable" i "Senyera 1942" a "Ròssec". Finalment, a *OLC05* només es produeix una modificació estructural: "El primer amor", de la secció "2. Teoria dels colors", deixa la posició penúltima que té a *PA91* i passa a ocupar la quarta.

Altrament, podem comprovar com *PA72* no és una mera reimpressió de *PA52* . La taula ens mostra dues intervencions significatives del poeta: el canvi de títol del poema "Negatiu" (que a *PA52* és "La mort") i el trasllat de "Comiat", el qual passa a ocupar l'últim lloc del poemari.

<u>Taula de datació dels poemes testimonials</u>

Hem escrit en negreta la data del poema localitzada a l'avanttext i que no consta a *OLC05.*

L'APRENENT		**L'ALIENAT**		**FRAGMENTS**	
Cama nua	*Tardor 36*	I	*04/04/42*	Les metamor...	*1945* ***(22/02/45)***
Cama vestida	“ “	II	*05/04/42*	Vaig com les...	*16/02/45*
Coll de dama	“ “	III	*02/05/42*	Tierra fértil	*1940* ***(24/03/40)***
Versos d'amor...	“ “	IV	*01/06/42*	La femme du...	*1947*
Orient	“ “	V	*09/06/42*	El poema	*08/05/46*
El primer amor	“ “	VI	*09/06/42*	El lector...	
Desvetllament	*1937* ***(11/08/37)***	VII	*09/06/42*	El cordó...	*26/06/46*
Cançó de la...	*1937* ***(17/08/37)***	VIII	*09/06/42*	La identitat	*16/10/47*
Excés de la...	*1937* ***(21/08/37)***	IX	*12/06/42*	L'aventura	*15/05/47* ***(22/05/46)***
Darreries	*1937* ***(19/08/37)***	X	*13/06/42*	Amb la mà...	
Comiat	*1937* ***(19/08/37)***	Nova Leda	*25/01/43*	Els llunàtics	*16/11/47*
Testa d'Hipnos		Ballada	*02/06/43* ***(02/06/42)***	El danubi blau	*14/12/46*
Autoretrat		Peix	*04-05/02/43*	Capítol en blanc	*14/12/46*
La naixença		Lorelei	*23/01/43*	Negatiu	*14/12/46*
Nàpols		Mirall	*05/02/43*	El primer amor	*14/12/46*
Tànger		Vi dolç	*22/01/43*	Cul d'ampolla	*16/12/46*
La reverència		Paraules...	*23/01/43*	Taronja	*23/12/46*
Helena...		Imitat de Dante	*18/01/43*	L'or no és groc	*23/12/46*
Imatge de Gala		Lullaby	*15/04/43*	L'home de les...	*25/06/47*
Pedra	*1942* ***(30/04/42)***	Enemic...	*15/01/43*	Sonet sord...	*29/12/50*
Missiva	*1940*	Vent (amb veus)	*14/01/43*	Cant espiritual	*14/05/50*
Retrat	*07/12/41* ***Estiu-tardor 41***	Una tela de...	*20/01/43*		
Ningú no ho...	*07/06/41*	Imagino mans...	*16-18/01/43*	**ATZUCAC**	
Nocturn	***16/07/40***	Arena de l'amor	*25-26/02/43*	Peix-que-es...	*30/05/49*
El dictat	***27/08/42***	Ombra d'Anna	*13/02/43*	La mort sobre...	*11-12/05/52*
La dona		Vella memòria...	*14/01/43*	Sol	*12/11/45*
Poeta-Narcís	***19/01/41***	La gran cursa...	*16-18/01/43*	La música...	*Oct-nov 47*
A la rosa	***12/07/40***	Passa la llum...	*20/01/43*	Les aigües...	*12/11/47*
Dona	***09/03/43***	Triomf d'alta...	*15/01/43*	Sóc tan vell...	*11/04/48*
“ET DEIXO...”		En la mort de...	*1941* ***(11/08/41)***	Conte	*07/06/48*
El cavaller	*19/02/42*	La cançó més...	***10/05/42***	Hölderlin	*22/05/49*
L'ingrat		Les impreca...	*Gener 42* ***(28/01/42)***	Comiat	*06/05/46*
Els mots del...	*10/05/42*	Senyera 1942	*01/01/42*		
Balada	*10/05/42*	Beatus Ille...	*6-14/04/43*		
Veu ardent...	*06/07/42*				

La dona	*04/07/42*	**CÀNCER**			
Història	*25/09/42*	La sabata	*21/03/43*		
La núvia	*26/07/42*	Sonet intrauterí	***19/12/43***		
Jo em donaria...	*22-23/10/40*	Sol	*Estiu 44*		
L'impossible		Paradís atroç	*Estiu 44*		
Cançó breu	*1941* ***(14/07/40)***	Idil·li	***17/10/44***		
Sirènides	*14/08/42*	L'edat de Pedra	*Tardor 44* ***(11-11-44)***		
Carole Lombard	***18/01/42***	Salvador Dalí	*1944* ***(16-12-44)***		
Versos tristos	*Hivern 41-42* ***(22/1/42)***	La rosa	*21/12/44*		
Fragment del...	*Tardor 39*	Don Joan	*03/01/45*		
		Mèdium	*17/01/45*		
		El coit			
		Malson	*15/08/43*		
		La mort	*21/01/45*		
		Sonet escrit de...	*07/07/45*		
		El geni	*03/02/45*		

Podem observar com Palau i Fabre situa a l'any 1936 els sis primers poemes del llibre. A la Fundació Palau, però, la primera carpeta testimonial de *Poemes de l'Alquimista* és de 1937 i es tracta dels poemes pertanyents a la secció “Història d'una primavera”. En canvi, els sis primers poemes del llibre els trobem arxivats dins de carpetes testimonials posteriors, etiquetades amb data de 1938. No obstant, aquest fet no és determinant per poder fer interpretacions sobre la datació exacta d'aquests sis escrits.

Veiem, també, com els poemes de la secció “Alba dels ulls” no presenten cap tipus de datació. A l'avanttext es troben recollits a partir de l'any 1938, però no podem constatar si foren escrits amb anterioritat. Hem de tenir present que el poema "Tors nu" que a l'avanttext forma part de la secció "Presó dels ulls" de *Poemes abans del poeta* (*A38PA2*), surt publicat a *La Publicitat* l'any 1936. Podria ser, doncs, que aquesta secció s'anés gestant entre els anys 1936 i 1938. Aquesta última data marca un primer punt d'inflexió important en la poètica palaufabriana. És quan "l'alquimista" decideix treballar en un primer llibre de poemes més madur (*Primer llibre de versos*) que els reculls

dels primers anys poètics (*El "lema" de l'amor* o *Tot*). El segon punt d'inflexió creiem que es produeix l'any 1943. Els poemes de la secció "Imitació de Rosselló-Pòrcel" s'escriuen l'any 1943, un any en què la poètica de Palau, en continu moviment, ha evolucionat cap a posicions estètiques vinculables a l'anomenada escola dels *poètes maudits*. Tot aquest procés culmina a *Càncer*, el seu màxim exponent. Hi ha a l'avanttext, a *A43P1*, una versió ratllada d'"Imitat de Dante" que pot corroborar la nostra afirmació. Afegim que tots els apartats, els títols i l'ordre del manuscrit de Rosselló-Pòrcel[7] en què es basà Palau per a la confecció d'aquesta secció, es reprodueixen igual en el llibre, amb dues diferències: les dedicatòries són de Palau i la tria de la cita a l'infern 3 d' "Imitat de Dante" és també seva. Ell és qui en tot moment tria el fragment a "imitar" i és des d'aquesta manipulació reivindicativa d'uns nous preceptes estètics que hem d'entendre aquest procés de mimesi. Transcrivim la versió:

IMITAT DE DANTE

Jo us guiaré, poeta maleït,
a regions obscures i introbables
on hi perdreu l'esma de l'esperit
i sereu simples cossos miserables

Jo us guiaré, poeta maleït,
a l'infern dels poetes perdurables:
allí veureu Rimbaud mig arrupit
i veureu Baudelaire i els innombrables
Lautreamont, Verlaine.

Jo us guiaré per la ciutat del mal

7 Ens referim al full manuscrit que Rosselló-Pòrcel va deixar abans de morir i que contenia la llista amb els 19 títols per a possibles poemes, la qual feu servir Palau i Fabre per al seu recull. El manuscrit el trobem reproduït a Xavier Abraham-Pere Rosselló Bover. *Bartomeu Rosselló-Pòrcel: A la llum*, p. 91.

Pel que fa a *Càncer*, els poemes abracen tres anys, 1943-44-45. És l'etapa prèvia a la marxa de Palau a França, que es produí el mes de desembre de 1945. Abans, però, comença a escriure "Atzucac". La secció presenta un poema escrit encara a Barcelona ("Sol", del 12 de novembre de 1945), cosa la qual avala les declaracions de Palau tot afirmant que "Atzucac" fou escrit abans que "Fragments del laberint". A l'assaig "Activisme", inclòs dins l'*Obra literària completa II* (2005, p. 1288), ens diu: "*En anar-me'n de Barcelona estava escrivint el llibre* Atzucac*, en la versió definitiva del qual resten alguns poemes d'aquella època. Però* Laberint*, que s'hi avantposà, fou escrit* després*, gairebé íntegrament a França, gràcies a unes certes energies recobrades.*" Recollim, també, les paraules del pròleg "Tanmateix" (*op. cit.* p. 8):

> "*He de dir també, puix que l'ocasió se'm presenta, que, primitivament,* Atzucac*, que havia estat encetat a Barcelona, venia immediatament després de* Càncer*, i que sense la meva anada a París no hauria existit* Laberint *que, com és fàcil de veure, significa un nou moment de respir o d'expandiment vital, perquè en abandonar el país jo estava literalment* buidat*. A París, no sols vaig poder escriure* Laberint*, sinó que el contingut d'*Atzucac *va canviar substancialment i només hi subsisteixen una o dues de les composicions concebudes a Barcelona.*"

Ara bé, per què, si "Fragments del laberint" s'escriu íntegre en terres franceses, s'inicia amb dos poemes anteriors a França: "Les metamorfosis de Crorimitekba" i "Tierra fértil"? Creiem que la inserció dels dos poemes (el segon, fins i tot, escrit l'any 1940) té a veure amb el valor programàtic que el poeta els atribueix; i que el podem resumir *grosso modo* en el següent: "Les metamorfosis de Crorimitekba" és un "conte" que funciona per si sol, on hi trobem una paràbola sobre com s'elabora el procés alquímic ascendent cap a l'adquisició de Coneixement. Per tant, li va molt bé com a introducció (de fet se situa previ als apartats numerats) de la secció. Es fa al·lusió als viatges metafòrics que cal fer (la barca de Crorimitekba) i a les transformacions que s'han de suportar (les metamorfosis) per tal d'arribar al clímax cognitiu (la copulació amb Déu). Si l'extrapolem a *Poemes de l'Alquimista*, simbolitza el camí viscut pel poeta fins arribar a la compleció del llibre; "Tierra fértil" és un dels representants d'una de les tradicions que han acompanyat el poeta al llarg del seu viatge i que es recullen dins de l'apartat "Pots i potingues" (secció que abraça les mostres de les

diferents manifestacions artístiques, viscudes en el procés alquímic d'elaboració poètica). Es tracta de la tradició castellana. Abans, però, dins de la secció, trobem la tradició medieval catalana. Després, trobarem la francesa; el desmembrament d'un poema; la mimesi i assimilació de Rosselló-Pòrcel, de Carles Riba, de Baudelaire i de Rimbaud; i, finalment, "Amb la mà esquerra" i "Els llunàtics", que al·ludeixen a un altre punt d'inflexió en la poètica palauifabriana, el qual s'esdevé a França sota el canemàs primer de Picasso i després d'Artaud (Palau coneix Artaud a finals de 1947). Tots els poemes de "Fragments del laberint", exceptuant-ne "Les metamorfosis de Crorimitekba" i "Tierra fértil", s'escriuen a partir de l'any 1946, data en què Palau ja es troba a terres franceses.

Fora bo tenir present aquests moviments de poemes en una anàlisi exhaustiva del contingut del llibre. Portar-la a terme s'allunya del nostre treball, el qual només ens permet fer-ne esment.

2.6. SIGNES I ABREVIATURES

<u>Per als aparats crítics:</u>

]	A l'aparat a peu de pàgina, indica el tancament del *lemma*. Si és títol **T**]
|	Indica separació de dos llocs crítics diferents en un mateix vers o línia
=text	Marca lliçó establerta igual que el *lemma* (sense cap variació, ni de signe de puntuació. En cas contrari, es transcriu)
~	Indica elisió de fragments del text base
/	Marca separació de vers
//	Marca separació d'estrofes
{}	Indica lliçó o lliçons destituïdes, que no hi consten en el text base
< >	Delimita una variant instaurativa, sobre lliçó absent.
[ ]	Indica lliçons o variants ratllades per l'autor
+++	Paraula indesxifrable.
	+++++ Quan n'hi ha més d'una
# #	Quan costa de llegir, lliçó o variant probable

? En cursiva, davant d'una unitat crítica, indica dubte sobre la relació que guarda amb les altres. Mots estranys, per tant, de difícil cohesió

→ Indica variant substitutiva de l'anterior en l'ordre temporal en què se succeeixen (la primera és la més antiga)

Quan la lliçó anterior presenta una part ratllada, la variant es refereix només al lloc ratllat.

↑ ↑ Quan només se substituteix una part de la lliçó, en cas que es puguin generar errors d'interpretació, s'assenyala entre fletxes ↑ ↑ el lloc crític afectat per la substitució

1 2 ... Quan n'hi ha més d'un i/o per facilitar la lectura, es marquen amb un número en subíndex. Exemple: [1][ ] [2][ ] [3]↑ ↑ →[1]abc [2]def →[3]ghi Indica que en el primer afegit se substitueixen les dues primeres lliçons ratllades i en un estadi posterior, només la lliçó sense ratllar

↔ Marca variants substitutives que se succeeixen sense poder assegurar l'ordre en el temps

Ø Indica absència del text crític

t.c. Abans de la sigla del testimoni, indica temptativa de correcció

≈ Abans de la sigla del testimoni, indica que la unitat crítica és la mateixa en tots els testimonis anteriors que consten a l'inventari, excloent els afectats pel mateix lloc crític que ja han estat consignats a l'aparat

Exemple: **7** teu cos,] seu cos ≈ *A37Pms*$_2$ teu cos ≈ *A38PL* La segona lliçó es dóna a tots els testimonis situats a l'inventari entre *A37Pms*$_2$ i *A38PL*

«» Indica excepció, testimoni amb lliçó igual que el text base

1 ... Abans del *lemma* indica el número de vers o de línia del lloc crític

* Indica aclariment, el qual s'escriu darrere d'un altre asterisc situat a l'aparat de notes (** quan hi hagi dues observacions)

Nota: bona part de les variants se situen a la interlínia superior, sobre el lloc afectat. Quan no sigui així, s'hi descriurà la situació.

Per a l'aparat de notes:

~	Indica l'elisió d'un fragment
T	El comentari es refereix al títol
OE	El comentari es refereix a l'ordre estructural del poema
1 ...	Indica el número de vers o de línia del lloc crític, al qual fa referència la informació
IT	El comentari es refereix a l'inventari de testimonis
*	Indica aclariment, observació de l'editor (** quan hi hagi dues observacions)

Per a la capçalera de testimonis:

Test.	Inventari de testimonis de l'avanttext
Test.$_2$	Inventari de testimonis editats
( )	Testimoni evolutiu, que no forma part de l'eix central de l'*stemma* i que deriva, per tant, del testimoni que precedeix els parèntesis Quan n'hi ha més d'un se separen amb una coma, tot indicant que no són testimonis que mantinguin una relació genètico-evolutiva entre ells
*	Indica aclariment, observació de l'editor, explicat darrere d'un altre asterisc situat a l'aparat de notes (** quan hi hagi dues observacions)

2.7. EDICIÓ CRÍTICO-GENÈTICA

*POEMES DE L'ALQUIMISTA**

Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

**PA72* inclou un pròleg específic per a aquesta edició, que s'escriu un cop el llibre ha patit la Censura i que justifica, entre altres, les retallades sofertes. A *OLC05* no es recull:

"He volgut que aquesta edició de Poemes de l'Alquimista *aparegués tal com havia estat projectada vint anys enrera; el llibre viurà així, potser, una infantesa endarrerida que, per causes ben fàcils de comprendre, no tingué. L'única llacuna ha estat la supressió involuntària dels poemes "Idil·li", "Salvador Dalí" i "Les metamorfosis de Krorimitekba".*
Les rectificacions (líriques, estètiques, morals, socials) les deixo per a més endavant, si és que han de venir. Les rectificacions veritables les fem en la vida. És, per tant, en la mesura que són una obra viscuda i no "literària" que defujo d'introduir esmenes en aquests poemes. El meu passat no el puc rectificar, o només el puc rectificar en el meu possible futur.
1972"

PA77 també inclou un pròleg específic per a aquesta edició, titulat "Tanmateix":

"*M'agradi o no m'agradi, crec que aquesta nova edició dels* Poemes de l'Alquimista *requereix, sinó un pròleg, una justificació. Molts intuiran el que hi vull exposar. Es tracta d'explicar una veritat que segurament s'obriria pas, tota sola, amb el temps, però que potser val més concretar i explicitar des d'ara, per a esvair tot possible recel en algun lector inadvertit o suspicaç. Car*

aquesta edició difereix considerablement de les anteriors.

Poemes de l'Alquimista *és un llibre escrit en el transcurs de molts anys i, encara més, a través de circumstàncies molt diverses i accidentades.*

No sé quines haurien estat la meva obra i la meva evolució sense el concurs de la guerra civil. El passat futurible és el més impensable de tots. Però segurament una i altra haurien estat molt diferents del que han estat. Acabada la nostra guerra, jo tenia enllestit un petit llibre de poemes que probablement hauria publicat en circumstàncies normals. L'anormalitat subsegüent va fer, no sols que no publiqués aquell llibre, sinó que deixés de publicar també els que vaig escriure després. Fins que, davant la possibilitat de fer-ho clandestinament, vers el 1943 o 1944, vaig estructurar un recull, apretat i apressat, de vint composicions, entre les quals n'hi havia del període de la guerra i de molt posteriors, amb el títol L'aprenent de poeta*, que en realitat era ja una antologia. Així nasqué el que, aparentment, fou el meu primer llibre. Dic aparentment, perquè ja un any abans, Andreu C. Bossoms, a qui vaig conèixer després i que, segons he sabut, posteriorment va suïcidar-se, m'editava, a Melilla, a vint-i-cinc exemplars, les* Balades amargues. *El 1945, just abans d'anar-me'n a París vaig fer imprimir, de nou pel meu compte,* Imitació de Rosselló-Pòrcel*, que esdevenia, també provisionalment, el meu segon llibre. Ja a París, el 1946, jo mateix m'editava, a cent exemplars com en els casos anteriors,* Càncer*, un llibre que m'havia endut* de memòria *i que, un cop arribat a París, em vaig apressar a transposar de nou sobre el paper. Conto això perquè es comprengui, avui, el grau d'explisivitat que suposava aquest llibre en aquell moment. I no sols per als estaments oficials...*

Més endavant, gràcies al meu pare, amb qui, profundament distanciat ideològicament, vaig mantenir sempre els lligams d'un profund afecte, mercès a la intervenció eficaç de Joan Triadú i de Josep Pedreira, aparegueren (és un dir) els Poemes de l'Alquimista*, en una edició datada a París el 1952.*

Per a la confecció d'aquest llibre, que des de sempre he considerat una unitat closa, em vaig valer dels tres llibres publicats anteriorment, convertint Imitació de Rosselló-Pòrcel *en una part –la central i la més important– de* L'alienat*, tot afegint-hi dos llibres nous:* Laberint *i* Atzucac*. No vaig poder introduir cap modificació en* L'aprenent de poeta*, per la senzilla raó que els meus manuscrits havien quedat a Barcelona i m'era impossible de consultar-los. Afegir-hi només, com hauria pogut fer-ho, les* Balades amargues*, em semblava que desequilibrava el conjunt, per la falta d'altres textos*

que hi podien fer contrapès o contrapunt. He de dir també, puix que l'ocasió se'm presenta, que, primitivament, Atzucac*, que havia estat encetat a Barcelona, venia immediatament després de* Càncer*, i que sense la meva anada a París no hauria existit* Laberint *que, com és fàcil de veure, significa un nou moment de respir o d'expandiment vital, perquè en abandonar el país jo estava literalment* buidat*. A París, no sols vaig poder escriure* Laberint*, sinó que el contingut d'*Atzucac *va canviar substancialment i només hi subsisteixen una o dues de les composicions concebudes a Barcelona.*

Quan, aviat farà cinc anys, Joan Oliver em proposà d'editar els Poemes de l'Alquimista*, tota aquesta problemàtica se'm féu present. Però, sigui que la reestructuració de l'obra la vaig veure com una muntanya, sigui perquè era una mica escèptic quant a l'aprovació del llibre per part de la censura, em vaig limitar a donar-li un exemplar de l'edició del 1952 per tal que, fotocopiada, fos tramesa a censura. El llibre tornà amb dos poemes suprimits i dos de mutilats. Joan Oliver, amb el tarannà liberal que el caracteritza, m'havia dit, responent al meu escepticisme: "Enviarem el llibre; quan torni, segons com torni, tu mateix decidiràs". I, en efecte, vaig considerar que, donades les circumstàncies del país, era preferible de fer-lo sortir mutilat, puix que les mutilacions havien estat menys calamitoses del que jo em temia, que no pas anar esperant indefinidament. De fet, el llibre ja havia esperat més de vint anys i era conegut de ben pocs.*

Ara, per fi, esgotada l'edició del 1072, m'és donada la possibilitat de fer l'edició íntegra dels Poemes de l'Alquimista*. La temptació de tornar-la a fer com l'anterior, afegint-hi només els fragments i els poemes eliminats per al censura, hi era. Fer-ho, hauria estat obeir a la peresa. Però tampoc la reestructuració no era fàcil, perquè significava enfrontar-me amb el passat i, tal volta, envescar-m'hi.*

Així i tot, com que uns textos com Balades amargues*, eren ja coneguts –encara que de poquíssima gent– i anaven solts pel món, i com que, d'altra banda, he pogut comprovar més d'una vegada la impossibilitat de ser del tot objectiu amb la pròpia obra, i alguns dels meus poemes més antics, no inclosos en* L'aprenent de poeta*, eren unànimement considerats superiors a alguns dels aplegats allí, m'he decidit a garbellar de nou el conjunt que ha afectat molt particularment el primer llibre, escindit ara en dues meitats, separades per un silenci i uns esdeveniments contra els quals la meva veu era del tot impotent, i que ha repercutit també, molt parcialment, en una part del segon. Els altres tres llibres resten el que eren. Però em sembla que, la ruptura que, en tots els ordres,*

significa Càncer*, queda ara molt més explicitada.*
Sortosament, l'editor m'ha esperonat a emprendre aquesta refosa, que, en definitiva, significa per a mi una total recuperació del meu passat i una petita victòria enfront del malastre.
Després d'aquestes explicacions, passablement enutjoses, espero que cap lector no es considerarà desagradablement sorprès o estafat per la presència d'aquesta edició, si ja posseeix alguna de les anteriors. Les circumstàncies han estat verament excepcionals, i no desitjo que ningú hagi de donar mai més, en el nostre país, unes explicacions semblants o equivalents a les meves.

Grifeu, 24 d'agost del 1976."

A les notes al primer dels *Quaderns de l'Alquimista*, incloses a les obres impreses, Palau ens parla de *Poemes de l'Alquimista*:

*"*Poemes de l'Alquimista*: és a dir, poesia entesa no com un fi en ella mateixa, sinó com un mitjà d'exploració, o d'experimentació . . . A vegades sembla que només pronunciant un mot hagi de retrobar l'alè creador . . . altres vegades sembla que hagi de sotmetre els mots a una acció tirànica per a obtenir-ne el secret . . . Hi ha la meva vida i hi ha la meva mort reals en aquests poemes . . ."* (Proa*,* 1997, ps. 197-208).

A l'avanttext, a D12171 (*AsdD*) *(Anotacions, fitxes, fulls dispersos),* hem trobat manuscrits alguns textos (que creiem no editats) en els quals l'autor parla de *Poemes de l'Alquimista*. El primer que transcrivim és un assaig manuscrit autògraf (que podria ser preparatori per a una conferència):

"*–El títol. Ambició que conté: aventura de caràcter absolut.* Pretensió de voler ser subjecte i objecte a la vegada. *Hi ha un desdoblament a la base d'aquesta aventura. Per què? A què és degut aquest desdoblament.* En voler tancar el cercle, jo en quedo presoner i a la vegada exclòs. Per això, en la mesura que l'aventura ha estat autèntica, jo no escric més poesia en forma de poemes. (Confluència de Llull i Rimbaud-Baudelaire).
–Per què Poemes de l'Alquimista*? Tota la poesia és alquímia. ¿Què vol dir això? Què era l'alquímia medieval? La barreja intuïtiva, desordenada, atzarosa dels elements per tal d'obtenir l'or. (Aquesta és la imatge més primària de l'alquimista, a part de si hi havia o no una simbologia*

amagada). La química és la mescla ordenada, científica dels elements, per tal d'obtenir uns resultats previstos. La poesia és una alquímia feta per mitjà dels mots.

Dir que la poesia és alquímia vol dir, per tant, que els elements que la integren o hi intervenen hi estan barrejats atzarosament –no científicament.

¿Quins són els elements que integren aquesta alquímia? Els elements que integren aquesta alquímia són: els sentiments, la sensibilitat, la sensualitat, les imatges, el pensament, la música, a través dels mots. *És evident que segons les proporcions en les que estiguin mesclats aquests elements; la poesia serà més sentimental, més sensual, més intel·lectual, més musical, etc. És evident, per tant, que tota la poesia és alquímia, perquè tota la poesia ha estat feta, en dosi diferents, amb tots aquests ingredients.*

El que potser és nou és la consciència d'aquest fet, el que potser és nou és l'adonar-se que en fer un poema fem un experiment, però que nosaltres mateixos som la matèria d'aquest experiment; que som experimentadors i experiment a la vegada. –D'aquí el desdoblament que he assenyalat abans.

M'interessa subratllar una vegada més que la mescla no és mai científica, la mescla és aleatòria, imprevisible. (En elaborar un poema, jo no puc determinar d'una manera absoluta, matemàtica, la quantitat de música que contindrà, si les imatges seran l'element principal per a expressar el pensament que vull expressar, o el sentiment que vull expressar, o si seran els adjectius i els verbs els qui tindran més força... Per la senzilla raó que tots aquests elements, en el veritable poema, són consubstancials, indestriables...

He dit que m'interessa subratllar aquest fet aleatori de la poesia, per una raó molt senzilla. No sé si heu vist un film que es titula Taronja mecànica *(*Orange mécanique*)* i que considero, a part dels seus valors estrictament cinematogràfics, que són molts, un film cabdal sobre la problemàtica actual de l'home. Taronja mecànica *suposa una etapa de l'home –pròxima, futura– en la qual els sentiments i els instints d'aquest són regulats i controlats exteriorment, físico-químicament, mitjançant l'aplicació d'injeccions, corrents elèctrics, etc. No sé si aquest món –si aquest home– arribarà aviat i si el veurem, però en aquest cas, en front d'aquest home, que fóra un home químic, per dir-ho així, aquests* Poemes de l'Alquimista*, l'actitud que suposem, serien els d'una etapa en la qual l'home encara no era científicament controlable; serien el testimoni d'aquest home que hem convingut d'anomenar lliure, en front d'aquest possible home domesticat.*

No sé si aquests poemes són, per tant, primitius o si, al revés, signifiquen l'adéu exacerbat a aquest

home incontrolable. En tot cas, em sembla evident que aquests Poemes de l'Alquimista són un cant i una defensa d'aquesta part irreductible que sembla que vulgui subsistir en nosaltres; una defensa a tot intent d'automatització de l'home.

Per més que jo hagi volgut fer un poema d'una determinada manera, en el poema potser s'hi introduïen elements que jo no sospitava; vol dir que els elements s'hi combinaven no pas exactament com jo volia, sinó més exactament com jo era*. I aquí toquem un altre punt capital; que deixo per al final, que és el de Poesia i Veritat.*

Elements bàsics *que integren aquests poemes:*

1. *La idea del poema-espasme (Poe): dir les coses el més breument i més concentradament possible).*
2. *L'eliminació del* com*, de la descripció (Rimbaud).*
3. *El treball sobre la llengua (la música i no el lèxic o la sintaxi).*
4. *L'esforç de claredat.*

   Els 5 llibres que integren Els poemes de l'Alquimista".

El segon que transcrivim és el text recollit en unes cartolines petites on hi ha cinc fragments, més l'anotació d'un llistat de poemes per a ser llegits. Entre ells s'hi troben poemes de *Poemes de l'Alquimista*, però també de *Quaderns de l'Alquimista* i de les obres de teatre *La caverna*, *Mots de ritual per a Electra* i *Homenatge a Picasso*. Al costat dels títols dels poemes hi ha el número de les pàgines on s'hi troben i cal dir que coincideixen amb les dels llibres *Quaderns de l'Alquimista* (1997) de l'editorial Proa (*"La dansa de la pedra (1988) p. 346"*) i *Poemes de l'Alquimista* (*"La pedra (1942) p. 43"*) de l'edició de 1991 o posterior. Per tant, podria tractar-se de la preparació d'un discurs fet en algun dels actes de 1997 en endavant.

" *1. Agraïments. (La bellesa del lloc) Aprofitaré per intentar rectificar la visió que es té de mi, d'un home que va escriure* un *llibre de poemes que després es dedicarà a Picasso. Els llibres són cinc. Les meves poesies es prolonguen esporàdicament en els* Quaderns *però sobretot en el meu* teatre.

2. Què són aquests Poemes de l'Alquimista*? L'intent de fer un llibre de poemes en el qual hi càpiguen tots els tons humans essencials: la sensibilitat, la sensualitat, la immigració, l'amor, l'erotisme, el pensament... Des de les més altes fins a les més abjectes. Per tant, antinoucentista*

d'entrada.

3. Per sobre o per sota de totes aquests intencions i projectes hi ha un fet que hi batega secretament que presideix l'execució del llibre, i és la por a la mort. No em refereixo a si el llibre conté o no consideracions metafísiques o especulatives sobre la mort, em refereixo a l a por visceral, material de la mort. La por a què la meva vida fou escapçada prematurament abans de poder realitzar el meu projecte. Això fa que intentés realitzar-ho en quinze dies, que aviat es convertiren en quinze mesos i que finalment esdevingueren quinze anys. No sé si aquesta por a la mort m'és congènita o no. Sé, en tot cas, que fou atiada pels esdeveniments. El llibre és començat el 1936, quan els homes miren a les trinxeres, lluitant, o són assassinats a la rereguarda. Segueixen els bombardeigs, segueix la mobilització, el camp de concentració. La por a una nova mobilització durant el 1941 i 1942. M'és impossible ser objectiu amb mi mateix i saber si aquesta por hauria estat la mateixa sense aquests esdeveniments.

4. Aquests Poemes de l'Alquimista *cobreixen la meva vida. Vull dir que encara que siguin escrits durant el termini 1936-1950 s'avancen en el temps, almenys en el meu temps, fins avui. Les rectificacions que introdueixo en el transcurs de les diverses edicions no són, pròpiament parlant, rectificacions, no són variacions que em facin creure que un mot o una frase és millor que una altra. En tots els casos es tracta per a mi de retrobar el mot o l'expressió que a causa d'aquella pressa –d'aquella por a la mort– no fou trobats en el seu temps. Posaré un sol exemple en el poema "Don Joan" de 1944. . .* [vegeu nota al poema, p. 237]

5. Què entenc per Poemes de l'Alquimista*. Què vol dir* Poemes de l'Alquimista*? Per què aquest títol? Tot poema és alquímia. Tot poema és una combinació d'imatges, pensaments, volicions, sentiments, records... mesclats en unes proporcions impossibles de determinar per endavant. Dir* Poemes de l'Alquimista *vol dir, per tant, ser del tot conscient d'aquest fenomen que s'opera dintre nostre i intentar especular-hi, vendre'l de prop. Això vol dir que hi ha alquímia voluntària i alquímia involuntària. Voluntària la que obeeix a intencions o propòsits menys conscients. Involuntària la que s'efectua en mi sense jo adonar-me'n o fins i tot contra el meu voler.*"

OE A l'avanttext, hi trobem documents on es fa referència explícita i implícita a *Poemes de l'Alquimista*: índexs, assaigs i/o pròlegs. Els primers escrits trobats, carpeta D12171-*AsdD*, són de l'any 1943. Palau i Fabre pensa a fer un llibre i escriu el que podria ser el pròleg, sota un títol en

majúscules: POEMES DE L'ALQUIMISTA (vegeu annex 2, p. 476). No obstant, tal i com reflecteixen altres testimonis d'aquest any trobats a l'avanttext i el document manuscrit de l'any 1946 que serveix de preparació per al colofó del llibre *Càncer* (vegeu annex 2 p. 472), l'autor no publica aquest llibre a què es refereixen els documents de 1943 i decideix anar publicant, encara que sigui des de la clandestinitat, alguns reculls, com *L'aprenent de poeta* i *Imitació de Rosselló-PòrcelI*, i preparant d'altres, com *Madona fantasia*; tots ells englobats dins d'un macroprojecte anomenat, també, *Poemes de l'Alquimista*. Els diversos índexs que editem, trobats a l'avanttext, així com l'anàlisi de la correspondència amb Joan Triadú i amb Josep Pedreira confirmen que aquest ampli projecte abraça fins als anys 50. És en aquells anys quan Palau i Fabre decideix que ha arribat el moment de recollir-ho "tot" (la part dels primers anys d'aprenentatge, de 1938, no la pot donar sencera) dins d'un únic llibre: *Poemes de l'Alquimista*. No és, però, fins a l'acabament del franquisme, a l'edició de 1977, quan Palau i Fabre pot completar, ara sí, amb tota la documentació necessària, la seva magna obra poètica (s'afegeixen els apartats "Llibre primer" i "Llibre segon" amb la recuperació dels textos pertanyents a l'etapa d'aprenentatge del poeta; d'aquí que passin a formar part de "L'aprenent de poeta").

Transcrivim el pròleg amb data 29 de gener de 1943, així com l'altre text de la carpeta que té datació (13 de març de 1943). Ho fem amb les lliçons últimes i amb les correccions formals que hem cregut oportunes:

"POEMES DE L'ALQUIMISTA. *Hi ha, en aquest llibre, un afany constant: la recerca de la Poesia. He usat la persuasió, l'espera, la violència, tots els mitjans: he anat, foll, com un Don Joan, darrere la Poesia, sóc el Don Joan de la Poesia. Unitat i diversitat desconcertants del llibre. No sé ben bé on acaba la poesia i on comença la dona, on acabo jo i on ja no ho sóc, quins límits tenen la carn i l'esperit: alquímia. He fet totes les combinacions possibles, totes les experiències possibles. Sempre buscant la pedra de toc: la Poesia. És a dir, la Veritat."*

Segon text, sense títol: "*Aquest llibre consta de cinc apartats (Versos perduts, Tota nua, Cançons de tots colors, Metafísica, Poemes epigramàtics) que viuen en un natural desordre, tal com visqueren en mi. Deixo per al lector la descoberta de les relacions secretes (amors, adulteris, venjances) que*

lliguen els poemes".

En un altre full sense datar, aquests cinc apartats formen part de la sisena secció d'un índex autògraf, de títol *Poemes de l'Alquimista*. Transcrivim les sis seccions amb els seus apartats, que escrivim entre parèntesis: *"Primer llibre de versos (Mostra d'epigrames, Presó dels ulls, Primeres cançons), Intermezzo (Madrigals en favor d'uns ulls, Festa, Ars Amoris, La rosa, Final), Meandres, Madona Fantasia (Els grans poemes de l'Emperador Iang-Po-Tzu, Versos d'amor a Lin, Cançons a l'aire lliure, Balades amargues, Elegies), Imitació de Rosselló-Pòrcel (Fira encesa, Rosa secreta, Arbre de flames), Follia en vers (Tota nua, Versos perduts, Cançons de tots colors, Metafísica, Poemes epigramàtics)*".

A la mateixa carpeta, trobem un altre full sense datar on es documenta l'índex d'uns poemes sota el títol *El poeta i la poesia*, amb les següents seccions i poemes (aquests últims els escrivim entre cometes): "*Presó dels ulls ("Autoretrat", "Elena Fourment en vestit de noces", "La reverència", "Imatge de Gala"), Primeres cançons ("Melodrama"), Meandres ("Cançó", "Jo em donaria a qui em volgués", "Poeta-Narcís"), Madona Fantasia (Els grans poemes de l'emperador Iang-Po-Tzu, "La cançó més banal", Balades amargues, "En la mort de Rabindranath Tagore", "Carole Lombard..."), Imitació de Rosselló-Pòrcel ("Ballada", "Mirall", "Vi dolç", "Paraules (cerquen música)", "Imagino mans i llances", "Ombra d'Anna"), Ala lliure ("Beatus Ille...", "A l'amiga morta", "A la rosa", "Pedra", "Mal sonet a Hil·levi"), El dimoni Falan*".

Hi ha també un document sense datar on apareix citat el títol "Poemes de l'Alquimista", però aquesta vegada com a apartat d'un nou macroprojecte que es titula *Poemes*. "Poemes de l'Alquimista" apareix com a secció, així com "Les metamorfosis de Crorimitekba". El transcrivim: "*Poemes de l'Alquimista (L'aprenent de poeta, Els gran poemes de l'Emperador Iang-Po-Tzu, Imitació de Rosselló-Pòrcel), Càncer, Les metamorfosis de Crorimitekba, El dimoni Falan*".

A D12246 hi ha una nota autògrafa, que hem citat unes línies més amunt, que és la preparació del colofó de *Càncer*, en què Palau i Fabre, com ja hem indicat, subordina els seus llibres, tant els publicats com els que té en preparació, a un apartat superior titulat "Poemes de l'Alquimista".

Observem, també, com a la nota es parla de dos llibres més en preparació: *Madona Fantasia* i *Quaderns de l'alquimista*. Però, el primer no va arribar a publicar-se mai. Què va passar amb aquest malaguanyat llibre?

Cal assenyalar que a la carpeta de l'avanttext D12107 (*A44M2*) hi ha l'índex i el primer full d'unes galerades de *Madona Fantasia*, a banda del recull mecanoscrit amb poemes datats entre 1941 i 1944. Inclou la secció "Balades amargues" (suposem que pel fet de ser un apartat de *Madona Fantasia*, "Balades amargues" no es considera a la nota de *Càncer* un llibre més de *Poemes de l'Alquimista*) i "Els grans poemes de l'Emperador Iang-Po-Tzu". No sabem què deuria passar i per què no es va arribar a editar el llibre. La intenció de Palau consistia a publicar-ho després de *Càncer*, per tant, després del 1946. Creiem que el fet que el poeta experimenti, en aquesta etapa vital, un canvi en les seves consideracions estètiques (el que hem considerat com a tercer punt d'inflexió en la seva poètica), provoca que desestimi *Madona Fantasia* i centri les seves energies en "Atzucac" i "Fragments del laberint". Ja l'any 1947 a França, tal i com mostra la correspondència amb Joan Triadú, Palau i Fabre ha preparat un recull de poemes de títol *Laberint*, que presenta al premi de poesia Rosselló-Pòrcel. En el núm. 17, es publica a la revista *Ariel*, promotora del concurs, el veredicte:

"I PREMI ROSSELLÓ-PÒRCEL DE POESIA

Reunits el dia 6 de juliol de 1948, els senyors Salvador Espriu, president, Rosa Leveroni, Joan Vinyoli, Josep Romeu i Joan Triadú, secretari, per a jutjar les obres presentades, fan públic el següent veredicte:

1.—El jurat acorda, per unanimitat, agraïr a L'Alqui.ntista la seva valuosa collaboració i considerar fora de concurs el seu llibre LABERINT, per la reconeguda condició de fundador de la Revista que ostenta el seu autor.

2. —EI jurat, examinades les onze obres presentades, acorda per unanimitat, declarar desert el 1 PREMI. ROSSELLÓ - PÒRCEL.

3.—El jurat acorda, amb tot, per unanimitat, fer constar que l'obra del senyor Jordi Cots i Moner titulada FIDELITAT mereix especial menció per la seva importància, qualitativament superior a la de la resta d'obres presentades. El jurat veuria amb satisfacció la publicació dels onze poemes de

l'esmentat recull.
4.—El jurat fa públic el seu agraïment a tots el concursants, per llur col·laboració al Premi, instituit a la perdurable memòria de Rosselló-Pòrcel." (any III, maig de 1948, p. 60)

Aquest llibre, però, no arriba a publicar-se com a unitat, sinó que ho fa uns pocs anys després com a secció. Una lectura analítica de la correspondència Joan Triadú i Josep Palau i Fabre, així com algunes cartes de Josep Pedreira, ens mostra les vicissituds d'aquest hipotètic nou recull titulat *Laberint*. La correspondència mostra com Palau i Fabre l'octubre de 1947 està treballant en un nou recull que es diu *Fragments del laberint*, com el desembre de 1947 descobreix, amb paraules de Palau, "*un gran poeta francès, el més gran del segle XX . . . Importantíssim. El més gran d'ençà de Rimbaud. Es diu Antonin Artaud.*", com el mes de febrer de 1948 Triadú disposa del seu darrer llibre de poemes, titulat *Laberint*, enviat des de França per a participar al premi Rosselló-Pòrcel, com el juliol de 1948 és desestimada la seva participació a concurs i, finalment, com el juny de 1950 Pedreira li envia les primeres remarques al llibre *Poemes de l'Alquimista*. S'inicia en aquests moments la preparació per a la seva posterior publicació. L'1 de juliol de 1952 Triadú fa arribar a Palau les galerades del llibre.

*L'home és un animal que es busca.***

J.P.F.*

Test.: *gA43L gA52P*

Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

---

* L'aforisme de Palau i Fabre no apareix signat fins a l'edició revisada del 1991 (*PA91*).

Podria ser que partís del *zoon politikon* d'Aristòtil, tret de *Política* I, 2, 1253, en què el filòsof manifesta que l'home és un animal polític o social, amb capacitat per a conviure en la polis, en societat.

Ara bé, per a Palau aquest home. definit pel filòsof, pren un caire diferent. Es tracta d'un home que s'ha de buscar. És com si ens volgués comunicar que *Poemes de l'Alquimista* és un viatge ascendent cap a un home que en els seus inicis es troba perdut. Es podria relacionar amb el fet que la "polis" de Palau es troba en un context advers de guerra, que ha culminat amb el domini de la tirania i que en aquest estat, l'home no es pot definir com a Ciutadà, no pot assolir la categoria de *zoon politikon* en un règim que Aristòtil hagués qualificat de règim corrupte. És per això, Palau ens adverteix que l'home ha de refer-se, ha de trobar-se i, en definitiva, ha de tornar a definir-se. I ho ha de fer des del primitivisme, des de la seva primera condició d'ésser animal (per això els primers poemes són iniciàtics o primitius); però també, sabent-se coneixedor del bé i del mal, del just i de l'injust, ha de començar a experimentar de nou totes les formes de coneixement possibles (tant positives com negatives) per intentar encabir-se com a individu social dins de la "societat" que li ha tocat viure. L'èxit rau en assolir l'essència que li permeti trobar-se. Ens vindria a dir Palau que el conjunt del recull de *Poemes de l'Alquimista* és l'eina amb la qual el poeta fa aquesta recerca cap a l'autoconeixement i que es defineix en termes absoluts.

***PA52, PA72 PA77* inclouen, després de l'aforisme, el següent pròleg de l'autor, el qual trobem escrit a *OLC05* al final del poemari (juntament amb el pròleg a la 3a edició i els dos pròlegs de les edicions bilingües):

"No m'agraden els pròlegs en els llibres de poesia: perquè la poesia ho encapçala tot i és l'única que ens pot obrir els camins de tot. *La gran lliçó de Baudelaire és, encara, en aquest sentit, l'haver redactat diversos projectes de prefaci per a les* Flors del mal *i haver-se decidit a no posar-ne cap. Prologar la poesia és negar-li el caràcter demiúrgic i d'iniciació que li és propi. Car si la poesia no és iniciació no és res. Que hi ha un* secret*; que vivim, de la vida, una aparença; que les fonts d'aquell secret han estat perdudes i que la poesia pretén de reconquerir-les, són els postulats més o menys implícits en tot el gran corrent romàntic i superromàntic. No puc donar una referència més alta de la meva. Aquest afany constant, aquesta dèria per a obrir les portes d'or els trobareu, més o menys velats, darrera cada un d'aquests poemes, en cada vers, en cada mot. És l'únic, potser, que els justifica. Però no us feu massa il·lusions. Jo sóc el primer decebut. Quinze anys de treball obstinat no han servit sinó per a evidenciar-me a mi mateix l'existència d'aquest més enllà fabulós, que els més gosats consideren quimèric de perseguir. M'ha servit, també, per a persuadir-me que la mort és una major naixença. És com dir que considero aquest llibre de poesies com un pròleg a la poesia. Just A/AL final de la jornada m'ha estat donat d'entreveure el tresor immens que s'escondeix darrera aquells batents d'or.*

¿Em serà donat de penetrar-li i d'esbrossar-ne el camí o seré el mendicant que s'ha passat la vida als portals demanant caritat?

*

Que dos dels grans alquimistes medievals –Llull i Vilanova– siguin catalans, hauria hagut de fer reflexionar una mica més la gent del nostre país. Al costat de la prestesa filosofia catalana i de l'escola dita del seny, casolana i rància, es dreça aquesta altra tradició, empeltada de follia, que és l'alquímia. És l'única que pot donar-nos un rang universal. L'única per on podem retrobar una grandesa que coincideixi amb la grandesa de l'home. Vivim una renaixença de l'alquímia. No com els lletrats i els erudits podrien imaginar-la, sinó sota una forma molt més temptadora i molt més ambiciosa que les precedents. La represa de la tradició òrfica no es fa, aquesta vegada, a través de pergamins, sinó a través de la Memòria i en la sang. Ha calgut reconquerir-la centímetre a

centímetre (mot per mot). Avui som al llindar de la descoberta. Els secrets que governen la vida estan a punt de tornar a les nostres mans.
Aquest llibre és l'inici d'una iniciació. Però només l'inici.

*

*Aquest llibre és el procés (en el sentit de trajectòria i en el sentit jurídic transcendent) de la poesia moderna. Un afany de veure-m'hi absolut, d'abastar-me amb el meu propi esguard, hi presideix. Aquesta aventura temerària ha donat, en altres, la follia, el desdoblament, la desintegració. És per aquesta darrera ferida, sobretot, que em reconec. La recomposició de tants de fragments esparsos només pot fer-se a través d'un element de cohesió poderosíssim que és el Somni. El Somni entès, però, no com un bàlsam excepcional o com un repòs, ans com una realitat superior. El Somni és ja l'*altra vida.
No és aquest el lloc adequat per a establir l'autèntica dimensió del somni –que un dia penso establir– i que Freud ha empetitit considerablement. Tota la meva poesia viu ençà d'aquesta Realitat superior. Sóc jo qui perdura gràcies a ella. Sense ella hauria hagut de morir –i sens dubte he mort– de mort real, moltes vegades. Sóc únic, que jo sàpiga, a haver tornat d'aquesta regió perillosa. No es torna mai el mateix. Un hom pot ser el fantasma d'un mateix sense saber-ho –i àdhuc sense creure en fantasmes. Parlem tots el llenguatge après i automàtic de la vida. És un llenguatge de morts. La poesia no pot ésser sinó l'intent de penetrar –oh Maragall!– en aquest llenguatge moridor –un dels infinits llenguatges. Un poema és sempre, en el millor dels casos, una traducció.

París, 8-9 de gener de 1950.*"*

L'aprenent de poeta

Test.: *gA43L A45C1 gA52P*

Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

A l'avanttext, trobem un índex d'aquesta secció, en un full a part[8], dins del testimoni *A45C1* (vegeu annex 2, p. 469): *"L'APRENENT DE POETA. La vida és breu e l'art se mostra llonga.* [POEMES:] *"Cançó de la noia que habita el cor", "La testa d'Hipnos o el Somni", "Autoretrat, de F. Gimeno", "Elena Forment (Rubens)", "Imatge de Gala (Dalí)",* POEMES EPIGRAMÀTICS *("Pedra", "Nocturn", "El dictat", "Quantes dones…", "Poeta-Narcís", "A la Rosa", "Dona"), "La cançó més banal", "A la mort de Rabindranath Tagore", "Carole Lombard", "Versos tristos", "Fragment del Superhome".* Podem observar com l'ordre es correspon amb el del poemari *LAP44*. L'any 1977, amb l'acabament del franquisme, l'apartat s'amplia per tal d'esdevenir un bon reflex del que van ser els inicis del poeta. Recupera, així, una idiosincràsia perduda durant els durs anys literaris de la guerra i de la consegüent postguerra.

8 *A45C1* és una carpeta testimonial que recull els poemes de *Càncer*. El full amb l'índex de *L'aprenent de poeta* constitueix un document isolat.

La vida és breu e l'art se mostra llonga

AUSIÀS MARCH

Test.: *gA43L gA52P*

Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

Ausiàs March pren d'Hipòcrates l'aforisme "La vida és breu i l'art es mostra llarg". Segons podem llegir a la introducció a l'obra *Hipòcrates. Aforismes. Traducció catalana medieval* "*La difusió dels Aforismes d'Hipòcrates al llarg de tota l'Edat Mitjana és evidentíssima, i el prestigi del seu autor, també . . . Ausiàs March copia el primer aforisme en un dels seus poemes: La vida·s breu e l'art se mostra longa; / l'esperiment defall en tota cosa; / l'enteniment, en lo món no reposa; / al juhí d'hom la veritat s'allonga.*" (Carré, 2000, p. 10).

Al text "La Mandíbula d'Ausiàs March", Palau reinterpreta March i el dota d'una virtut que li entusiasma, la de la capacitat de crear "fills" (o poemes?) "dels quals nodrir-se", envoltat d'una aureola de patiment, de confrontació de dualitats que xoquen feroçment (l'ànima, el cos, l'amor, la sensualitat...):

> *Sí, el verb d'Ausiàs March –molt més enllà que el del petrarquista, el renaixentista o el medieval– és el de l'home de les cavernes. És fam i mossec. Aleshores, àdhuc la seva retòrica pren sentit. La seva retòrica és la possibilitat de mastegar, de devorar, el més físicament possible, una idea. Que Ars longa, vita brevis es transformi en* La vida és breu e l'art se mostra llonga*, vol dir que aquesta sentència ha passat de l'abstracció en la qual vivia en llatí a la carnositat de la paraula viva. Tot el treball d'Ausiàs March sembla reduir-se a això, tot el seu geni sembla condensar-se en aquesta actitud: fer encarnar el pensament de la manera més tangible possible per poder-lo devorar. Crear constantment els fills dels quals nodrir-se.* (*Quaderns*, 1997, ps. 154-158)

LLIBRE PRIMER

Test.$_2$: *PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

OE *A38PA2* conté poemes que es reagrupen sota el títol *Poemes abans del poeta*, i inclou el pròleg del 22 d'abril de 1938, el qual s'afegirà a l'edició de 1977 (*PA77*). El recull es distribueix en tres seccions de gran similitud amb el "Llibre primer" de "L'aprenent de poeta" d'*OLC05:* "Epigrames daurats" (hi ha els sis poemes de l'apartat), "Presó dels ulls" (consta de 7 dels 8 poemes d'"Alba dels ulls") i "Història d'una primavera" (amb tots els poemes de la secció).
Si analitzem els testimonis de l'any 1938, ens adonem de la importància d'aquesta data per a Palau, en tant que inicia l'exercici de reagrupar els poemes i convertir-los en obra literària. El mateix autor, a les notes sobre *Poemes de l'Alquimista,* ens diu:

> *Per a comprendre bé l'abast dels meus* Poemes de l'Alquimista*, em caldria acudir, a mi mateix, als dies obscurs de 1938, en què jo, desertor, amb el decret de la meva pròpia abdicació al davant, els vaig concebre . . . També la idea d'alquímia, en el pla de l'esperit, m'havia assaltat repetidament. Però fou durant aquests dies de 1938, repeteixo, que la idea se m'imposà; que esdevingué la meva justificació de viure. D'antuvi em va semblar que es tractava d'una obra a fer; no fou sinó molt més tard que vaig adonar-me que es tractava de la meva vida mateixa.* (1972, ps. 104-105)

La secció "Llibre primer" es forja, com ja hem apuntat *supra* p. 26, l'any 1938. Ho podem veure resseguint tres testimonis. El primer, el llibre *Poemes abans del poeta* (*A38PA2*), que, com acabem d'esmentar, es distribueix en tres apartats: "Epigrames daurats, Presó dels ulls, Història d'una primavera (cançons)"; el segon, *Primavera incipient* (*A38PI*), també tripartit: "Mostra d'epigrames (de Marià Manent i per a ell), Presó dels ulls (A Carles Riba, tribut), Cançons" i el tercer, *Primer llibre de versos* (*A38PL*), primer recull que trobem en format llibre a l'avanttext, amb les tres parts: "Mostra d'epigrames (A Marià Manent), Presó dels ulls (A Carles Riba, tribut), Primeres cançons". En una correcció posterior feta al llibre *A38PL*, el títol de la secció "Presó dels ulls" es ratlla amb

llapis i se substitueix per "Els ulls en flor".

Ara bé, la secció no apareixerà editada fins a *PA77*. En aquest any, s'ordenaran els apartats, que es reagruparan sota el títol "Llibre primer", i les cançons d'"Història d'una primavera" passaran d'ocupar el tercer lloc l'any 1938 a funcionar com a una segona secció. Així mateix, es mouran poemes i es concretaran els noms definitius dels tres apartats. El "Llibre primer" es clourà amb el poema "Imatge de Gala", mentre que a les carpetes testimonials de 1938 "Comiat" tancava els poemaris. Pensem que això es produeix perquè les intencions del poeta difereixen d'una data a l'altra. Així, l'any 38 hi ha el desig de publicar un recull poètic i en aquest sentit "Comiat" pot ser un bon tancament; però l'any 1977 el que s'està gestant és tota una obra que engloba, des d'una meditada selecció, la totalitat dels reculls poètics que Palau i Fabre ha anat confegint al llarg de la seva vida com a Poeta[9]. Per això, els poemes escrits després de *Poemes de l'Alquimista* se'ns donaran ja inserits dins d'altres gèneres literaris[10] o bé de manera isolada (vegeu les carpetes no testimonials de l'annex 1, datades a partir de 1952).

En la revisió de 1977 el poeta reprèn, doncs, el treball realitzat més de trenta anys enrere. En el pròleg a aquesta edició, Palau ens comunica, referint-se al llibre, que "*la reestructuració no era fàcil, perquè significava enfrontar-me amb el passat i, tal volta, envescar-m'hi*" (1977, p. 9). Aquest "passat" el formen els testimonis de 1938 de l'avanttext.

Cal assenyalar, també, que en la següent revisió, *PA91*, s'hi afegeix un últim poema, "Versos d'amor pagà", tret també d'aquestes carpetes testimonials de l'any 1938. Així doncs, el que esdevé l'any 91 és una reestructuració de la secció, ja pensada mig segle abans.

9 Tal i com observàvem en el nostre treball de recerca (*op.cit.* 2010, p. 10-11) "*Poemes de l'Alquimista* és un tot clos dividit, però, en diferents estadis o vies d'"aprenentatge" (no entès en el sentit clàssic del terme, sinó com una adquisició de quelcom, o fins i tot, com una simple via d'experimentació), els quals són "camins" de diferents mides i dificultats. Aquests estadis són les diferents parts del llibre: *L'aprenent de poeta*, *L'alienat*, *Càncer*, etc. I els "camins" són els respectius poemes. L'estructura esdevé, però, laberíntica i a cada tros o fragment del laberint tenim un "jo nostre" o, millor dit, un fragment del nostre *alter ego* que el recorre; el qual, a través de l'acció, experimenta un canvi. . . La paràbola continua. Els fragments nostres se situen en una de les bifurcacions (en una part del laberint) i tots alhora van cercant la sortida. Quan aquests "jos" descobreixen una possible via d'escapament es desintegren (moren) i passen a ser absorbits pel "jo resultant"; qui adopta les múltiples identitats que es van produint. La finalitat: esdevenir "Jo-Poeta"."

10 David Castillo recull "poesia de teatre" a *Les veus del ventríloc.*

Ofereixo aquest llibre com una etapa de pre-poesia de la qual no he sabut prescindir. No sé si hi haurà cap vent que l'empenyi una mica. Confesso no haver-ho confiat tot a la ventura i que, fins avui, ell i jo hem estat l'inseparable i curiós conjunt que formen home i barca, del qual no sabríem assegurar qui dels dos duu a qui. Ajudant-nos així una mica l'un a l'altre és com he pogut arribar fins al llindar de la meva vida de gran. Tot amb tot, ell m'ha donat temps per a proveir-me d'uns preciosos rems de plata que em farien insubmergible en la tempesta i, cas d'haver fet marrada, em donarien temps d'arribar just a port –encara que fos al port més desert del món–, amb prou forces per a saber contemplar sense llàgrimes com la fràgil joguina s'anava negant i desapareixia de la superfície immensa.

Jo, d'aquest punt estant, reprendria el meu camí amb els rems a l'espatlla i, encara que no ho semblés gens, caldria fer-se igual la pregunta: ¿qui dels dos duu a qui?

jo, ≈ *PA97*

plata, ≈ *PA91*

22 d'abril del 1938

Test.: *AsdDms A38PA1ms$_1$ A38PA1ms$_2$ A38O A38PA2 A38PI A38PL*
Test.$_2$: *PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

TØ] Justificació *A38 PA1ms$_1$* “Poemes avans del poeta” *A38PA1ms$_2$*
Data] Ø *AsdDms*

2 cap] Ø ≈ *A38PL*
3 tot a la ventura] tot [enterament] a la ventura, *AsdDms* | jo] jo, ≈ *A38PL«AsdDms A38PA1ms$_1$»* |

hem estat] {–el meu llibret–} em format *AsdDms* {–el meu llibret[+++]–} hem [format] →estat *A38PA1ms*$_1$

4 l'inseparable ~ barca,] el curiós conjunt d'home i barca, *AsdDms* [el curiós conjunt d'home i barca], →[l'indivisible] i curiós conjunt que formen home i barca *després =text A38PA1ms*$_1$ | barca,] barca i *A38PA1ms*$_2$ barca<,> i *A38PA2* barca, i *A38PI A38PL*

5 assegurar] [dir] *després =text AsdDms*

5-6 Ajudant-nos ~ l'altre] [No obstant], →[si més no] →[si més no] →[Així], <ajudant-nos una mica l'un a l'altre> →[així] recíprocament *AsdDms Les dues primeres variants ratllades se situen a sota. La lliçó instaurada, però substituïda a l'últim estadi, a la interlínia superior.*

6 l'altre] l'altre, *A38O A38PA2 A38PL* | és com ~ de gran.] –i comportar-nos– he pogut arribar fins açí. ↔ és com he pogut [arribar fins on sóc (aquest lloc)] →+++ recorrer aquesta primera etapa. ↔ és com he pogut arribar fins on he arribat <ben cert> ↔ he ↑pogut salvar↑ <feliçment> aquest primer escoll de vida i de mort que és la vida. →superat *AsdDms Els afegits ocupen tot el marge superior del full, marcats per dues línies direccionals que parteixen de la lliçó afectada. Les variants instauratives són exclusives d'aquest testimoni* | fins al ~ de gran.] fins [on he arribat.] →aquest lloc. *A38PA1ms*$_1$

6-7 Tot amb tot,] Ø *AsdDms* [No obstant] →Tot i això *A38PA1ms*$_1$

8 plata] plata, *AsdDms A38PA2* | en la tempesta] Ø *AsdDms A38PA1ms*$_1$

8-9 i, cas ~ marrada,] si més no, →cas de fer marxa enrera *AsdDms* cas de fer marrada, *A38PA1ms*$_1$

9 em donarien temps d'] {i, si més no,} em [donarien temps per] →permetrien d' *A38PAms*$_1$ | d'arribar] per arribar *AsdDms A38PA1ms*$_2$ [#per#] arribar *després =text A38PA2 L'afegit se sobreescriu* | just a port] <[+++]> a port, *AsdDms* just a port, *A38PA2* | al port] el port ≈ *A38PL* | port –encara] port[,] encara *després =text AsdDms*

10 món–,] món[,] *després =text AsdDms* món– *A38PA1ms*$_1$ *A38PA1ms*$_2$ *A38PA2* | saber] [saber] *AsdDms* Ø *A38PA1ms*$_1$

11 fràgil joguina] fràgil [barqueta], →joguina *AsdDms* | s'anava] [ja] s'hanava *AsdDms*

12 immensa.//] immensa./ *A38PA1ms*$_1$

13 d'aquest punt estant,] [des d'aquest punt], *després =text AsdDms*

14 fer-se~pregunta:] [preguntar] →[preguntar-se encara], →fer-se [encara] la pregunta →igual *AsdDms* | pregunta:] pregunta, *A38PAms*$_1$ pregunta *A38O A38PI A38PL* | ¿qui] qui[n] →[que] de

AsdDms [de que] →qui *A38PA1ms*$_1$ qui ≈ *A38PL*
15 qui?] qui. ≈ *A38PL*

IT *AsdD* té un manuscrit autògraf que, pel tipus de lliçons variants, podria ser el primer estadi del poema (*AsdDms*).
OE Aquesta introducció o proemi del "Llibre primer" s'escriu l'any 1938 amb la intenció de formar part d'un primer recull poètic. I és per això, encapçala els testimonis d'aquest any que són previs al primer llibre enquadernat: *Primer llibre de versos* (*A38PL*). Per tant, les paraules del proemi s'hi refereixen a aquestes primeres composicions i, sobretot, a aquest primer llibre. Donem transcrits a l'annex 1 els poemes que no pertanyen a *Poemes de l'Alquimista*.

EPIGRAMES DAURATS

Tardor del 1936*

Test.: *A38C A38PA2 A38PI A38PL gA52P*
Test.$_2$: *PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

T El títol "Epigrames daurats" apareix per primer cop esmentat a *A38PA2*, tot i que a *A38PA1* ja hi ha el mateix apartat amb el títol "Epigrames". *A38PA2* conté els sis poemes de la secció. Al següent testimoni, (*A38PI*), el títol pateix una variació i passa a ser "Mostra d'epigrames" i ja no es recuperarà fins a la revisió de l'obra l'any 1977. És en aquest any quan Palau i Fabre recupera "Epigrames daurats", tot incloent cinc poemes que a *PA72* i a *PA52* formaven part de "Poemes epigramàtics". Finalment, l'any 91, en una nova revisió, afegeix el poema "Versos d'amor pagà" i dóna per tancat l'apartat.
El títol fa un homenatge a *L'aire daurat. Interpretacions de poesia xinesa* de Marià Manent. De fet a *A38PI* i a *A38PL*, a "Epigrames daurats", el poeta escriu les següents dedicatòries: "*De Marià Manent i per a ell*" i "*A Marià Manent*". Per a Palau, "L'aire daurat *fou un llibre decisiu*", ens diu a *Quaderns de l'Alquimista*, i afegeix: "*fou el llibre de Marià Manent el qui m'ajudà a sortir de mi mateix, a realitzar-me com a poeta . . . Els primers poemes meus "salvats", que figuren en els* Poemes de l'Alquimista*, són uns quants epigrames, fruit d'aquest contacte, que per això anomeno "Epigrames daurats" . . . hi havia dos elements cabdals que en aquell llibre se'm presentaven . . . Considero que en* L'aire daurat *la meva adolescència hi va trobar, en harmònica convivència, el refinament oriental i la sensualitat.*" (Quaderns, op.cit., ps. 322-323).
OE L'ordre dels poemes de la secció varia d'un testimoni a l'altre. A *A38C*, els poemes es troben en un quart apartat de set, després d'"I Dictat", "II Primera fase", "III Crucial", que es titula "IV Segona fase" i en conté els sis poemes, més "Missiva", en aquest ordre: "Orient, Lletra d'amor

("Missiva"), Prohibit ("Coll de dama"), Versos d'amor pagà, Cama nua, Cama agençada ("Cama vestida") i Vincle ("El primer amor"). A *A38PA2*, dins ja d'"Epigrames daurats", trobem els següents poemes, en aquest ordre: "Adreça ("Orient"), Lletra d'amor ("Missiva"), Lírica prohibida ("Coll de dama"), Versos d'amor pagà, Cama nua, Cama agençada ("Cama vestida"), El primer amor"; *A38PI* ("Mostra d'epigrames") té: "Adreça ("Orient"), Lletra d'amor ("Missiva"), Versos d'amor pagà, Cama nua, Cama vestida, El primer amor"; *A38PL* ("Mostra d'epigrames"): "Adreça ("Orient"), Lletra d'amor ("Missiva"), Versos d'amor pagà, Cama nua, Cama vestida, El primer amor"; *PA77*: "Cama nua, Cama vestida, Coll de dama, Orient, El primer amor" i *PA91, PA97* i *OLC05*: "Cama nua, Cama vestida, Coll de dama, Versos d'amor pagà, Orient, El primer amor".

Fixem-nos com un dels primers canvis que es produeixen quan l'apartat s'afegeix a les edicions impreses és el d'iniciar el llibre amb dos poemes de títols antagònics ("nua-vestida"). Aquest moviment creiem que es produeix per tal de donar prioritat al discurs de dicotomies, en detriment d'una lectura més lligada a Marià Manent i a les referències a la poesia xinesa que aporta el poema "Orient" com a inici de la secció.

Observem, també, com el poema "Missiva" s'exclou d'"Epigrames daurats" i s'incorpora l'any 1991 a "Poemes epigramàtics".

* No disposem de cap document que ens validi la data d'elaboració dels poemes de la secció. A l'avanttext els trobem sense datar.

Cama nua

Voldria desteixir
la teva pell de seda
per fer-me'n un coixí per a fer-ne ≈ *PA72*
de somni, en la nit freda.

Test.: *A38P1 A38C A38PA1ms$_1$ A38PA1ms$_2$ A38PA2 A38PI A38PL cA38PL A40I1ms gA52P*
Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

T] Ø *després =text A38P1 El títol s'afegeix amb llapis..*

2 de seda] de seda, ≈ *A38PL«A38C A38PA1ms$_2$»*
3 fer-me'n] <a> fer-me['n] *cA38PL* [a] fer-ne *després =text gA52P Encerclada la lliçó inicial i afegida tot seguit a la línia la lliçó definitiva, també encerclada.*

A38PA1 consta de dues versions, una primera situada dins del recull (*A38PA1ms$_1$*) i una segona (*A38PA1ms$_2$*), que s'escriu a mà en un full solt situat fora del recull.
3 A les galerades de l'edició de 1952 (*gA52P*) el vers 3 es rectifica i resta igual que a *OLC05*; no obstant, quan s'edita el llibre no es porta a terme aquesta correcció feta per l'autor. Sembla ser que és en aquesta primera edició que es produeix l'errada de transcripció, i que, si tenim en compte que a l'avanttext també s'escriu *fer-me'n*, el més probable és que estiguem davant d'una variant de tradició.

Cama vestida

La seda, vora teu,
m'esquinça el brot dels dits
que s'obren, deixondits,
per adorar llur déu.

Test.: *A38P1 A38C A38PA1ms A38PA2 A38PI A38PL gA52P*
Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

T] Ø →Cama agençada *A38P1 Afegit a mà amb llapis* Cama agençada ≈ *A38PA2*

2 dits] dits, ≈ *A38PL*

T La primera lliçó, constituïda per l'adjectiu *agençada*, sinònim d'arranjada o d'arreglada, perd intensitat a l'hora de mostrar-se antagònic amb l'adjectiu del títol del poema precedent (*nua*). Com la relació d'aquest poema amb l'anterior és evident, car ambdós poemes romanen sempre junts a tots els testimonis on hi són consignats, la lliçó última s'hi adiu millor.

Coll de dama

Un coll en arc, tibant,
el meu desig provoca
d'obrir-li una gran boca
amb l'estilet: tallant!

Test.: *A38P1 A38C A38PA1ms$_1$ A38PA1ms$_2$ A38PA2 gA52P*
Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

T] Prohibit ≈ *A38PA1ms$_1$* | LÍRICA PROHIBIDA *A38PA2*

3 d'obrir-li ~ boca] per obrir-li una boca ≈ *A38PA2«A38PA1ms$_2$»*
4 l'estilet:] l'estilet; *A38P1* l'estilet; →el cisell *A38C Afegit a la interlínia inferior* l'estilet; →la gilet *A38PA1ms$_1$ Afegit a la interlínia inferior* la gilet; *A38PA2* | tallant!] tallant[.] →! *A38P1 El signe d'exclamació se sobreescriu al punt*

A38PA1 consta de dues versions, una primera situada dins del recull (*A38PA1ms$_1$*) i una segona (*A38PA1ms$_2$*), que s'escriu a mà en un full solt situat fora del recull.
T El canvi de *"Prohibit"* o *"Lírica prohibida"* a "*Coll de dama"* podria estar justificat per voler un augment del to líric i de la suggestió de l'epigrama. Sens dubte, el fet que la imatge estigui basada en un acte violent fa que "Prohibit" sigui un títol més explícit que no pas "Coll de dama".
4 De *l'estilet* inicial es passa per una temptativa de correcció al *cisell*, es continua amb *la gilet* (imatge molt més crua) i es torna a *l'estilet* ("Punyal de fulla molt estreta" o "Punxó per a escriure sobre superfícies toves, com és ara cera, argila, plom, etc"). Amb l'ús d'aquest últim utensili es guanya en lirisme, ja que es pot vincular a l'escriptura i a Cal·líope, la musa de la poesia èpica.

Versos d'amor pagà

Aprenentatge de déu he de fer
fins que el meu braç esdevingui sagrat,
per abastar el fruit d'or, assaonat,
que els déus abaten d'un sol tust lleuger.

Test.: *A38P1 A38C A38PA1ms A38PA2 A38PI A38PL A40I1ms*
Test.$_2$: *PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

T] [Epigrama pagà ↔ Amor pagà ↔ Mot pagà ↔ Poema pagà ↔Vers pagà ↔ El poeta pagà ↔ ↑Poema de↑ l'amor pagà →estrofa] *després =text A38P1 Els quatre primers afegits se superposen, el cinquè i el sisè se situen al marge dret dels precedents i l'últim, al marge superior esquerre.*

1 he de fer] em cal fer *A38P1* em cal fer, *A38C A38PA1ms* [em cal] fer, →he de *A38PA2* he de fer, ≈ *A40I1ms*
3 per abastar] per a avortar *A40I1ms*

T El primer testimoni en què hi trobem el poema presenta diversitats de títols, però amb el mot *pagà* present a tots. Per tant, sigui el que sigui: *vers, poema, mot, amor, epigrama, estrofa, poeta*, ha de ser *pagà*. Els mots triats tenen tots a veure amb el fet literari: les paraules, els versos, les estrofes, el poeta, la temàtica amorosa...
OE Tot i que aquest poema se situa als testimonis de l'any 38 abans de "Cama nua" i "Cama vestida", quan surt editat l'any 1991 s'ubica després dels dos escrits.

Orient

A l'Orient de la vida me'n vaig. Vida ≈ *PA72*
Viure en el Somni és viure en el món. Món ≈ *PA72*
El meu camí me l'enlluerna un raig Camí ≈ *PA72*
de llum d'absència, d'éssers que no són.

Test.: *A38P1 A38C A38PA1ms A38PA2 A38PI A38PL cA38PL gA52P*
Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

T] [Orient] →Adreça *A38PA1ms* ADREÇA *A38PA2 A38PI A38PL*

1 Orient] orient ≈ *A38PL«A38P1»* | vida] Vida *gA52P* | vaig.] vaig: ≈ *A38PL*
2 Somni] somni ≈ *A38PL* | món.] Món. *gA52P*
3 camí] Camí *gA52P* | l'enlluerna] l'il·lumina *A38PI A38PL* l'il·lumina *després =text cA38PL*
4 de llum d'absència,] <velat d'absència> *A38P1 Afegit manuscrit amb llapis* velat d'absència *A38C A38PA1ms* [velat] d'absència, *després =text A38PA2 Afegit a sota* | absència,] absència *A38PA1ms* | d'éssers que no són.] <d'éssers que no són.> *A38P1 Afegit manuscrit amb llapis*.

IT El títol dels dos primers testimonis es va recuperar com a variant regressiva a les galerades de 1952 (*gA52P*).
T *Adreça* és un títol que incideix més en el sentit genèric del poema de direcció cap a la qual portar les experimentacions poètiques d'aquesta primera etapa de prepoesia. Per tant, quan el poema inicia la secció és més adient que no pas quan, a partir de *PA52*, perd el seu paper iniciàtic.

El primer amor

Estic enamorat del meu amor primer.
Els ulls, fidels al cor, flors d'ella hi han brunyit.
Les pluges dels hiverns m'han dut a aquell recer
que és, en l'esclat del cel, un bell racó de nit.

**Tardor del 1936*

Test.: *A38P1 A38C A38PA1ms A38PA2 A38PI A38PL cA38PL gA52P*
Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

T] Vincle ↔ Vincle tenebrós ↔ Lligam ↔ Dona i tenebra *A38P1 El segon afegit se situa al marge esquerre i l'últim, al marge inferior* VINCLE *A38C* [Vincle] *després =text A38PA1ms*
Dedicatòria Ø] A C. P. *A38PA1ms*

3 dut a aquell] [dut a aquell] →tornat al *cA38PL*
4 en l'esclat del] a ple sol de<l> *A38C* a ple sol del≈ *A38PL*

---

* La data engloba tots els poemes de la secció, els quals, com ja hem apuntat *supra* ps. 62-63 s'escriuen sense data.
T *A38P1* és un testimoni anterior a *A38C* i per això creiem que el títol que assumeix el poema és *Vincle*, el mateix que trobarem a *A38C*; encara que aquest se situï encapçalant el text i, per tant, en un primer estadi del poema (la resta de lliçons variants es podrien considerar temptatives de correccions d'aquest primer títol).

HISTÒRIA D'UNA PRIMAVERA

Cançons, 1937

Test.: *A37P A38PA1 A38PA2 A38PI A38PL*

Test.$_2$: *PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

De l'any 1937 data el primer testimoni (*A37P*), titulat *Presó de primavera*, on trobem tots els poemes que després es recolliran dins d'aquest apartat a *Poemes de l'Alquimista*. Es tracta dels cinc escrits de la secció "Història d'una primavera". Tots els poemes s'escriuen a l'agost de 1937, són manuscrits autògrafs i reflecteixen el primer estadi d'elaboració: "Desvetllament" (11/8/1937), amb dues versions titulades "La mer, la mer, toujour recomancée. Interior" (primer estadi) i "Cançó en la penombra" (segon estadi); "Cançó de la noia que habita el cor" (17/8/1937), "Excés de la primavera" (21/8/1937), amb dues versions titulades "Encara l'amor és amor" (primer estadi) i "Mort de la primavera" (segon estadi); "Darreries" (19/8/1937), amb dues versions, una ratllada totalment (primer estadi), i "Comiat" (19/8/1937), titulat "Càncer →Comiat". En aquest testimoni els poemes comparteixen espai amb altres elaboracions i es recullen en fulls solts (que no garanteixen l'ordenació) manuscrits sota el títol *Presó de primavera*. Un any després, a *A38PA1* i *A38PA2*, es reagruparan els cinc poemes, més alguns altres escrits, dins d'una secció ja sí titulada "Història d'una primavera (Cançons)". En el mateix any, però, el títol de l'apartat és objecte de variacions: "Cançons" (a *A38PI*) i "Primeres cançons" (a *A38PL*). En aquests quatre últims testimonis, l'ordre dels poemes és el mateix que a les edicions impreses que incorporen aquesta secció. Palau i Fabre rebutja composicions, però manté l'ordre de les cinc que en formaran part. El que mostra tot plegat és el caràcter de bloc unitari d'aquest apartat, el qual s'inicia amb el poema "Desvetllament", és a dir, el despertar, l'inici d'aquesta breu "Història d'una primavera", i es clou amb "Comiat". A banda d'això, la versificació també mostra aquesta conjuminació: a les quatre primeres composicions les uneix el fet que mantenen una mètrica de versos anisosil·làbics de rima alternada. Però rellevant és que es trenqui a la cinquena, amb els versos isosil·làbics de rima masculina. L'ús d'una mètrica diferent indica, també, la fi d'un procés.

Desvetllament

Olor i color d'ambre,
la cambra.
Desvetllen records
i morts
que no puc entendre
ni atendre.
Només el teu cos,
tan clos,
procura agonies
tan pies.
Desfés-me l'abraç,
oh braç.
La meva mà d'ombra
–pesombre–
cerca el somniar
llunyà,
entorn del teu ventre,
que centra.
Del mar escabrós
dels dos,
sóc qui s'abraona,
sóc l'ona.
Tu fes de penyal:
fondal.
La més bella ofensa
comença,
contra el defensor

millor.

Olor i color d'ambre, ambre ≈ *PA97*
la cambra.

Test.: *A37Pms$_1$ A37Pms$_2$ A38PA1ms A38PA2 A38PI A38PL A40I3*
Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

T] LA MER, LA MER, TOUJOUR RECOMANCÉE →INTERIOR *A37Pms$_1$ Títol afegit a sota* [INTERDIT] →CANÇÓ EN LA PENOMBRA *A37Pms$_2$ Afegit sota el primer títol ratllat.*
Data Ø] 11 d'agost de 1937 *A37Pms$_2$* [Cançó en la penombra] *després =text A38PA1ms Afegit al marge dret.*

4 morts] morts, *A37Pms$_1$*
7 teu cos,] seu cos ≈ *A38PA1ms* teu cos ≈ *A38PL*
8 tan clos,] –reclòs– ≈ *A38PA1ms A40I3* –reclòs– →repòs *A38PA2* [–redòs–] →–repòs–*A38PI L'afegit se situa tot seguit a la línia A38PL*–repòs– *A38PL*
10 pies.] pies! ≈ *A40I3*
11 l'abraç,] el teu braç, ≈ *A38PA1ms* [el teu braç,] *després =text A38PA2 Afegit tot seguit a la línia* el teu llaç *A38PI* el teu llaç, *A38PL* el teu braç *A40I3*
12 oh braç.] abraç. ≈ *A38PA1ms A40I3* [abraç.] *després =text A38PA2 Afegit tot seguit a la línia* oh braç! *A38PI A38PL*
16 llunyà,] llunyà ≈ *A38PA1ms*
17 ventre,] ventre *A37Pms$_1$*
18 que centra.] que el centre. *A37Pms$_1$* que [el] centre. *A37Pms$_2$*
{}[(Cos, llum i tenebra / són de fembra.)] *A37Pms$_2$ Després del vers 18.*
* *A37Pms$_1$ A partir del vers 18, tirallonga de versos amb un ordre diferent al del text base, i amb alguns de nous.*

21 s'abraona,] s'abrahona. *A38PA1ms* s'abrahona: *A38PA2 A38PI A38PL*

23 Tu fes de penyal:] [Tu reps el punyal] →Tu fes de penyal, →Tu fes de penyal *A37Pms$_2$ La segona variant de caràcter formal és afegida al marge dret* | penyal:] penyal, *A38PA1ms A38PA2 A40I3* penyal *A38PI A38PL*

24 fondal./] [penyal./] *després =text A37Pms$_2$* fondal.// *A38PA2* –fondal.// *A38PI A38PL*

25 La] [(]La *A38PA2* (La *A40I3*

26 comença,] comença *A40I3*

27 el] un ≈ *A40I3«A37Pms$_1$»*

27-28 contra el defensor / millor.] contra un defensor[,] / [tot] passió.[)] *després =text A38PA2 S'escriuen de nou els dos versos finals al marge dret.*

28 millor.] tot passió. *A37Pms$_2$* tot passió, *A38PA1ms* passió. *A38PI A38PL* tot passió.) *A40I3*

29 d'ambre,] d'ambre *A38PI*

---

* *Els transcrivim sencers. Hem mirat de seguir les marcacions fetes pel poeta, per tal de transcriure amb propietat l'autògraf (rectifiquem els errors ortogràfics. Interpretem una sola estrofa, tot i que en el text no queda clar). Tampoc anotem les variants ratllades. Sí que assenyalem un afegit que hi ha al marge esquerre.*

Un somni i un cos.
Repòs.
En aquest mar escabrós
d'ambdós.
La més bella ofensa

comença
contra un defensor
tot passió.
Tu reps el punyal;
penyal.

Sols jo

Sóc qui s'abraona;
sóc l'ona.
Del mar escabrós
dels dos.
Cos, llum, i tenebra
de febre.

Avanttext *A37P* conté dues versions manuscrites d'aquest poema: *A37Pms$_1$* i *A37Pms$_2$*. *A37Pms$_1$* podria correspondre's a un primer estadi, ja que els versos presenten un ordre diferent al del text base. A *A37Pms$_2$* els versos s'ordenen i s'hi afegeix la data.

Cançó de la noia que habita el cor

Guareix l'amor:
noia blanca.
Viu vora el cor,
sota casa.

5 Salta del llit, llit; ≈ *PA72*
va descalça.
Vetlla el seu si
per la cambra.

Cel aturat;
10 la font raja.
¿És el seu plor
o era l'aigua?

No sap ningú
si cremava:
15 sortia fum
vora casa.

Es cala foc;
veig la flama.
Ai, el meu cor
20 que s'abrasa!

Primavera del 1937 *cPA52* 1937. *PA72*

Test.: *A37Pms A38P2ms A38PA1ms A38PA2 A38PI A38PL cA38PL gA43L gA52P*
Test.$_2$: *LAP44 PA52 cPA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

T] [**T**] ↔ CENDRES DE PRIMAVERA ↔ FRED DE PRIMAVERA ↔ PRIMAVERA D'HIVERN ↔ MORT DE LA PRIMAVERA ↔ SUÏCIDA PRIMAVERA *després =text A37Pms Multiplicitat de títols. L'autor, primer, ratlla el títol base, després anota les variants repartides pels marges superior i esquerre; però, el torna a escriure al mig del full, al marge esquerre* | Melodrama *t.c. A38PA1ms Afegit al marge dret* MELODRAMA *A38P2ms A38PA2 A38PI A38PL* | [MELODRAMA] *després =text cA38PL*
Dedicatòria] [A #Santa#] *A38PA1ms*
Data Ø] 17 d'agost de 1937 *A37Pms* 1937 *gA52P*

1 Guareix l'amor:] Cura l'amor *A37Pms* Cura l'amor, *A38PA1ms A38PA2* Cura l'amor: *A38P2ms A38PI A38PL*
5 llit,] llit; ≈ *gA52P«A37Pms A38PA1ms»*
7 Vetlla el seu sí] No té coixí *A37Pms Afegit a la interlínia inferior* [No té coixí] →Vetlla el seu sí, *A38PA1ms Afegit al marge dret.*
8 per la cambra.] [a la galta.] →per la cara. *A37Pms Afegit a la interlínia inferior* [per la [galta.]] →cara. →[per la cambra] →desolada. *A38PA1ms Afegits al marge dret.*
{} //[Polid indret] →Llòbreg indret / on estatge. / ²[Tassa, cafè,] / ¹[pa i formatge] // →¹[no s'aguanta.] →²No accepta res / ¹ni demana *A37Pms Se situaria entre el vers 8 i el vers 9 del text base. El primer afegit s'escriu tot seguit a la línia i el segon, al marge dret de les lliçons substituïdes. Abans d'aquesta tercera estrofa hi ha un vers* [Polid indret] *que probablement es va pensar per iniciar-la, però que es va ratllar, es va deixar un espai en blanc considerable i, a sota, es va començar a escriure la nova lliçó* //[Llòbreg indret / on estatge. / ¹No accepta res / ni demana.] →¹[L'hivern és fred; / tot s'hi glaça.] *A38PA1ms Afegit al marge dret.*
9 Cel aturat:] [Indret callat;] →Cel aturat; *A37Pms* | aturat:] aturat; *A38PA1ms gA52P*
{} No sap parlar / si no canta. // Ningú la vol / l'estimada. *A37Pms Lliçons destituïdes, que se situarien entre el vers 10 i el vers 11 del text base* [No sap parlar / si no canta. // Ningú la vol / l'estimada.] *A38PA1ms*

14 si cremava:] [on s'amaga.] →si cremava. *A37Pms* si cremava. *A38PA1ms*

15 sortia] [Veu sortir] *després =text A37Pms*

16 vora] [de la] *després =text A37Pms Lliçó definitiva sobreescrita.*

17 foc:] foc; ≈ *A38PA1ms gA52P*

18 veig la flama.] [ja s'abrasa.] *després =text A37Pms Afegit al marge esquerre.*

19 Ai,] [En] →Ai *A37Pms Variant sobreescrita* Ai!, *A38PA2*

20 que s'abrasa!] [que es desmaia!] →que s'abrasa. *A37Pms Afegit sota el vers.*

Data A *PA77* se li treu la data al poema, perquè ja passa a formar part de la secció "Història d'una primavera. Cançons, 1937"

T Als primers testimonis, els títols proposats ens porten a un estadi negatiu, lligat a la mort (*mort, suïcida, cendres, hivern, fred, melodrama*). Des de l'òptica d'aquesta visió hem d'interpretar el poema. La paraula "suïcidi" o "melodrama" mostren com la situació no és plaent (ans al contrari, el *cor* del poeta *s'abrasa* perquè la dona que simbòlicament *viu vora el cor* s'hi està cremant!).

Excés de la primavera

Encara l'ocell
  és bell,
 i encara l'amor,
  amor.
Els amants s'estimen massa.
Ai, primavera que passa!
 La rosa en esclat
  –pecat–
 espines no duu,
  per tu.
Les flors es vesteixen d'àngel.
(Breu és l'avís de l'arcàngel.)
 Les roses dels cels
  –estels–
 duen un fibló:
  dolor.
L'aigua del riu és de plata.
(Lluna, sirena d'escata.)
 El cel fa un atur
  –atzur–
 i resta suspès,
  malmès.
Tinc un sol cor i no es cansa.
(D'amagat l'hivern s'atansa.)
 La mà s'ha marcit
  al pit,
 per voler abastar
  l' enllà.
La noia no és tan esquerpa. ja no és esquerpa. ≈ *PA91*

30 (El seu cor és nafra oberta.)
Ai, amor, amor,
l'amor!
Ai, l'amor, l'amor, Ai l'amor ≈ *PA97*
amor!
35 Estima'm d'una vegada!
(La nit és una estimada.) estimada.) / ≈ *PA91*

Encara l'ocell
és bell,
i encara l'amor,
40 amor.
Els amants s'estimen massa.
Ai, primavera que passa!

Test.: *A37Pms A38PA1ms A38PA2 A38PI A38PL cA38PL*
Test.$_2$: *PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

T] [PRESÓ DE PRIMAVERA] →MORT DE LA PRIMAVERA *A37Pms Afegit al marge esquerre* FI DE PRIMAVERA ≈ *A38PL*
Dedicatòria] [+++++] *A38PA1ms*
Data Ø] 21 d'agost de 1937 *A37Pms*

2 bell,] bell ≈ *A38PA1ms*
3 l'amor,] l'amor ≈ *A38PA1ms A38PL*
5 massa.] massa– ≈ *A38PA1ms*
6 passa!] passa. ≈ *A38PA1ms* passa[.] *després =text A38PA2 L'afegit se sobreescriu.*
7 esclat] esclat, *A37Pms*

7-18 Ø *A38PI A38PL*

8 –pecat–] pecat[,] *després =text A37Pms Ratlla la coma i la substitueix pels guions.*

9 duu,] duu. *A38PA1ms A38PA2*

11 es vesteixen] [us disfressen] →us vesteixen *A37Pms* [us] vesteixen *després =text A38PA2 L'afegit se sobreescriu* | d'àngel.] d'àngel– *A37Pms A38PA1ms* d'àngel[–] *A38PA2*

12 (Breu ~arcàngel.)] [+++ com +++ de l'arcàngel.] →[que ens avisa] l'arcàngel →[si ens avisa] →ai, breu avís de *A37Pms Els afegits se situen a la interlínia inferior; tret de la preposició de l'últim afegit, que s'intercala a la línia i* ai, *que s'afegeix al marge esquerre* [ai, b]reu <és l'> avís de l'arcàngel. →B *A38PA1ms L'afegit se sobreescriu* –breu és l'avís de l'arcàngel. *A38PA2*

13 dels cels] del cel ≈ *A38PA2*

15 fibló:] fibló. ≈ *A38PA2*

17 *?* [escata] [mata] *A37Pms Al marge dret del vers hi ha uns mots ratllats, situats un sota l'altre, dels quals és difícil establir si són lliçons variants o simples provatures de rima.*

18 (Lluna, ~ escata.)] Lluna, sirena d'escata. ≈ *A38PA2*

{} [Florit branquilló / d'olor] *A37Pms Se situaria entre el vers 18 i el vers 19 del text base.*

19 fa un atur] [és més pur;] →fa un atur– *A37Pms* | atur] atur, ≈ *A38PL*

20 –atzur–] [–]atzur. *A37Pms* atzur. *A38PA1ms* atzur[;] →, *A38PA2 Ratlla el punt i deixa la coma* atzur; *A38PI A38PL*

22 malmès.] [encès] *després =text A37Pms Lliçó afegida a la mateixa línia i repetida al marge dret.*

{} [Canta l'ocell vora el cor– / ai primavera que mor. / teixeix corona de llor–] *A37Pms Se situaria entre els versos 22 i 23 del text base.*

23 cansa.] cansa– *A37Pms*

24 (D'amagat ~ s'atansa.)] d'amagat l'hivern s'atansa. *A37Pms*

27 *?* [per oh vol] *A37Pms Afegit al marge dret.*

29 no és tan esquerpa.] ja no és manyaga– *A37Pms* ja no és manyaga. ≈ *A38PL*

30 (El ~ oberta.)] el seu cor és una ↑llaga↑ →[nafra] →nafra *A37Pms Afegits a la interlínia inferior* El seu cor és una nafra. ≈ *A38PL*

31 Ai, amor, amor,] Ai [l']amor amor, *A37Pms* –Ai, amor amor, *A38PA1ms A38PA2* –Ai, Amor, Amor, *A38PI A38PL*

32 l'amor!] Amor. →l'amor. *A37Pms A38PA1ms S'afegeix el determinant i la* a *d'*amor *se*

sobreescriu a la majúscula l'amor. *A38PA2 A38PI*

33 Ai,] Ai ≈ *A38PL*

34 amor!] Amor. *A37Pms A38PI* [a]mor →A *A38PA1ms L'afegit se sobreescriu* amor. *A38PA2* Amor! *A38PL*

35 Estima'm ~ vegada!] –Estima'm d'una vegada!– *A37Pms* [–]Estime'm d'una vegada![–] *A38PA1ms*

36 (La ~ estimada.)//] ¹[–L]a nit ²[+++ pren d'] estimada.// →[ai amor, noi enganyada]// →¹l ²l'ha pres d' *A37Pms El segon afegit se sobreescriu i el tercer, s'afegeix a la interlínia inferior, excepte el determinant, que se sobreescriu* (La nit l'ha pres d'estimada.)// *A38PA1ms* (La nit l'ha pres d'estimada.)/*A38PA2* (La nit [la pren d'] estimada.)// →com una *A38PI* (La nit com una estimada).// *A38PL* (La nit [com una estimada)].// →fa una llambregada).// *cA38PL*

38 bell,] bell *A37Pms A38PI A38PL*

39 l'amor,] l'amor ≈ *A38PL*

41 massa.] massa– ≈ *A38PA1ms* massa, *A38PA2*

42 passa!] passa. ≈ *A38PA1ms* passa. *després =text A38PA2 L'afegit se sobreescriu.*

A37P Darrere d'un dels fulls, trobem un manuscrit amb provatures, sota el títol "Encar l'amor és amor". Hi ha 4 versos: *Els amants s'estimen massa, / les boques es besen més / No es podran besar després, / si la primavera passa.* Després, un espai en blanc i a continuació un sol vers: *Les flors es disfressen d'àngel*. Unes línies més avall, i enllaçats als quatre primers versos amb una ratlla d'unió: *Encara l'ocell / és bell. / Encara l'amor / amor.* Al marge inferior del full, 6 versos més: *No sap dir que no, / l'Amor,/ serà el darrer bes / després. / I encara amarant / l'amat.*

Darreries

Primavera,
presó,
gust de cendra,
de dol:
5 allibera'm
el cor!
Es marceixen
les flors flors, ≈ *PA97«PA02b»*
que ja pensen
10 la mort.
Desesperen
d'amor.
Primavera,
presó,
15 allibera'm
el cor!

Test.: *A37Pms$_1$ A37Pms$_2$ A38PA1ms A38PA2 A38PI A38PL*
Test.$_2$: *PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

T] [Primavera, presó. adéu] →[PRESÓ DE PRIMAVERA] *després =text A37Pms$_1$ A37Pms$_2$*
Data Ø] 19 d'agost de 1937 *A37Pms$_2$*

2 presó,] presó. ≈ *A38PL*
4 dol:] dol. ≈ *A38PL*
5-6 Allibera'm / el cor!] [Allibera'm / l'ocell. / ?Cadernera] →[Allibera / mon cor.] *després =text A37Pms$_1$ Les lliçons variants es van escrivint una sota l'altre després del vers 4.*

6 cor! /] cor! // *A37Pms$_1$*

7 Es] [Ja es] *després =text A37Pms$_1$ L'afegit se sobreescriu.*

8 flors] flors. *A37Pms$_1$* flors, ≈ *A38PL*

9 que ja] [1][que ja] →[1][Potser] →Que ja *A37Pms$_1$ Afegit a la interlínia inferior.*

9-10 pensen / la mort.] [esperen / la mort] *després =text A37Pms$_1$*

{} [No se'n veuen / per tot] *A37Pms$_1$ Se situaria entre els versos 10 i 11 del text base.*

13-16 Ø *A37Pms$_1$*

A37P Conté dos testimonis manuscrits en un sol full. Els títols que els encapçalen estan tots ratllats, així com el primer testimoni (*A38Pms$_1$*). El poeta li fa una creu per establir, dins d'aquesta carpeta testimonial, la segona versió com a definitiva. Tot i que *A37ms$_1$* s'hauria de presentar com a una versió ratllada, hem preferit, per raons de claredat, marcar només aquelles lliçons ratllades per l'autor abans de fer la creu a tot el poema.

Comiat

El mot
més breu
serà
sanglot
5 d'adéu.
No hi ha
delit
enllà
del pit:
10 el teu
i el meu.
L'anhel
fervent
encén
15 cremor.
Presó
vivent!

Test.: *A37Pms A38PA1ms A38PA2 A38PI A38PL*

Test.$_2$: *PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

T] CÀNCER *després =text A37Pms Afegit al marge dret del poema*

Data Ø] 19 d'agost de 1937 *A37Pms*

9 pit:] pit. ≈ *A38PL*

12-13 L'anhel / fervent] [Passió / roent] →Anhel / fervent *A38PA2 Afegit al marge dret* Passió /

roent *A38PI A38PL*

{} [que l'aire / en] *A37Pms Després del vers 13, un vers nou i l'inici d'un segon ratllats.*

14 encén] [+++]encen[+++] *A37Pms La lliçó s'inicia amb un ratllat que podria ser un signe de puntuació i hi finalitza també.*

15 cremor.] [cremor] →cremor *A37Pms*

{} [de gent.] →[vivent] *A37Pms Afegit tot seguit a la línia.*

16 Presó] Presó. *A37Pms*

17 vivent!] vivent. *A37Pms*

ALBA DELS ULLS

Test.: *A38PA2 A38PI A38PL*

Test.$_2$: *PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

"Alba dels ulls" és una secció forjada l'any 1938. Apareix per primer cop documentada al testimoni *A38PA1ms*, sota el títol "Presó dels ulls", que es manté a *A38PA2*, *A38PI* i a *A38PL*. En aquests dos últims testimonis, el poeta dedica la secció a Carles Riba (*A Carles Riba, tribut*). A *A38PA2* s'escriuen sota el títol els següents versos en forma de pregària: *Deu-me, Senyor, / l'amor amb ulls: / la forma i el color.* En els següents testimonis, *A38PI* i *A38PL*, els mots són substituïts per la dedicatòria a Carles Riba. No obstant, quan el títol s'edita el 1977, Palau i Fabre es desprèn de la dedicatòria. De fet, s'elimina aquesta de Riba i també la de Marià Manent d'*A38PI* i d'*A38PL* i es deixa només la de "Els grans poemes de l'emperador Iang-Po-Tzu" de "L'alienat".

Cal dir que en tots aquests reculls, l'apartat ocupa el segon lloc, per davant d'"Història d'una primavera" (vegeu nota p. 57-58).

T L'any 1938 aquesta secció se situava abans que "Història d'una primavera". El títol jugava un paper metafòric i servia per constatar com el poeta, un cop contemplava l'obra d'art, quedava presoner de la imatge. Ara bé, quan s'incorpora com a apartat a *Poemes de l'Alquimista* l'any 1977, se situa després d'"Història d'una primavera" i creiem que aquest moviment provoca el canvi en el títol: la paraula *presó* se substitueix per *alba* i d'aquesta manera el conjunt "Llibre primer" millora com a unitat, ja que el mot "alba" manté una relació directa amb "Història d'una primavera". Prové de la poesia trobadoresca i denota el moment tràgic de separació dels amants. El títol, amb aquest tòpic literari, està anunciant l'arribada del dia (la captació de la llum a través de la contemplació de l'obra d'art) i el consegüent abandonament d'aquests poemets de caire amorós que formen "Història d'una primavera".

Testa d'Hipnos
Perugia

Volar podries sense ales ni cel.
Els àngels, no. Llur dibuixada fuga
és perceptible sols quan un estel
cau junt amb ells i es fon...–línia poruga.

5 Ton cel comença on acaba l'atzur.
Tu estàs en ell i ell és en tu alhora.
Una ala portes, per si el son impur portes per, ≈ *PA91*
hi penetrés, poder sortir-ne fora.

Test.: *A38P1 A38C A38PA1ms A38PA2 A38PI A38PL gA43L gA52P*
Test.$_2$: *LAP44 PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

T] LA TESTA D'HIPNOS O EL SOMNI *A38P1 A38PA2 A38PI A38PL* La testa d'Hipnos o el Somni *A38C A38PA1ms*

2 àngels,] àngels ≈ *gA43L*
3 sols] sols. *A38P1* sols, ≈ *gA43L*
4 fon...] fon ≈ *A38PA2* | poruga.] poruga... *A38P1 A38PA1ms A38PA2*
7 portes, per] portes per, *gA52P*
8 penetrés, poder] penetrés –poder ≈ *A38PI* | sortir-ne fora.] eixir-ne al defora *A38P1* [eixir-ne al defora.] *després =text A38C*

T Segurament, fa referència a la *Testa in bronzo di Hypnos*[11] trobada a la ciutat de Civitella d'Arna de la província de Perugia.

11 Creiem que es tria simbòlicament Hipnos, pare de Morfeu i personificació del Somni, per a l'inici d'aquesta nova aventura perquè tal i com assenyalàvem al nostre treball de recerca la ""Testa d'Hipnos" ens ensenya que l'obra d'art genera sentits, elements vitals que pretenen ser transportats al món de la poètica . . . Fixem-nos que l'àngel "real" no pot volar ("Els àngels, no") i, en canvi, l'estàtua sí ("Volar podries sense ales ni cel"). A més, la testa d'Hipnos forma part de la història de la humanitat i més concretament del món clàssic. Per tant, el concepte de fixació d'una realitat (que ens dóna a conèixer l'art) es fa a través del temps. Aquesta realitat es materialitza en el món dels somnis i és a través d'aquests que es manifesta." (2010, p. 25). A més, és molt significatiu que s'iniciï aquest passeig cognitiu per les arts plàstiques a través de la contemplació d'una *testa*; és a dir, que es comenci pel cap.

Autoretrat

Francesc Gimeno

No m'exhaureixis, rostre, forma, llum,
ull poderós, vivent miratge d'home.
Deixa els meus ulls vagar –a contrallum
de tu: Sahara sense ombres.

Lluito amb ton ull i sempre ets vencedor.
El teu esguard m'anul·la, m'anihila.
Cloc les parpelles per trobar claror
lluny de l'excés que el teu ull irradia.

Mos ulls són orbs de tu, astre diürn.
Potser voldries que no t'esguardéssim
i prens un aire esquerp: gran taciturn,
feixuc guerrer del regne del silenci.

esguardéssim, ≈ *PA72*

Test.: *A38PA1ms A38PA2 A38PL A43L gA43L gA52 gA77*

Test.$_2$: *LAP44 PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

T] Francesc Gimeno] [+++++] →Gimeno *A38PA1ms* (Gimeno) *A38PA2*

3 vagar –a] vagar a *A38PA1ms* vagar, a *A38PA2*

4 tu:] tu ≈ *A38PA2* | Sahara] –camí de foc ≈ *A38PA2* camí de foc *A38PL* | sense ombres.] sense ombra. ≈ *A38PL* sense ombres →buidat d'ombres *gA52P Encerclada la lliçó formal i afegida tot seguit a la línia, també encerclada, la variant.*

6 m'anihila.] [m'aniquila]. *després =text A38PA1ms*

10 esguardéssim] esguardéssim, *gA52P*

11 esquerp:] [esquiu], →esquerp *A38PA1ms*

T Francesc Gimeno (1858-1927) és descrit per Josep Pla al seu *Homenots tercera sèrie*. En ell el defineix com un home de "*faccions abruptes, els ulls són fascinadors: negre i or, grossos, càlids, intensos, d'una expressivitat lubrificada i voluptuosa . . . De la seva cara el que impressiona més és l'avidesa que manifesta –una mena d'assedegament, d'ànsia de posseir. Estic segur que si podia devorar, físicament, la realitat la* devoraria." (2004, p. 86). Creiem que a Palau l'interessa de Gimeno aquest punt de follia que representen els seus quadres i la seva personalitat (personatge díscol, apartat dels cercles culturals), amb aquest instint "devorador" de la realitat i, òbviament, l'expressivitat que mostraven els seus ulls en els seus autoretrats[12].

12 Jordi À. Carbonell (*Ebrencs del segle XX*, 2010, p. 101) ens diu que "els autoretrats responen a la necessitat que tenia de testimoniar-se, d'expressar la seva interioritat i de palesar l'experiència d'ell mateix. L'artista s'enfrontava amb la seva imatge reflectida a l'espill com una mena d'autoexamen i, de fet, aquestes peces constitueixen una autèntica biografia espiritual i anímica del pintor. Són obres on l'expressivitat predomina rotundament sobre els altres valors plàstics. Gimeno es deformà i s'interpretà críticament amb una gran sinceritat; en algunes ocasions, no exempta d'ironia, i en d'altres, de cruesa. En aquestes obres es traspua el sofriment, l'angoixa vital i els aspectes psicològics més profunds". Tal i com apuntàvem al nostre treball de recerca ""Autoretrat" introdueix un altre element important: el problema de la identitat i/o la lluita del "jo *vs* jo" (*op.cit.* p. 25).

La naixença de Venus
Botticelli

Els àngels perden flors a llur pas, quan et veuen.
Voldríem perdre, las, el món que ens fou donat
i sentim massa nostre. Els meus sentits et creuen
a canvi d'un secret que duus atresorat.

Oh l'antiga memòria que es desvetlla ensonyada!...
Recorda'ns ja, recorda'ns: fa temps que t'estimem.
T'esperàvem venir, del somni alliberada,
i ara et tenim present i encara t'esperem.

Sospirs, sospirs, jo us crido. Veniu a compadir-me.
La vida s'extingeix, amiga de la nit,
que una alba inesperada acaba de colpir-me,
i el seu dardell certíssim
els meus ulls ha marcit.

Test.: *A38P1 A38P3 A38C A38PA1ms A38PA2 A38PI A38PL*
Test.$_2$: *PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*
T Botticelli**]** [+++++] *després=text A38PA1ms*

{}*
1 veuen.] veuen, *A38PA2*
2 las,] ai!, ≈ *A38PA1ms* [ai!], →las! *A38PA2* las!, *A38PI A38PL*
4 que duus atresorat.] [Pecar per un pecat!] *després =text A38P1 Afegit a la interlínia inferior.*
5 ensonyada!...] ensonyada,... *A38P1 A38PA1ms* ensonyada... *A38P3* ensonyada, *A38C A38PA2*

A38PI ensonyada; *A38PL*

6 Recorda'ns ja,] ...recorda'ns. *A38P1* ...recorda'ns[.] →ja. *A38C L'afegit se sobreescriu* recorde'ns ja. *A38PA1ms* ...[r]ecorda'ns ja; →R *A38PA2 Afegit sobreescrit* | recorda'ns:] Recorda'ns!; ≈ *A38PA2* recorda'ns; *A38PI* recorda'ns!, *A38PL*

7 venir,] venir *A38P3* | alliberada,] alliberada *A38P3*

9 sospirs,] sospirs!, *A38P3 A38C A38PA1ms*

9-12 Ø *A38P1*

11 colpir-me,] colpir-me *A38P3 A38C A38PA1ms*

12 dardell certíssim] flagell [segur] →certíssim *A38C Afegit a la interlínia inferior. El vers no és trencat.*

13 els ~ marcit.] [els meus ulls ha marcit]. *després =text A38PA1ms La lliçó ratllada se situa al vers 12 i l'afegit s'escriu a la interlínia inferior, indicatiu de vers trencat.*

---

* En els primers estadis de l'any 1938, el poema estava format per més estrofes. Tots els testimonis, menys *A38P1*, mostraven 9 estrofes, de les quals, les tres últimes van esdevenir el poema editat. En el cas d'*A38P1*, el testimoni se'ns presenta amb vuit estrofes i hi manca l'última (*Sospirs, ~ ha marcit.*).

Transcrivim les primeres 6 estrofes d'*A38C*:

Sortida tota blanca de l'escuma sonora.
Formada lentament, com el bes meditat
que reposa en el cel solitari –penyora–
com en el front de Déu, de llum tot amarat.

Oh forma de la Forma, als braços pressentida,
la ta creació sigué un treball etern
d'amor recomençant la començada vida:
dins un nacrat recinte dormies cada hivern.

Feta de primaveres, ah sempre renovada

als meus ulls, que de veure't es baden dolçament,
com al contacte lleu d'una alba esborronada.
Primavera primera del nostre pensament.

Ulls endins has florit: Una flama secreta
nodreix aquells esguards que saben adorar
les vies més immenses en la flor més concreta,
oh closa encarnació del somni d'una mà.

La teva nuditat et torba i et fa nosa:
el món de primavera sembla una encesa d'ulls.
Tot mira: l'ample cel i l'ocell i la rosa;
només pots defugir-los en ignorats esculls...

Preguen al teu entorn les coses i són belles.
Com d'una perla immensa ton dolç amagatall.
Les Muses i Les Gracies, les nimfes, les donzelles,
totes vers tu miraren, i fóres llur mirall.

Els primers testimonis ens permeten rellegir el poema tal i com s'escrigué l'any 1938, en aquest viatge als clàssics, al nostres avantpassats i a la recerca de la bellesa a través de l'obra d'art. En aquesta versió, es pot anar resseguint a través dels versos la imatge pictòrica de la Venus de Botticelli, en el seu famós quadre *El naixement de Venus*. Però l'any 1977 les estrofes s'esquincen per iniciar-se amb un contundent *Els àngels perden flors a llur pas, quan et veuen*, i el poema perd el caràcter descriptiu que denoten les lliçons destituïdes.

Nàpols

Marquet

Fineix el món
en aquest port.
Dolça és la mort.
El son, pregon.

5 Tothom va al lloc
que correspon.
El sol es pon.
La vida, un poc.

Test.: *A38P2ms A38PA1ms A38PA2 A38PL*
Test.$_2$: *PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

"Nàpols" és un poema que trobem per primera vegada escrit l'any 1938 i és dels pocs que no pateix cap tipus de variacions.

Palau tria dos quadres del pintor Albert Marquet, "Nàpols" i "Tànger", representatius d'espais exteriors. El primer simbolitza la mar i la mort, el final del viatge (l'arribada a port), mentre que el segon ens porta a la terra, a la pedra i, per extensió a la vida (*La vida batega a dins*). Si comparem el quadre *La badia de Nàpols* amb el de *La ciutadella de Tànger* del pintor, podem apreciar aquesta dualitat. Creiem que aquests podrien ser els quadres que inspiraren Palau i Fabre.

Tànger

Marquet

La vida batega a dins.
(Els murs limitant el cel.)
Enllà dels esguards d'anhel
el viure no té confins.

Les portes no s'obren mai.
Es filtren éssers obscurs
pel gruix cavernós dels murs
tots blancs de sospirs d'esglai.

Les flors que al defora hi ha
provenen d'uns altres mons.
Arrelen en cors pregons:
penyora de llur plorar.

Ressò de secrets, al pas
d'alguna encoberta faç.

Test.: *A38P1 A38PA1ms A38PA2 A38PI A38PL cA38PL*
Test.$_2$: *PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

1 dins.] dins: ≈ *A38PL*
2 (Els murs ~ cel.)] <(>els murs limit[a]n el cel.<)> →e *A38P1 L'afegit se sobreescriu* els murs limitant el cel. *A38PA1ms A38PI A38PL* els murs [limitant] el cel. →emmarcant *A38PA2 Afegit al*

marge dret els murs [limitant] el cel. →enquadrant *cA38PL*

3 d'anhel] d'anhel, *A38PA2 A38PI* | Enllà ~ d'anhel] A dins d'un esguard fidel *t.c. cA38PL*

5 no] <que> no *cA38PL*

6 Es filtren] Penetren *t.c. A38PA2* | éssers obscurs] les ombres llurs ≈ *A38PL«A38PA2»* [les] ombres [1][llurs] →[1]i conjurs →ombres i conjurs *A38PA2 Primer afegit tot seguit a la línia i segon, al marge esquerre.*

8 tots] [molt] *després =text A38PA1ms*

10 móns.] móns; *A38P1*

11 en] als *A38PA1ms*

14 encoberta] [en]coberta *A38PA2*

La reverència

Fragonard

Nineta fràgil.
Il·lusió
sens parió,
imites, àgil,
de ta ascendència
–amb gest d'infant,
insinuant–,
la reverència.
Petita dama
de gran caient,
seràs turment.
Vindrà la flama
molt arraulida
dintre teu:
sota la neu
viurà la vida.
Seràs Diana
de cors i d'ulls
de tu curulls;
o cortesana.
O princeseta!
Això, després.
Ara val més
la joguineta.

Test.: *A38P2ms A38PA1ms$_1$ A38PA1ms$_2$ A38PA2 A38PI A38PL AsdNms*

Test.$_2$: *PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

2 Il·lusió] [Admiració] *després =text A38PA1ms$_1$*

3 sens] [sense] *després =text A38PA1ms$_1$* | parió,] parió. ≈ *AsdNms*

7 insinuant–,] insinuant– *A38PA1ms$_1$ A38PA1ms$_2$ A38PA2 AsdNms*

10 caient,] caient[,] →. *A38PA1ms$_1$* caient. *A38PA2 A38PI*

13 molt] tota ≈ *A38PA1ms$_1$ A38PL* [tota] *després =text A38PA2*

14 teu:] teu. ≈ *A38PL« A38PA1ms$_2$»*

17 Seràs] [Jove] *t.c. A38PA2 Afegit al marge esquerre* [Seràs] →[Jove] *després =text AsdNms*

19 curulls;] curulls. *A38PA1ms$_2$*

20 cortesana.] cortesana; *AsdNms*

21 princeseta!] princeseta. *A38PA1ms$_1$*

22 després.] després[,] *després =text A38P2ms*

24 la joguineta.] la joguineta! *A38PA1ms$_2$*

A38PA1 consta de dues versions, una primera situada dins del recull (*A38PA1ms$_1$*) i una segona (*A38PA1ms$_2$*), que s'escriu a mà en un full solt situat fora del recull.

T Fragonard fou un pintor del segle XVIII que destacà per les seves pintures de caire aristocràtic o galant, però sota un canemàs d'escenes eròtiques o sensuals (*El gronxador*, *Les banyistes* o *El petó furtiu* en són exemples).

OE Aquest poema forma part del que nosaltres considerem una trilogia dintre de la secció "Alba dels ulls". La formen els tres poemes últims, els quals mostren tres estadis femenins en gradació temporal ascendent: la joventut de la *nineta fràgil* de "La reverència", la dona núvia que es casa d' "Helena Fourment en vestit de noces" i la dona madura d'"Imatge de Gala".

Helena Fourment en vestit de noces
Rubens

Carn de pecat, luxúria exorbitant,
forma del Mal mostrant-se impietosa
contra nosaltres: ulls d'ala febrosa
dins el budell d'aquest Leviatan. arremorats *t.c. cPA52*

Pits d'esclavatge on som, a contrallum,
ínfima part d'amor en un incendi.
Xoc de l'esguard damunt l'acre compendi
on ens és dit el sexe del perfum.

Núvia anhelant, esposa de la nit,
pacte secret hagueres del diable:
d'ell serà el fill també, l'abominable:
èpica gesta dicta el teu delit.

L'hora cremada arriba amb defallença... [cremada] →esperada *cPA52*
Fruita tardana, mort que no es defensa...

Test.: *A38PI A38PL cA38PL A43L gA43L A44M1ms gA52P*

Test.$_2$: *LAP44 PA52 cPA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

1 exorbitant] exuberant *A38PL*

3 d'ala] de molt ≈ *A38PL* | d'ala febrosa] de lluminosa *A44M1ms*

4 dins ~ Leviatan.] fam, anihilats pel centre arremorant. ≈ *A38PL* fam, [abocats al +++ d'espant.]

→¹[oberts per] [aquest Leviathan.] →¹[esqueixats en] →presos en aquest Leviathan. *A44M1 Els afegits se situen a la interlínia inferior, un sota l'altre.*

5 esclavatge] esclavatge[,] *A44M1ms*

7 l'acre compendi] el vilipendi ≈ *A38PL* | l'acre] l'aspre *A44M1ms*

8 on ~ perfum.] nu, inclement −foguera on es consum. *A38PI A38PL* nu, inclement−foguera ↑on es↑ consum. →que ens *cA38PL* de foc i neu−tendra del perfum. *A44M1ms*

11 l'abominable:] tan odiable: ≈ *A38PL*

13 cremada] esperada ≈ *A38PL* | defallença...] la sofrença[...] →; *A38PI L'afegit se sobreescriu al primer punt* la sofrença... *A38PL* la sofrença, *A44M1ms*

14 defensa...] defensa. *A44M1ms*

El pintor del barroc Rubens es casà de segones núpcies amb Helena Fourment, a la qual retratà vestida de núvia. Aquesta és la dona del poema de Palau, la qual simbolitza el jou del matrimoni.

T *Helena* apareix escrit sense hac fins l'any 1952, que el trobem modificat a les galerades (*gA52P*).

4 *cPA52* Variant probable de *Leviathan.*

Imatge de Gala

Salvador Dalí

Un món dolcíssim, fet a imatge nostra,
se'ns dóna amb goig com una fembra el cos. una puta *LAP44* [una puta] *després=text c2LAP44*
El món s'estova dins la carn del rostre.
Així dels morts el saborós repòs.

La mort és dolça com el suc de l'ostra
begut amb calma dins el buit d'un os
de simi o d'home, en un banquet, al llostre
–menjades foren les marcides flors.

Amb ventre fart i purulent, impàvids,
marxen els hostes, en silenci, al prat, es dispersen *LAP44* [es dispersen] *després =text* ≈ *c2LAP44*
on es retroben –amb els ulls ben àvids. [[marxen] →ixen *cPA52* | [silenci] →secret *cPA52*

Les restes fèrtils del menjar llençat
seran origen de sagnants baralles...
Guerres que es baten amb jaqué i medalles. Guerrers ≈ *PA77* | medalles... ≈ *PA77*

Test.: *A38P1ms A38PA1ms A38PA2 A38PI A38PL cA38PL gA43L gA52P*
Test.$_2$: *LAP44 c1LAP44 c2LAP44 PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

T Salvador Dalí] [+++++] →(S. Dalí) *A38PA1ms*

2 fembra] puta *A38P1ms gA43L* dona *A38PA1ms A38PI A38PL* dona *després =text A38PA2* [dona] →puta *cA38PL L'afegit se sobreescriu* | el] al *A38PI*

3 dins] [+++] *després =text A38P1ms* com ≈ *A38PL*

4 saborós] [seu quiet] *després =text A38P1ms* seu quiet ≈ *A38PL* seu [quiet] →espès *cA38PL*

5 dolça] dolça, ≈ *A38PL«A38P1ms»* | de l'ostra] d'una ostra ≈ *A38PL* d'[una] *després =text cA38PL*

6 calma] calma, ≈ *A38PL*

7 de simi ~ al llostre] de crani d'home, en un convit, per postre; ≈ *A38PL«A38P1ms»* de [crani] d'home, en un [convit], [per postre;] →de simi o d'home, en un banquet, al llostre; *cA38PL* | llostre] llostre; *A38P1ms*

8 –menjades] menjades ≈ *A38PL* menjades *després =text cA38PL*

9 Amb ~ purulent,] [Després [de l'àpat suculent]], →[d'un beure] purulent *després =text A38P1ms* Després de l'àpat suculent *A38PA1ms A38PA2* Després de l'àpat suculent, *A38PI A38PL* | impàvids,] i gràvid, *A38PA1ms A38PA2*

10 marxen ~ silenci,] [se'n van] els hostes, [en secret], →[marxen] en silenci →es dispersen *A38P1ms Última variant afegida tot seguit a la línia* s'envan [,] els hostes, en secret[,] *A38PA1ms* se'n van els hostes, en secret, ≈ *A38PL* | marxen] es dispersen *gA43L*

11 on es ~ ulls] on es retroben [–llurs esguards] *després =text A38P1ms* i tots es troben –llur esguard *A38PA1ms* i tots s'hi troben –llur esguard *A38PA2* i tots es troben –els esguards *A38PI* on tots es troben –els esguards *A38PL* on [tots] es ¹[troben] –²[els] esguards →¹retroben →²llurs *cA38PL* | àvids.//] àvid./ *A38PA1ms A38PA2* àvids./ *A38P1ms A38PI A38PL*

12 llençat/] llançat, // ≈ *A38PL* llençat[,]// *cA38PL L'afegit se sobreescriu.*

13 baralles...] baralles: *A38P1ms*

14 guerres] guerrers ≈ *gA52P* | que es baten] [altívols] *després =text A38P1* | amb jaqué i medalles.] [de] jaqué [amb] medalles... amb i *A38P1* sense escuts ni malles. ≈ *A38PL* amb jaqué i medalles... *gA52P*

OE Els retrats de Gala ens transporten a un estat màxim del subconscient. Palau i Fabre pot referir-se a alguns d'aquests quadres de Dalí, tots dels anys 30: *Començament automàtic d'un retrat de Gala*, *Gala* o *Retrat de Gala amb dues costelles de xai en equilibri sobre la seva espatlla*.

LLIBRE SEGON

Test.$_2$: *PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

El "Llibre segon", igual que el primer, presenta una estructura tripartita: "Poemes epigramàtics", "Balades amargues" i "Elegies". Ara bé, a diferència de l'anterior, les seccions no les trobem tan definides a l'avanttext. Només "Balades amargues" surt prefixada a *A44M2* (vegeu nota p. 48) i s'esmenta una secció titulada "Elegies" a *A44M1* i *A44M2*; el primer testimoni amb un parell de poemes d'aquest apartat ("Carole Lombard, estrella del cinema. . . " i "Versos tristos") i el segon, amb un de sol ("Sirènides", titulat "Sirenes").

A les primeres edicions impreses (*LAP44*, *PA52* i *PA72*), només "Poemes epigramàtics" actua com a secció. S'inicia amb 8 poemes (*LAP44*), que seran els que es mantindran a la gran revisió del 1977, i es continua l'any 52 amb l'afegiment de 6, els cinc poemes que formaran part d'"Epigrames daurats" a *PA77* i un de "Balades amargues" ("El cavaller"). És l'any 1977, doncs, quan es confecciona el "Llibre segon", amb la reestructuració de "Poemes epigramàtics", la recuperació del recull *Balades amargues* editat per Bossoms i que a l'avanttext surt com a apartat de *Madona Fantasia* (*A44M2*) i l'afegiment d'"Elegies", que es forma a partir de poemes solts distribuïts en diferents carpetes testimonials de l'avanttext, escrits entre 1939 i 1942; amb l'excepció d'un únic poema no datat, "L'impossible", que es recull a *A38PA2*, dins de l'apartat "Història d'una primavera".

POEMES EPIGRAMÀTICS
1940-1942 *Ø PA72*

Test.: *gA43L gA52P*

Test.$_2$: *LAP44 PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

Data Tot i que aquesta secció conté poemes escrits entre 1940 i 1942, hem trobat als testimonis de l'any 38 (*A38C*, *A38PA2*, *A38PI* i *A38PL*) el poema "Missiva", això sí, amb un títol diferent: "Lletra d'amor".

Cal esmentar també el cas de "Dona", poema versió manuscrita del qual hem trobat en una carpeta testimonial del 43 (*A43P1*), sense aconseguir, així, cap autògraf certificat entre els anys 40 i 42.

OE Del "Llibre segon", aquest primer apartat és el que pateix més canvis. En la revisió de l'any 1977, sis poemes que l'any 52 formaven part de la secció deixen de fer-ho (els que van del número II fins al VII). Els cinc primers (II-VI) tornen a formar part d'"Epigrames daurats", tal i com ho feien el 1938, i l'últim, "El cavaller", a "Balades amargues". En la revisió del 91, Palau afegeix tres poemes: "Missiva", "Retrat" i "Ningú no ho diria", donant per tancada la secció.

El recorregut genètic de bona part dels textos de l'apartat és divers. Es reparteixen en divuit carpetes diferents de l'avanttext sense comptar *gA43L* i es comptabilitza fins a un màxim de tres poemes en una de les carpetes, la de *Meandres* (*A41M*). A la resta, hi ha un o dos poemes. Aquestes carpetes testimonials s'inicien l'any 1938 i finalitzen el 1943.

T No hem trobat a l'avanttext cap secció de títol similar, si no és a les galerades.

Pedra

A Xavier Zubiri

Dura com l'aigua dura.
Arrel d'ella mateixa.
En èxtasi perenne
la pedra perpetua
la pedra, imatge pura,
i la idea de pedra
se'ns fa del tot madura.

1942 Ø ≈ *PA52* <30 d'abril, del> *cPA72*

Test.: *A42P2 gA43L A43P1 gA52P*
Test.$_2$: *LAP44 PA52 PA72 (cPA72, PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

Dedicatòria] Ø *A42P2*
Data] 30 d'abril de 1942 *A42P2* Ø *A43P1*

A D12173 el poema és escrit en italià. Livio Wilcock el tradueix a *Poeti catalani* (1962, p. 303).
Dedicatòria La primera versió del poema no inclou la dedicatòria afegida un any després a *L'aprenent de poeta*.
Xavier Zubiri, que fou professor l'any 1941 a la Universitat de Barcelona i un any després abandonà la docència en veure limitada l'expressió lliure del pensament, va ser un filòsof basc que tractà en els seus assaigs, entre altres, el tema de la Realitat. A Palau segurament l'interessen, per a aquest poema, les teories relacionades amb el procés de copsar mentalment la realitat. Venim d'"Alba dels ulls" on la imatge estàtica observada ha permès al poeta construir un marc "realista" en moviment i ara ens trobem davant d'una imatge-objecte, la pedra, que si orgànicament s'associa amb

l'estaticisme, en el poeta esdevé objecte dinàmic (*la pedra perpetua la pedra*); i per això, un cop l'hem copsada (hem absorbit *la idea*, l'aspecte cognitiu d'aquest instant), aquesta dóna pas a una nova realitat (*se'ns fa del tot madura*). Podríem dir que la percepció d'una realitat és la realitat i que aquesta percepció que s'esvaneix (no sense abans haver-nos enriquit) regenera una de nova. Estem davant d'un discurs múltiple de la realitat (multiplicitat de realitats i de percepcions).

No dubtem que és per aquest desenvolupament filosòfic que conté el poema que s'afegeix la dedicatòria a Xavier Zubiri. A més, ens ho corroboren les *Notes als poemes* que escrigué el propi Palau: "*El Dr. Zubiri duia aquest pensament* [el d'Aristòtil] *un pas més endavant i deia: quan pensem pedra, el nostre pensament, en certa manera, es petrifica; quan pensem aigua, en certa manera, es liqua... etc. L'esperit, per tant, és mimètic, potser perquè tota la naturalesa és mimètica. No hi hauria coneixença sense apropiació . . . Deixant que el meu ull s'identifiqués, progressivament, amb la pedra, a fi que tot jo passés pel meu ull i m'introduís en ella. A fi que jo fos pedra . . . Imagino aquest mètode del tot semblant a l'èxtasi místic i al mètode oriental de la fixació d'un objecte, per a obtenir el grau suprem d'elevació i d'oblit d'un mateix...*" (Proa, 1997, ps. 209-210)

Data La variant de *cPA72* esdevé lliçó exclusiva d'aquest testimoni, ja que s'instaura sense cap continuïtat.

OE Que "Pedra" obri "Poemes epigramàtics" té molt a veure amb les idees apuntades a *supra* i també amb la tria de la pedra com a objecte. Si el procés de gestació de *Poemes de l'Alquimista* s'elabora sota premisses alquímiques, ha de ser la pedra, l'objecte catalitzador de metalls, allò que es necessita. I més si sabem que un dels objectius dels alquimistes fou aconseguir la pedra filosofal que els permetés transformar els metalls en or i alhora assolir una vida eterna.

Creiem que és per tot aquest contingut programàtic que "Pedra" ocupa el primer lloc de la secció. Aquesta idea que vol transmetre el poeta es fa palesa encara més gràcies a l'afegiment de "Missiva" l'any 1991 (*PA91*). El poema continua amb el discurs anterior i ens ve a dir que el poeta, qui té el "poder diví" de percebre la realitat, després d'aquesta comunió amb la natura experimentada té la capacitat de perpetuar-se també amb la paraula: *parlo del bes i ja és besar-te un poc*. La mimesi, que es consolida gràcies al foc[13] (*mots de foc*), és total.

13 Hem vist com el foc es fa present en alguns dels primers poemes de Palau. L'hem vist amb major o menor presència, per exemple, a "Desvetllament", a "Cançó de la noia que habita el cor" o a "La reverència". Segurament, en aquest ús, hi ha el nom de Rosselló-Pòrcel al darrere. Sobre l'ús del foc com a símbol poètic vegeu "El símbol del foc. La tensió com a principi essencial" dins d'*Imitació del foc* (Balaguer, 1991, ps. 10-14).

Missiva

T'escric amb llapis vermell, mots de foc;
parlo del bes i ja és besar-te un poc.
Barcelona, 1940

Test.: *A38P1 A38P2ms A38C A38PA1ms A38PA2 A38PI A38PL*
Test.$_2$: *PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

T] [MISSIVA] →[Missatge] →Bitllet d'amor *A38P1* [BITLLET] D'AMOR →Lletra *A38C* [Lletra d'amor] →[Fulla d'album] →Per a un àlbum de noia →Dístic *A38PA1ms* [PER A UN ALBUM] →Lletra d'amor *A38PA2* LLETRA D'AMOR *A38P2ms A38PI A38PL*
Data] Ø ≈ *A38PL*

1 foc;] foc. ≈ *A38PL*
2 bes] bes, ≈ *A38PA2«A38P2ms»*

OE És interessant observar la gènesi del poema "Missiva". L'any 1938 apareix en set testimonis, amb títols diversos i ja no trobarem més versions del poema fins a la sisena edició revisada per l'autor l'any 1991. A més a més, la datació del poema (Barcelona, 1940) ens l'hem de prendre amb certes reserves, ja que participa del primer llibre que hi figura a l'avanttext, *Primer llibre de versos*, el pròleg del qual s'escrigué el 1938. Es poden establir diferents hipòtesis del perquè s'estableix la data el 1940, tot i que sembla haver estat escrit dos anys abans: el poeta revisa l'any 1940 aquest poema i li dóna el títol definitiu; el poeta, mogut per l'interès de construir l'obra total, manipula la data per tal d'incloure el poema en la secció "Llibre segon. Poemes epigramàtics (1940-1942)"; altres possibilitats. "Missiva" per a nosaltres és una continuació de les teories relacionades amb la mimesi i amb les concepcions filosòfiques sobre la realitat apuntades al poema anterior "Pedra" i és per això que ocupa aquest segon lloc.
Data Vegeu nota *supra*.

Retrat

El fang més fi
del paradís
heus-el ací.

A mi m'agrada
5 sentir-la així:
com un coixí
per la mirada.

I no res més,
si no és el bes
10 o l'abraçada.

7 de desembre del 1941

Test.: *A41P A44M1 A44M2*
Test.$_2$: *PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

Data] estiu-tardor del 1941 *A44M2*

2 paradís] paradís, *A44M2*
3 ací] [ací] →aquí *A44M2*
6 com] Com *A44M2*
7 per] a *A44M2*

Ningú no ho diria

Ja tinc una amiga!
(Ningú no ho diria.)
Que diu que m'estima!
(Ningú no ho diria.)
5 Petita i bonica!
(Ningú no ho diria.)
Potser és massa fina!
(Ningú no ho diria.)
I ja l'he traïda!
10 (Ningú no ho diria.)

7 d'agost del 1941

Test.: *A41Pms A41P$_1$ A41P$_2$ A44M1 A44M2*
Test.$_2$: *PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

T] CONTE ≈ *A44M2*

1 amiga!] [noia!] *després =text A41Pms A41P$_1$*
3 Que] [I] *després =text A41Pms L'afegit se sobreescriu.* I *A41P$_1$*
5 Petita i bonica!] [Només sap somriure] →[Només una mica] →[Jo també una mica] *després =text* →[+++] *A41Pms Els dos afegits ratllats se situen al marge esquerre del vers. Sota de* bonica*, a la interlínia inferior, hi ha un petit ratllat indesxifrable.*

Nocturn

He lluitat contra l'alba.
L'alba m'ha rebatut,
i m'he adormit, a l'alba.

<16 de juliol del 1940> *cPA72*

Test.: *A40I3 A40N A41M gA43L gA52P*
Test.$_2$: *LAP44 PA52 PA72 (cPA72, PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

T] [ALES NEGRES] *després =text A40I3*
Data] 16 de juliol de 1940 *A40N A41M*

2 rebatut,] rebatut *A40N*

Data La variant de *cPA72* esdevé lliçó exclusiva d'aquest testimoni, ja que s'instaura sense cap continuïtat.

El dictat

–El sacrifici de la noça
faràs, amb la dona més blanca.
I en el teu llit, màgic altar, llit, com un ≈ *PA91* | altar *PA72*
la immolaràs a la joia.

Test.: *A42P2ms$_1$ A42P2ms$_2$ gA43L gA52P*
Test.$_2$: *LAP44 PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

T] NOÇA PAGANA ≈ *A42P2ms$_2$* El [D]ictat *després =text gA43L*
Data] Gualba, 27 d'Agost 1942 ≈ *A42P2ms$_2$*

3 màgic] com un ≈ *gA52P* | altar,] altar *gA52P*

{} *A42P2* Hi ha dues versions successives del poema (primer i segon estadi). Ambdues contenen força lliçons destituïdes. El segon estadi manuscrit consta d'un total d'11 estrofes. El transcrivim sencer; sense les lliçons substituïdes, ni l'estrofa inicial que es repeteix al final, ja que és la mateixa que la del text base i ja l'hem editat a l'aparat crític (no presenta cap variant). Aquestes dues estrofes (primera i última) se separen de la resta per mitjà d'asteriscos.

* * *

Tria't el cos, tria la neu:
que sigui blanca com la llet.

N'has de ser el rei, n'has de ser el déu:
màgic reialme del teu bes.

Quan sigueu sols tanca-t'hi bé;

que senti el gust del teu secret.
I tot seguit, contra el teu pit,
tot el seu cos sota el vestit.

... Encar que estigui tremolant
–el teu abraç li darà aguant.

Al moment dolç de la besada
alça-la, prest d'una volada,
i a pes de braços, sobre el llit
deixa-la estesa de desig.

Ella mateixa, femenina,
farà el miracle de la sina
sota la seda transparent.

Apaga els llums i encén les mans.

De tota blanca que era abans
se't tornarà fosforescent.

I quan ja estigui a punt de mel
tanca-li els ulls i obre-li el cel.

* * *

El fet d'esquinçar radicalment el poema pot ser com a conseqüència d'incloure'l l'any 1943 a *L'aprenent de poeta* dins d'un grup de poemes breus, que, a més, l'any 1952 passen a dir-se "Poemes epigramàtics". A més, l'essència de tot el poema la trobem en l'estrofa mantinguda. Les estrofes destituïdes d'*A42P2* són merament descriptives del moment de possessió sexual i, per tant, en ser retallades, permeten que el poema no perdi el missatge.

3 *PA72* La falta de la coma exclusiva d'aquesta edició pot tractar-se d'una variant de tradició.

La dona

Ø LAP44

Quantes dones hi dormen,
en els meus versos, ah,
per sempre!...

Test.: *A38P2ms* A40I2 A40I4 A40Lms gA43L gA52P*
Test.$_2$: *LAP44 PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

T] Ø ≈ *gA43L*

1 dones] noies ≈ *A40Lms* | dormen,] dormen ≈ *A40Lms*
2 versos, ah, /] versos, / ah, ≈ *A40I2 A40Lms* versos, / [ah,] *després =text A40I4 Afegit tot seguit a la línia*
3 sempre!...] sempre! ≈ *A40Lms*

---

* El poema és una estrofa d'un poema més ampli titulat "Final", on també trobem "Et deixo, cor meu,". El transcrivim sencer:

FINAL

"Aussi loin que l'amour".
Paul Eluard.

Me'n vaig enlaire, enlaire,
a regions de vent
per ser pulmó de l'aire!

Et deixo, cor meu,
cremar tots els papers!

He nascut per cantar i moriré cantant.
Què hi fa si en l'endemig he plorat una mica?

Quantes noies hi dormen
en els meus versos,
ah, per sempre!

He arribat a dalt de tot,
a la regió dels ulls, del rostre...
He oblidat el llot
per la virtut d'aquella noia!...

Poeta-Narcís

Vers: sigues igual a mi.
Jo em veig en tu si em veus.
¿Som una o dues veus?
¿Quina, però, és de qui?

Test.: *A41M gA43L gA52P*
Test.$_2$: *LAP44 PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

Data Ø] 19 de gener del 1941 *A41M*

4 és] i *A41M*

T Se li dedica una nota a les "Notes als poemes". El títol és una clara referència al mite de Narcís. El poeta fa de Narcís, però, no és la faç el que contempla, sinó els seus versos. El lligam poeta-poesia arriba a tal punt que no pot saber si en les aigües s'hi reflecteix ell o la seva poesia. Per això, Palau a les notes explicatives d'aquest poema diu que el poeta mor com ho fa Narcís: "*L'últim vers suposa el suïcidi del poeta, acaba arran mateix de l'acció: ni un mot més no pot ésser proferit.*" (Proa, 1997, ps. 210-211).

A la rosa

No dir-te, millor que tot.
Guardar silenci, emmudir.
Respectar la teva evidència.

Test.: *A40P A40I3 A41M gA43L gA52P*
Test,$_2$: *LAP44 PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

T] [Pos Scriptum] *A40P*
Data Ø] 12 de juliol de 1940 ≈ *A40P*

1 dir-te,] dir-te *A40P*

T La variant ratllada *Pos Scriptum* (escrita així a l'original) mostra el caràcter programàtic d'aquests breus versos. Després de l'escrit, encara podem fer un apart i dedicar unes línies al concepte de *rosa* entès com a *pathos* literari, pot voler dir-nos el poeta.
Ara bé, *"A la rosa"* és una lliçó molt més efectiva que *Pos Scriptum*, ja que desfà l'enigma que hagués causat el poema amb el manteniment de la catàfora. L'elecció de la lliçó definitiva ens permet saber qui o què és aquest *te* de *dir-te*.

Dona

No puc apagar aquest foc
–aquesta rosa entre les mans. mans; ≈ *PA72*
Jo mateix l'he atiat, buscat, ≈ *PA72* cercat, *PA77* [cercat], *després =text*
i ara no tinc prou aigua. [*cPA79*

Test.: *gA43L A43P1ms$_1$ A43P1ms$_2$ gA52P*
Test.$_2$: *LAP44 PA52 PA72 (PA84o) PA77 cPA79 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

T] Ø *A43P1ms$_2$* DONA →[L'INCENDI] *A43P1ms$_1$*
Data Ø] 9 de Març 43 *A43P1ms$_1$*

1 apagar] aguantar *A43P1ms$_2$*
2 –aquesta] aquesta *A43P1* | rosa] brasa *A43P1ms$_2$* | mans.] mans; *A43P1ms$_1$ gA52P*
3 atiat,] buscat, ≈ *gA52P* | Jo mateix l'he atiat,] [es clar que me l'he buscat] →[es clar que jo l'he buscat] →[si que me l'he buscat] →es veritat que l'he buscat, →jo mateix l'he buscat, *A43P1ms$_1$ Els afegits s'escriuen a la interlínia inferior.*
4 i ara ~ aigua.] però ~ aigua! *A43P1ms$_1$*

A43P1 Dues versions manuscrites. Una situada al marge dret d'un altra poema i l'altra, sota d'aquest. El situat al marge no té títol, però, pel tipus de variants, l'hem considerat posterior.

ET DEIXO, cor meu,
cremar tots els papers.

Test.: *A38P2ms* A40I1ms A40I2 A40I4 A40Lms gA52P*
Test.$_2$: *LAP44 PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

2 papers.] papers! *A40Lms«A40I1ms»*

---

* El poema és una estrofa d'un poema més ampli titulat "Final", on també trobem "Et deixo, cor meu" (vegeu *supra* p. 112).

BALADES AMARGUES

Test.: *A44M2*

Test.$_2$: *BA43 PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

A44M2 és el primer testimoni en què hi trobem una secció de poemes sota el títol "Balades amargues". L'apartat conté tots els poemes que s'editaran a *BA43*, amb el mateix ordre.

OE A *PA77* es recupera la secció, però sense dos poemes: "Balada amarga" i "Balada", els dos que recullen la paraula *balada* al títol. A més, les quatre últimes composicions s'ordenen diferent:

PA77, PA91, PA97, OLC05	***BA43***
El cavaller L'ingrat Ø Els mots del retorn "La noia que em roba el son..." (Balada a *OLC05)* Veu ardent de dona La dona Història La núvia Ø	El cavaller L'ingrat **Balada amarga** Els mots del retorn "La noia que em roba el son..." La dona Veu ardent de dona La núvia Història **Bala**

No trobem dins del gruix de l'avanttext cap possible argument que justifiqui l'elisió d'aquests dos poemes. A tots els textos de *Balades amargues* els uneix la tensió poeta-poesia formulada a través dels ulls. L'ull actua d'element d'enllaç : "*No m'esguardis, donzella: porto la mort als ulls* ("El cavaller"), *però uns ulls ara em criden* ("L'ingrat"), *Una vegada uns ulls mirava, fins que els prenia la virtut* ("Balada amarga"), *puc mirar-te la mirada* ("Els mots del retorn"), *tenia ulls negres, ulls negres* ("La noia que em roba el son..." o "Balada" a *OLC05*), *és amb els ulls que pots ferir-me* ("La dona"), *Són els teus ulls que m'han fet mal* ("Veu ardent de dona"), *Una mirada negra, de sobte,* ("La núvia"), *només una mirada* ("Història"), N*ingú sap qui vencerà: els ulls blaus o bé els ulls negres* ("Balada")". (A l'Annex 1 hi ha transcrits "Balada amarga" i "Balada", al recull *D12107-A44M2*, *Madona fantasia*).

Fixem-nos, també, com es manifesten els ulls: porten *la mort*, prenen *la virtut*, *ulls negres*, *una mirada negra*... Ens recorden que els balls, les *balades* són *amargues*. I és el que anirem veient en

aquesta secció, que culminarà a "Elegies"[14].

Ara bé, si filem prim i focalitzem sobre la unió que a través del contingut presenten els poemes observem que la secció resta més arrodonida amb l'omissió d'aquestes dues composicions. Per una banda treure "Balada amarga" millora la transició entre "L'ingrat" i "Els mots del retorn". El poeta que ha hagut de "renunciar" a la donzella a "El cavaller", s'allunya també de mare-dona-filla (tres sentiments purs) a "L'ingrat" i, un cop fet això, ja pot tornar a la batalla (*ja sóc guerrer*) en el següent poema ("Els mots del retorn"). Així, entremig, no li cal "Balada amarga", la qual vindria a ser un pas enrere en aquesta gradació (el comiat donzella-mare-dona-filla, símbols de puresa, permeten l'arribada d'un guerrer que pot afrontar qualsevol tipus de manifestació amorosa). Després, segueix la lluita a través d'un poema de caire barroc, on l'antítesi blanc-negre es representa amb els *ulls negres* i *les mans blanques* de *la noia* que li vol robar *el son*. És des de la dualitat que es dóna la batalla i és on el poeta ha d'anar a cercar el secret (*du un secret a les entranyes*). I com que ara és un guerrer preparat (*perquè he vessat tanta sang* sentencia a "Els mots del retorn") no dorm (*vetllo la* son), car sap que el secret es manifesta de nit. Continua la lluita a "La dona" (*el teu mirar m'aboca al fons d'un gran abisme*) i a "Veu ardent de dona" (*Ai, els teus ulls que m'han fet mal!*), per finalitzar-la a "Història" on la mirada i la posterior abraçada del poeta roba l'*ànima* de la dona (*vaig perdre la meva ànima!*) i a "La núvia", on novament la mirada del poeta (*Una mirada negra, de sobte, entre les altres*), fa que perdi la puresa i la núvia resti buida per dins. Els versos ho diuen clar: *Només la pell, la galta i un somriure que amarga*. Mantenir "Balada" significa perdre aquesta sentència final i quedar-se amb una altra de més harmònica: *Els negres ja es tornen blaus i els blaus esdevenen negres*.

14 Els ulls negres, la foscor, el poeta que treballa a la nit, el somni... Tots aquests elements ens recorden Baudelaire. A l'avanttext el seu nom i les seves obres van apareixent escrits en fulls intercalats amb els poemes o, a vegades, en algun marge del document on s'escriu el poema. El poema "Les promesses d'un visage" de Baudelaire, recollit a *Les Fleurs du mal* el considerem síntesi del que intentem argumentar: "J'aime, ô pâle beauté, tes sourcils surbaissés, / D'où semblent couler des ténèbres; / Tes yeux, quoique très-noirs, m'inspirent des pensers / Qui ne sont pas du tout funèbres. // Tes yeux, qui sont d'accord avec tes noirs cheveux, / Avec ta crinière élastique, / Tes yeux, languissamment, me disent: «Si tu veux, / Amant de la muse plastique, // Suivre l'espoir qu'en toi nous avons excité, / Et tous les goûts que tu professes, / Tu pourras constater notre véracité / Depuis le nombril jusqu'aux fesses; // Tu trouveras au bout de deux beaux seins bien lourds, / Deux larges médailles de bronze, / Et sous un ventre uni, doux comme du velours, / Bistré comme la peau d'un bonze, // Une riche toison qui, vraiment, est la soeur / De cette énorme chevelure, / Souple et frisée, et qui t'égale en épaisseur, / Nuit sans étoiles, Nuit obscure!". De la influència de Baudelaire, en parla Jordi Coca a la seva tesi sobre el primer teatre de Palau: "Baudelaire és present en Palau i Fabre des de ben aviat, és determinant l'any 1938 quan es produeix la crisi de què sorgirà l'Alquimista" (2011, p. 36) i assenyala també com hi ha nombroses anotacions del poeta a la Fundació, una bona part no incloses dins de *OLC05*. Nosaltres també hem pogut constatar l'anotació de títols d'obres de Baudelaire, sobretot als primers testimonis de l'avanttext.

El cavaller

No m'esguardis, donzella:
porto la mort als ulls.

No m'esguardis, donzella,
que et prendré el somni pur.

5 No m'esguardis, donzella:
vull estimar i no puc.

19 de febrer del 1942 *Ø ≈ PA72*

Test.: *A41P A42P2 A44M2 gA52P AsdPms*
Test$_2$.: *BA43 PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

Data] *Ø A44M2 gA52P AsdPms*

L'ingrat

Prou t'estimo, mareta:
ja tornaré algun dia.
Em dol deixar-te vella
i ara que em necessites.
5 Prou t'estimo, mareta,
però uns ulls ara em criden.

Sé que no et mereixia,
muller, companya, amiga.
Vaig estimar-te un dia
10 i tu tota la vida,
muller, companya, amiga.
Però uns ulls ara em criden.

No creguis mai, petita,
allò que puguin dir-te. vulguin *BA43*
15 El teu pare t'estima,
no em siguis enemiga,
filla meva, petita.
Però uns ulls ara em criden.

Test.: *A42P2ms$_1$ A42P2ms$_2$ A44M2*

Test.$_2$: *BA43 PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

4 necessites. /] necessites. // *A42P2ms$_1$* | i ara que] quan més *t.c. A42P2ms$_2$*

{} [Prou t'estimo, mareta, / tan polida i tan fina] *A42P2ms$_1$ Afegit després del vers 6.*

8 amiga.] amiga[+++] *A42P2ms$_1$*

9 dia] dia: *A42P2ms$_1$ A42P2ms$_2$* | Vaig ~ dia] Un dia vaig jurar-te *t.c. A42P2ms$_1$ Afegit al marge esquerre.*

10 i tu tota] [i] tu <a mi,> tota *A42P2*

13 petita,] [filleta]. →petita *A42P2ms$_1$* | *?*partença *?*pensa *?*[vaixell] *A42P2ms$_1$ Situats al marge dret.*

14 puguin] vulguin *A42P2ms$_2$ A42P2 A44M2* | dir-te.] si diuen *t.c. A42P2ms$_1$*

15 El teu pare t'estima,] <que el pare no et volia> *A42P2ms$_1$ Afegit a la interlínia inferior del vers 14.*

16 enemiga,] enemiga →el vaixell blanc +++ *A42P2ms$_1$*

A42P2 té tres versions d'aquest poema. Dues d'elles (*A42P2ms$_1$ i A42P2ms$_2$*) són fetes a mà i una té més modificacions que l'altra (primer i segon estadi). La tercera versió (*A42P2*), mecanografiada, constituiria el tercer estadi.

Els mots del retorn

Ara que ja sóc guerrer
podré estimar-te, potser.
Ara que ja sóc guerrer.

Ara que he vist l'estelada
puc mirar-te la mirada.
Ara que he vist l'estelada.

Perquè he vessat tanta sang
no em pots fer cap esvoranc.
Perquè he vessat tanta sang.

Després de quatre ferides
són inútils les mentides.
Després de quatre ferides.

Ara que ja sóc guerrer,
ai, que no t'estimaré, t'estimaré!, *BA43*
ara que ja sóc guerrer! guerrer. *BA43*

10 de maig del 1942 Ø *BA43*

Test.: *A44M2*

Test.$_2$: *BA43 PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

Data] Ø *A44M2*

10-11 Després ~ mentides.] En un cos ple de ferides / ↑passen↑ amples les mentides →vénen *A44M2 Afegit al marge dret*

Balada

Ø ≈ PA97«PA02b»

La noia que em roba el son
tenia ulls negres, ben negres. — negres, ulls *BA43*
A l'hora que el sol es pon
encara es feien més negres.

La noia que em roba el cor
té les mans blanques, ben blanques.
Tot en mi es tornava d'or
si em tocava amb les mans blanques.

La noia que m'ho ha pres tot — m'ho pren tot *BA43*
du un secret a les entranyes.
Per això vetllo la son
i medito llunes altes. — blanques. ≈ *PA91*

10 de maig del 1942 — *Ø BA43*

Test.: *A44M2 AsdPms*

Test.$_2$: *BA43 PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

T] Ø ≈ *AsdPms*

2 ben negres.] ulls negres. *A44M2*

3 que] en que *t.c. A44M2 Situat a a la interlínia inferior.*

5 roba] pren *A44M2*

11 la son] el meu son *t.c. A44M2 Afegit tot seguit a la línia.*

Veu ardent de dona

	–Si t'ho digués no t'ho creuries:	
	són els teus ulls, que m'han fet mal.	ulls que ≈ *PA97*
	Tu pensaràs que són follies,	
	un dir de dona, tant se val!	
5	Són els teus ulls, que m'han fet mal!	Ø *PA91* | ulls que ≈ *PA77*
	Si t'ho digués no t'ho creuries,	creuries; *BA43*
	¿i ara em demanes quin senyal	
	puc oferir-te, si em feries	
	amb la mirada vertical?	d'una mirada *BA43*
10	Són els teus ulls, que m'han fet mal!	
	Si t'ho digués no t'ho creuries	
	i ara et parlava així com cal.	cal *BA43*
	¿Per què t'ho dic, que m'extasies,	
	si tu no pots fer-te'n cabal?	fer-ne *BA43*
15	Ai, els teus ulls, que m'han fet mal!	ulls que ≈ *PA97*
	Celrà, 6 de juliol del 1942	Ø *BA43*

Test.: *A44M2*

Test.$_2$: *BA43 PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

Data] Ø *A44M2*

La dona

–Allunya el braç,
deixa'm la mà,
és amb els ulls
que pots ferir-me.
Més nu que el glaç,
el teu mirar
m'aboca al fons
d'un gran abisme.
Allunya el braç,
deixa'm la mà.

Celrà, 4 de juliol del 1942 *Ø BA43*

Test.: *A42P2ms A44M2*

Test.$_2$: *BA43 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

T] *Ø A42P2ms*

Data] 4 de juliol 1942 *A42P2ms*

4 ferir-me.] ferir-me. [+++] *A42P2ms Ratllat indesxifrable tot seguit a la línia.*

5 glaç,] glaç *A42P2ms*

7 fons] cim *A42P2ms*

Història

–Fou així com te dic:
només una mirada
–ai amic enemic!–
i em tenia lligada.

Fou així com te dic:
només una abraçada
–ai amic enemic!–
i ja em faltava l'aire.

Fou així com te dic:
i jo tota arborada — jo, *BA43*
–ai amic enemic!–
vaig perdre la meva ànima!
26 de setembre del 1942 — Ø *BA43*

Test.: *A42P2ms A44M2*

Test.$_2$: *BA43 PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

1 te] t'ho ≈ *A44M2*

3 enemic!–] enemic– *A42P2ms*

4 tenia] [vol tenir] →[vaig sentir] →[sentia] *després =text A42P2ms Els dos últims afegits se situen a la interlínia inferior.*

5 te] t'ho ≈ *A44M2*

7 enemic!–] enemic– *A42P2ms*

8 em faltava] perdia *A42P2ms*

9 te] t'ho ≈ *A44M2*

10 i ~ arborada] [només una besada] →em vaig sentir arborada →[quan] jo, tota arborada →que *A42P2ms L'últim afegit s'escriu doble, un al marge esquerre i l'altre a la interlínia inferior.*

La núvia

La núvia, tota blanca,
demà al matí a les quatre.

	Poques hores encara	Unes hores *BA43*
	abans de l'abraçada,	abraçada *BA43*
5	comiats i enyorances.	
	La núvia, per la cambra,	
	mostra les arracades	
	i els secrets de les capses.	
	La núvia, tota blanca,	
10	demà al matí a les quatre.	quatre./ *PA77 PA91*
	Una mirada negra,	
	de sobte, entre les altres,	
	l'encén i l'aclapara!	l'aclapara. *BA43*
	Adéu, somrís de plata!	
15	Adéu, cor de la mare!	
	A l'endemà, rosada	
	sobre l'estesa blanca.	
	La núvia, tota blanca,	
	demà al matí a les quatre.	
20	Demà al matí, a l'alba.	
	Però aquella mirada	
	li furgarà la cara	furga per *BA43*
	i el cor i les entranyes!	

¿Què donarà en donar-se?
25 Només la pell, la galta, galta *BA43*
i un somriure que amarga.

La núvia, demà, a l'alba,
però mai més com ara!

Seu d'Urgell, 26 de juliol del 1942 *Ø BA43*

Test.: *A42P2ms A44M2*
Test.2: *BA43 PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

T] [Noça] →Balada de la núvia *A42P2ms*
Data] *Ø A44M2*

3 Poques] Unes *A42P2ms*
4 abraçada,] abraçada *A42P2ms*
11 Una] [I u]na *després =text A42P2ms*
12 de sobte,] [ben sola] *t.c. A42P2ms* | entre les altres,] [l'aclapara] *després =text A42P2ms*
14 somrís de plata!] [teles de llana] →somrís de plata *A42P2ms Afegit a sota.*
15 Adéu,] adéu, *A42P2ms*
16 A] [+++] →#I a# *A42P2ms L'afegit se sobreescriu.*
17 l'estada] la roba *t.c. A42P2ms*
18 La núvia, tota blanca,] [I l'esguard se'n anava] *després =textØ A42P2ms L'afegit s'escriu a la interlínia inferior.*
19 alba.] alba, *A42P2ms*
20 Però] [p]erò *després =text A42P2ms L'afegit se sobreescriu.*
20-23 *A42P2ms Els versos s'escriuen girant el full i fent servir el marge esquerre.*

22 furgarà] furgarà [per] *A42P2ms*

23 entranyes!] entranyes. *A42P2ms*

24 en] al →[+++] *A42P2ms*

25 Només~ galta,] [Només [1][només], la galta] →[[1]la pell] *després =text A42P2ms La lliçó última s'escriu unes línies més avall. Hi ha fletxes indicatives de reordenació de versos.*

26 i un ~ amarga.] [i el cor en l'abraçada.] →i un somriure que amarga! *A42P2ms La variant de caràcter formal s'escriu unes línies més avall.*

27 La ~ l'alba,] La núvia, ↑[demà], a l'alba.↑ →si, ben blanca →[Un bes a flor de galta.] *A42P2ms EL primer afegit s'escriu a la interlínia inferior i el segon, dues línies més avall.*

28 ara!] ara. *A42P2ms*

ELEGIES

Test.: *A44M1 A44M2*

Test.$_2$: *PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

El títol de secció "Elegies" el trobem esmentat a *Madona Fantasia* (*A44M1* i *A44M2*). En el primer testimoni, la secció només inclou tres poemes de *Poemes de l'Alquimista*, dedicats a Josep Lleonart i JM López-Picó: "En la mort de Rabindranath Tagore", "Carole Lombard, . . ." i "Versos tristos". En el segon, un de sol: "Sirènides", de títol "Sirenes". D'aquests, els dos últims d'*A44M1* sortiran sense l'apartat i dins de "L'aprenent de poeta" a la primera edició de 1952. En canvi, "En la mort de Rabindranath Tagore" passarà a formar part de "Ròssec". L'any 1977, gràcies a la reestructuració de què gaudeix el llibre, es forma l'apartat amb "Carole Lombard,. . .", "Versos tristos", "Sirènides", més tres nous poemes "Jo em donaria a qui em volgués", "L'impossible" i "Fragments del superhome". La secció es tanca l'any 1991, amb la incorporació de "Cançó breu".

A l'índex d'*A44M2* "Elegies" surt també després de "Balades amargues". Continua amb el discurs encetat a "Balades amargues", però en aquest cas passa de l'estructura de la balada com a gènere a l'elegia. L'elegia li permet seguir amb el sentiment amarg, materialitzat per la lluita interior del poeta. Dels quatre poemes inicials de *Madona Fantasia* en les seves dues versions, n'hi ha un parell d'elegies dedicades a altres personalitats (Rabindranath Tagore i Carole Lombard); però a "Versos tristos" el to elegíac gira vers el propi poeta i els seus versos (tensió poeta-poesia). El mateix passa a "Sirènides".

La incorporació de "Jo em donaria a qui em volgués", situant-lo a l'inici, ens fa pensar que aquest poema actua d'introducció del discurs (el poeta es dóna a qui el vulgui, a qualsevol manifestació poètica. Està aprenent i necessita de la diversitat). El segueix "L'impossible" que ens adverteix de la impossibilitat de realització d'un amor en termes absoluts (*Si sols pogués amar-te, amor, prou t'amaria. / Fossis rostre i fos un rostre jo, / només, podríem adorar-nos l'un a l'altre:*). Per això, en aquest discurs lliga la incorporació de "Cançó breu", que reafirma novament la diversitat: *Totes m'estimen a mi / i jo les estimo totes*. Finalment, "Fragment del superhome" és el desenllaç que tanca aquesta etapa de "prepoesia".

Jo em donaria a qui em volgués

volgués... ≈ *PA77*

Jo em donaria a qui em volgués
com si ni jo me n'adonés
d'aquest donar-me: com si ho fes
un jo de mi que m'ignorés.

Jo em donaria a qui es donés
a canvi meu per sempre més:
que res de meu no me'n quedés
en el no-meu que jo en rebés.

Jo em donaria per un bes,
per un de sol, prô que besés
i del besat em desbesés.

Jo em donaria a qui em volgués
com si ni jo me n'adonés:
com una almoina que se'm fes.

22-23 d'octubre del 1940

1941. ≈ *PA72*

Test.: *A40Pms*$_1$ *A40Pms*$_2$ *A40Pms*$_3$ *A40Pms*$_4$ *A40Pms*$_5$ *A40Pms*$_6$ *40I3 A41M A42P1 gA52P A99Gms*
Test.$_2$**:** *PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

T] Ø *A40Pms*$_3$ *A40Pms*$_4$ *A40Pms*$_5$ *A40Pms*$_6$ JO EM DONARIA A QUI EM VOLGUÉS... ≈ *gA52P*
Data] Ø ≈ *A40Pms*$_6$ 1941 *gA52P*

1 volgués] volgués, *A41M*

2 com si ~ adonés] tot i per sempre i m'acotxés →[innocentment, com si [+++]] ↔ amb un sol llaç que no es desfés *A40Pms$_1$ Últim afegit situat al marge esquerre* tot i per sempre, i m'acotxés, →*?* que fins ↔ talment que jo no m'adonés *després =text A40Pms$_2$ El penúltim afegit se situa al marge superior del poema* tot i per sempre, i m'acotxés, *A40Pms$_3$ A40Pms$_5$* tot i per sempre, i m'acotxés... *A40Pms$_4$*

3 d'aquest ~ ho fes] –orfe de llum, orfe de bes[...] →, →tant que he besat! →Tant que he besat i orfe de bes *A40Pms$_1$ El primer afegit se sobreescriu als tres punts, el segon se situa a la interlínia inferior i l'últim al marge esquerre* [–orfe de llum, orfe de bes,] →[^{1}[en un amor] sense després] →^{1}del meu donar-me →d'aquest donar-me →tant que he besat[!] –[sense després]. →i orfe de bes ↔ sols que em volgués *A40Pms$_2$ L'últim afegit se situa a la interlínia inferior i el tercer al marge superior del poema* [+++] que he besat i orfe de bes →Tant *A40Pms$_3$* –Tant que he besat i orfe de bes[...]– →! *A40Pms$_4$ L'afegit se sobreescriu* –orfe de llum, orfe de bes, *A40Pms$_5$*

4 un jo ~ m'ignorés.] *?*la flor i el llavi →llavi de flor →en un amor sense després. *A40Pms$_1$ El penúltim afegit se situa a la interlínia inferior i l'últim al marge esquerre* un altre jo que m'ignorés *A40Pms$_2$* ↑jo em donaria a qui em↑ volgués. →orfe de llum sols que *A40Pms$_3$* Jo em donaria a qui em volgués. *A40Pms$_4$* tant que he besat! ...↑–sols que em volgués...↑ →i orfe de bes *A40Pms$_5$* un [altre] jo <de mi> que m'ignorés. *A40Pms$_6$* | un jo de mi] un altre jo *A40I3*

5 Jo em ~ donés] [Jo em donaria a qui [em volgués] →[es donés] *després =text A40Pms$_1$*

6 meu] meu, ≈ *A40Pms$_6$* | més:] més. *A40Pms$_1$*

7 que res ~ quedés] ↑sempre el↑ present sense després →en un *A40Pms$_1$* [fent-me present sense després] →que res del meu [+++] [no tingués] →no me'n quedés →[m'hi guardés] *A40Pms$_2$ El primer afegit se situa a la interlínia inferior* ^{1}[d'aquest] no-meu que ^{2}se'm donés →^{1}en el ^{2}me'n quedés *després =text A40Pms$_3$*

8 en el ~ rebés] Ø *A40Pms$_1$* [d']^1↑aquest↑ no-meu que ^{3}↑jo ^{2}tingués↑ →^{1}en el ^{2}[visqués] →^{1}dins →^{3}se'm donés *A40Pms$_2$ Afegits situats a la interlínia inferior* jo em donaria a qui es donés *A40Pms$_3$* d'aquest no-meu que se'm donés. *A40Pms$_4$* d'aquest no-meu que me'n vingués. *A40Pms$_6$* | en el] d'aquest *després =text A41M* | que jo en rebés] que se'm donés. *A40Pms$_5$*

10 sol,] sol *A40Pms$_5$* besés] besés, ≈ *A40Pms$_4$«A40Pms$_2$»* besés. *A40Pms$_6$*

11-14 Ø *A40Pms$_4$**

11 i del ~ desbesés.] Ø ≈ *A40Pms$_2$ A40Pms$_5$* A qui em comprés per mes diners *A40Pms$_3$* –Tant que

he besat i orfe de bes! *A40Pms*$_6$ | i del ~ desbesés,] tant que he besat per mals diners! *A40I3*

{} Jo em donaria a qui em comprés / per més diners, [sense diners] →per caps diners →de qui em comprés per més diners *A40Pms*$_2$ *Se situaria entre el vers 12 i el vers 13 del text base. L'últim afegit s'escriu al marge inferior del full* Jo em donaria per un bes *A40Pms*$_3$ *Se situaria entre el vers 12 i el vers 13 del text base.*

13-14 Ø *A40Pms*$_6$

13 com ~ n'adonés:] Ø ≈ *A40Pms*$_5$ com un que d'ell s'abandonés, *A40I3*

? [un jo de mi que jo ignorés] →un altre jo que jo ignorés. *A40Pms*$_3$ *S'escriuen en vertical al marge esquerre.*

14 fes.] fes... *A40Pms*$_5$

IT No es pot garantir l'ordre dels testimonis trobats a la carpeta *A40Pms*, en tant que es presenten en fulls solts. És del testimoni de què disposem de més estadis d'elaboració. Hem intentat situar-los en el temps, segons el tipus i la quantitat de variants.

T Els punts suspensius de les primeres lliçons donen al títol un caire de possibilitat, que es perd quan aquests s'eliminen.

Data La data no rectificada de les galerades i que després recull l'edició impresa, pot tractar-se d'una variant involuntària de l'autor. El poema s'escriu l'any 1940, com demostra l'avanttext.

* *A40Pms*$_4$ El testimoni presenta escrits en vertical al marge esquerre i al dret versos solts. Al marge esquerre: *[un jo de mi que m'ignorés] →com un infant que m'ignorés ↔com un que d'ell s'abandonés* Al marge dret: *[!]qui em dóna més[+++] | tot i per sempre i m'acotxés | Tant que he besat i orfe de bes... →orfe de llum.*

L'impossible

Si fossis esperit, amor, t'estimaria.
Estreny-me fort, que els teus braços són febles:
no arriben al meu cos, que és tan endins de mi,
i els meus braços són febles per a fer-t'hi sentir.

5 Si sols pogués amar-te, amor, prou t'amaria.
Fossis rostre i fos un rostre jo,
només, podríem adorar-nos l'un a l'altre:
deixar els teus llavis i besar el somriure,
mirar l'esguard i en ton esguard reviure.

10 Fossis coixí i somni i son que abriga
fores per sempre, amor, la meva amiga.

Test.: *A38PA1ms A38PA2 A42ED*
Test.$_2$: *PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

T] [L'obstacle] *després =text A38PA1ms*
Dedicatòria Ø] A H.C. *A38PA1ms*

1 amor,] Amor, ≈ *A42ED*
2 febles:] febles. ≈ *A42ED*
3 cos,] Cos, *A42ED* | mi,] mi. *després =text A38PA2 L'afegit se sobreescriu* mi. *A42ED*
4 sentir.] [venir] *després =text A38PA1ms Afegit situat a la interlínia inferior.*
5 amor,] Amor, ≈ *A42ED*
6 rostre ~ rostre] [Rostre] i fos un [Rostre] *després =text A38PA1ms*
10 abriga] abriga, ≈ *A38PA2*
11 amor,] Amor, ≈ *A42ED* | amiga.] Amiga. ≈ *A42ED*

Cançó breu

Totes m'estimen a mi
i jo les estimo totes.
Vagarejo, pelegrí,
al llarg d'un somni de noies.
5 Doneu-me un cor més petit,
que aquest que tinc no se m'omple.
Només l'anhel d'infinit
i el vent, per les quatre portes...
Barcelona, 1941

Test.: *A40I3 A42P1 A41M*
Test.$_2$: *PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

T] CANÇÓ ≈ *A42P1*
Data] 14 de juliol de 1940 *A40I3 A41M* juliol 1940 *A42P1*

3 Vagarejo,] [Sóc un etern] →Vagarejo *A40I3*
5 petit,] petit *A42P1*

IT Situem *A42P1* abans que *A41M* perquè presenta la variant al títol. No obstant, el fet que els dos reculls abracin uns quants anys d'elaboració no permet assegurar l'ordre real dels testimonis.
Data A *A40I3* i *A41M* el poema es presenta amb data 14 de juliol de 1940. A *A42P1* la data no precisa el dia (juliol 1940). Però a les edicions impreses es publica amb data 1941.

Sirènides

Misèria perfumada.
Lentitud en el cos
i en la mirada:
repòs sense repòs.
Misèria perfumada.

Carn que no és carn a penes:
pedra dura millor;
treballadores venes
i crits sense dolor.
Carn que no és carn a penes.

Ritme, cadència,
lassitud i esforç.
L'amor és penitència
del cos, pels vostres cors.
Ritme, cadència.

Sirenes sense cant
de les tèrboles ribes
i de cor massa gran,
quin riure de genives,
sirenes sense cant!

14 d'agost del 1942

Test.: *A42P2ms A44M2*

Test.$_2$: *PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

T] Sirenes *A42P2ms*

1 perfumada.] perfumada, *A42P2ms*

3 mirada:] mirada; *A42P2ms*

4 repòs.] repòs[+++] *A42P2ms Signe de puntuació indesxifrable.*

6 que no és] sense *A42P2ms* | a penes.] apenes[;] →, *A42P2ms Ratlla el punt i deixa la coma.*

9 dolor.] dolor: *A42P2ms*

10 Carn ~ penes.] [[+++++] de les sirenes!] →[pels flancs] *després =text A42P2ms La variant* pels *se sobreescriu.*

12 lassitud] [lentitud] *després =text A42P2ms*

13 és] [com] *després =text A42P2ms*

15 Ritme, cadència,] <Ritme, cadència> *A42P2ms Incorporat a la interlínia inferior del vers 14.*

16-18 Sirenes ~ gran,] [Sirenes sense cant / de les [ombroses] ribes, →més fosques →De les ombroses ribes, / sirenes sense cant[,] / ¹son comprensives →¹fugiren, fugitives] →Sirenes sense cant / de les ombroses ribes / i de[l] cor massa gran, *A42P2ms Afegits a la interlínia inferior, un sota l'altre. Entremig de les lliçons ratllades, intercalades amb llapis, les següents temptatives de correccions: ?*Ai sirenes nocturnes, d'afalacs d'escots/[Els homes del #llot#] / a dins les vostres +++ / ¹venen a deixar el <seu> bot en blanc →¹i deixen el llur vot en blanc.]

19 quin riure de genives,] ¡[no ensenyeu les] genives!, →rien amb →Quin riure de *A42P2ms*

T A la faula CLXI d'Higí (2011, p. 65-67) apareix esmentat el mot *Sirènides* designant l'espai mitològic de les sirenes, on aquestes es convertiren en éssers marins[15].

15 "Sirenes Acheloi fluminis et Melpomenes Musae filiae Proserpinae raptu aberrantes ad Apollinis terram uenerunt, ibique Cereris uoluntate, quod Proserpinae auxilium non tulerant, uolaticae sunt factae. His responsum erat tam diu eas uicturas quam diu cantantes eas audiens nemo esset praeteruectus. Quibus fatalis fuit Vlixes; astutia enim sua cum praenauigasset scopulos in quibus morabantur, praecipitarunt se in mare. A quibus locus Sirenides cognominatur, qui est inter Siciliam et Italiam". "Les Sirenes, filles del riu Aquelou i de la musa Melpòmene, vagarejant d'ençà del rapte de Prosèrpina, arribaren a al terra d'Apol·lo i allà, per voluntat de Ceres, com que no havien portat auxili a Prosèrpina, foren convertides en ocells. [2] Els havia estat predit que elles continuarien vives fins que algú, sentint-les cantar, passés de llarg. Per a elles Ulisses fou fatal; en efecte, com que, per la seva astúcia, havia navegat més enllà dels esculls en els quals vivien, elles es precipitaren dins mar. [3] A partir d'elles el lloc que es troba entre Sicília i Itàlia és anomenat les Sirènides." (Trad. Antònia Soler)

Carole Lombard, estrella del cinema, mor carbonitzada en incendiar-se l'avió que la conduïa a Los Angeles

L'estrella més blanca dels Àngels
ara és astre per sempre.
La vívida llum de la carn
–puresa-impuresa–
5 s'extingí, devorada
per la flama de dits implacables.
L'amant poderós es delia,
resseguint el seu cos, per haver
l'últim mos de la carn o el cabell –com un llop famolenc
10 quan devora una presa escollida...
Va estimar-la per sempre. La besada brutal
se li enduia el carmí de la boca i els fils de la sang... sang.../ ≈ *PA72*

Un amant, mesquinet, s'esperava allà baix, a la terra...
El raptor va fugir, menyspreant els mils d'ulls constel·lats que espiaven...

Test.: *A42P2ms$_1$ A42P2ms$_2$ A44M1 gA43L gA52P*
Test.$_2$: *LAP44 PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

T] Carole Lombard, <estrella del cinema,> mor carbonitzada [en un avió que s'incendia.] →al incendiar-se l'avió <que la portava a Los Angeles.> *A42P2ms$_1$* Carole Lombard, estrella del cinema, mor carbonitzada al incendiar-se l'avió que la portava a [l]os Angeles. →L *A42P2ms$_2$ La majúscula se sobreescriu a la minúscula.*
Data Ø] 18 de gener del 1942 ≈ *A44M1*

4 –puresa-impuresa–] [#–#] (puresa–impuresa)– *A42P2ms₂*

7 L'amant] (Amant) *t.c. A42P2ms₂* | poderós] poderós, *A42P2ms₁* | es] [<que>] es *A42P2ms₂*

9 mos] [plec] *després =text A42P2ms₁* | cabell] cabell, ≈ *A42P2ms₂* | un llop famolenc] un llop famolenc. *A42P2ms₁* [de] llop famolenc. →un *A42P2ms₂*

10 quan ~ escollida...] Ø *A42P2ms₁* <que [es] gaudeix [d'] una presa escollida.> *A42P2ms₂ Incorporat a la interlínia inferior.*

12 de la ~ sang...] i la boca sencera... *A42P2ms₁* ¹[i] la boca ²[sencera...] →[de la pell] →¹de ²[,]i la sang... *A42P2ms₂ Última variant afegida la conjunció entre* boca *i* sencera *i el sintagma nominal tot seguit a la línia.* de *se sobreescriu a la conjunció que substitueix* | sang... //] sang... / *gA52P*

13 Un ~ s'esperava] Un ¹[amant], ²[mesquinet], ³[s'esperava] / [content], →¹mortal ²s'esperava ³tranquil *A42P2ms₁* ¹[Un mortal], ²[mesquinet], s'esperava,[+++] / ³[content], →¹[#Moridor#], ²[l'altre amant] →¹[Moridor] →¹un mortal! →¹Un mortal, ²mesquinet, ³tranquil, *A42P2ms₂ La variant* un mortal! *s'afegeix a la interlínia inferior. Al marge dret, a la interlínia superior ?*[mortal] *i entre el vers 10 i l'11, al marge dret ?*[I l'amant]*, dues variants que guarden relació amb aquest lloc crític* | baix,] baix[+++] *A42Pms₂*

14 espiaven...] espiaven. *A42P2ms₁*

IT Consignem *A44M1* abans que *gA43L* perquè en el primer testimoni el poema s'escriu el 1942 i, per tant, és un estadi anterior.

Data Dos dies després de la mort de l'actriu estatunidenca Jane Alice Peters (nom artístic Carole Lombard), Palau escriu aquest poema, tal i com mostren els dos primers testimonis datats. Es tracta, doncs, d'un homenatge a una dona del segle XX, a través d'uns versos moderns (al més pur estil avanguardístic). Carole Lombard simbolitza una perfecció (*–puresa-impuresa–*) que s'ha extingit.

Versos tristos

Jo sóc un home vague, sense geografia.
Vers el meu litoral, ¿qui, doncs, s'hi acostaria?

No tinc casa ni porta per on sortir de mi:
una mirada morta i un son sense coixí.

5 Veig el cel empedrat, i la meva estimada
és una noia fina que potser no m'agrada.

Viure no té sentit, si no és per a morir.
¿I morir com? ¿I quan? ¿Avui, demà, o ahir? demà o ≈ *PA72*

No tinc somnis als ulls perquè el cos me'ls prenia:
10 frisances de la pell i carn que s'extasia. frisances a ≈ *PA72*

Hivern 1941-1942 Ø ≈ *PA72*

Test.: *A42P2ms$_1$ A42Pms$_2$ A44M1 gA43L gA52P*
Test.$_2$: *LAP44 PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

T] VERSOS <MASSA> TRISTOS *A42P2ms$_1$*
Data] 22 gener 1942 ≈ *A42P2ms$_2$ A44M1 Ø gA52P*

1 geografia.] geografia: ≈ *A42P2ms$_2$*
2 Vers] [vers] →[en el] *després =text A42P2ms$_1$ La variant ratllada s'afegeix a la interlínia inferior* | doncs,] doncs ≈ *A42P2ms$_2$*
3 per on] ni puc ≈ *A42P2ms$_2$*
8 demà,] demà ≈ *A42P2ms$_2$ gA43L* | demà,] demà ≈ *A42P2ms$_2$* | ¿I morir ~ ahir?] [(I morir com i

quan si ja no +++++] *t.c. A42P2ms$_1$ Afegit a la interlínia inferior.*

{} Jo no sé res de mi, però el cor em +++ / Com un astre errabund tot el meu cos +++ *A42P2ms$_1$*

9 No tinc somnis als ulls] [Tinc els ulls sense somnis] *després =text A42P2ms$_1$* | me'ls prenia:] em somreia: ≈ *A42P2ms$_2$*

9-10 No tinc ~ s'extasia.] Tinc ¹↑els↑ ulls ²↑plens de↑ son perquè el cos em somnia →¹als ²molta / un astre-cor germà per somniar-me en carn *A42P2ms$_1$ Afegits després de la data del poema.*

10 de] a *gA52P* | i carn que s'extasia.] [i en el cor l'agonia.] →i el cor en l'agonia. →↑i un cor ple↑ d'agonia →espasme ?Meteor indolent ?Se m'acluquen els ulls *A42P2ms$_1$ Afegits a la interlínia inferior. Els dos últims, de difícil relació, se situen al marge esquerre i sota el primer hemistiqui del vers.*

*

---

* *A42P2ms$_1$* Al revers del full: *ben bé on ens duen, però és deliciós abandonar-s'hi. Només el que sap abandonar-s'hi del tot hi pot volar. I se'n va molt amunt.* Al revers, a la meitat del full: *No ↑puc més↑ amb els ulls, tot el meu cos somnia →en tinc prou*, que podria ser una variant del vers 9.

Fragment del superhome

	–Doneu-me a veure, una per una,	Doneu-me *PA77 PA91*
	totes les dones d'aquest món.	
	Fins que la rossa, com la bruna,	Mentre ≈ *PA77* [Mentre] *després =text cPA79*
	no hagi copsat mon ull pregon,	
5	no em demaneu que el cor ofreni	
	a cap beutat que se'm donés,	
	ni l'ona dolça se m'emmeni	
	a l'illa fèrtil del seu bes.	
	Cap criatura no em deturi	
10	del meu afany de creador.	
	Mon esperit no s'afiguri	
	assolir mai l'últim penó.	
	Mes sols enmig de totes elles	
	podria haver-hi algun estel	estel, ≈ *PA72*
15	com entremig de les estrelles	
	l'ull és endut a un punt del cel...	
	I ho sento així. Sento la vida	ma vida ≈ *PA77*
	com un bell somni no acomplert,	
	com la meitat d'una altra vida	
20	que s'escolés, braços oberts.	l'abraç obert. ≈ *PA52*
	Jo sóc meitat. (Trista mentida	
	per escondir ma poquedat.)	
	No sóc meitat, sinó ferida:	
	un tros de carn tempestejat.	
25	No sé el que sóc. Fantasiejo	
	per figurar-me en plenitud,	per a fingir-me ≈ *PA77* per a [fingir-me] *després*
	i en tants de somnis em rabejo	rabejo, ≈ *PA72* [*=text cPA79*
	que em resta el cor i el seny eixut,	
	i en el meu rostre és ostensible	

30	amb un avenç de senectud	com un *PA72 PA77 PA91*
	que en el mirall se'm fa risible.	que, si m'esguardo, em fa ≈ *PA72*
	Que antic que sóc! El meu cervell	
	–tan rebregat, quasi il·legible–	
	quin pergamí més brut i vell!	
35	Passió insana, insatisfeta,	
	d'algun anhel no complagut	
	que em llança enfora i m'inquieta	i inquieta ≈ *PA52*
	per abastar l'inconegut	
	i el pit del somni que ens alleta!	m'alleta! *PA72*
	Barcelona, tardor del 1939	Ø ≈ *PA77*

Test.: *gA43L gA52P*

Test.$_2$: *LAP44 PA52 PA72 (PA84o) PA77 cPA79 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

3 Fins que] Mentre *gA43L*

12 assolir mai] haver abastat *t.c. gA52P Afegit al marge esquerre.*

14 estel] estel, *gA43L gA52P*

17 la] ma *gA43L gA52P*

20 braços oberts.] l'abraç obert. *gA43L gA52P*

26 per figurar-me] per a fingir-me *gA43L gA52P* | plenitud,] plenitud *gA43L*

27 rabejo] rabejo, *gA52P*

28 eixut,] eixut *gA43L*

30 amb un] com un ≈ *gA52P*

31 que en el mirall se'm] que si m'esguardo em *gA43L gA52P*

37 i m'inquieta] i inquieta *gA43L gA52P*

39 alleta!] alleta. *gA52P*

Aquest poema estava pensat per a formar part d'una obra de teatre, tal i com ens fa saber David Castillo (2010, p. 11): "*Provinent de la seva obra "teatral", només el poema "Fragment del superhome" s'ha publicat dins dels* Poemes de l'Alquimista. *És un poema de la tardor del 1939, que finalment no es va desenvolupar dins d'una estructura teatral. Els motius per no continuar l'obra on va néixer ens els explica Palau dient que quan va ingressar a la universitat, l'ambient feixista li va impedir retrobar l'alè i el to. Finalment, va sortir una revisió de la mateixa idea, però en prosa, dins* Aparició de Faust. *L'obra teatral va quedar avortada a causa del "canvi de clima mental", segons paraules del poeta.*". Podem observar com el primer parlament del personatge Faust a *Aparició de Faust* s'inicia amb les mateixes paraules que el poema: "*Doneu-me a veure totes les dones del món i triaré. Però no em demaneu això sense haver apaivagat abans el meu anhel, car temeria sempre de topar-me amb aquella que ha estat feta per a mi i que, certament, existeix.*" (*Obra literària completa II*, 2005, p. 507).

Tres, doncs, seran els poemes que podrem trobar dins del teatre de Palau pertanyents a *Poemes de l'Alquimista*: "Les imprecacions del diable", "Senyera 1942" (vegeu ps. 11-12) i "Fragment del superhome".

T Referència evident al *superhome* de Nietzsche.

30 Per tal de mantenir-nos en tot moment fidels al text base, hem respectat, a l'hora de transcriure'l, l'error ortogràfic del mot "senectut". Creiem que l'error es produeix pel tipògraf l'any 1977 (a *PA77*) i no es tracta d'un *lapsus calami*, ja que no es dóna ni a les dues galerades trobades a l'avanttext *(gA43L* i *gA52P*) ni a les tres primeres edicions (*LAP44*, *PA52* i *PA72*).

L'alienat

Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

OE "L'alienat" està format per tres apartats: "Els grans poemes de l'emperador Iang-Po-Tzu", "Imitació de Rosselló-Pòrcel" i "Ròssec". El primer comença sent un sol poema (la tanka primera) a *A42ED*, després s'escriu com a llibre (*A42E1, A42E2* i *A42E3*) i, abans de formar part de "L'alienta", es recull com a secció dins d'unes galerades d'una edició fallida titulada *Madona Fantasia* (*gA44M*). El segon apartat el trobem a l'avanttext, en una carpeta de l'any 1943 (*A43I*) i surt editat com a llibre dos anys després (*IRP45*). Pel que fa al tercer, no hi ha cap apartat amb aquest títol a l'avanttext i els poemes presenten una disparitat de situacions (vegeu *infra* p. 200).

T El mot *alienat* simbolitza el boig poeta que, com a bon alquimista, prova noves fórmules que el permetin continuar el seu viatge de recerca[16]: la del món oriental al primer apartat i la de la mimesi al segon. El tercer són les restes que li queden abans de marxar cap a *Càncer*. La divergència entre els apartats és fruit d'aquesta alienació.

No hem trobat cap referència a aquest títol en el gruix de documents de l'avanttext.

16 En aquests moments, Palau i Fabre entén la seva obra com a experiment de recerca. Per això els seus reculls poden esdevenir manifestacions individuals (*Poemes abans del poeta*, *Primer llibre de versos*, *Imitació de Rosselló-Pòrcel*, etc.) Ara bé, com que l'objectiu de la recerca és assolir un jo dominador, un "superhome" (com se'ns manifesta a l'anterior poema) disposat de l'Absolut, del Coneixement, aquests reculls es poden englobar dins d'un únic projecte: *Poemes de l'Alquimista*. Aquesta idea de recollir-ho tot en una entitat superior es manifesta, com ja hem vist, en els manuscrits trobats a l'avanttext l'any 1943 (vegeu p. 48). Convé assenyalar, però, que en el cas de Palau, l'eina de recerca que és el llibre el que li acaba proporcionant, *grosso modo*, és una visió moderna de l'art en general, basada en un home (o un artista, o un poeta, o un jo) que no pot assolir amb aquesta pròpia eina, de fet amb cap, un estat finit de Coneixement, sinó que ha de viure en la recerca constant, en la desintegració per a integrar-se de nou i poder manifestar-se i/o experimentar, però per després tornar a desintegrar-se i així successivament. Com afirma Josep M. Balaguer "tot l'art modern es caracteritza per ser un "procés" de "creació-destrucció"". Per a un aprofundiment, vegeu "Josep Palau i Fabre: dels pintors de la vida moderna als poetes moderns de la vida" (Josep M. Balaguer, 2010, p. 201-222. La frase s'extreu de la p. 217).

ELS GRANS POEMES DE L'EMPERADOR IANG-PO-TZU

Per a Carles Riba i Maria Manent

Test.: *A42ED A42E1 A42E2 A42E3 gA44M*

Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

Avanttext *A42ED* recull la primera tanka de la secció, titulada també "Els grans poemes de l'emperador Iang-Po-Tzu". Després, a banda de trobar-ne algunes en un plec de poemes (*A42P2*), es recolliran totes en tres carpetes testimonials on es pot veure l'evolució genètica d'aquest apartat, considerat com a recull a l'avanttext (a l'annex 1 s'hi descriuen breument):

- *A42E1* les 8 tankes i els 2 haikús més 6 composicions, de les quals només 1 és una tanka i no hi ha cap haikú.
- *A42E2* les 8 tankes i els 2 haikús més 8 composicions, de les quals només 1 és una tanka (la mateixa que *A42E1*) i no hi ha cap haikú.
- *A42E3* les 8 tankes i els 2 haikús més 1 composició que és una tanka (la mateixa que *A42E1*).

El poema que és una tanka i que es repeteix en els tres testimonis, però que posteriorment no s'edita, és el següent[17]:

La rosa blanca
jo canto, la més blanca.
La rosa-dona
que dorm al llit de l'alba
i es dóna nua i alta.
14 de juny de 1942

17 Aquesta tanka és l'única que inclou el mot "rosa" als seus versos i que s'hi refereix. Pot ser aquest el motiu que hagi provocat la no inclusió d'aquest poema quan s'edita la secció. Recordem que un parell d'anys després, el 1944, Palau escriu el poema "La rosa" en què ja parla de "la puta rosa".

T *Iang-Po-Tzu* és un nom que creiem inventat pel poeta i que la tria respon al fet de recerca de versemblança amb els noms de les dinasties d'emperadors xinesos (dinasties Jin, Liu, Ming, Tang...) i a que aquest emperador construït des de la ficció no és altre que ell mateix. A *A42ED* escriu variants del nom: *Kian-Po, Tang-Li-Po, Meng-Ling-Iang* i *Xi-Ming*.

Dedicatòria A Marià Manent, Palau ja li ret el seu singular homenatge amb la inclusió de l'adjectiu "daurat" al títol de la secció "Epigrames daurats", amb clares referències a *L'aire daurat*. Juntament amb Carles Riba, sintetitzen el món poètic oriental (la poesia xinesa, sobretot, de Marià Manent i les tankes japoneses, sobretot, de Carles Riba).

El poeta adopta en aquesta secció l'estructura de la tanka ribiana que es donà a conèixer en aquells anys. Palau destaca a l'assaig "El tracte amb la paraula en la poesia de Carles Riba" la benvinguda d'aquell conrear poètic en els anys que ens ocupa: "*Em refereixo a l'etapa compresa entre els anys 1936 i 1939; o 1935 i 1940, dilatant-ne les fronteres. És el moment durant el qual Riba incorpora a la poesia catalana la tanka japonesa, que adapta a la seva manera, a la sobrietat de l'escriptura, que no vol ser gairebé altra cosa que això: la fixació, al més plana possible, de la paraula sobre el paper, mitjançant l'aplicació d'aquest exercici* culte *que representa el fet mateix d'*escriure la veu." (*Quaderns, op.cit.*, p. 313). La "fixació de la paraula" és el que recollirà aquesta secció.

Altrament, Palau explica a les "Notes als poemes" que a cada tanka va fer prevaldre una vocal i que aquesta experimentació va donar peu al seu posterior assaig *Teoria de les vocals* (Proa, *op.cit.* p. 211-213), fet a partir del poema "Voyelles" d'Arthur Rimbaud. Per tant, estem davant d'un "homenatge" a Riba i a Manent, sota experimentacions rimbaudianes.[18]

Les tankes de Palau són provatures de mètriques diverses: I, II i V tanka tradicional 4'6'4'6'6', III 46'46'6', VII 4'64'66', IX 46466 i X 4'64'6'6.

Pel que fa als haikús se situen després de la tanka III i VI. El primer 46'4 i el segon 4'6'4'.

Data *OLC05* La secció no té cap data. A les edicions de l'editorial Proa, s'escriu la data *Primavera del 1942* al final de l'últim poema; mentre que a l'edició bilingüe *PA02b* se situa sota el títol de l'apartat.

18 Palau i Fabre construeix la secció des de l'"antihomenatge". La secció es fa des del respecte, però també des del comiat d'aquest *modus operandi* poètic. La primera tanka és tot un manifest: el poeta diu adéu a les *altes grans / muntanyes nevades*. Ara, el seu objectiu és un altre, és Rimbaud (són les vocals rimbaudianes). Per això, l'emperador no és un altre que ell mateix. Tot aquest procés donarà de fruits el llibre *Càncer.*

¿L'emperador Iang-Po-Tzu? ¿No el coneixeu? Sóc jo mateix, si us plau; és una dimensió de mi: Orient interior, somni somniat. Els Poemes són Grans –¿qui ho negarà?– en la mesura que jo sóc Emperador.	plau: *PA91 PA97«PA02b»* grans ≈ *PA72* emperador. ≈ *PA72*

Test.: *A42E1 A42E2 A42E3*

Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

---

1 Sobre el nom que adopta el poeta vegeu nota al títol *supra.*

I

Veuré les altes
grans muntanyes nevades,
que s'alcen, ara,
per última vegada:
5 oh suprem espectacle!

Test.: *A42EDms$_1$ A42EDms$_2$ A42EDms$_3$ A42E1 A42E2 A42E3 gA44M gA52P*
Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

Data Ø] 4 abril del 1942 *A42E1*

1 Veuré] No veig *A42EDms$_1$ A42EDms$_2$*
2 nevades,] nevades ≈ *A42EDms$_3$ gA44M*
3 que s'alcen, ara,] perquè s'amaguen *A42EDms$_1$* [com jo] ¹[voldria] [ara,] →²desitjava →[com jo esperava] →més altes, ara, →Mes ara s'alcen *A42EDms$_2$ El segon afegit s'escriu al marge inferior, el tercer al marge dret i el quart, a l'esquerre* | s'alcen] drecen *t.c. A42E1*
4 per última vegada:] al clos de ta mirada *A42EDms$_1$* [en la seva mirada]: *després =text A42EDms$_3$* | última] darrera *A42EDms$_2$* [darrera] *després =text A42E1*

A42ED és un sol full que consta de 3 versions escrites a mà, una sota l'altra, de la tanka I. El títol que les obre és *Els grans poemes de l'Emperador,* amb un subtítol ratllat per l'autor *Kian-Po.* La segona versió s'obre amb els següents noms *Tang-Li-Po, Meng-Ling-Iang i Xi-Ming*
1-5 *altes*, *nevades*, *ara*, *vegada*, *espectacle* El poeta tria la "a" per a aquesta composició. La "a" és vocal calenta i expressa afectes "grandiosos", com exemplifica aquesta primera tanka.

II

L'aigua perfila
carícies a la riba.
El somni fina,
se'n torna cap endintre.
5 La vida ja és la vida.

Test.: *A42E1 A42E2 A42E3 gA44M gA52P*
Test.$_2$: *rP45 PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

Data Ø] 5 abril del 1942 *A42E1*

T *rP45* La tanka s'acompanya de dues més (II-V), que es reagrupen sota el títol "Els grans poemes de l'emperador Iang-Po-Tzu (Temes en i)".
1-5 *perfila*, *riba*, *fina*, *endintre*, *vida* La vocal que hi predomina en aquesta tanka és la "i", vocal freda, que representa les coses "menudes, delicades o puerils" (*op.cit.* p.164)

III

Cançons i plors
bressolen una mare.
Al fons del cor
ronda, sense esperança, gira, *PA52*
un infant mort, un astre.

Test.: *A42E1 A42E2 A42E3 gA44M gA52P*
Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

Data Ø] 2 maig del 1942 *A42E1*

2 una] [a la] *després =text A42E2*
4 ronda,] hi ↑viu↑ →dorm *A42E1* [hi viu] *després =text A42E2 La coma s'afegeix a la mateixa línia* gira, *A42E3* viu *gA44M* | sense esperança,] [cap] *t.c. A42E2 Temptativa de correcció que s'afegeix entre* sense *i* esperança | esperança,] esperança ≈ *A42E2*

1-5 *Cançons*, *plors*, *bressolen*, *mare*, *fons*, *cor*, *ronda*, *esperança*, *infant*, *mort*, *astre* Hi ha en aquesta tanka la màxima expressió de cruesa a través de la combinació de les dues vocals calentes "a" i "o".

IV

Cu-cut! Cu-cut!
Dues notes a penes
i un cor a punt.

Test.: *A42P2 A42E1 A42E2 A42E3 gA44M gA52P*
Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

Data Ø] 1 juny del 1942 ≈ *A42E1*

2-3 Dues ~ punt.] (Dues notes a penes / i un cor a punt.) *A42P2*

1-3 *cut*, *punt* Predomini de la vocal "u", amb una "e" en el vers parell, ambdues vocals considerades "fredes". L'onomatopeia dóna aquest caràcter frívol del poema i és alhora símbol del temps. El temps avisa del canvi i cal estar preparats.
El haikú permet la síntesi i trenca amb el ritme de les tres tankes anteriors.

V

La Melangia
fila una seda fina,
plor de l'amiga.
Teixeix, ànima endintre,
5 un vel de teranyina.

Test.: *A42P2ms$_1$ A42P2ms$_2$ A42E1 A42E2 A42E3 gA44M gA52P*
Test.$_2$: *rP45 PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

Data Ø] 9 juny del 1942 ≈ *A42E1*

2 seda] llana *A42P2ms$_1$* llana →[roba] →[sarja] *A42P2ms$_2$* [llana] *després =text A42E1* | fina,] fina[+++] *després =text A42P2ms$_2$*
3 amiga.] amiga [#,#] *després =text A42P2ms$_2$*
3-4 plor de l'amiga. / Teixeix, ànima endintre,] ànima endintre. / Teixeix, plor de l'amiga, *A42P2ms$_1$*
5 teranyina.] [melangia] *després =text A42P2ms$_1$*

T A *rP45*, la tanka s'acompanya de dues més, que es reagrupen sota el títol "Els grans poemes de l'emperador Iang-Po-Tzu (Temes en i)".
1-5 *Melangia*, *fila*, *fina*, *amiga*, *endintre*, *teranyina* Predomini de la vocal "i". Vol dir tema fred, delicat. La imatge es dóna en una aurèola de ritme lent. La paronomàsia *fila una seda fina* expressa aquesta lentitud.

VI

	... Passa-hi els dits,	Passa *rP45*
	al llac de la delícia:	delícia. *rP45*
	és ella, sí,	
	tan propera del Somni,	somni, *rP45*
5	Madona Fantasia.	

Test.: *A42P2 A42E1 A42E2 A42E3 gA44M gA52P*

Test.$_2$: *rP45 PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

Data Ø] 9 juny del 1942 *A42E1*

1 dits,] dits *A42P2*

5 Madona] [l'i]lla de la →I *A42P2 La majúscula se sobreescriu* <l'>Illa de la →flor *després =text A42E1 L'article s'afegeix al mot al qual apostrofa* | Fantasia.] Fantasia *A42E1*

1-5 *dits*, *delícia*, *sí*, *Fantasia* Predomini de la "i", que genera una imatge delicada, que es correspon amb la carícia dels *dits*. Fixem-nos que la "o", vocal greu, del vers 4 designa un mot contundent: *Somni* escrit amb majúscula.

VII

Culls el silenci
–galopades de nit–
en la memòria.
Desvetlla tots els morts
5 al clar de lluna immòbil.

Test.: *A42P2 A42E1 A42E2 A42E3 gA44M gA52P*
Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

Data Ø] 9 juny del 1942 *A42E1*

4 Desvetlla tots] Desvetlla<'t entre> tots *A42P2* Desvetlla[t] [entre] *després =text A42E1*
5 de lluna] de [la] lluna *gA44M* | lluna immòbil.] lluna, ↑immovil.↑ →[atònit] →corre. *A42P2 L'última variant se situa a la interlínia inferior.*

1-5 *memòria*, *morts*, *immòbil* Predomini de la vocal greu "o" en els últims versos que dóna contundència al discurs.

VIII

La dolça amiga
encara dorm el somni
on s'adormia.

Test.: *A42P2 A42E1 A42E2 A42E3 gA44M gA52P*
Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

Data Ø] 9 juny del 1942 *A42E1*

2 encara ~ somni] dorm encara aquell somni →[en el] *A42P2* [dorm encara aquell somni] *després =text A42E1*
3 on s'] [que l'] *t.c. A42P2*
{} [Aviseu, perque vingui, / l'Antiga Melangia.] *A42P2*

1-3 *amiga*, *somni*, *s'adormia* Haikú que intercala les dues vocals "fredes"i "calentes": "i", "o". La greu és la del somni, la del procés creatiu, i la lleu és la relacionada amb la poesia, amb la *dolça amiga*.

IX

... I, amb tot, un cor,
encara el tinc, un cor:
amb el seu plor
i amb el seu goig, un cor;
5 amb un plor sobretot.

Test.: *A42E1 A42E2 A42E3 gA44M gA52P*
Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

Data Ø] 12 juny del 1942 *A42E1*

1-5 *cor*, *plor*, *goig*, *sobretot* Imatge greu protagonitzada per la "o", ressaltada per l'epífora (*un cor*).

X

Els mots s'estimen
en mi, pel gran amor — per un amor ≈ *PA72*
que jo els tenia. — els duia. ≈ *PA72*
Es nuen i desnuen
5 seguint llur fantasia.

Primavera del 1942 ≈ *PA91*

Test.: *A42E1 A42E2 A42E3 gA44M gA52P*
Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

Data Ø] 13 juny del 1942 *A42E1*

1 s'estimen /] s'estimen [en mi] / *A42E3*
2 pel gran] per un ≈ *gA52P*
3 tenia.] hi duia. *A42E1* [hi duia]. *després =text A42E2 Afegit al marge dret* duia. *A42E3 gA52P*
5 llur] [sa] *després =text A42E2 Afegit a la interlínia inferior* sa *A42E3* | fantasia.] fantasia *A42E3*

Data A *OLC05* no es transcriu la data de tancament dels deu poemes de la secció. No passa el mateix a les edicions anteriors, el que ens convida a pensar que es tracta d'un error d'edició.
1-5 *estimen*, *tenia*, *desnuen*, *fantasia* Predomini de les vocals "fredes" ("e", "u", "i") que mostren una imatge pueril de les paraules que es traslladen pel pensament del poeta, com si fossin petites cèl·lules que juguen seguint la imaginació. S'intercalen les vocals greus que s'hi relacionen amb el jo poètic: *mots*, *amor* i *jo*. El missatge de la tanka, amb la manifestació del lligam mots-poeta, li dóna al poema un caràcter de tancament de secció.

IMITACIÓ DE ROSSELLÓ-PÒRCEL

A Salvador Espriu. ≈ *PA52* [A Salvador Espriu.]

[→A Judes Iscariot, no. *cPA52*

Test.: *A43I*

Test.$_2$: *IRP45 PA52 cPA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

Tots els poemes daten de 1943, amb l'excepció de "Ballada", únic poema que s'escriu isolat (a *A42P2*) el 1942 i que, no obstant, surt editat amb data 1943. Segurament, aquest és l'any en què el poeta el refà i l'inclou dins d'*A43I*, per tal que passi a formar part dels dinou poemes de la secció. D'aquí pot venir el problema de datació. Convé observar que l'any 1943 disset dels dinou poemes de la secció s'escriuen en un plec de poemes (*A43P2*) i els dos poemes que falten són "Ballada" i "Lullaby". El primer el trobem a *A42P2* i el segon a *A43P1*.

A *A43I*, Palau porta el procés mimètic a la màxima expressió, separant el llibre en les mateixes tres seccions que el de Rosselló: "Fira encesa", "Rosa secreta" i "Arbre de flames".

Dedicatòria El llibre *IRP45* es dedica a Salvador Espriu. Després, quan el recull passa a ser secció, tot formant part de *Poemes de l'Alquimista*, Palau i Fabre manté la dedicatòria en la primera edició, però la suprimeix a partir de la segona.

T Palau i Fabre ens parla de la importància de Rosselló-Pòrcel: *"Un altre gran poeta, mort prematurament, redescobreix pel seu compte, més plenament encara, la tradició alquímica a través de la poesia: és Bartomeu Rosselló-Pòrcel, mallorquí com Ramon Llull*", ens fa saber a "Els fonaments. V. El miracle de la llengua" (*Obra literària completa II*, 2005, p. 450). A "Actualitat i perennitat de Rosselló-Pòrcel" ens parla del llibre: "*Què veia jo en* Imitació del foc *el 1938? . . . Hi hagué, d'antuvi, una reacció instintiva, primària, que la qualitat intrínseca dels poemes no acaba d'explicar . . . La meva obra incipient era diversa, contradictòria, no responia als postulats en voga sobre la unitat i la personalitat artístiques. Els meus poemes sobre obres plàstiques* [segurament es refereix a "Alba dels ulls"] *d'artistes diversos mimetitzaven ja, involuntàriament, amb elles . . . Si els poemes . . . els poseu per ordre cronològic, com ja ha estat fet, obteniu un llibre molt diferent*

del que ens ha ofert Rosselló-Pòrcel; obteniu una versió biològica enfront de la versió lògica i arquitecturada que ell mateix ens ha lliurat" (Quaderns, *op.cit.* ps. 335-336). Com es pot veure resseguint els testimonis de l'avanttext, l'any 1938 Palau inicia la cohesió de la seva obra i comença a agrupar els poemes en seccions i a moure'ls segons un interès de conjunt. L'any 43, els primers objectius han evolucionat cap a una idea major que s'està forjant i que és anar construint *Poemes de l'Alquimista* a través de la praxis que proporcionen els diferents reculls. Cal assenyalar que la imitació o exercici mimètic a què es refereix el títol, s'ha d'entendre no des de la imitació o còpia clàssica, sinó des d'un enfocament modern[19].

19 Com ja apuntàvem al nostre treball de recerca són "diversos els elements [de la modernitat] que anem trobant en aquest apartat [referit a "Fira encesa"]: -La dualitat: "Sigues la pura impuresa" ("Nova Leda") -La mimesi i la relació objecte-subjecte: a "Peix", adopta la identitat del peix observat i es converteix en un peix que s'hi busca . . . -Lligat amb l'anterior, la relació objecte-subjecte quan s'estableix a través del mirall: poema, anomenat precisament "Mirall". El poeta es pregunta sobre si la imatge resultant és "Doble o meitat?, qui serà qui?" -El discurs "metaliterari" sobre el tipus de praxis poètica: a "Vi dolç": "Bacus beuria / la poesia / en aquest vas". És a dir, davant les línies poètiques de caràcter mediterrani i apol·líniques, el poeta "s'identifica" amb unes línies poètiques mediterrànies, però dionisíaques . . . Senyalar que la línia "dionisíaca" comporta temàtiques relacionades amb el Mal, amb el Sexe, amb imatges poètiques dels "baixos fons". És per això, entenc que sigui "Imitat de Dante", el primer dels poemes de *II. Rosa Secreta* . . . El secret (la "rosa secreta") poètic, doncs, es cercarà des de la Lletjor. S'inverteix així l'ideal de Bellesa poètic i es genera un de nou . . . A la tercera secció *III. Arbre de flames*, aquesta ànima podrà descansar gràcies a la llum del dia ("Passa la llum per amagats camins") i al fet d'haver-se perpetuat "arbre etern" ("Vella memòria de boscos") i d'haver abandonat la navegació per la "Grècia catalana" per una navegació introspectiva ("Ara navego en mi mateix"). Finalment, després de tot aquest procés, el poeta creu haver superat el procés de creació relacionat amb la Rosa com a *pathos* poètic." (*op.cit.* ps. 34-39)

Dinou títols –dinou projectes– deixà, consignats i ordenats en un full, Bartomeu Rosselló-Pòrcel. És la seva obra inèdita: un somni inacabat. He volgut sorprendre'l en aquesta actitud per tal de sorprendre'm, trobar-lo per trobar-me; dur la despersonalització a l'últim extrem, perquè els extrems es toquen, i potser per aquí, he pensat, em toparia amb mi mateix.

sorprendre'm {a mi mateix}; ≈*PA52*

[sorprendre'm<;> [{a mi mateix;}] *cPA52*

Test.$_2$: *IRP45 PA52 cPA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

Salvador Espriu ens diu al "Proemi (1974)" que escrigué per a l'*Obra poètica* de Rosselló-Pòrcel, de l'editorial Moll, que "*Rosselló-Pòrcel havia deixat entre els seus papers, per acomplir-los i integrar-los a* Imitació del foc*, amb el propòsit de distribuir-los entre les tres parts en què va dividir el seu llibre, uns quants títols de poemes, que varen suggerir a Josep Palau i Fabre la seva tan admirable* Imitació de Rosselló-Pòrcel" (Bartomeu Rosselló-Pòrcel, 2009, p. 20). Aquest llistat, en un full escrit a mà per l'autor mallorquí, es reprodueix a Xavier Abraham-Pere Rosselló Bover (1999, p.91). Tots els apartats, els títols i l'ordre es reprodueixen igual en el llibre de Palau. Hi ha, però, dues diferències: el subtítol d'"Imitat de Dante" és de Josep Palau, així com les dedicatòries.

FIRA ENCESA

Test.$_2$: *IRP45 PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

Nova Leda

A Josep Romeu

Sigues més blanca que el blanc,
més dolça que la dolcesa,
tota nua en el teu flanc
i en la meva timidesa.
5 Sigues la pura impuresa.

25 de gener del 1943

Test.: *A43P2ms A43I gA52P AsdPms*
Test.$_2$: *IRP45 PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*
Dedicatòria] *Ø A43I*

3 tota ~ flanc] [per a obrir un esvoranc] →[#sigues#] tota <nua> en el teu flanc. *A43P2ms El vers se situa a la cinquena línia, però hi ha una marca lineal que el porta a la tercera* | el teu] el meu *AsdPms*
4 i ~timidesa.] [i en la meva timidesa.] *després =text A43P2ms*
5 Sigues ~ impuresa.] [[Sigues] la pura impuresa] →[Per a] →*?*[Leda o] *després =text A43P2ms*

Dedicatòria Palau i Fabre i Josep Romeu foren companys d'Universitat; juntament amb Joan Triadú, (bon amic de Palau i al qual li dedicarà un altre poema d'"Imitació de Rosselló-Pòrcel"), Alfred Badia, Antoni Vilanova... A edicions de la *Sirena*, Palau li publica poemes (també a Triadú) i hi participen en la creació de la revista "Ariel" (novament amb la presència de Joan Triadú).

Ballada

Dansen al vent els pijames
en escenari de flames.

L'aire duu els pits tan alts,
que m'aixeco de puntetes — puntetes // *PA84o*
i no arribo ni a tocà'ls.
Em dansen les sabatetes.

El meu cor viu a nivell
del vol més blau de l'ocell. — més alt *PA72 PA77 PA91*

Si l'aire tingués mirada
fóra la meva estimada.

La aire li hauré de dir
si vull que em digui que sí.

La meva ànima, Lluïsa,
s'enlaira en cos de camisa. — s'enfila ≈ *PA77* | dins una ≈ *PA52* en una ≈ *PA91* [en [una] →cos de *cPA91* | [s'enfila dins una camisa]. *després =text cPA52*

2 de juny del 1943

Test.: *A42P2ms A43I gA52P*

Test.$_2$: *IRP45 PA52 cPA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) cPA91 PA97 (PA02b) OLC05*

Data] 2 Juny 42 *A42P2ms*

{} Alça les faldilles, Lluïsa: / vull veure <[el]> #coles# de camisa. // S'alegren tots els terrats / dels

teus enagos penjats. // *A42P2ms*

2 en escenari] [com personatges] *després =text A42P2ms*

3 L'aire ~ alts,] [L'aire du tant alts els pits] →L'aire duu els pits tan alts *A42P2ms*

5 ni a] [per] *després =text A42P2ms*

7 El meu cor viu a nivell] El [meu] em viu a nivell →[(meu)] cor [(+++ viu a nivell)] *A42P2ms* El <meu> cor [em] viu a nivell *A43I*

8 més blau de l'ocell.] [més alt de] l'ocell →que vola *A42P2ms* [que vola] l'ocell *després =text A43I* més alt de l'ocell. *gA52P*

11 *La aire* li hauré] La aire [se li ha] *després =text A42P2ms*

12 si vull que] [perquè ella] *després =text A42P2ms*

{} **¹**[No t'amoïnis,] [Lluïsa,] →¹[No te'n +++] / [l'aire és com una camisa] // ²[que] [transparenta la pell] →²[tan] *A42P2ms Se situaria entre el vers 12 i el vers 13 del text base.*

14 s'enlaire ~ camisa.] [dança com una] camisa. →és una blanca *A42P2ms* ¹[dansa] [com] una camisa →¹[vola] →s'enlaire dins *A43I* s'enfila dins una camisa. *gA52P*

{} [que la duia bruta, potser? / La duria al tintorer.] *A42P2ms Lliçó destituïda escrita després de la data..*

Avanttext El poema és l'únic de la secció que és recull abans del 1943. Es tracta d'un manuscrit autògraf, que podria ser un primer estadi del poema (vegeu *supra* p. 159) i que el trobem a *A42P2*.

4 *PA84o* Creiem que es pot tractar d'una variant de tradició.

Peix

Jo em canso abans:
ell gira encara.
Ja no tinc cara, *
ja no tinc mans;

no tinc descans ni tinc ≈ *PA91*
dins l'aigua clara
que tot ho amara
i ofega els cants.

Joia pristina
de la vitrina
que vaig rodant.

Visc en mirada
extasiada.
Em vaig buscant.

4-5 de febrer del 1943

Test.: *A43P2ms$_1$ A43P2ms$_2$ A43I gA52P*

Test.$_2$: *IRP45 PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

2 encara.] encara, ≈ *A43P2ms$_2$*

3-14 **Versos en cursiva A43P2ms$_2$ A43I*

4 mans;] mans. *A43P2ms$_1$* mans, *A43P2ms$_2$*

5 no] Ni *A43P2ms$_1$* [+++] →#no# *A43P2ms$_2$* ni *gA52P* | ni tinc descans] Ni tinc descans, →[no té] descans. →[sense] *A43P2ms$_1$ Afegit situat entre els versos segon i tercer.*

6 dins ~ clara] <dins l'aigua clara,> *A43P2ms$_1$ Afegit al marge dret, entre els versos segon i tercer* | dins] de *A43P2ms$_1$* | clara] clara, *A43P2ms$_1$* clara. *A43P2ms$_2$*

7 que tot ho amara] que tot s'amara *A43P2ms$_1$* #[que tota# +++] amara. →que +++ *A43P2ms$_2$* que *s'afegeix al marge esquerre.*

8 i ofega els cants.] [d'aquest #remors#] *A43P2ms$_1$* [i ofega] els cants. →[+++++] d'ofec *A43P2ms$_2$*

9-14 Ø *A43P2ms$_1$*

11 que vaig rodant.] del meu voltant. *després =text A43P2ms$_2$*

13 extasiada.] extasiada *A43P2ms$_2$*

A43P2 té dues versions manuscrites, un primer esborrany, al qual li fa una creu gran per tal d'invalidar-lo (*A43P2ms$_1$*). A la segona versió, marca la cursiva a partir del vers 3 subratllant els versos.

*No només a l'avanttext, sinó també a les edicions impreses que arriben fins a *PA77* trobem aquests versos en cursiva. Creiem que abandonant la cursiva s'intensifica la capacitat mimètica del poeta amb el peix. La cursiva pot donar peu a una segona veu del discurs (que es podria interpretar com la veu del peix que expressa el seu estat); en canvi, en la versió definitiva, es manifesta una sola veu, la del jo poètic. La mirada del poeta és tan intensa que ha acabat sent peix, i per això ens diu que no té *cara*, ni *mans* i que actua nedant en cercles.

T El "peix"[20] és leitmotiv i surt explícit a cinc poemes més del recull ("En la mort de Rabindranath Tagore", "El coit", "El geni", "Les metamorfosis de Crorimitekba" i "Peix-que-es-mossega-la-cua", en aquest ordre). L'últim pertany a "Atzucac". Si el confrontem amb "Peix", observem com el segon poema porta inclosa la solució al problema plantejat en el primer. Així, a "Peix", el "peix-poeta" és un ésser que es mou en un cercle sense sortida, en què ha patit una desintegració dels sentits. La manera de recuperar-los és tornar a néixer, que és el que fa a través de l'autodevoració al "segon peix". Estem davant d'un exercici de regeneració, que no acaba mai. Autodestruir-se i renéixer, autodestruir-se i renéixer... i així successivament. Es pot afegir que el "peix" de "Peix-que-es-mossega-la-cua" es troba ja sota el domini d'Artaud, cosa la qual fa que aquests dos poemes puguin servir d'exemple de l'evolució poètica de Palau .

A les "Notes als poemes" aclareix que la realització de "Peix" es va fer seguint un procés mimètic, d'assimilació d'altres poemes on es manifestava aquest motiu literari.

20 Veg. Jordi Marrugat "Del peix, el mar i el vent com a representacions de l'home, el mon i la vida en la poesia catalana contemporània (Carner, Riba, Manent, Rossello-Porcel i Palau i Fabre)", dins *Llengua & Literatura*, 19 p. 87-128

Lorelei

La música de l'aigua
com la dona més blanca.
¿Per què la meva barca
segueix aquest paratge?
5 No hi ha prou matinada
en el meu cor, prou aire
per fer-me respirable que em faci ≈ *PA77*
aquesta veu estranya.

23 de gener del 1943

Test.: *A43P2ms A43I gA52P*
Test.$_2$: *IRP45 PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

T] LORELY *A43P2ms*
Dedicatòria Ø] <A Blanca> *A43I*

2 com ~ blanca.] [és sempre la més blanca.] *després =text A43P2ms*
7 per fer-me] que em faci *gA52P*
8 estranya.] estranya[+++] *A43P2ms Variant indesxifrable, probablement ratllat un signe de puntuació*
{} [*?*aquesta llum de plata. / que un bressa com la mare. / Mig bruixa i de fada / com la veu de la mare.] *A43P2ms Dubtem si el primer vers és una variant de l'anterior o forma part d'aquesta tirallonga de versos eliminats.*

T Lorelei (o Loreley) és el nom d'un cingle alemany, situat la vora del Rin, del qual neix una llegenda de la tradició germànica que diu que Lorelei representa la figura encisadora d'una sirena, el cant de la qual porta els mariners a la mort. Heine li dedicà un poema, "Die Lorelei", i també Màrius Torres ("Lorelei").

Mirall

Aire aturat
al meu voltant
com per encant.
¿Doble o meitat?

Deïficat
devinc, davant
del meu semblant
sense pecat.

Si resto així,
¿qui serà qui?
¿I si me'n vaig,

què esdevindrà
el meu germà
si no el perfaig?

5 de febrer del 1943

Test.: *A43P2ms A43I gA52P*

Test.$_2$:*IRP45 PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

2 voltant] [davant] *després =text A43P2ms*

11 vaig, //] vaig, / *A43P2ms*

12 què esdevindrà] [que esdevindrà] *després =text A43P2ms*

13 el meu germà] [sense el meu raig] →#del# meu germà *A43P2ms*

14 si no el perfaig?] [si jo no el faig?] →si me'n desfaig? *A43P2ms* si me'n desfaig? *després =text A43I*

Avanttext *A43P2* Conté un poema titulat "Mirall", sense data, que pel tipus d'estructura similar podria ser un primer esborrany autògraf. El transcrivim sense les variants.

Mirall

No ben bé jo
en el meu plor
ni en la cançó.
No ben bé jo.

5 *M'astoraria*
si no sabia
que el coneixia.
M'astoraria.

El mirall boig
10 *s'ha tornat roig*
de por i de goig.
El mirall boig.

I fa un badall
el dolç mirall

Vi dolç

Bacus beuria
la poesia
en aquest vas.

Somric suara
5 veient sa cara,
veient-li el nas.

M'identifico	identifico<,> *cPA91*
–cara de mico–	[–cara de mico–] →amb faç de mico, *cPA91*
amb el seu cas	en ≈ *PA91* en →amb? *cPA79* | cas / *PA91* cas<//> *cPA91*

10 i paladejo.
Però sedejo
dolçors de jaç.

22 de gener del 1943

Test.: *A43P2ms A43I gA52P*
Test.$_2$: *IRP45 PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) cPA79 PA91 (PA97d) cPA91 PA97 (PA02b) OLC05*

8 –cara] –[cara] →la faç *A43P2ms*
9 amb el seu cas] en el seu cas [+++] *A43P2ms Variant indesxifrable, probablement ratllat un signe de puntuació* en el seu cas *gA52P*
10 i] [+++] →I *A43P2ms La majúscula se sobreescriu.*
11 Però sedejo] [mentre #versejo#,] *després =text A43P2ms*

Paraules (cerquen música)

A Joan Llacuna *Ø rP45*

Silencis, inicis, aigües.
No hi ha, a la matinada,
cap primavera sense aire.
Les fulles de les paraules
5 cauen, arremolinant-se,
de la meva boca baixa.
Silencis, inicis, aigües.
El vent demana una flama
i polsa els dits de la flauta.
10 Paraules encar, paraules; paraules: *rPA45*
cada vegada més blanques,
cada vegada més aire,
cada vegada més altes.

23 de gener del 1943 *Ø rP45*

Test.: *A43P2ms A43I gA52P*

Test.$_2$: *rP45 IRP45 PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

2 a] [per] *després =text A43P2ms*

5 arremolinant-se] [arremolinant-se] →[i cauen dels arbres] *després =text A43P2ms La lliçó definitiva s'afegeix tot seguit a la línia.*

9 i polsa els dits de] i posa els dits a *A43P2ms*

10 encar,] [encar], →#mes# *després =text A43P2ms*

{} [Silencis, inicis, aigues, / silenci de les paraules] *A43P2ms Afegit dos últims versos que es ratllen.*

Avanttext *A43P2* Conté un manuscrit autògraf amb el mateix títol. Les nou primeres línies es presenten ratllades. Hi ha també un altre manuscrit amb aquest mateix títol, que després es ratlla i se substitueix pel de "Dona amarga". Els transcrivim tots dos:

Paraules (cerquen música)

Perquè potser els dimonis no sortissin,
aquella foguera, cames enlaire, feia veure
que daurava una dama alegra. Però
jo conec tots els indrets de la mort.

No valdria la pena que estalviéssim
mirades a l'última cantonada del car-
rer de l'Esperança, que és un carrer
de color groc com una llimonada.
Però no parlo dels teus besos, no.
Ni llimonada, ni xarop ni menta, els
teus besos. Només que els estalvies una
mica massa, saps? Si els tens en una
guardiola per quan siguis gran, haurem
de petar la guardiola, i si no, renyits i
llestos. No val la pena de discutir-ho
més.

Dona amarga

La teva veu escrita, sembla,
damunt del paper, més apagada.
És una veu de trista, −negra [aspre]- saliva amarga.
I dins els mots a l'inrevés per amargar-te.
5 *Però no pots de mi, no, amagar-te:*
jo t'he sabut la flama, la incendiada
veu, el cràter! Jo t'he sabut
en els meus braços rebaixada.

13 de gener de 1943

Dedicatòria Homenatge a la figura de Joan Llacuna, a qui Palau conegué uns anys abans a la casa de Salvador Espriu. Jaume Farrés al web *Joan Llacuna, el poeta d'Igualada* (2001-02) publica una carta que Palau i Fabre escrigué el 1940 al poeta i que ens pot fer servir com a exemple de la relació entre ambdós escriptors. Transcrivim un fragment:

"*Barcelona, 5 de Desembre del 1940*
Benvolgut poeta i amic: vaig tenir el gust de fer la vostra coneixença a casa de l'amic Espriu, l'any passat. Sempre, de llavors estant, em quedà el desig de confrontar-me amb vos d'una manera o altra, i eus açí que ara, vos mateix, me'n oferiu l'ocasió. He rebut, de mans dels vostres amics i meus, Romeu i Mercader, un exemplar de "Onix i Níquel", que he llegit i rellegit per dues i tres vegades: us l'agraeixo i estic content d'haver fet la coneixença d'aquesta poesia."

ROSA SECRETA

Test.$_2$: *IRP45 PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

Imitat de Dante

-Per me si va nella città dolente. Inferno, 3

Per mi sabreu el mal, sabreu la bava
que destil·len els homes, invisible,
i el fons dels cors com el fons d'una cava.
Per mi sabreu tota cosa possible:
la verge puta que ningú es tirava
i el bord donzell, de cul massa irascible.
Sabreu el bé i el mal, la bruixeria,
les llúpies, els amors, la niciesa,
fal·lus caiguts i sense poesia
i pecats clandestins sense grandesa.

18 de gener del 1943

Test.: *A43P2ms A43I gA52P*

Test.$_2$: *IRP45 PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

T] Per me si va nella cità dolente. Dante. Inf. *A43P2ms La cita se subratlla per marcar la cursiva.*

2 que ~ invisible,] [que porten tots en regió profunda] *després =text A43P2ms*

3 i el ~ cava.] [d]el fons de [tot del cor, com d'una cava]. *després =text A43P2ms Les lliçons finals* i *i* dels *se sobreescriuen.*

? Com els vius es fan vells *A43P2ms Afegit entre el vers tercer i el quart.*

5 ningú] Ningú *A43I* | tirava] tirava[,] *A43P2ms*

6 i el bord] <i> el bord *A43P2ms*

8 els amors] [els renecs] *després =text A43P2ms* | niciesa,] niciesa[;] *després =text A43P2ms*

9 caiguts i sense poesia] caiguts, i sense <cap> poesia[,] *A43P2ms*

10 i pecats clandestins] [els] pecats clandestins[,] *després =text A43P2ms*

{} [Sabreu paraules noves, +++ #sortilegi#] *A43P2ms*

Avanttext *A43P2* Conté després de la data un esborrany descartat, totalment ratllat, amb uns quants versos: *Per mi sabreu el mar, sabreu la bava →sabreu la ronya / que destil·len els homes, invisibles / la verge puta que ningú es tirava →tot el que és ventre nu sense vergonya / i el bord donzell, de cul massa irascible. / Sabreu el bé, el mal, la bruixeria. / el fons del cor com el fons d'una cava*
A43P1 Conté un poema titulat IMITAT DE DANTE, ratllat en la seva totalitat, que difereix del poema original, però que transcrivim per la informació essencial que hi aporta. El donem a conèixer amb les lliçons finals, sense les lliçons substituïdes a la pàgina 36. Podria ser un primer esborrany del poema, ja que aquesta carpeta testimonial és just anterior a *A43P2.*
Cita La cita s'extreu del cant III de l'Infern de *La Divina Comèdia* de Dante. És força significativa i una lectura al passatge ens proporciona informació cabdal: "*Per mi aniràs a la ciutat sofrent, / per mi aniràs cap a l'etern dolor, / per mi aniràs amb la perduda gent . . . Abans de mi res no va ser creat / que etern no fos, i duro eternament. / Deixeu tota esperança els que heu entrat! . . . I ajuntant nostres mans fermes i closes, / amb un rostre content, que em confortà, / em menà dintre* ***les secretes coses***" (Traducció de Josep M. de Sagarra, 1950, ps. 37-38. La negreta és nostra). La relectura en clau palaufabriana dota al poema d'un caràcter introductori, ja que ens adverteix, en sentit metafòric, que és des de l'infern (i per extensió, des d'una poesia en què hi té cabuda la lletjor) des d'on ens situarem a la recerca del preuat Secret; així com han fet els esmentats poetes maleïts, que trobem citats a *A43P1*: Rimbaud, Baudelaire, Lautréamont i Verlaine.

Lullaby

Non-non, cor meu, somnia.

Si vols, plora una mica,
jo et faré companyia.
No tinguis por. Oblida.
5 Acluca els ulls a mida
que jo els acluqui. Vine.
Cor meu, infant, medita,
amb aquell meditar de pluja fina
de l'hora de la mort.
10 La son et crida. Vine. Vine./ *PA52* Vine.// *cPA52*

Non-non, cor meu, somnia.

15 d'abril del 1943

Test.: *A43P1ms$_1$ A43P1ms$_2$ A43I gA52P*
Test.$_2$: *IRP45 PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

T] Ø *A43P1ms$_1$*

{} Dorm, cor meu, criatura. / Tens una mare en mi mateix, Escolta: *A43P1ms$_1$ Situats al marge superior del full, deixen un espai en blanc considerable amb el següent vers.*
2 Si ~ mica,] [Plora una mica de plor,] →[Plora +++++] →[una rosada +++] →Si vols plora una mica. →[Acluca els ulls, cor meu / plora +++ mica mica] *A43P1ms$_1$* | vols,] vols *A43P1ms$_2$*
4 No tinguis por. Oblida.] Oblida. *després =text A43P1ms$_1$*
5 ulls a] ulls, a *A43P1ms$_1$*

8 amb ~ fina] [(] amb ~ fina[ )] *A43P1ms$_1$*

9 mort.] [son] *després =text A43P1ms$_1$*

10 La son et crida.] [El mon declina.] *t.c. A43P1ms$_1$ Afegit a la interlínia inferior* | Vine.] [Vida]. *després =text A43P1ms$_1$ Al marge dret del vers Josep Palau escriu* val

---

A43P1 conté dues versions manuscrites, un primer esborrany sense títol i la transcripció a net al costat (*A43P1ms$_1$* i *A43P1ms$_2$*).

T *Lullaby* En anglès vol dir cançó de bressol i respon, per tant, a les intencions del poema.

Enemic de l'aire

Sempre li vaig de cara:
–tinc un perfil de plata.

Ell em sap l'espinada
i em treu l'americana.

Potser per córrer massa:
si corro poc em glaça.

I jo l'empenyo encara
carrers enllà, a les places, places, // ≈ *PA52*
cap a la cantonada
i a la porta de casa.

I quan s'acomiada
em sento dir fantasma.

15 de gener del 1943

Test.: *A43P2ms A43I gA52P*

Test.$_2$: *IRP45 PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

1 cara:] cara; *A43P2ms*

2 de plata.] [d'espasa] *després =text A43P2ms*

5 per córrer] ↑si↑ corro →per *A43P2ms*

8 carrers] [fins] carrers *A43P2ms* | a] per *t.c. A43P2ms* | places, /] places, // *A43I*

9 cap a la cantonada,] [fins] a la cantonada →cap *A43P2ms*

10 i a] [fins] *després =text A43P2ms*

12 em] [I] em *A43P2ms*

Vent (amb veus)

Pessigolles en la nit
de les fulles que murmuren.
El vent passa entreteixit
de formes que no s'aturen.

–Silenci, potser, només,
d'un gegant que s'aproxima.
(I, perquè no s'enfadés,
cada fulla es fa més prima.)

–Les vull totes per a mi,
les fulles, tot el jardí.
Sóc emperador de bruixes!

La seda de les faldilles
alçada per la ciutat
amb les cames invisibles.

–Les vull totes per a mi,
les fulles, tot el jardí:
l'emperador de les bruixes...!

Ha deixat totes les verges
desgrenyades pel carrer,
on esputen i estosseguen
trossos d'amor fet malbé.

14 de gener del 1943

Test.: *A43P2ms A43PI gA52P*

Test.$_2$: *IRP45 PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

5 –Silenci,] [–]Silenci *A43P2ms*

6 d'un] [+++] →[del] *després =text Afegit al marge esquerre.*

7 (I, ~ s'enfadés,] (I ~ s'[ofengués] →enfadés *A43P2ms*

8 prima.)] prima) *A43P2ms*

14 amb les cames invisibles.] ²[i ¹[unes] cames invisibles] →¹[les] →²[#i# unes] cames [massa primes] *després =text A43P2ms El segon afegit se situa a la interlínia inferior i es rectifica tot afegint* amb *sobreescrit a l'inici de la línia i* invisibles *al marge dret. Sobre les lletres "*in*" d'*invisibles *de la primera lliçó hi ha escrit un mot indesxifrable (*[+++]*).*

17 bruixes...!] bruixes! *A43P2ms*

18-21 *Ø A43P2ms*

Una tela de l'infern

Estrofes de crits, de veus,
versos mutilats de flames,
dansa macabra de peus
enfilant-se per les cames.

Negre-vermell, negre-blau,
negre de la matinada;
el negre més negre cau
dins l'ànima condemnada.

Colors de tots els colors,
però sense color d'aire:
ofegadors, cremadors,
cridant el crit més cridaire.

A penes si veig no veig
les cares despentinades,
els cossos en safareig,
el suplici de besades.

Són actors exagerats
i han exagerat el drama.
Jo encara tinc més pecats
i amago la meva flama!

flama. *PA91*

20 de gener del 1943

Test.: *A43P2ms A43I gA52P*

Test.$_2$: *IRP45 PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

1-2 veus, / versos] veus[.] / [V]ersos *després =text A43P2ms Els afegits se sobreescriuen.*

3 de] [dels] *després =text A43P2ms*

4 enfilant-se] [que s'enfila] *després =text A43P2ms*

6 de la matinada;] [verd, negre negre] *després =text A43P2ms*

7 el ~ cau] [[+++++] negre negre que cau] *després =text A43P2ms*

8 l'ànima condemnada.] de l'anima damnada *A43P2ms*

9 però ~ d'aire:] [sense color] *després =text A43P2ms Probablement s'inicia el vers, es ratlla i s'escriu la lliçó definitiva a la interlínia inferior.*

11 ofegadors, cremadors;] [ofegadors] *després =text A43P2ms Pel tipus de tinta i lletra, sembla escrit el mot* ofegadors *sol, a la meitat dreta de la línia i després es ratlla i s'afegeix la lliçó definitiva.*

12 cridant] crid[+++] *després =text A43P2ms*

13 A] [I a] *després =text A43P2ms L'afegit se sobreescriu.*

14 les] [mil] *després =text A43P2ms*

15 mil][mil] *després =text A43P2ms* | safareig,] safareig[+++] *A43P2ms*

16 el ~ besades.] [¹[amb] carn, nua i des] →¹[de] ↔[carns nues i despullades.] ↔[saliveres de besades] ↔ #[les]# salives de besades. →#i# *A43P2ms Les variants se situen a la interlínia inferior, una sota l'altre, tret de l'última, que se situa tot seguit de la lliçó substituïda* | el] [i] el *A43I*

17 Són actors exagerats] [els actors exagerats] →[Exagerats els actors,] →[i exagerada la farsa,] →[#els#] actors exagerats *després =text A43P2ms Afegits a la interlínia inferior, un sota l'altre. El verb* són *se sobreescriu al determinant plural.*

19 tinc] [duc] *t.c. A43P2ms*

20 i amago la meva flama!] ²↑i ¹[em crema viu] [una]↑ flama →¹[duc amagada] →²i amago la meva *A43P2ms L'últim afegit s'escriu a la interlínia inferior* | flama!] flama. *gA52P*

---

20 *PA91* i *gA52P* Podrien ser variants de tradició.

Imagino mans i llances

Imagino mans i llances
i m'ajec amb l'estimada.
Els guerrers cauen ferits
darrere la matinada.
No hi ha pits com els teus pits
ni nom com el teu nom, Anna. — el teu, *PA91* el teu <nom>, *cPA91*
Els guerrers van a l'assalt
de la vila més llunyana.
Voldria ser-hi davant,
i amb la memòria ben alta
cerco el fil de les espases; — [fil?] →[tall?] *cPA79*
però caic decapitat
quan abastava la Pàtria.

16-18 de gener del 1943

Test.: *A43P2ms$_1$ A43P2ms$_2$ A43I gA52P*
Test.$_2$: *IRP45 PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) cPA79 PA91 (PA97d) cPA91 PA97 (PA02b) OLC05*

T] Ø *A43P2ms$_1$*

3 ferits] ferits. *A43P2ms$_1$*
4 darrera la matinada] [darrera la matinada] / {[Amb la memòria ben alta]} *després =text A43P2ms$_1$ Afegit a la interlínia inferior.*
6 el teu nom,] el teu, *gA52P*
9 ser-hi davant] [ser el capità] *després =text A43P2ms$_2$*
10 i amb] amb *A43P2ms$_1$*

11 espases;] espases. *A43P2ms*$_1$

13 quan ~ Pàtria.] [quan creia haver-les trobades] →[per la més dolça i més blana] *A43Pms*$_1$ | [per la més dolça i més blana]. →[en voler abastar la Pàtria] →[quan arribaba a la Patria] →quan ²[era ¹[arran de]] la Pàtria →¹[aprop] →²[arribava] *després =text A43P2ms*$_2$

A43P2 Té dues versions manuscrites del poema més un primer esborrany, amb provatures de versos, que es ratlla en la seva totalitat. Transcrivim les proves tal quals es donen al full:

[Imagino mans i llances
amb la memòria ben alta
i allunya't de l'estimada.]

[Amb la memòria ben alta]
Imagino mans i llances
i m'ajec amb l'estimada.

Els guerrers cauen ferits
darrera la matinada

11 *cPA79* Primer es ratlla la lliçó, després s'escriuen a la interlínia inferior les variants, però finalment el poeta escriu *val* i l'uneix amb una línia a la primera lliçó ratllada.

Arena de l'amor

Els braços s'entrellacen –nervioses serpents–
buscant la forma exacta, l'abraçada absoluta
que els faci creadors d'un instant immortal, [immortal,] →eternal, *cPA52*
mentre les cames frisen la incertesa d'una aigua

5 que elles mateixes pouen amb llur frec incessant. creen *rP45*
L'arena que els abriga és ardent com la brasa
i segueix, ondulant, les ondulacions
d'aquests cossos absurds estesos per la platja

i escopits per la mar com un rebuig de carn.
10 (La puresa de l'ull submarí no congria
cossos de gust amarg com el d'aquests amants.)
Enmig de la natura estesa a ple migdia

fan un efecte estrany: són dos éssers humans.
Ningú en aquest moment no s'hi coneixeria.
15 Són llunyans, i són sols: Adam i Eva nus; sols, ≈ *PA72*
antics i nous alhora. Són, dona, jo i tu.
25-26 de febrer del 1943 Ø *rP45*

Test.: *A43P2ms A43I gA52P*
Test.$_2$: *rP45 IRP45 PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

1 s'entrellacen] s'entreforcen *t.c. A43I*
2 exacta,] [exacta], →[pura] *després =text A43P2ms* | absoluta] absoluta[,] *A43P2ms* precisa *t.c. A43I*

4 mentre ~ aigua] [i les cames els frisen, nervioses d'una aigua] →[mentre les cames frisen] →mentre les cames frisen [una] incertesa [d']aigua *després =text A43P2ms El primer afegit se situa un parell de línies més amunt i el segon, dues més avall.*

5 que elles ~ incessant.] [que ells mateixos teixeixen i els fa viure ofegats] →[on neden delerosos, ¹[porucs] de ser ofegats] →¹[amb por] →[per no +++++ força] →que elles mateixes creen amb [por de ser ofegats] →llur frec [+++] →incessant *A43P2ms El primer afegit se situa dues línies més avall i el quart a sota d'aquest* | pouen] [creen] *després =text A43I*

{} [I sembla que se salvin d'algun naufragi magne] *A43P2ms Se situaria entre el vers 5 i el vers 6 del text base.*

6 abriga] acotxa *després =text A43P2ms*

7 les] [llurs] *després =text A43P2ms*

8 d'aquests ~ platja] ¹[que fan aquests dos cossos] estesos ²[per] la platja, →¹d'aquests cossos absurds ²[en] *A43P2ms*

{} [on tot el dia jeu al damunt de llur cos] →[El pes del dia cau] →on el migdia en pes *A43P2ms Se situaria entre el vers 8 i el vers 9 del text base.*

9 i escopits per la] [Semblen llençats pel] →i escopits per la *A43P2ms* | carn.] carn: *A43P2ms*

10 (La] la *A43P2ms* | congria] [+++] *t.c. A43P2ms*

11 amarg ~ amants.)] estrany [en el +++++]. →[en el seu si de +++++] →com el d'aquests amants *A43P2ms Últim afegit situat a la interlínia inferior* | amarg] [estrany] *després =text A43I*

12 Enmig ~ migdia] [En mig de la natura atu] →En mig de la natura [aturada al] migdia →quieta a ple *A43P2ms Probablement s'escriu la primera línia, però es ratlla i es comença a escriure de nou a la interlínia inferior* | estesa] [quieta] *després =text A43I*

14 no s'hi coneixeria.] s'hi reconeixeria. *A43P2ms* | Ningú] [n]ingú →N *A43I L'afegit se sobreescriu* | no s'hi] <no> s'hi *A43I*

15 són sols:] tots sols; *A43P2ms* són sols, *gA52P* | Són llunyans, i són sols:] [la pròpia imatge viva] *t.c. A43P2ms*

16 antics i nous alhora.] [parella +++++] *t.c. A43P2ms*

Avanttext *A43P2* Conté els dos primers estadis d'un poema titulat "Blana l'arena dels amants". El

primer, es titula “Arena de l'amor”. Aquest títol, al segon, esdevé lliçó substituïda per la variant “Blana l'arena dels amants”. Els transcrivim:

ARENA DE L'AMOR

Blana la llum, blana l’amor, blana la tarda;
blana carícia dels amants, +++,
blana l’arena que els seus cossos guarda,
blana besada i +++ besarda

BLANA L'ARENA DELS AMANTS

Blana l'arena de l'amor, la tarda,
Blanes arenes de l'amor, blanície
del cor i el cos en les carícies,
blanes arenes de l'amor.

Blanes arenes del pecar, usura

Blana l'amor, blana la lluna, blana
blana carícia dels amants covarda,
blana l'arena que els seus cossos guarda.

Ombra d'Anna

A Blanca

Passa la mà pels meus cabells, Anna,
passa-hi la mà.
Seré un infant als teus consells, Anna,
–un ancià.
Mira la neu en el meu front, Anna,
i els desenganys.
Em pesa viure en aquest món, Anna:
ja tinc mil anys.
La flama viva que em consum, Anna,
no té repòs,
i no veig res perquè sóc llum, Anna,
visc sense cos.
Passa la mà pels meus cabells, Anna,
passa-hi la mà.
Sense dir res dóna'm consells, ara,
que estic cansat.

13 de febrer del 1943

Test.: *A43I gA52P A99Gms*

Test.$_2$: *IRP45 PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

Dedicatòria] <[A Blanca]> *després =text A43I*

5 Mira] [Veges] *Després =text A43I* | en el] [sobre] *després =text A43I*

6 i els desenganys.] [malgrat els anys] *després =text A43I*

12 visc sense cos.] [llum el meu cos]. →anima +++ *després =text A43I El primer afegit se situa a*

la interlínia inferior.

15 ara,] [Anna], *després =text A43I*

Dedicatòria A Blanca també li anava a dedicar el poema "Lorelei", però després s'hi desdiu.

Avanttext *A43P2* té unes provatures poètiques titulades "Ombra d'Anna" que transcrivim:

OMBRA D'ANNA

Ombra d'un gest i d'una veu, i d'una mà
sobre el meu #front# massa arborat.

Ombra clara
vina'm ara
El teu gest
tan modest.
ja s'apaga
l'alimara
del meu front

Pots més en la teva ombra
que en la realitat.
Ets més clara en la fosca
que dins la claredat.
Ara el meu somni apaga
i el meu cos arborat,
sigues-me dolça mare
i em sentiré nou-nat.

ARBRE DE FLAMES

Test.$_2$: *IRP45 PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

OE Els quatre poemes d'aquest apartat es troben engranats per una lectura metapoètica que es pot fer d'ells. Hi ha darrere d'aquests versos la intenció d'expressar per part del poeta la necessitat que la poesia dita dels poetes "maleïts" trobi en ell un representant i pugui, així, esdevenir també referent cultural en aquells anys difícils. El primer poema serveix de presentació (*Jo sóc un arbre etern!*), el segon és un primer pas a la renúncia d'una cultura lligada a estètiques que el poeta considera classicitzants (*jo he navegat la Grècia catalana*), el tercer, després de la renúncia, manifesta com l'autèntic coneixement es troba dins de l'estètica "del mal" (*Passa la llum ~ i arriba al cor de la tenebra*) i, finalment, el quart, el desenllaç, certifica el "triomf" d'aquesta estètica (*Triomf d'alta follia*. El poeta aprèn *a escriure en prosa la rosa*).

T El títol al·ludeix a "Arbre de flames", tercer apartat del llibre *Imitació del foc* de Rosselló-Pòrcel. *Arbre* és símbol d'home i *flames* fa referència al foc, símbol heraclitià de l'absolut. El foc ho és tot, és "U", és el Coneixement, l'"unificador" de dualitats. I com a conclusió, es produeix aquesta associació lògica: "arbre + flames = poeta" [21].

Aquesta tercera part és, doncs, la manifestació última del poeta. D'aquí que, com hem apuntat *supra*, el tarannà del poeta s'hi expliciti d'una manera clara.

21 Per a una explicació més detallada i argumentada d'aquests conceptes vegeu l'estudi introductori a *Imitació del foc* de Josep M. Balaguer (*op. cit.* 5-35)

Vella memòria de boscos

dels boscos *PA77 PA91*

Més obscurs cada dia
els boscos o l'infern
em cremen la memòria
i em fan el viure espès.

Els arbres o les flames
–negre-verd o vermell–,
amaguen tramuntanes
de somnis que no veig.

negre-verd *PA52*

Les crestes irisades
i els dits de les arrels
no arriben a tocar-me:
jo sóc un arbre etern!

14 de gener del 1943

Test.: *A43P2ms A43I gA52P*

Test.$_2$: *IRP45 PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

3 cremen] #palpen# *t.c. A43I* | memòria] memòria[,] *A43P2ms*

4 i] [i] *després =text A43P2ms*

6 –negre-] negre- *A43P2ms gA52P* | vermell–,] vermell, *A43P2ms*

10 arrels] arrels, *A43P2ms*

{} [#entre# Déu i el diable / #i# Déu buscant per l'aire / i al fons de tot, l'infern.] *A43P2ms Se situaria entre el vers 10 i el vers 11 del text base.*

11 tocar-me:] [trobar-me]: *després =text A43P2ms*

12 jo ~ etern!] [perquè estic] →[en el cel de l'infern!] →[ni en el cel ni a l'infern!] →[+++++] sóc un arbre etern! *després =text A43P2ms El segon i el tercer afegit se situen a la interlínia inferior.*

La gran cursa del mar

A Amàlia Tineo

La gran cursa del mar sempre distinta
(jo he navegat la Grècia catalana),
m'atrau per les sirenes impossibles
i pels dofins lluents –fulgor d'espases–
5 i els blaus, sempre més blaus, de les llunyàries.
Ara navego en mi mateix una aigua
més nua i transparent, més impalpable.
Una aigua com un aire. Matinada
del cor, en pau, sense vaixell ni onada;
10 sense dofins ni rems, corda ni escàlem;
una aigua només aigua i aigua i aigua.

16-18 de gener del 1943 *Ø rP45*

Test.: *A43P1 A43P2ms A43I gA52P*

Test.$_2$: *rP45 IRP45 PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

Dedicatòria] *Ø A43P2ms*

2 catalana),] catalana *A43P2ms*

3 impossibles] [invisibles] *després =text A43P2ms Afegit tot seguit a la línia.*

5 de les llunyàries.] impenetrables *t.c. A43I*

7 més nua ~ impalpable.] [més diàfana i clara, més segura] →[més +++ però més segura] més nua i

transparent, [però segura] *després =text A43P2ms*

8 Una ~ Matinada] [Una aigua només aigua] →[i Blanca, aigua de miracle] *després =text A43P2ms L'afegit primer se situa al marge dret.*

9 en pau] [+++] →[+++] *després =text A43P2ms* | onada;] onada *A43P2ms*

10 sense dofins] [S]ense dofins, →s *A43P2ms L'afegit se sobreescriu* | ni escàlem;] i escàlam: *A43P1* o escàlem: *A43P2ms* [o] escàlam →ni *A43I*

T i **Dedicatòria** La dedicatòria a Amàlia Tineo i el títol guarden relació, en tant que fan referència al creuer Universitari pel Mediterrani que Rosselló-Pòrcel i Amàlia Tineo, entre altres intel·lectuals, van fer l'any 1933.

Passa la llum per amagats camins

camins...*PA79b*

A Joan Triadú

Passa la llum per amagats camins
i arriba al cor de la tenebra:
per a la llum no hi ha confins,
arreu hi posa un toc de febre.

Ara la llum em ve de dins
i em crema els ulls i la palpebra.
S'afinen pàl·lids violins
quan el matí la pau celebra.

Si em perdo mai, serà la llum
la que m'haurà per la mirada.
La llum em mira de besllum

i em fa l'ullet com una fada.
Me'n vaig amunt, car per la llum
l'ànima tinc endiumenjada.

20 de gener del 1943

Test.: *A43P2ms A43I gA52P*

Test.$_2$: *IRP45 PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

Dedicatòria] Ø ≈ *A43I*

3-6 Passa la llum ~ palpebra.] ¹[jo me] la ²[sento llit endins] →¹Ara ²llum em ve de dins / i [com] em crema <els ulls i> la palpebra. →[i en els meus ulls és #foc de gebra#] / Per a la llum no hi ha confins; / [en tot] hi posa un toc de febre. →[La llum té sempre els seus matins] *A43P2ms*
7 pàl·lids] [tots els] *després =text A43P2ms*
10 la que ~ mirada.] [la que] ¹[+++++ a l'estimada] →¹[em ²veurà per la mirada] →²[treurà de la mirada] →la que em prendrà per la mirada. *A43P2ms L'últim afegit se situa a la interlínia inferior* | m'haurà] em prendrà *després =text A43I*
12 una fada.] [l'estimada] *després =text A43P2ms*
13 Me'n ~ per la] [i fem bracet, car [de] la *després =text A43P2ms*
14 endiumenjada.] [+++] →[assolellada] *després =text.*

Dedicatòria Joan Triadú fou company d'universitat i amic de Palau. Juntament amb Josep Romeu, participaren en la creació de la revista *Ariel*. La correspondència entre Triadú i Palau (consultable a l'arxiu de la Fundació) no només mostra l'amistat que els unia, sinó també l'ajuda inestimable que Triadú proporcionà a Palau per a la publicació del primer dels seus *Poemes de l'Alquimista*.

Triomf d'alta follia

A Joan Perucho *Ø rP45*

M'enfilo dalt de tot de mi mateix
i miro:
i em veig més transparent.
Jo no sabia, no, que el vent
5 pogués tenir la meva cabellera
i estar-ne tan content. — així content. ≈ *PA77* [així]
Ara tota hora m'enquimera — [*després =text cPA79*
i em llanço, des de mi,
a cels, abismes, rutes sense fi.
10 No tinc temps d'estimar: no tinc el braç prou llarg
–Clara, Bàrbara, amigues–
per a poder-vos abastar,
per arribar a la vida. — vida. / ≈ *PA91«rP45»*

I, perquè ho sapigueu, aprenc a escriure en prosa — I perquè *rP45*
15 la rosa.

15 de gener del 1943 — *Ø rP45*

Test.: *A43P2ms A43I gA52P*

Test.$_2$: *rP45 IRP45 PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) cPA79 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

Dedicatòria] *Ø A43P2ms*

6 i estar-ne tan content.] [1]↑i estar-ne [2][tant content]↑ →[1][+++++] →[1][així, sense més ni més, perquè sí,] →[sentir-se'n] →[2]així content *A43P2ms El penúltim afegit se situa al marge dret i l'últim, a l'esquerre* | tan] així *A43I gA52P*

11 amigues] [+++++] →[rita] Guida *A43P2ms* | Guida *després =text A43I*

13 per arribar] per a [poguer] arribar →[açí +++] *A43P2ms* | vida. //] vida. / *gA52P*

14 aprenc a escriure en prosa] [jo també sé escriure en prosa] *després =text A43P2ms*

{} [Mireu / la rosa es una flor, blanca, vermella o rosa... / o rosa la rosa?] *A43P2ms*

Dedicatòria Joan Perucho fou amic i company d'universitat de Palau i Fabre. També hi col·laborà amb *Ariel*, amb la publicació d'articles.

RÒSSEC

Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

OE "Ròssec" és un apartat que es va anar implementant conforme es van anar revisant les diferents edicions impreses. Així, l'any 1952 es presentà al públic amb un sol poema ("En la mort de Rabindranath Tagore"), vint-i-cinc anys després i amb unes altres condicions de publicació, surt editat amb dos poemes més ("La cançó més banal" i "Beatus Ille..."); finalment, l'any 1991, amb un context editorial favorable, es dóna per tancat l'apartat amb "Les imprecacions del diable" i "Senyera 1942".

Cal observar també que aquests dos últims poemes no s'afegeixen a *PA91* a continuació de l'últim editat, sinó que s'hi anteposen i, d'aquesta manera, el que ja era últim, "Beatus Ille..." continua mantenint aquesta posició. Això vol dir que els poemes presenten una ordenació volguda i no casual, i que a una lectura individual se li ha de sumar una de conjunt; sobretot en el cas de "Beatus Ille...", al qual cal considerar un poema de tancament. A "Beatus Ille..." es defineix un tipus de concepció artística que passa pels noms medievals de Llull i March, que travessa pels mars de França, amb Baudelaire o Rimbaud i de la qual el màxim representant en les terres catalanes dels anys 40 és el propi poeta. "Beatus Ille..." tanca un període i serveix de pont entre aquest i el nou, titulat *Càncer*.

El dos poemes afegits l'any 1991 són presents al teatre de Palau i Fabre. "Les imprecacions del diable" forma part de l'obra teatral *Banderola catalana* (carpeta D9246 de la Fundació), obra que evolucionarà cap a *Retaule del dimoni Falangista*, escrita entre el 26 i el 28 de gener de 1942 i de la qual es conserven dues versions (D9023 i D9024). En aquesta segona obra trobarem el fragment que es correspon al poema "Senyera 1942" (vegeu *supra*, p. 11-12).

En la mort de Rabindranath Tagore

Et sabia d'infant, i ara ja t'oblidava:
–la teva barba blanca, la teva ànima blava,

els teus anys vora el foc d'innumerables llars,
avi de tants d'infants, enllà de tots els mars...

Jo tenia, com tu, blanca la cabellera,
i ma barba invisible voleiava lleugera

al grat del vent més fi. Com la del gran Ramon,
ma barba embarbesclada d'haver rodat pel món, d'haver petjat ≈ *PA52*

era plena de somnis, de peixos i marines,
de contes i de fades i de faules divines

–la barba que em venia de tants i tants passats
que ara viuen en mi, mig vius, mig ofegats...– rauen en mi, mig vius ≈ *PA52*

l'espolsava i filava i en tenia gran cura:
qui té la barba blanca té l'ànima segura.

Només pel que sé d'ella jo puc saber de tu,
puix que em plora la barba; mes no ho veurà ningú.

I la sento que em pesa, més llarga que altres dies...
I és el pes de la teva. I és saber que et mories.

Barcelona, 1941 Ø ≈ *PA72* 1941 *cPA72*

Test.: *A41Pms A41P A42P1 gA43L A44M1 gA52P*

Test.$_2$: *LAP44 PA52 PA72 (cPA72, PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

Data] 11 d'agost 1941 ≈ *A41P A44M1* Agost de 1941 *A42P1* Ø *gA52P*

{} [Et sabia d'infant; llavors hauria dit / mots exactes de tu.] [1][Ara no en sé. Només] →[1][Apassionadament] *A41Pms L'afegit se situa a la interlínia inferior.*

1 oblidava] oblidava: *A41Pms*

4 tants] mils *A41Pms* | enllà de tots els mars...] [com les rutes dels mars] →[el] teu gran cos espars! →del *A41Pms*

5 blanca la cabellera,] la blanca cabellera, *A41Pms* [la] blanca cabellera, *després =text A41P Esborra* la *i l'afegeix a la interlínia entre* blanca *i* cabellera

6 ma] la *després =text A41Pms*

7 Ramon,] Ramon *A41Pms*

8 rodat pel] [sollat el] →petjat pel *A41Pms gA43L* sollat el *A41P A42P1*

9 marines,] glicines *t.c. A41Pms*

10 de contes i de fades] i de contes de fades *A41Pms*

11-14 * *A41Pms*

{} *A41Pms* ***Entremig dels dos apariats anteriors s'escriuen dues noves estrofes que l'autor ratlla*

11 –la] La *A41Pms*

12 viuen] rauen *gA43L* | mig vius,] [o bé] *t.c. A41Pms* mig vius *gA43L* | mig ofegats...–] #o# ofegats →mig [negats] *A41Pms La variant ratllada s'afegeix al marge dret.*

13 l'espolsava i filava] i la trenava *espai en blanc* →i la mimava i [polia] →munyia →me l'allisava *A41Pms El segon afegit és variant de* polia *i de l'últim surt una fletxa que indica desplaçament de la variant unes línies més avall* [la mimava i munyia] →l'espolsava i [tocava] *després =text A41P*

{} I avui ↑em creix↑ la barba, més ningú la veurà →sento / que jo me [l'he amagada] amb ganes de plorar →l'amagava // *A41Pms Se situarien entre el vers 15 i el vers 16 del text base.*

15 jo puc saber de tu,] sabria dir de tu: *A41Pms*

16 puix ~ barba;] ¹[que] avui ²[la sento créixer...,] →¹i ²↑sento que↑ em plora →la barba *A41Pms La conjunció s'afegeix entremig dels mots, a la mateixa línia* | em plora la barba;] la barba em plora, *A42P1* | mes no ho veurà ningú.] mes no ho sabia ningú →i no la veu ningú →no la veurà ningú. →[més] no ho veurà ningú *A41Pms Les dues últimes variants se situen a la interlínia inferior.*

17 llarga] [densa] *després =text A41P*

? Només per ella et sé. *A41Pms El poema, a partir del que seria el vers 15 en el text base, s'escriu en un segon full. En el marge superior hi trobem aquests mots aïllats de la resta de l'escrit.*

---

* Els versos s'ordenen diferents. L'ordre es correspondria, si prenem els del text base, amb el següent: vers 13, vers 14, vers 11 i vers 12.

** La primera estrofa presenta dificultats d'interpretació estructural, ja que costa fixar l'ordre de les lliçons variants dels diferents estadis d'elaboració. Creiem que aquest podria ser així:

?També, quan em floria →[el meu joiell antic.] →[era un joiell antic.] 1r hemistiqui del 1r vers *?¹[me'n] deien meravelles →[i me'n treia la pols.] →¹se'n* 2n hemistiqui *[com un grapat d'estrelles]* 1r hemistiqui del segon vers *[del meu somni més dolç]. →em feia el somni dolç* 2n hemistiqui del segon vers *i me'n treia la pols com un grapat d'estrelles* Hi ha aquest vers amb una creu petita damunt de l'últim mot a la part superior de l'estrofa. La creu podria indicar vers nul *[Només per ella et sé. Pels ulls ensorditelats / i la barba tan blanca, tan blanca de pecats.]* Del segon apariat, només hi ha un mot (*?ensorditelats*) que presenta dubtes (podria tractar-se d'un error de conjugació del verb "ensordir").

T Rabindranath Tagore va morir el 7 d'agost de 1941. Aquest poema s'escrigué 4 dies després i és una elegia homenatge. (Recordem que surt dins d'"Elegies" de *Madona Fantasia* (*A44M1*)).

Les primeres edicions catalanes de Tagore foren publicades entre els anys 20 i 30. De ben segur, arribaren a Palau. Les lectures acompanyades de la forta personalitat de Tagore li degueren captivar, i en assabentar-se de la mort, li escrigué aquests versos. Tagore és per a Palau un altre representant del que ell potser anomenaria "l'escola dels folls". És per això, surt citat el nom de *Ramon* al V7 de la composició, que és una al·lusió clara a Ramon Llull. Talment Llull, Tagore tingué una experiència mística l'any 1882 que el portà a crear escoles on s'impartien ensenyaments a cristians i

hindús.

Estem convençuts que Palau es degué sentir identificat amb algunes de les confessions literàries que l'obra de Tagore traspua. El llibre *El jardiner* té un passatge, el "42", que li escau molt bé a Palau:

> *Oh foll, orgullós embriac! / Si deixes obertes les portes i fas el boig públicament; / Si buides el teu bagul en una nit, i et mofes de la prudència; Si camines per rutes estranyes i jugues amb coses inútils; . . . Aleshores et seguiré, company, m'embriagaré i esdevindré un perdut. // He malversat els dies i les nits en companyia dels savis i assenyats . . . Durant anys i anys he reunit i aplegat trossets i fragments de coses. / Destrueix-les tu, i balla al seu damunt, tot escampant-les al vent . . . L'escuma del vi més vermell banyarà les meves rialles i les omplirà d'alegria. / Trencaré en mil trossos l'ensenya dels raonables i assenyats./ I faré jurament d'ésser indigne, d'embriagar-me i d'esdevenir un perdut.* (2002, p. 30)

Data A *cPA72* la correcció afegeix l'any, però no el lloc (*Barcelona*). Podem parlar d'una continuïtat amb el testimoni següent, *PA77*, però no és suficient com per a considerar *cPA72*, en la seva totalitat, com a testimoni genètic.

La cançó més banal

Cantarem la cançó més banal,
si en som capaços, si en som capaços.
La que ens llevi l'enuig i tot mal,
si en som capaços.

Té una piga al mugró Josefina.
(No en som capaços, no en som capaços.)
Són les cinc, i la llum ja declina;
no en som capaços.

A pleret el bell somni, a pleret;
ara, no gaire; ara, no gaire.
A l'hivern, amb el vent, fa més fred;
ara, no gaire.

Compta els llums, que la nit ja s'acaba;
no hi miris massa, no hi miris massa.
Si me'n vaig és que jo me n'anava.
No hi miris massa.

Ens esperen llençol i coixí,
i això s'acaba, i això s'acaba.
És avui que demà serà ahir,
i això s'acaba.

La faldilla et curteja una mica,
ai, Josefina; ai, Josefina!

Si t'enfades, l'amor s'embolica,
ai, Josefina!

25 Cantarem la cançó més banal,
si en som capaços, si en som capaços.
La que ens llevi l'enuig i tot mal,
si en som capaços.

Test.: *A44M1 gA43L gA52P*
Test.$_2$: *PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

Data Ø] 10 maig 1942 *A44M1*

21 La faldilla] La faldill[et]a *gA52P*

Avanttext A *Madona Fantasia* (*A44M1*) el poema s'inclou dins d'un apartat titulat "Cançons a l'aire lliure", dedicat a Josep Carner i J.M. de Sagarra.

Les imprecacions del diable

–Immundícies, immundícies,
veniu a riure
en el gran fang de la vida.
No te'n vagis, cocodril,
5 ensenya bé les genives.
Mil quilos de fenc i de palla
per a l'enveja de l'ase.
Ràbia, ràbia, ràbia!
Lladrucs i mala astrugància
10 us roseguin les entranyes,
i l'anima engendri els cucs
de tots els instints porucs.
Sense colors i sense ombra
sigueu vida que tremola.
15 Més avall, molt més avall,
cal que us arribi el desembre.
Plovisqueja al moll de l'os
l'enveja.

Les albes morin a l'alba,
20 i les nits morin als llits;
la fulla, que sempre caigui.
Aquest és el meu rosari,
sigueu per ell beneïts!

I encara, molt més encara:
25 ¿on és l'últim pou del fàstic,
on és el gorg de les nafres?

Renteu-vos-hi bé la cara,
no sigueu escarransits,
que l'home sempre davalla.
30 M'enfonso al cor de les nits!
Visca la vostra mortalla,
visca, visca,
de l'ànima!

Barcelona, gener del 1942

Test.: *A42P2ms$_1$ AsdTms A42P2$_2$ A42P2$_3$ A42P2$_4$ A42T1 A42T2*
Test.$_2$: *PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

T] Ø *A42P2ms$_1$*
Cita Ø] Pape Satan, pape Satan, alepe! Dante *A42P2$_2$ A42P2$_3$ A42P2$_4$*
Data] Ø *A42P2ms$_1$* Gener 1942 *A42P2$_2$* Barcelona, 28 de gener del 1942 *A42P2$_3$* Barcelona, gener del 1942 *A42P2$_4$*

1 –Immundícies,] Immundícies, ≈ *A42P2$_4$ AsdTms*
2 riure] riure, *A42T2*
3 gran fang de la vida./] [gran] pantà de la vida!// *A42P2ms$_1$* [pantà] de la vida! →gran fang *AsdTms* | vida./] vida!// *A42P2$_2$* vida!/ *A42T1 A42T2*
4 vagis,] vagis *AsdTms* | cocodril,] cocodril; *A42P2ms$_1$*
5 genives./] genives!/ *A42P2ms$_1$ AsdTms A42T1 A42T2* genives!// *A42P2$_2$*
{} Rata-pinyada, rata-pinyada. / obre les ales! *A42P2ms$_1$* [Rata-pinyada, rata-pinyada. / plega les ales!] *AsdTms*
6 i de palla] i palla *A42P2ms$_1$*
7 per a l'enveja de l'ase.] per la mirada de l'ase! *A42P2ms$_1$ AsdTms* per [la mirada] de l'ase! →a l'enveja *A42T1* | ase./] ase!// *A42P2$_2$* ase!/ *A42P2$_3$ A42T1 A42T2*

8 Ràbia, ràbia, ràbia!/] Ràbia! rabia!, ràbia!/ *A42P2ms*$_1$ Ràbia!, ràbia!!, ràbia!!!// *A42P2*$_2$ *A42T1* <Ràbia, ràbia, ràbia!> *A42P2*$_3$ *Afegit a la interlínia inferior del vers setè* | ràbia!/] ràbia!// *A42T2*

9-33 *Ø A42P2ms*$_1$

10 us ~ entranyes,] [roseguin el fons de l'ànima!] *després =text AsdTms* | entranyes,] entranyes! *A42P2*$_2$ *A42T1 A42T2*

11-12 i l'ànima ~ porucs.] [i l'ànima engendri els cucs / de tots els instints porucs.] *AsdTms*

12 porucs.] porucs! *A42P2*$_2$ *A42T1 A42T2*

13 i sense] [ni] *després =text AsdTms*

14 sigueu vida que tremola.] [1][la] vida [2][sola] tremola. →[1]sigueu [2]que *AsdTms* | tremola.] tremola! *A42P2*$_2$ *A42T1 A42T2*

{} [[I l'ocell] negre festeja →[L'ocellet] / en #claraboia# / #enveja# / d'alguna noia] *AsdTms Se situaria entre els versos 14 i 15 del text base.*

15 avall,] avall ≈ *A42P2*$_4$

16 desembre./] Desembre!// *AsdTms A42P2*$_2$ [d]esembre!/ →D *A42T1 L'afegit se sobreescriu* Desembre!/ *A42T2*

17 Plovisqueja] [Plovisqueja] →Humiteja *AsdTms*

17-18 Plovisqueja ~ / *l'enveja.*//] Plovisqueja / al moll de l'os l'enveja./ *A42P2*$_3$

18 l'enveja.//] l'enveja./ *AsdTms A42P2*$_4$ *A42T1 A42T2*

19 alba,/] alba!// *A42P2*$_2$ alba!/ *A42P2*$_4$ *A42T1 A42T2* alba. / *AsdTms*

{} [Davant la mirada baba] *AsdTms Se situaria entre el vers 19 i el vers 20 del text base.*

20 llits;/] dits./ *AsdTms A42P2*$_3$ *A42P2*$_4$ dits!// *A42P2*$_2$ dits!/ *A42T1* llits!/ *A42T2*

21 la fulla,] la fulla *AsdTms* | caigui./] caigui!/ *AsdTms A42T1 A42T2* caigui!// *A42P2*$_2$

22 és el meu] és meu *AsdTms* | rosari,] rosari: ≈ *A42T2*

23 sigueu per ell] [#digueu# que us deixo] *després =text AsdTms* | beneïts!//] beneïts. / *AsdTms* beneïts.// *A42P2*$_2$ beneïts!/ *A42P2*$_3$ *A42P2*$_4$

25 fàstic,] fàstic? ≈ *A42T2«AsdTms»*

26 <On és el pou de les nafres?> *AsdTms Afegit a la interlínia inferior* | gorg] [pou] *després =text A42T1*

27 Renteu-vos-hi bé] [Enfonseu-li bé] *t.c. AsdTms* | cara,] cara!, *A42P2*$_2$ *A42T1*

28 escarransits,] escarransits!, *AsdTms*

29 davalla./] devalla!/ *AsdTms A42T1 A42T2* devalla!// *A42P2*$_2$

30 cor] clot *A42P2*$_2$ pou *AsdTms A42P2*$_4$ *A42T1* fons *A42P2*$_3$ *A42T2* | nits!/] nits!!// *A42T1* nits!// *A42P2*$_2$ *A42T2* nits./ *A42P2*$_3$ *A42P2*$_4$

31 mortalla,] mortalla! *AsdTms* mortalla!, *A42T1*

32-33 visca, visca, / de l'anima!] visca!, visca!, de l'ànima! *AsdTms A42T1* visca!, visca!, de l'ànima!! *A42P2*$_2$ visca, visca, de l'ànima! *A42P2*$_3$ *A42P2*$_4$ visca, visca, de l'ànima!! *A42T2*

{} La poma que no heu paït, / la poma del paradís!!! *AsdTms A42P2*$_2$ *A42T1 A42T2*

IT Pel tipus de variant i pel fet de tractar-se de documents mecanoscrits, podria ser que *A42P2ms*$_1$ fos un primer estadi del poema i que el segon estadi li correspongués a *AsdTms*. Després se situarien les variants mecanoscrites. Però no podem establir si els testimonis mecanoscrits trobats al plec de poemes solts de 1942 (*A42P2*) són anteriors o posteriors a les versions de teatre *A42T1* i *A42T2*.

Cita L'any 1991 s'elimina la cita dels testimonis trobats a l'avanttext (al manuscrit d'*A42P2* encara no es defineixen ni el títol ni la cita. Es farà en el següent estadi, al primer testimoni mecanoscrit).

El perquè de no incloure la cita a *PA91* (primer testimoni on surt editat), podria estar relacionat amb la intenció d'evitar per part de l'autor que es vinculessin les paraules que segueixen al guió (és a dir, tot el poema) amb el personatge de Plutó, el guardià del 4t cercle i dimoni de les riqueses, que pronuncia els mots de la cita (*Pape Satan, pape Satan, alepe*) al cant VII de l'"Infern" de *La Divina* Comèdia de Dant. Creiem que amb l'eliminació del personatge Plutó del discurs, el lligam diable-Poeta es fa més evident. La intenció és deixar palès que qui parla després del guió és el personatge del diable, *alter ego* del poeta, i no cap guardià secundari. Manté així la idiosincràsia inicial que tenia com a fragment de teatre dins de *Retaule del dimoni Falangista*, on el personatge que pronuncia aquests mots és l'anomenat Dimoni.

Senyera 1942

Ets blava en el blau del mar
i verda enmig de l'arbreda,
teranyina matinal
i al vespre, llençol de cendra;
5 presonera al cor de tots
i dalt de la nau, la vela.
A tot arreu et veiem
ara que no et podem veure,
i la sang se'ns ha tornat
10 quatre vegades vermella.
Fes-te gran, fes-te ben gran,
que l'esperit ja ens voleia
i vivim sols esperant
la teva mà ben oberta.

Barcelona, gener del 1942

Test.: *A42P2ms A42T1 A42T2 A44M1 A68S*
Test.$_2$: *PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

T] Ø *A42P2ms* <(Mots)>A una banderola catalana, ↑en↑ temps de prescripció →per els *A44M1 La variant instaurativa s'afegeix a l'inici de la línia* | A UNA BANDERA, EN TEMPS D'INTERDICCIÓ *A68S*
Data] Ø *A42P2ms* Barcelona, 1942 *A68S*

1 Ets] [+++] *després =text A42P2ms*
2 enmig] [el verd] *després =text A42P2ms*

4 vespre,] vespre *A44M1 A68S* | llençol] color ≈ *A44M1* | cendra;] cendre. *A42T2*

{} [malalta en el cor malalt / i tendre esperança en el cor tendre. *A42P2ms Se situaria entre el vers 4 i el vers 5 del text base.*

5 [de] tothom →per *A42P2ms*

6 i dalt] i a dalt *A42P2ms* i [a] dalt *A42T1*

7 A] [per] *t.c. A42P2ms* | et] [t'hi] →[t']hi *A42P2ms* [t'hi] *després =text A42T1*

8 et podem] [se't] →ens deixem *A42P2ms* | veure,] veure't. *A42P2ms* veure[.] *després =text A44M1*

9 i la ~ tornat] quan brilli la teva sang *A42P2ms* | i la sang] [L]a sang [ja] *després =text A42T1* [L]a sang [ja] →[i l] ja →fins l *A44M1*

10 quatre vegades vermella.] callaran les nostres venes. *després =text A42P2ms*

11-14 Fes-te gran ~ oberta.] [aquest crit atormentat] →aquest murmuri incessant / de la veu que se'ns ofega. / I la sang se'ns ha tornat / quatre vegades vermella. →(La sang de les nostres venes / aquests temps se'ns ha tornat / quatre vegades vermella. *A42P2ms*

12 ja] [ja] →ja *A44M1* | voleia] voleia, *A42T1 Signe de puntuació afegit a mà.*

14 oberta.] oberta... *A42T1 A42T2*

? (meteor errabund, tot el <meu> cos en sommia). *A42P2ms Afegit al marge inferior del full.*

Beatus Ille...

Sortós qui sense seny ha travessat les mars — el mar ≈ *PA91*
i ha conegut el món de l'una banda a l'altra;
qui obeint el seu vent se n'anava a l'atzar,
que és el millor país per als cors sense mare.

5 Sortós qui com un foll i en un rapte de vol — foll... Ø ≈ *PA91*
feia néixer els seus cants del fons de les entranyes; — **6-31** Ø ≈ *PA91*
qui estimava pels ulls com si no tingués cor
i es deixava estimar si tant li demanaven...

Sortós qui com un déu s'ha embriagat d'amor
10 i d'un llit qualsevol ha somogut les aigües
i ha sentit el seu cos llevar-se com un sol
dels llençols de la nit espessos d'abraçades...

Sortós qui com un rei que donés els seus béns
se n'anava a captar, perdut i sense pàtria,
15 i tastava la vida en qualsevol indret,
collida pels camins, amb gust de rels amargues...

Qui sol i sense rems i en un mar procel·lós
s'alçurava en el cant sobre la cresta blava
i a la gorja del vent ofegava la por
20 i sabia esbandir els odis amb rialles...

Qui ha començat mil llibres sense acabar-ne cap
i a tots dava la fi que el moment li dictava
tot creient-se'n l'heroi, fins que n'estava fart
i els llençava al camí com la fruita passada...

25 Qui ha sabut disfressar-se amb vestits virolats
i en cada nou vestit era un nou personatge,
tot fent dir que era un sant, un lladre o un malvat,
un profeta, un cacic o coses més estranyes...

Qui té la cabellera, com la sang, esbullada...

30 Qui amb la llum del seu braç feia les dones blanques...

Qui era, en els seus furs, més gran que els reis de França...

6-14 d'abril del 1943

Test.: *A43P1ms$_1$ A43P1ms$_2$ A43P1$_3$*

Test.$_2$: *PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

Data] 6- Abril 43 ≈ *A43P1ms$_2$*

1 seny] seny, *A43P1ms$_1$ A43P1ms$_2$*

2 i ha conegut ~ l'altra;] [1]↑i ha [recorregut] mons, paisos,↑ gent estranya. →[corregut +++] →[1]de cap a cap #del# món, entre la *A43P1ms$_1$* | altra;] altra *A43P1ms$_2$ A43P1$_3$*

3 qui] I ≈ *A43P1$_3$* | atzar,] atzar *A43P1ms$_2$ A43P1$_3$*

4 per als ~ mare.] [per al cor <inefable>] →[pels cors insaciables.] →[per a la gent estranya] →[1]↑per als↑ cors [2]↑sense mare↑ →[1][per als] [2][indomables] →sense contar-hi França *A43P1ms$_1$ Els tres últims afegits se situen a la interlínia inferior, un sota l'altre* | mare.] mare... *A43P1$_3$*

5 foll i ~ de vol] foll [, sense taula parada] *després =text A43P1ms$_1$* | foll i] foll, i *A43P1$_3$* | vol] vol, *A43P1$_3$*

6 feia néixer ~ entranyes;] [li naixien els cants; els fills a la vegada.] →feia néixer els seus cants, [els crits i les rialles] →dels fons de les ↑entranyes↑ →rialles *A43P1ms$_1$* | entranyes;] rialles *A43P1ms$_2$* rialles; *després =text A43P1$_3$*

7 qui estimava ~ cor] qui [estimava pels ulls i no sabia el plor] →ignorava la por com si no tingués cor *A43P1ms$_1$ L'afegit se situa a la interlínia inferior.*

8 i es deixava ~ demanaven...] i no ¹[ofegava] mai ²[la ira ni la ràbia]. →¹plorava ²per una dona amada →²per ignorar-me l'anima *A43P1ms$_1$ La segona variant se situa a la interlínia inferior.*

9 qui] qui, *A43P1ms$_1$* | déu] déu, *A43P1ms$_1$* | amor] amor, *A43P1ms$_1$*

10 i d'un ~ aigües] i ha ¹[sentit el seu nu] com un sol sense taques →[i abundós com el mar ha donat el seu cos] ↔ ¹[i s'ha donat tot nu] →[mostrat] el seu cos →sentit *A43P1ms$_1$* | d'] en *t.c. A43P1ms$_2$* | ha somogut les aigües] sap moure'n les onades *A43P1ms$_2$* [sap moure'n les onades] →sap somoure *després =text A43P1$_3$ El primer afegit se situa a la interlínia inferior.*

11 i ha ~ sol] ↑que il·luminava↑, august entre la munió. →[a tots] resplendís *A43P1ms$_1$* | sentit] [mostrat] *després =text A43P1ms2* | llevar-se com un sol] [com un sol sense taques]→[lluminós com un sol] →[com un sol lluminós] *després =text A43P1ms$_2$*

12 dels llençols ~ d'abraçades...] [[i eren] els seus raigs les seves abraçades] →com si amb →↑i per la seva llum↑eren les dones blanques →i amb la llum del seu braç ↔ qui, per la llum del braç feia les dones blanques ↔i per la llum del cos feia les dones blanques →de la nit de l'amor espessa d'abraçades *A43P1ms$_1$ El primer afegit se situa a la interlínia inferior, així com el segon i el tercer, un sota l'altre, el quart i el cinquè afegits se situen en vertical al marge esquerre, un sota l'altre i l'últim, se situa també en vertical al marge esquerre però ocupant el marge superior* qui per la llum del braç feia les dones blanques... →en [l'alba] →[l'aurora del llit] espessa d'abraçades... →l'alba de la nit *A43P1ms$_2$* en l'alba de la nit espessa d'abraçades... *després =text A43P1$_3$ El plural -os de l'adjectiu se sobreescriu.*

13 Sortós qui] Sortós, qui, *A43P1ms$_1$* | rei] [déu] *després =text A43P1$_3$*

14 perdut] [+++] *després =text A43P1ms$_1$* | pàtria,] pàtria ≈ *A43P1$_3$*

15 en qualsevol indret,] collida pels carrers ≈ *A43P1ms$_2$* | en] [per] *després =text A43P$_3$*

16 collida ~ amargues...] [collida pels camins i beguda] →i beguda en el [+++] de qualsevol fontana →+++ →doll *A43P1ms$_1$ Variant indesxifrable situada a la interlínia inferior* i sembrada pels camps amb gust [de fruita] amarga. →d'herbes *A43P1ms$_2$* | collida pels camins,] [i] collida pels [camps] →camins *A43P$_3$*

17 Qui sol i] Sortós qui, *A43P1ms$_1$* | procel·lós] procel·lós, *A43P1ms$_2$ A43P$_3$*

18 s'alçurava en el cant] [s'alçava en el seu cant] →s'alçurava [amb] el cant *després =text*

A43P1ms$_1$ Afegit situat a la interlínia inferior | blava] blava, *A43P1ms$_2$*

19 vent] cant *A43P1ms$_1$* | i a la] [a la] →[en les] →a la *A43P1ms$_2$* | ofegava] hi ofegava *A43P1ms$_2$* | por] por, *A43P1$_3$*

20 i sabia ~ rialles...] [i ha abocat a torrents la sang de les rialles] →qui ha sabut ¹[esbravar] els odis ²[i la ràbia]... →¹esbandir ²amb rialles... *A43P1ms$_1$* qui ha sabut #esbravar# els odis i ¹#tramuntana# →¹la ràbia *A43P1ms$_2$ L'últim afegit se situa a la interlínia inferior.*

21 acabar.] acabar-ne cap *A43P1ms$_1$*

22 i a tots ~ dictava] per a ¹↑[poguer-los dar la fi] que↑ desitjava ↔²↑per a dar-los↑ la fi que el cor li demana →²[per] i els hi dava ↔[+++++] ↔¹dar-li la fi que el seu cor *A43P1ms$_1$ Els tres primers afegits se situen a la interlínia inferior* ¹[per a #dals-hi#] la fi que el seu cor ²[desitjava] →¹[i els hi dava] ²[demanava] →¹i a tots dava *A43P1ms$_2$* | moment li dictava] seu cor ↑desitjava↑[,] →demanava *A43P$_3$*

23 tot creient-se'n ~fart] i se'n feia l'heroi fins estar-ne cansat *A43P1ms$_1$* qui se'n [feia] l'heroi fins estar-ne cansat →creia *A43P1ms$_2$* i se'n creia l'heroi fins [estar-ne] cansat *A43P1$_3$*

24 i els ~ passada...] i el llençava després ↑d'haver la pell mudada↑ →[amb la pell ben] →i la pell es mudava *A43P1ms$_1$ La variant ratllada se situa a la interlínia inferior* i el llençava ²[després] ¹[d'haver la pell mudada] →¹[sense gens de recança] →²a [un] camí ¹com la fruita passada →l *A43P1ms$_2$ Primer afegit situat a la interlínia inferior. Ratllat* un *i afegit* l *a la preposició* a *per fer la contracció* | al camí] a un camí *A43P1$_3$*

25 amb vestits virolats] amb mil i un vestits →amb vestits ben +++ *A43P1ms$_1$* | disfressar-se ~ virolats] revestir-se amb ropatges estranys →disfressar-se amb vestits ben distints *A43P1ms$_2$* | virolats] [diferents] *després =text A43P1$_3$*

26 i en cada ~ personatge,] i cada un dels ropatges [la vena] hi →l'humor hi encaixava →#i en# cada nou vestit era un nou personatge *A43P1ms$_1$* | personatge,] personatge. *A43P1ms$_2$*

27-28 Ø *A43P1ms$_1$*

27 tot fent] i ha fet *A43P1ms$_2$* i[ha fet] →tot fent *A43P$_3$* | lladre o un malvat,] lladre, [un +++] →cavaller *A43P1ms$_2$* lladre, un cavaller *A43P$_3$*

? qui ha sabut apareixer *A43P1ms$_2$ Escrit al marge inferior, deixant un espai en blanc.*

28 Ø *A43P1ms$_2$* | cacic o coses més estranyes...] cacic: i[el que li ha dat la gana]... →coses estrafolàries →i coses més estranyes *A43P1$_3$ Últim afegit se situa a la interlínia inferior.*

29 com la sang, esbullada...] [com] la sang [,] esbullada *A43P1ms$_1$* | cabellera, com] cabellera i *A43P1ms$_2$*

? i ¹[la +++] llit qualsevol sap ²[sentir-ne l'onada] →²[crear-ne les onades] →moure'n les onades →¹[i d'un] →d'un / [qui ha mesclat el seu cor amb la sang del +++] *A43P1ms$_1$ El segon afegit se situa a la interlínia inferior. Aquestes lliçons s'ubiquen sota el vers 29 i són de difícil ubicació.*

30-31 * *A43P1ms$_1$*

30 Qui amb la llum del seu braç feia les dones blanques... //] [Qui] per la llum del braç feia les dones blanques / *A43P1ms$_2$*

31 // Qui era, en els seus furs, més gran que els reis] / i ↑qui és, pel seu cor,↑ més gran que el rei →qui tenia el seu cor *A43P1ms2* | en els seus furs] pel seu cor →cor endins *A43P1mc Afegit a sota.*

IT *A43P1* Conté tres versions, un primer esborrany manuscrit (*A43P1ms$_1$*), una còpia manuscrita (*A43P1ms$_2$*) i la versió última mecanoscrita amb rectificacions a mà (*A43P1$_3$*).

Avanttext A *PA97* es recupera l'estructura que el poema presenta a l'avanttext (*A43P1*).

21-24 *A43P1ms$_1$* Els versos s'escriuen en vertical al marge dret del full.

25-28 *A43P1ms$_2$* Els versos s'escriuen després de la datació del poema, com un a part.

* *A43P1ms$_1$ A partir del lloc crític immediatament anterior, el full presenta un plec, en el qual hi ha escrits una tirallonga de versos, que esdevenen el final del poema. Els mirem de transcriure tal i com s'hi presenten, un sota l'altre:* [¹↑i en↑ uns llavis ²molsuts bevia les rialles] →¹a qui ²ofegava la ràbia →i els llavis s'han pintat amb el roig de la vida →i amb el raig de la vida du la cara pintada / qui no descriu la vida amb inútils cabòries / qui ↑[en] carn↑ ha sentit que el cridaven →tot →en ventre i esguard →qui en totes les entranyes ↑sent un↑ ésser que el crida →#creu#[+++] / qui, pren, deixa, reprén, oblida i [recomença] →torna a prendre / segons li mani el cor i li dicti la vela / qui no es fa cap pregunta que no pregui res / i sap respondre amb mots, amb sang, o amb les mirades / qui sap mentir quan vol i amb els ulls ben oberts / es mira sens neguit les úlceres de plata / Qui era, pel seu cor, més gran que el rei de França *En vertical, al marge esquerre, les següents lliçons:* Qui ha començat mil llibres sense acabar-los / per a ³↑[poguer-los dar ¹la] fi que↑ ²desitjava →¹una ²imaginava →³dar-li la fi que el seu cor →per a dar-los la fi que el cor li demanava / i se'n feia l'heroi fins estar-ne cansat

Càncer

Test.: *A45C1 A45C2 pA46C*
Test.$_2$: *C46 PPA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

Avanttext *A45C1* té un pròleg que creiem no editat.

Pròleg

Crear. Tota la tragèdia està aquí, en no poder fer l'acte creador constant o millor dit, en un poder viure una sèrie successiva i ininterrompuda d'actes creadors. Això en tots els aspectes: en l'aspecte sexual, en l'aspecte intel·lectual, en l'aspecte artístic −Car no conec altres formes de creació. La creació artística mateixa ha nascut d'aquesta impotència.
El que en diem "paradís perdut" no és l'absència del "pecat", sinó la seva constància que equival a la puresa absoluta. El concepte de "pecat" és degut a l'exhauriment, més o menys prolongat de l'èxtasi. Quan l'home cau ferit com per un cop de roc sobre el ventre de la dona.
Aquest és el "pecat". No el penetrar-la, no l'extasiar-s'hi. Aquesta caiguda, que voreja la mort, que és una anticipació de la mort, prova que nosaltres som un mitjà, un instrument. A qui o a què obeïm? Tota filosofia que no parteixi del crit és fantasia.
En el coit és on s'uneixen vida i mort, on s'aboleix el temps, on tot és u.
Des d'Adam, l'home intenta de substituir aquesta impossibilitat, diem, per altres formes de creació, és l'art.
OE Al primer poema que fa de presentació de la secció, "La sabata", li segueixen sis sonets (comptant-hi "Sonet intrauterí") fins a arribar a "La rosa"; després, dos sonets més fins a "El coit" i tres més fins a "El geni". "La sabata", "La rosa", "El coit" i "El geni" són els únics poemes de

"Càncer" que no són sonets. Semblen predisposats per mostrar un camí metafòric ascendent: s'inicia amb la sabata als fems, continua per la "puta rosa", segueix per al "coit", fins a arribar al "geni", amb totes les connotacions que contenen cada un d'ells.

...l'art és més feble que la necessitat molt més ≈ *P97«PA02b»* | Necessitat ≈ *P97«PA02b»*

ÈSQUIL, *Prometeu encadenat*

Test.: *pA46C*
Test.$_2$: *C46 PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

1 <La poesia és un càncer. P.> *pA46C Afegit a llapis.*

Cita La cita s'extreu del parlament que Prometeu manté amb El Corifeu a *Prometeu encadenat* i denota aquest mateix estat de patiment que ha de suportar el poeta, però que, no obstant, esdevé necessari: "*Prometeu. –No, no té decretat que ja sigui, la Parca que tot ho consum: quan estaré vinclat per mil dolors i mil calamitats, aleshores m'evadiré d'aquestes cadenes. L'art és més feble que la Necessitat, de bon tros.*" (traducció de Carles Riba. Èsquil, 1933, p. 74)

La sabata

La Sabata *C46*

He donat el meu cor a una dona barata.
Se'm podria a les mans. ¿Qui l'hauria volgut?
En les escombraries una vella sabata
fa el mateix goig i sembla un tresor mig perdut.

Totes les noies fines que ronden a ma vora
no han tingut la virtut de donar-me el consol
que dóna una abraçada, puix que l'home no plora
pels ulls, plora pel sexe, i és amarg plorar sol.

Vull que ho sàpiguen bé les parentes i amigues:
Josep Palau no és àngel ni és un infant model.
Si tenien de mi una imatge bonica,
ara jo els n'ofereixo una de ben fidel.

No vull més ficcions al voltant de la vida.
Aquella mascarada ha durat massa temps.
Com que us angunieja que us mostri la ferida,
per això deixo encara la sabata en els fems.

21 de març del 1943

Test.: *A43Nms A44M1 A43LS A45C1 pA46C gA52P A99Gms*

Test.$_2$: *C46 PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

T] [IMATGE] →NUDITAT →IMATGE *A43Nms El primer afegit s'incorpora tot seguit a la línia, mentre que el segon se situa a la interlínia inferior* [IMATGE] *A44M1 Ø A45C1* La Sabata *pA46C*

2 Se'm ~ mans.] [El tenia podrit.] →[Se'm feia mig malbé.] →Se'm ↑podria↑ a les mans. →[desfeia]

A43Nms Els dos últims afegits se situen al marge dret.

3 En les escombraries] En [les] escombraries →munts d' ↔ [Per les escombraries] →[Per les runes immundes] →En la brossa insepulta *A43Nms Els tres últims afegits se situen al marge dret, escrits en vertical, el primer a un nivell superior que els altres dos* [En la brossa insepulta] →[+++++] *després =text A44M1* | una vella sabata] [apunta una sabata] *t.c. A43Nms Afegit situat en vertical, al marge dret.*

4 fa el mateix goig i] [no hi] ¹fa [menys] goig i →¹[faria] →encara hi fa més goig →no fa menys goig i *després =text A43Nms Els dos últims afegits se situen a la interlínia inferior* | sembla ~ perdut] sembla ¹↑algun↑ tresor <mig> perdut. →serva una antiga virtut →com un brill del bé perdut →¹un bell *A43Nms El segon afegit se situa a la interlínia inferior* [se'n va un poc del bé perdut.] →sembla un tresor mig [+++] perdut. *després =text A44M1*

5 ronden] [dormen] *després =text A45C1₂*

6 la virtut] ni l'encert *t.c. A43Nms*

7 que dóna una abraçada,] [+++ #una# abraçada estreta] →que dóna +++ abraçada *després =text A43Nms*

8 plora] [plora] →sinó *A43Nms* | plorar] [plorar] →[estar] *després =text A43Nms Lliçó definitiva situada a sota.*

10 àngel] [#verge#] *després =text A43Nms*

11 imatge] imatges *t.c. A43Nms* | bonica,] bonica →boniques *A43Nms L'afegit últim es pot considerar una temptativa de correcció, tot i la no existència de la coma* bonica *després =text A43LS*

12 de] [altra] *t.c. A43Nms*

13 No] [#Ja# no] *t.c. A43Nms L'afegit se sobreescriu* | la vida] ma vida *A43Nms* [ma] vida *després =text A44M1 L'afegit se sobreescriu.*

14 ha] [ja] *després =text A44M1 L'afegit se sobreescriu* | temps.] temps *A43Nms*

15 que us mostri la ferida,] [de veure <'m>] ¹[la] ferida →¹[+++] →contemplar la →mirar-me la →saber-me la *A43Nms Els dos últims afegits se situen a la interlínia inferior, un sota l'altre* [mirar-me] la ferida → que us mostri *A44M1* | ferida,] ferida *després =text A43LS*

16 deixo encara] he deixat →[deixo ara] *A43Nms* [ha deixat] *després =text A44M1*

IT El nombre i tipus de variants ens ha portat a inventariat els testimonis en aquest ordre.

Sonet intrauterí

Des del teu mal, des de la teva entranya, des
de les teves llàgrimes, vull ser una veu –germinal.
Pensar-te des de tu, des del teu centre dir-te, des
de la flor suprema dels teus ulls.
Jo vull desnéixer en tu. Tot home vol desnéixer
en un amor, un si.
Ah! fes-me petit petit, fins que jo sigui pols
estremida, pol·len del teu ventre.

fes-me petit, *PA91 PA97«PA02b»*
[fes-me petit <petit>, *cPA91*

Test.: *A43M A45C2 pA46C gA52P*
Test.$_2$: *C46 PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) cPA91 PA97 (PA02b) OLC05*

T] SONET EN PROSA *A43M*
Data Ø] 19 de desembre 1943 *A43M*

7 Ah!] Ah, *A43M* | petit petit,] petit, *A43M*

T Palau comenta el sentit del títol a les "Notes als poemes": "*Intrauterí, no tant pel pensament que conté (la idea de desnaixença o naixença a la inversa), com per l'estructura mateixa del poema . . . els sentits estan, com en un fetus, replegats en ells mateixos, inservibles encara . . . la idea que el poema conté, conté també el poema, es realitza en ell.*" (Proa, *op.cit.* p. 214).

Sol

A voltes, en llevar-se, l'home sol
sent fred al cor, una dent que el mossega
a causa de no haver sota el llençol,
durant la nit, un cos per a la brega.

I es mou feixuc, amb la recança oberta
d'abandonar un lligam que desconeix,
i mira el llit de nou i empal·lideix, empal·lideix ≈ *P77*
veient la companyia tan deserta.

Viu amb el pensament alatrencat,
com si tot l'univers mudés de ruta
i no trobés una esfera segura.

I va tot sol i sent nosa al costat:
algú que en el flanc dret se li detura
fent-li present la seva vida eixuta.
Estiu del 1944 1944 ≈ *PA52*

Test.: *A44Sms$_1$ A44Sms$_2$ A44Sms$_3$ A43Mms A45C2 pA46C gA52P*
Test.$_2$: *C46 PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

Data] Ø *A43M* 1944 *pA46C gA52P*

1 [A vol] *A43Mms Inici del poema, que es ratlla i es comença de nou una línia més avall.*
2 fred] [mal] →[dany] →[nosa] →mal *A44Sms$_1$ El segon afegit se situa a la interlínia inferior* mal *A44Sms$_2$ A44Sms$_3$* | mossega] mossega[;] →, *A44Sms$_1$* mossega, ≈ *A43Mms*
3 a causa de no haver] ↑per↑ no haver trobat →[com de] *A44Sms$_1$* [per no trobar] →a causa de no haver [trobat] *A44Sms$_2$* | sota el llençol,] [entre el somni i llençol,] →[sota [1][l'ample] llençol]

→¹[l'extens] *després =text A44Sms₂ El primer afegit se situa a la interlínia inferior i el segon en l'espai en blanc de l'estrofa, amb una línia indicativa del lloc crític al qual es refereix.*

4 durant la nit,] [+++ esperança] *t.c. A44Sms₁* | un cos ~ brega.] esglai d'amor i brega. →[que és amor i brega.] *A44Sms₁* [esglai d'amor i brega.] *després =text A44Sms₂*

5 I es mou feixuc,] I [es lleva las] →[muda trist] *després =text A44Sms₁*

6 d'abandonar un lligam] [d'haver] deixat algú →[de qui ha] →d'haver *A44Sms₁* d'haver deixat algú →de descuidar-se del →d'abandonar[-#hi quelcom algú#] →un tros seu *A44Sms₂ El primer afegit se situa a la interlínia* [d'haver deixat algú] →d'abandonar [el +++ (allò)] →un lligam →una arrel(?) *A44Sms₃ L'últim afegit se situa a l'espai superior deixat entre les estrofes, amb l'interrogant entre parèntesis i amb una línia indicativa del lloc crític al qual es refereix* d'abandonar un tros seu →d'haver deixat un ↑cos↑ →llaç *A43Mms* | que desconeix,] que no coneix, ≈ *A44Sms₂* [que no coneix], →[que desconeix] *després =text A44Sms₃*

7 empal·lideix] s'entristeix *A44S* [s'entristeix] *després =text A43Mms*

8 veient la] ↑d'haver↑ una →[trobar] *A44Sms₁* [veure la] →[veient] una →d'haver-hi *A44Sms₂*

9 Viu amb el pensament] I segueix [tot el] dia →²[el ¹[sant]] →¹[llarg] →²l'ample *A44Sms₁* I ¹↑[segueix l'ample] dia↑ →viu durant el →¹les lentes hores *A44Sms₂* I [duu el pensament] →viu [durant el dia] →amb el cervell *A44Sms₃* | alatrencat,] capficat →contristat *A44Sms₁* [contristat], →capficat *A44Sms₂* ennuvolat, *A44Sms₃* [ennuvolat,] →encapotat *A43Mms*

11 i no ~ segura.] i ↑no trobés una òrbita segura.↑ →[s'hagués perdut el sol el seu esclat] *A44Sms₁ La variant ratllada se situa a la interlínia inferior* | esfera] òrbita ≈ *A44Sms₃ A43Mms*

12 I va tot sol i sent nosa al costat:] I va [sol] tot sol [,] i [es] sent ¹[acompanyat] →¹nosa al costat, *A44Sms₁* | costat:] costat, ≈ *A44Sms₃ A43Mms*

IT *A43Mms* és un manuscrit autògraf del poema, igual que els testimonis d'*A44S*, però com que presenta un nombre inferior de variants respecte al text base, hem optat per considerar-lo testimoni d'un estadi posterior al d'*A44S*. A més, creiem que pot tractar-se d'una incorporació tardana al recull *Mal sonets a Híl·levi*.

Paradís atroç

À celle qui se fait appeler “Tabou”

Atroç *C46*
Tabú *rP45*

Amb els teus ulls oberts ompliries l'estança
on el teu cos madur fóra el meu instrument,
i el teu ventre, que té la forma impertinent,
daria el ritme atroç del repòs en la dansa.

Obririen l'espai espais d'esgarrifança,
i entorn del blanc silenci, una música ardent, — silenci *rP45* ardent *rP45*
fingiria en el sostre un ample firmament
on àngels taciturns farien contradansa.

I hauríem, de la nit, els infants més rebels:
monstres que pariries en la buidor dels cels
i anirien a raure a l'òrbita malalta

que circumden a lloure els coixos i els cretins... — on ≈ *PA91«C46»* | circulen *PA91*
Jo et besaria el ventre com una immensa galta, — galta *C46 PA52* | **13-14** Ø *PA72*
i tu em demanaries que te'l besés per dins.

Estiu del 1944 — Ø ≈ *PA52*

Test.: *A45C2 pA46C gA52P*

Test.$_2$: *rP45 C46 PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

Data] *Ø pA46C gA52P*

12 que] on *gA52P* | cretins...] cretins. *A45C2*

A les "Notes als poemes" Palau ens diu que "*en aquest poema . . . la paraula hi és tractada com a matèria escultòrica. "Paradís atroç" és un poema-escultura . . . vull dir que, d'acord segurament amb la teoria de Swedenborg sobre les correspondències, la paraula pot ésser tractada com una matèria plàstica.* " (*op.cit.* p. 214)

13-14 *PA72* Versos censurats.

Idil·li

Un clar de lluna verinós projecta
una verda claror sobre l'escena
de dos amants de treballosa mena
que fan el coit amb ritual perfecte.

5 Ell el seu pus en la vagina injecta
fent una cara d'enganxosa pena
arran del rostre de la vella Helena. — Helena.– ≈ *PA52*
I acte seguit, el fal·lus desinfecta. — I tot seguit, *C46*

Ella, a peu dret, novament, s'eixarranca. — I ella, *C46*
10 Orina estrepitosa com els muls.
La lluna desdibuixa una ombra ranca.

Ell es clou la bragueta amb dits ganduls.
Es van perdent, entrellaçats per l'anca.
A l'horitzó, sols s'albiren dos culs. — l'horitzó es divisen ≈ *PA52*

Test.: *A45C1ms A45C2 pA46C gA52P*
Test.$_2$: *C46 PA52 PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

T] CLAR DE LLUNA *A45C1ms*
Data] 17 d'oct. 44 *A45C1ms*

3 de treballosa mena] [tombats damunt l'arena] *després =text A45C1ms*
4 que fan ~ perfecte.] ¹[adoptant] ²[de l'amor forma perfecta.] →¹[que adopten] ²ajaguts a mig coll →que ²↑fan el coit↑ ³↑en la forma↑ perfecta. →²[es fan l'amor] ³amb ritual *A45C1ms El segon i tercer afegits se situen a la interlínia inferior* .

5 en] [en] →[dins] →a *A45C1ms L'últim afegit se sobreescriu al primer* dins *pA46C* | injecta] [infecta] *després =text A45C Afegit situat tot seguit a la línia.*

6 fent] amb →[fent] *A45C1ms* | d'enganxosa] d'angoixosa *A45C1ms*

7 arran del rostre] ↑veient↑ el rostre →[en veure] →per culpa *A45C1ms L'últim afegit se situa en vertical al marge esquerre* | de la vella Helena.] de [la bella Helena]. →[la horrible] vella Hel·lena. ↔¹[que no s'anomena] →de la horrible vella Helena. *A45C1ms L'últim afegit se situa en vertical al marge esquerre.*

8 I acte seguit] +++ tot seguit →[seguidament] *A45C1ms* I tot seguit *A45C2* | desinfecta.] [desinfecta]. *després =text A45C1ms*

9 Ella, ~ s'eixarranca.] ²[Ara, a peu dret, ella ¹[pixa la sembra]] →¹[la sembra pixa] →[corda el vestit] →[+++++] →²Ella, de nou, a peu dret[,] s'aixerranca. *A45C1ms Tret del primer, els afegits se situen a la interlínia inferior.*

10 Orina estrepitosa] ¹↑i [pixa sorollosa]↑ → orina estrepitosa →¹Orinen amb +++++ *A45C1ms* | muls.] muls, *A45C1ms*

11 La lluna ~ ranca.] [¹↑Encar la lluna↑ blanca la fa blanca] →¹[mentre la lluna] →[²[#En#] la lluna dibuixa una ombra ranca.] →²[mentre] →mentre la lluna traça una ombra ranca. *A45C1ms L'últim afegit se situa en vertical al marge dret.*

12 Ell ~ amb] [Ell corda la bragueta amb] →Ell [corda] la bragueta amb →es clou *A45C1ms L'afegit primer se situa a la interlínia inferior, després de deixar un espai en blanc.*

13 Es van ~ per l'anca.] Se'n van avall, ben agafats per l'anca →Es van perdent ↑agafadets↑ →entrellaçats *A45C1ms*

14 horitzó, sols s'albiren] horitzó es divisen *A45C1ms pA46C gA52P*

L'edat de Pedra

A Joan Miró

Sota un blau d'aquarel·la i un aire tot pulmons,
un home nu travessa l'espai de banda a banda.
Té la força flexible, goluda, dels lleons;
va tot sol i diríeu que un exèrcit comanda.

L'Invisible, el Misteri, li trepitja els talons;
els cabells, a l'esquena, li formen una randa.
Duu una pedra a la mà i una pedra en el fons
de cada ull, abocada, que per no res s'abranda.

S'atura. S'insinua. Frega el ventre per terra.
S'encén un crit deforme i se'l veu brut de sang.
Es redreça i ensenya –¿a qui?–, el roig i el blanc — ensenya, al cel, ≈ *PA52* | [[al cel,] →a què? *cPA52*

de l'ànec gegantí que amb els seus dits aferra,
rentant-se en l'aigua freda des del cor fins al flanc; — flanc. ≈ *PA52*
i tot això que he dit ho ha fet amb la mà esquerra. — [he dit] →dic *cPA79*

Tardor del 1944 — Ø ≈ *PA52*

Test.: *A45C1ms*$_1$ *A44M1 A45C1*$_2$ *A45C2*$_1$ *A45C2*$_2$ *pA46C gA52P*
Test.$_2$**:** *C46 PA52 cPA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) cPA79 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

Dedicatòria] Ø *A45C1ms*$_1$ *A44M1* [LEMA: #itos#] *després =text A45C1*$_2$
Data] Ø *A45C1ms*$_1$ *A45C1*$_2$ *pA46C gA52P* 11 Nov. 1944. *A44M1 A45C2*$_1$ *A45C2*$_2$

1 blau] [blau] →cel *A45C1ms*$_1$ [cel] *després =text A44M1* | pulmons,] pulmons *A45C1ms*$_1$

2 banda.] banda; *A45C1ms₁* banda: *A44M1*

3 Té la força flexible, goluda,] té l'embranzida [forta], apresa →[jove] *A45C1ms₁* té [l'embranzida jove, apresa] →²[la força ¹[+++] flexible] →¹ritmada →²la força goluda, flexible, *A44M1 El segon se situa sota la primera lliçó ratllada i el poeta indica amb unes línies que serà una variant del mot indesxifrable. El tercer afegit se sobreescriu* Té [l'embranzida jove], flexible, →la força goluda *A45C2₁* Té la força goluda, flexible, *A45C2₂*

4 i diríeu ~ comanda.] i <més> diríeu que ↑un exèrcit comanda↑. →la llum el comanda *A45C1ms₁*

5 trepitja els] puja pels *t.c. A44M1* | talons;] talons. *A45C1ms₁*

7 mà] mà, *A45C1ms₁*

8 abocada] desert *t.c. A45C1ms₁* | que ~ s'abranda.] ¹[com a dins d'][una] landa →¹on s'hi veu →com [si fos] →una immensa *A45C1ms₁* com [una immensa] landa. →[+++++] d'una→el fons *A44M1 L'últim afegit se sobreescriu als mots indesxifrables* [com al fons d'una landa]. *després =text A45C1₂* com [en mig] d'una landa. →al fons *A45C2₁* com al fons d'una landa. *A45C2₂*

9 S'atura. ~ terra.] S'atura; s'insinua; [frega el ventre per terra;] →flaire dret i s'aterra; *A44M1* | Frega el ventre] [Frega el ventre] →Es rebrega *A45C2₁*

10 S'encén] [ofega] →se sent *A44M1* [Se sent] *després =text A45C2₁* | deforme] [de sobte] →inútil *A44M1* [enorme] *després =text A45C2₁* | brut] [ple] *després =text A44M1* | ?<[alarit de sobte]> *A44M1*

11 ensenya] mostra *t.c. A44M1* | ensenya –¿a qui?–] ensenya, ↑al cel,↑ →enlaire *A44M1* ensenya, al cel, ≈ *pA46C* | el roig i el blanc] [tot l'esmalt blanc] *t.c. A45C1₂*

12 de l'ànec ~ aferra,] [del seu somriure gran per la bèstia que aferra] *t.c. A45C1₂* | de l'ànec gegantí] de l'ànec degollat →l'estiu [gegantí] *A44M1* | seus] cinc *A44M1*

13 rentant-se] i es renta *A44M1 A45C2₁ A45C2₂* | cor] [coll] *després =text A44M1* | flanc;] flanc[:] →flanc. *A44M1 Esborra el punt superior dels dos punts per deixar el punt final de línia* flanc. *A45C1₂ A45C2₁ A45C2₂*

14 i] [i] →I *A44M1 L'afegit se sobreescriu* | he dit] [he dit] →dic *A44M1* | ha fet] [ha fet] →fa *A44M1*

IT Hem considerat primer estadi a *A45C1ms₁* perquè és manuscrit i pel tipus de llocs crítics, com ara no portar escrita la dedicatòria ni la data.

Salvador Dalí

El teu vaixell de carn madura
fendeix, exhaust, un port de greix,
on és pastós l'aire mateix
i és comestible la natura.

La terra, els arbres, tot supura
la mel espessa del teu bleix.
És sang de bou la sang que et peix — del peix ≈ *PA52* [del peix] *després =text cPA52*
i el teu cabell llaminadura. — de confitura ≈ *PA52*

Tu fas el coit amb la mirada,
i regalima el teu pinzell
l'esperma d'or policromada — d'ou *C46*

que se't fabrica en el cervell,
tu que ets el nuvi sense anell
d'una sirena sense onada.

1944

Test.: *A44SDms A45C2 pA46C gA52P*
Test.$_2$: *C46 PA52 PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

Data] 16 de Desembre 44 *A44SDms*

2 fendeix] penetra *A44SDms* | un] el *A44SDms* | greix,] greix *A44SDms*

3 pastós] [espès] *després =text A44SDms*

7 que et] del *A44SDms pA46C*

8 el ~ llaminadura.] els teus cabells [són] confitura. →de *A44SDms* el teu cabell de confitura. ≈ *gA52P*

9 mirada,] mirada *A44SDms*

11 or] ou *A44SDms pA46C*

12 que se't ~ cervell,] [que amagatzemes al] cervell. →que se't fabrica en [el teu] →el *A44SDms*

13 tu que ets] Tu <que> ets *A44SDms* | nuvi] príncep *t.c. A44SDms*

14 sense onada.] [magrejada.] *després =text A44SDms*

La rosa

Has fet parlar massa de tu, del teu perfum, de la teva beutat. No val la pena! Però que consti, des d'ara, que sempre el meu instint ha estat de fer-te malbé; que t'he esfullat, que t'he premut dins la mà fins a deixar-te sense respiració, que no t'he respectat amb aquella mena d'adoració estúpida amb què t'anomenen els altres, amb què parlen de tu uns quants poetes desgraciats que també has seduït. Ja ens coneixem! Conec bé els teus encisos, les teves arts, la teva perversitat, i no m'arreplegaràs! Tu ets una d'aquelles noies que tota la vida semblen dir-te sí, et donen esperances, van passant temps i et corben l'espinada inútilment. Conec la teva col·lecció de vestits esplendorosos, les teves faldilles innumerables: –però les cuixes, no les trobem mai. Ja n'hi ha prou, del teu imperi, de la teva tirania! M'avergonyeix d'haver-me deixat, per un moment, endur per la música del teu rostre. Si et trobo un altre cop et masegaré, com quan era infant, et llençaré a un toll i t'anomenaré pel teu nom veritable, perquè ets la puta rosa!

21 de desembre del 1944

La Rosa C46

ja des *C46* | els meus ≈ *PA52*
desigs han ≈ *PA52* | malbé, ≈ *PA52*

M'avergonyeix haver-me ≈ *PA52*

Test.: *A45C1ms$_1$ A45C1ms$_2$ A45C2 pA46C gA52P*

Test.$_2$: *C46 PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

T] [PROSA A LA ROSA] *després =text A45C1ms$_1$* [LA ROSA] →MONÒLEG AMB UNA ROSA A LA MÀ *A45C2* [MONÒLEG AMB UNA ROSA A LA MÀ] →LA ROSA *pA46C*

1 tu,] tu! ≈ *A45C1ms$_2$*

2 consti, des] consti, ja des ≈ *pA46C*

2-3 el meu instint ha estat] els meus ¹↑desigs↑ han estat ²[uns altres], →¹sentiments ²[ben diferents] *A45C1ms₁* els meus sentiments han estat →desigs *A45C1ms₂* els meus desigs han estat ≈ *gA52P*

3 de fer-te malbé;] que [sempre he sentit] →[sempre] →de fer-te malbé *A45C1ms₁* de fer-te malbé, ≈ *gA52P* | que t'he] t'he *A45C1ms₁* que t'he [+++] *A45C1ms₂* | esfullat,] esfullat [implacable], *A45C1ms₂*

4 premut dins] [premsat] a →ofegat *A45C1ms₁* | respiració,] respiració, {sense alè,} *A45C1ms₁* respiració, [sense alè,] *A45C1ms₂*

5 amb ~ estúpida] [supersticiosament com fan els altres], →amb aquella mena d'[idolatria] supersticiosa *després =text A45C1ms₁* | estúpida] [supersticiosa] *després =text A45C1ms₂*

5-6 amb què t'anomenen ~ de tu] [com han fet] →amb que <t'anomenen, amb què parlen de tu [uns]> *A45C1ms₁*

7 que també has seduït.] a qui també has fascinat. →seduït *A45C1ms₁* | que] a qui *A45C1ms₂* | Ja] [Però ja] →Però [+++] *A45C1ms₁* | bé] [prou] bé *A45C1ms₁*

8 encisos,] encisos, [i no] [m'arreplegaràs] →[m'agafaràs] *A45C1ms₁* | la teva perversitat,] [de seduïr] *després =text A45C1ms₁*

9 m'arreplegaràs!] [m'enganxaràs]. →m'agafaràs *A45C1ms₁* m'arreplegaràs. *A45C1ms₂*

10 van passant temps] van posan [allargos] →[aplaçaments] *A45C1ms₁*

11 corben l'espinada] [fan perdre la vida] *després =text A45C1ms₁*

13 les cuixes, no les trobem mai.] [a sota ↑mai no hi trobem↑ les cuixes]. →¹[he trobat mai] →les cuixes no les trobem mai. *A45C1ms₁* | cuixes,] cuixes *A45C1ms₂* | prou,] prou ≈ *A45C1ms₂* | imperi,] imperi *A45C1ms₁*

14 tirania!] tirania! {(No oblidis que la meva pal·lidesa de difunt és deguda a la teva rojor.)} *A45C1ms₁*

15 endur] [seduïr] *després =text A45C1ms₂* | del teu rostre.] de les teves paraules. *A45C1ms₁* de [les teves paraules]. →del teu somriure *A45C1ms₂*

16 com quan] [faré] com quan *A45C1ms₁* | et llençaré a un toll i] <et llençaré a un toll> i [t'anom] *A45C1ms₁*

17 veritable,] [veritable] *A45C1ms₁* | rosa!] rosa. *A45C1ms₁*

Don Joan

La seva mèdul·la és obscura
i el seu arrop fosforescent.
Dins la tenebra, fosc de vent,
palpa la llum a la ventura.

I tota carn és claror dura
on es clivella el seu turment; — turment. *rA51*
escriu estrofes de sement
en murs de sang que transfigura.

La vida viu extasiada,
i ell, amb el glavi impietós — i amb el seu *rA51 C46* | amb el [seu] *després =text*
d'arcàngel foll, cerca redós — redós, *rA51* [*cPA52*

–amb aleteig de carn alçada– — amb *rA51* | alçada *rA51*
per un sender vertiginós, — –per un blau-verd esgarrifós–, *rA51* per un blau-verd
al Paradís sense arribada! — arribada. *rA51* [anguniós, ≈ *PA91* | anguniós, → [melodiós *cPA52*

3 de gener del 1945

Test.: *A45C1ms$_1$ A45C1ms$_2$ A45C1ms$_3$ A45C1ms$_4$ A45P A45C2 pA46C gA52P*
Test.$_2$: *rA51 C46 PA52 cPA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

1 mèdul·la] [medula] →[vertebra] *després =text A45C1ms*$_4$

2 arrop fosforescent.] [desig impertinent] →[galop és inclement] →xarop [irreverent]. →fosforescent *A45C1ms*$_1$ *Els dos últims afegits se situen a la interlínia inferior* [xarop] fosforescent. →galop *A45C1ms*$_2$ galop fosforescent. *A45C1ms*$_3$ [galop] fosforescent. *després =text A45C1ms*$_4$

3 dins la tenebra, fosc de vent,] [Pels passadissos] de la ment → [les tenebres] →[+++ #clivelles#] →Per les escletxes *A45C1ms*$_1$ *L'últim afegit se situa a la interlínia inferior* [Per les escletxes de la ment] Dins la tenebra, ↑malolent↑, →[sense ment] *A45C1ms*$_2$ Dins la tenebra, malolent, *A45C1ms*$_3$ Dins la tenebra, [malolent], *després =text A45C1ms*$_4$

4 a la ventura] [a l'aventura] *t.c. A45C1ms*$_1$

5 carn] [llum] *després =text A45C1ms*$_1$

6 es clivella] s'encavalla →s'emmiralla →s'esgarrifa *A45C1ms*$_1$ [s'emmiralla] →s'encabrita *A45C1ms*$_2$ s'encabrita *A45C1ms*$_3$ [s'encabrita] →[s'enquimera] →s'aclivella *A45C1ms*$_4$ | el seu turment;] el seu turment, *A45C1ms*$_1$ [el seu turment;] →el firmament →un *A45C1ms*$_2$

7 escriu ~ sement] llença [#grapades#] ¹de sement →[#la vivida#] →les notes ¹[resplendent] *A45C1ms*$_1$ [llença les notes] de sement →escriu [amb versos] →[l']estrof[a] *després =text A45C1ms*$_2$

8 en murs ~ transfigura.] [devers la roca de l'atura]. →dins la caverna [on tot] #fulgura# →que *A45C1ms*$_1$ dins la caverna, ¹↑[que] fulgura↑. →on tot →¹en prefigura →[i en la caverna es prefigura.] *A45C1ms*$_2$ *Últim afegit situat a la interlínia inferior* dins la caverna on tot fulgura. *A45C1ms*$_3$ ¹[en] la caverna ²[que fulgura] →¹dins ²en oradura. →que fulgura *A45C1ms*$_4$ *Afegits situats a la interlínia inferior* en la caverna que fulgura →en murs de sang on sols fulgura *després =text A45P El primer afegit se situa a la interlínia inferior* [en la caverna que fulgura]. *després =text A45C2 Afegit a la interlínia inferior.*

9 La vida viu extasiada,] La vida viu ¹[extasiada] →[La vida] →[#Viu# una vida encimbellada] →¹extasiada *A45C1ms*$_2$ | extasiada,] extasiada *A45C1ms*$_1$

10 i ell, amb el] i amb el seu ≈ *A45P* | impietós] [lluminós] →[cancerós] *després =text A45C1ms*$_1$ *Afegit tot seguit a la línia* [impietós] [llagrimós] *després =text A45C1ms*$_2$ *Afegit tot seguit a la línia.*

11 d'arcàngel foll,] l'arcàngel fon *A45C1ms*$_1$ [l'arcangel fon] →fon en un sol *després =text A45C1ms*$_2$ | cerca redós] els set colors *A45C1ms*$_1$ [els set colors,] →fon els colors, *A45C1ms*$_2$

A45C1ms$_3$ [llença els colors,] *després =text A45C1ms*$_4$

12 –amb ~ alçada–] amb [l'ala] de [la] carn alçada →aleteig *A45C1ms*$_1$ amb aleteig de carn alçada, *A45C1ms*$_2$ *A45C1ms*$_3$ –(amb aleteig de carn alçada)–, *A45C1ms*$_4$

13 per un sender vertiginós,] [–+++++ #foll#, anguniós,–] →[–vibrant desig anguniós–] →#en un de sol#, anguniós– *A45C1ms*$_1$ *Primer afegit situat a la interlínia inferior* –[en un de sol anguniós];– ↔[1][vibrant desig,] [#cel# frisós] →[1][música +++++] →[fins a l'espasme blanquinós] →[fou en un sol], d'anguniós, →en un de sol *A45C1ms*$_2$ *Tres últims afegits situats a la interlínia inferior, un sota l'altre* en un de sol[,] [d']–anguniós[,]– *A45C1ms*$_3$ [en un de sol, –d'anguniós,–] →per un [país] misteriós, →sender *A45C1ms*$_4$ per un [sender misteriós,] →blau-verd anguniós, *A45C2* per un blau-verd anguniós, *pA46C gA52P* | vertiginós,] [vertiginós,] →misteriós, *A45P*

14 al Paradís sense arribada!] [davant la Mort de l'arribada]. →[on la Mort sotja l'arribada]. →allí on la Mort és l'arribada →al Paradís sense arribada *A45C1ms*$_1$ *Últim afegit situat a la interlínia inferior* al Paradís sense arribada. →[País perdut sense arribada.] *A45C1ms*$_2$ *Afegit situat a la interlínia inferior* al Paradís sense arribada. →[per un País sense arribada.] *A45C1ms*$_4$ *Afegit situat a la interlínia inferior* | arribada!] arribada. *A45C1ms*$_3$ *A45C2*

IT El poema surt publicat a *rA51*, al primer número de la revista, datat a maig de 1946. *C46* és de finals de 1946, per tant, el testimoni *rA51* és, en aquest cas, anterior a *C46*.

1 En cap llibre editat es fa la correcció normativa del mot "medul·la" i es manté la lliçó *mèdul·la*.

13 A *D12171* (*AsdD*) hem trobat un escrit en què Palau i Fabre explica part de l'evolució genètica d'aquest lloc crític: "*Posaré un sol exemple en el poema "Don Joan" de 1944. Hi ha un vers que deia: "I ell, amb el glavi impietós / d'arcàngel foll, cerca redós / amb aleteig de carn alçada / per un blau-verd anguniós" després aquest vers fou substituït "per un sender anguniós" i fa just un any, just abans de la seva edició "per un sender vertiginós". No hi ha dubte que aquest adjectiu "vertiginós" és el que jo cercava i no havia trobat fa més de cinquanta anys*".

Mèdium

	Jo veig totes les nits incendiades	Totes les nits, jo veig *C46* Totes les nits [jo veig *PA52*
	per l'excés de claror de tantes pells	
	que es freguen i es refreguen obstinades	rebreguen ≈ *PA77* [rebreguen] *després* [=*text cPA79* | [rebreguen] [*després =text cPA52*
	unes amb altres, darrere els cancells	
5	de les cases més riques i agençades	ricament parades! *cPA52*
	o en el ventre més sòrdid dels bordells...	[o] →i *cPA52*
	Jo sóc el mèdium d'aquestes besades	
	i duc el somni constel·lat d'anells...	
	Només quan la ferida del matí,	
10	que digereix la nit en el seu si,	
	foragita les aus pertorbadores	
	dels cadàvers vivents que vetllo en mi,	
	començo a reposar, feixuc d'aurores,	
	i els dimonis em tornen les penyores.	penyores *PA91* penyores<.> *cPA91*

17 de gener del 1945

Test.: *A45C1ms A45C2 pA46C gA52P AsdPms*

Test.$_2$: *C46 PA52 cPA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) cPA79 PA91 (PA97d) cPA91 PA97 (PA02b) OLC05*

Data] Ø *AsdPms*

1 Jo ~ incendiades] Totes les nits, les veig il·luminades *A45C1ms* Totes les nits, les veig incendiades *A45C2* Totes les nits, jo veig incendiades *pA46C* Totes les nits jo veig incendiades *gA52P*

2 excés de claror] [encesa claror] →excés blancor *A45C1ms*

3 freguen] [freguen] →#brunyeixen# *després =text A45C1ms* | refreguen] [rebreguen] →freguen →#brunyeixen# →poleixen *A45C1ms* [brunyeixen] →rebreguen *A45C2* rebreguen *pA46C gA52P*

4 darrere els] [enllà] dels →darrera *A45C1ms*

5 riques] [pulcres] →[#fines#] *després =text A45C1ms*

6 o en el ventre més] ¹[com del] ventre [més] →[+++++ més] →¹com en el →¹o en el *A45C1ms El penúltim afegit se situa a la interlínia inferior i l'últim s'afegeix sobreescrit* | bordells...] bordells. *A45C1ms*

8 i duc ~ d'anells...] [i duc el somni [coronat] d'anells] →[constel·lats] →[i al meu cervell hi cremen mil cervells...] →[i duc el somni constel·lat d'anells...] →i el meu cervell és constel·lat d'anells... *A45C1ms* | anells...] anells. *AsdPms*

10 digereix la] [devora la] →[s'engoleix] la *després =text A45C1ms L'últim afegit se situa a la interlínia inferior.*

11 pertorbadores] devoradores *després =text A45C1ms*

12 dels] [dels] →i *després =text A45C1ms* | vivents] [vivents] →[nocturns] →[de llum] →tivants *A45C1ms* | vetllo] [duc] *després =text A45C1ms*

13 feixuc] [en un llit] →[covert] *després =text A45C1ms*

El coit	El Coit C46
Alguns hi van com l'aigua enjogassada,	com aigua ≈ *PA52*
i altres, com bèsties a l'escorxador,	
i enfonsen llur tempesta en la foscor	
d'uns cabells o d'uns ulls o una abraçada	
5 –tenebra amb la tenebra maridada.	
Altres senten al dors la coïssor	roentor *t.c. cPA52*
d'Algú que els foradés amb la mirada...	[d'Algú] →d'un Ull *cPA52* | [foradés] → [taladres *cPA52*
¿Què busquen aquests éssers, i cap on van?	
¿Què burxen amb tan desencaixada inquietud?	desaforada inquietud? *C46*
10 Ells no ho saben –ni ningú.	
Allí la pedra i l'estrella, l'aigua viva i l'ocell,	
la flor i el peix es combaten i s'exalten mútua-	
ment. Tota la natura és present en aquest fast.	fauste. ≈ *PA52* | [fauste.] *després =text* [*cPA52*
Però per darrere sotja, dama invisible, la Mort,	
15 d'ulls oberts.	

Test.: *A45C1ms$_1$ A45C1ms$_2$ A45C1ms$_3$ A45C2 pA46C gA52P*

Test.$_2$: *C46 PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

1 l'aigua] aigua ≈ *A45C2*

2 altres,] altres ≈ *A45C1ms$_3$* | escorxador,] escorxador. *A45C1ms$_1$*

3 i enfonsen ~ foscor] i [1][amb una boca plena de] [foscor] →*?*inundats de por →[1][[2][enfonsen] llur

tempesta en la] →²ofeguen →i [+++] més terribles, ³[dintre] la foscor →³ja dins *A45C1ms₁ El primer afegit se situa en acabar l'estrofa i hi surt una línia direccional que arriba fins a* boca *Els dos últims afegits se situen a la interlínia inferior* | tempesta] [tempesta] →terror →[tenebra] *A45C1ms₂*

4 d'uns cabells ~ abraçada //] mosseguen l'os del temps [sense mirada]. →amb la mirada *A45C1ms₁* [i resten muts, com la pedra abocada]. // →d'uns [ulls] o un coixí o una abraçada. →cabells *A45C1ms₂* d'uns cabells o un coixí o una abraçada *A45C1ms₃*

{} [+++++] tan[t] sensibles d'espinada →Alguns són *A45C1ms₁*

5-15 Ø *A45C1ms₁*

5 maridada. /] maridada. // *A45C1ms₂*

6 Altres] [Alguns] *després =text A45C1ms₂*

7 foradés] atravessa ≈ *A45C1ms₃* | mirada...] mirada. ≈ *A45C1ms₃* | d'Algú que els foradés] [d'Algú que els travessa] →com si Algú els foradés *A45C2* com si Algú els foradés *pA46C*

{} com una agulla [el] tendre papalló. →un *A45C1ms₃*

? i tenen una boca de foscor / on mosseguen el temps *A45C1ms₂ Situats al marge inferior.*

8-15 Ø *A45C1ms₂*

8 éssers,] éssers *A45C1ms₃*

9 ¿Què ~ desencaixada] Què volen amb tant desaforada *A45C1ms3* Què [volen] amb tan desaforada →burxen *A45C2* | desencaixada] desaforada *pA46C*

12 el peix] [el son] *després =text A45C1ms₃*

13 fast.] acte. *A45C1ms₃* [acte]. →fauste *A45C2* fauste. *pA46C gA52P*

15 d'ulls oberts.] d'ulls [oberts]. →com espectres. *A45C1ms₃ Afegit tot seguit a la línia.*

Malson

He anat sembrant tants de fills pels bordells
i de mi malversant tanta riquesa,
que ara, a la nit, amb desig d'escomesa,
estols d'homúnculs amb faccions de vells,

5 eixint de clavegueres i aixetes a tropells, tropells ≈ *PA77*
munten sobre el meu llit amb avidesa
i fan la meva guàrdia més encesa,
injuriant-me pels meus desgavells:

"Som els teus fills, ja ho veus, el teu amor.
10 Habitem en aquestes tuberies canyeries ≈ *PA52*
i ens assemblem a tu pel teu horror.

¿On la matriu trobar que ens prometies?...
Et condemnem a l'esterilitat
per haver-nos fins ara excrementat."

15 d'agost del 1945

Test.: *A45C1ms$_1$ A45C1ms$_2$ A45C1ms$_3$ A45C1ms$_4$ A45C2 pA46C gA52P*
Test.$_2$: *C46 PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

T] Ø *A45C1ms$_1$ A45C1ms$_2$* [Meublé] →Nit *A45C1ms$_3$* [Homúnculs] *després =text A45C1ms$_4$*
Data] Ø ≈ *A45C1ms3*

2 de mi] [de mi] →tot sol *A45C1ms$_1$* | malversant] desprenent ≈*A45C1ms$_2$* [desprenent] *després =text A45C1ms$_3$*
{} [^{1}[+++ ventres] i lavabos i gibrells], →^{1}[#en gomes#] *A45C1ms$_1$*
3 a la nit,] de nits *t.c. A45C1ms$_2$* | amb desig] [+++] *t.c. A45C1ms$_4$* | escomesa,] escomesa *A45C1ms$_1$*

A45C1ms$_3$

4 / estols ~ vells, //] // –[l']estols d'homúnculs amb faccions de vells, / *A45C1ms$_1$ El subratllat segurament indica lletra cursiva* | homúnculs] homúnculs[,] *A45C1ms$_2$ A45C1ms$_4$* homúnculs, *A45C1ms$_3$* | vells,] vells *A45C1ms$_3$*

5-8 * *A45C1ms$_1$*

5 eixint ~ tropells,] [[sortint per] clavagueres, lavabos i gibrells] →[eixint de] *A45C1ms$_1$* [munten en el meu llit am] →eixint de clavagueres, lavabos i gibrells →per les escletxes a tropells *A45C1ms$_2$* eixint de clavagueres, ↑lavabos↑ i gibrells → aixetes *A45C1ms$_3$* eixint de clavagueres, lavabos i gibrells →eixits *A45C1ms$_4$* eixint de clavegueres, [lavabos i gibrells], *després =text A45C2* | tropells,] tropells *gA52P*

6 munten ~ llit] durant deu hores +++ →munten en el meu llit *A45C1ms$_1$* munten en el meu [cos] →llit →venen en el +++ meu sexe ↔acudeixen *després =text A45C1ms$_2$ El penúltim afegit se situa a la interlínia inferior* munten en el meu llit *A45C1ms$_3$* [pugen en el] meu llit →[trepen cap al] →[munten en el] *després =text A45C2 L'afegit últim se situa a la interlínia inferior. La preposició i el determinant del penúltim afegit se sobreescriuen als de la primera lliçó variant* | amb avidesa] la seva #presa# →amb gran [prestesa] →peresa *A45C1ms$_1$* [per #fer-me presa#] →amb gran peresa *A45C1ms$_2$* [amb gran] peresa →sense *A45C1ms$_3$* trepen cap al meu llit sense peresa →amb avidesa *A45C1ms$_4$*

7 i fan ~ encesa,] ?venen ¹↑a fer↑ ²la [meva vella encesa] →¹per [increpar] →¹#pertocar# ²els meus desgavells →venen a fer la meva guardia <mes> encesa *A45C1ms$_1$* | i fan] [per fer] →[per] *després =text A45C1ms$_2$ La conjunció se sobreescriu a la preposició* [i fan] →per fer *A45C1ms$_3$* | encesa,] encesa ≈ *A45C1ms4«A45C1ms$_1$»*

8 injuriant-me ~ desgavells:] [i a parlar-me pels drets que tenen ells:] →Com un ↑núvol↑ d'abelles parlen ells: →eixam *A45C1ms$_1$* | i] i [a] *A45C1ms$_2$* ¹↑injuriant-me [amb riure de budells]↑: →¹[amb ganyotes i ²[rituals] de budells.] →²[riures] →¹[inquietant-me] pels meus desgavells *A45C1ms$_4$*

? Nosaltres habitem les canyeries / [dels videts;] *A45C1ms$_1$ Entre les dues estrofes, en l'espai en blanc, se situen aquestes línies* "[Nosaltres habitem les canyeries / d'aquesta gran ciutat de cap a gom →gom →cap] *A45C1ms2 Aquestes lliçons se situen just abans d'iniciar la segona estrofa*

9 "Som] Som *A45C1ms$_1$* | ja ho veus, el teu amor.] [ja ho veus el teu esclat]. →[el teu amor pregon,] →²↑els que↑ tu ¹[no] volies →¹tant →²aquells que →el teu amor pregon *A45C1ms$_1$ L'últim afegit se*

situa a la interlínia inferior ja ho veus; [les canyeries]. →els teus orins *A45C1ms₂* el teu amor pregon. →ja ho veus, el [difunt] →teu no-nats →pecats *A45C1ms₃* ²↑ja ho veus, ¹el teu amor↑. →¹[no ho pots negar] ↔²[i ens assemblem a tu] →²[els fruits del teu amor] *A45C1ms₄*

10 Habitem ≈ tuberies] [Habitem] en aquestes canyeries →Treballem *A45C1ms₁* [Habitem per milions, +++ de dies] →Habitem ↑en aquestes↑ canyeries →per milions les *A45C1ms₂* Habitem en aquestes canyeries ≈ *gA52P*

*?***11-12** i ens ~ ens prometies?...] i en els videts pudents de [tot el món] →la ciutat ↔tot el món. →[mesclats amb els orins] que tu ens #envies# →amb altres excrements / Però tots junts no fem el que somnies *A45C1ms₁* i en els videts [de tota] la ciutat →pudents de tot el mon / [Treballem a les nits, dormin de dies] →¹[Ens conten per milions] [pel teu horror]. →¹[Com milions i milions] *A45C1ms₂* i en els videts pudents ↑on [tu] ens envies↑ →i abandonats / [mesclats amb excrements] de tot el món. →amb altres mal parits →i tots anem encara despullats →On la matriu estàs que ens prometies? *A45C1ms₃ L'últim afegit se situa al marge inferior de l'estrofa.*

11 i ens assemblem a tu pel teu horror.] [i en els videts pudents +++++] →[i son semblants a tu per fer-te horror] →i ens assemblem a tu pel teu horror. →*?*que et *A45C1ms₄ L'últim afegit se situa intercalat a la línia.*

12 prometies?...] prometies? *A45C1ms₄*

13 Et] i et *A45C1ms₁*

14 per ~ excrementat.”] pel ¹↑gran tracte↑ d'orins que [tu] ens has ²↑dat↑ →¹[tractament] ²donat *A45C1ms₁* [amb el tracte d'orins que tu ens has dat] →[pel gran] →pel gran tracte d'orins que tu ens has dat. *A45C1ms₂* pel gran tracte d'orins que ens has donat”. →per haver-nos parit [amb els picats] *després =text A45C1ms₃* pel gran tracte d'orins que ens has donat. *A45C1ms₄* [pel gran tracte d'orins que ens has donat”]. *després =text A45C2*

---

* *A45C1ms₁* Els versos presenten un ordre diferent al del text base: vers 7 / vers 8 / vers 5 / vers 7 / vers 6 / vers 8 //

La mort

Mort *C46*

Ens hem anat trobant tantes vegades,
que no ens ha de sorprendre a cap dels dos
aquest darrer intercanvi de mirades
en un espai de temps misteriós: del ≈ *PA72*

ella, reabsorbint les intricades
cavernes del meu ésser rogallós,
i jo, perdut, amb les arrels alçades,
vers un temps de l'espai sense colors.

Ella amb destresa tota femenina
em mostrarà, plena de llum, la sina
on hauré de reprendre el son letal.

I amb la pupil·la encesa i dilatada,
de ben a prop, i sense fer-me mal,
m'esfilarà sencer per la mirada.

21 de gener del 1945

Test.: *A44M1ms A45C1ms A45P A45C2 pA46C gA52P*
Test.$_2$: *C46 PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

1 trobant] [fitant] *t.c. A45C1ms* | vegades,] vegades *A44M1ms A45C1ms*

2 ha de sorprendre] [vindria de nou] →ha de sorprendre →d'esverar *A44M1ms*

3 darrer ~ mirades] ¹[nou intercanvi de] mirades[+++] →¹darrer festeig de les *A44M1ms* darrer [festeig] de [les] mirades →[llampeig] *després =text A45C1ms*

4 en un ~ misteriós:] [+++++ perdut ¹[per] un país dubtós:] →¹[en] →en un espai del temps misteriós: *A44M1ms Últim afegit a la interlínia inferior* | de temps] del temps *A45C1ms A45P*

5 ella,] ella *A45C1ms* | reabsorbint] [recorreguent] →tafanejant →encuriosida *A44M1ms* [tafanejant] →[encuriosida] →senyorejant *A45C1ms* [senyorejant] →[saborejant] →assaborint *A45P L'últim afegit se situa a la interlínia inferior* [assaborint] *després =text A45C2* | les intricades] les encontrades →en les ↑contrades↑ →amagades *A44M1ms L'última variant s'afegeix al marge dret* les [amagades] intrincades →[en les cremades calcinades] *A45C1ms*

6 cavernes ~ rogallós,] <cavernes> del meu ¹[cos] massa ²[fort] i rogallós →¹+++ ²[dens] →*?* covard →més fosques del meu ésser esquerp *A44M1ms La variant instaurativa que esdevindrà lliçó definitiva se situa al marge esquerre de la línia. L'adjectiu* covard *no queda prou clar si és variant dels altres adjectius o és qualificador en el vers següent* | ésser] [esser] →[fòssil] *després =text A45C1ms La lliçó definitiva s'escriu tot seguit a la línia* | rogallós,] neguitós *t.c. A45P*

7 i jo, perdut,] i jo [en la claror negra] →endut →emportat →[+++++] *A44M1ms* i jo perdut[,] *A45C1ms* | amb les arrels alçades,] amb les ↑ales alçades↑ →parets +++ *A44M1ms* | arrels] [+++] *després =text A45C1ms* [venes] →arrels *A45C2*

8 vers] [vers] →en *A44M1ms* [en] *després =text A45C1ms* | sense colors.] [massa dubtós] →[anguniós] *després =text A44M1ms L'afegit últim se situa a la interlínia inferior.*

9 destresa] [vessant] *t.c. A44M1ms Afegit a la interlínia inferior.*

10 em mostrarà,] [+++++] *t.c. A44M1ms* | plena de llum, la sina] [en la lluna] la [seva] sina *després =text A44M1ms*

11 hauré de ~ letal.] ¹[jo he] d'abeurar-me sempre més. →¹hauré →[aniré a nodrir-me] *A44M1ms* hauré [d'abeurar el meu ¹[somni etern]]. →¹[son [fatal]] →[letal] *després =text A45C1ms*

12 I amb ~ dilatada,] i [em] teixirà ²[amb ¹[els ulls] la]teranyina →¹ ulls d'or →²a un teclat de *A44M1ms*

13 de ben ~ mal,] on [jo] em deixaré caure com un bes *A44M1ms* | de ben a prop,] [com de #setí#] *després =text A45C1ms*

14 m'esfilarà ~ mirada.] ¹[fet en el] front ²[+++] temps, ³[sense després.] →¹donat al ²del ³[per

sempre més.] →³com si em pensés. *A44M1ms La variant* per sempre més. *se situa a la interlínia inferior.*

Avanttext A *A44M1ms.* al marge inferior del full, hi ha uns versos que semblen provatures dels últims versos del poema i que mirem de transcriure en el mateix ordre i en el seu últim estadi: *[I teixint #fit a# fit la teranyina] / [I amb la mirada més oberta encara] / I amb la pupil·la ja ben dilatada / acostarà als meus ulls la seva cara / I amb la pupil·la encesa i dilatada* (es correspondria amb el vers 12 del text base) */ m'esfilarà sencer per la mirada* (es correspondria amb el vers 14 del text base).

Sonet escrit de cara a la mort

En els cercles concèntrics del teu iris,
com en l'aigua agitada per un roc,
jo veig la meva imatge entre deliris,
segur només d'haver arribat enlloc. — arribat a ≈ *PA72*

La diminuta arena dels martiris
i les pedres brillants de gebre i foc — de gel ≈ *PA52* | de gel *després* [=*text cPA52*
encenen les ciutats de cementiris
que habiten les fondàries d'aquest lloc.

El dia que es farà l'aigua quieta
i el teu ull serà net com un espill
contemplaré la meva faç perfeta.

I després del moment del gran perill,
amb la boca negada, i capgirat,
vindré a raure al teu fons d'eternitat.

7 de juliol del 1945

Test.: *A45C1ms$_1$ A45C1ms$_2$ A45C2 pA46C gA52P*
Test.$_2$: *C46 PA52 cPA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

T] SONET ESCRIT DE CARA [A LA MORT] →[AL GRAN MIRALL] *després =text A45C1ms$_1$*

2 agitada] rissada ≈ *A45C1ms$_2$* [rissada] *després =text A45C2*
3 jo veig] [hi veig] →[+++] →es mou *A45C1ms$_1$*
4 enlloc.] a enlloc. ≈ *gA52P*

5 La ~ martiris] [I [no] cal perquè jo em vegi que tu em miris. →No →?L'aigua es va fent → –jo veig en tu [mentre +++] mi no em moc. →en tant que en →Multiplicant corones de martiris →broten els impalpables cementiris →Apareixien ciutats de cementiris] *després =text* la menuda *t.c. A45C1ms$_1$ Els versos es van escrivint seguits en aquest ordre, un sota l'altre.*

6 gebre] gel ≈ *A45C1ms$_2$ pA46C*

7 encenen ~ cementiris] ↑coronen impalpables↑ cementiris →pul·lulen ↑les↑ ciutats de →com →com si fossin ciutats de cementiris *A45C1ms$_1$ L'últim afegit se situa al marge esquerre.*

8 que habiten ~ lloc.] vivent en les fondaries d'aquest lloc. →negats →↑en el fons sense fons d'↑aquest gran lloc.→habiten les fondaries d' *A45C1ms$_1$ Els dos últims afegits se situen a la interlínia inferior.*

10 serà net com un espill] ↑serà net↑ com un espill, →[radiant] *A45C1ms$_1$*

11 contemplaré ~ perfeta.] [1]↑veuré la meva imatge↑ més perfeta →[seré per un moment forma perfeta.] →[1]la meva imatge flotarà *A45C1ms$_1$*

12 del] de <l> *A45C1ms$_1$*

14 vindré ~ d'eternitat.] [3]↑vindré a [1][parar]↑ [2][a la teva] eternitat. →[1]raure [2]al teu fons d' →[3]m'engolirà *A45C1ms$_1$ La preposició* d' *s'afegeix a la línia. L'últim afegit se situa a la interlínia inferior* m'engolirà el teu fons d'eternitat. *A45C1ms$_2$*

El geni

Geni *C46*

¿Geni? Quin nom més estrany!

Jo sóc un geni: única forma possible de conjugar aquest mot.

declinar ≈ *PA52* | [declinar] *després =text cPA52*

¿Què vol dir geni? ¿Per què *geni*? ¿I per què no una altra cosa? ¿Per què no pilota o aire o baldufa? Però, precisament, *geni*! El nom més espès, més isolat, més irrespirable. No, no és una atmosfera dolça: de cap manera! Que callin els qui encara no ho creuen, si és que algú ho creu.

encara ho ≈ *PA52*

Hi ha els peixos, hi ha els ocells, els simis, els homes i les dones, i hi ha els *genis*.

Hom no ha estudiat aquesta darrera espècie.

No hi ha *geni* sense *crim*.

Cal inventar el crim, un nou crim, un crim diferent. No és tan fàcil com sembla! El propi crim, l'únic: el que només puc fer jo.

L'olor de sang m'omple els narius, em taca les mans...

¿On ets, Lady Macbeth, que no et conec encara? Oh, sí, vine, vine, ajuda'm! Sigues el meu braç fort... ¿Quin nom té, digues, el meu crim? Digues el nom... Lady Macbeth, amiga, dolça amiga...

3 de febrer del 1945

Test.: *A45C1ms A45C2 pA46C gA52P*

Test.$_2$: *C46 PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

2 *geni*:] *geni...*: *A45C1ms* | única forma] [l'únic ↑mode↑ de] →[temps] →[l'única persona de] →[de l'únic temps d'aquest verb] →única [manera] *després =text A45C1ms* | conjugar] [conjugar] →declinar *A45C1ms*

6 espès] [+++] [tapat] *després =text A45C1ms* | més isolat,] [més congestionat], *després =text A45C1ms* | dolça:] dolça! *A45C1ms*

8 no ho] ho *A45C1ms*

9 creu.] creu [encara]. *A45C1ms*

10 els ocells,] les aus, *A45C1ms* [les aus] *després =text A45C2*

13 No hi ~ *crim*.] [Hi ha geni del crim] *després =text A45C1ms*

14 el crim] [un] crim *després =text A45C1ms L'afegit se sobreescriu.*

15 El propi crim,] [El pròpi crim] →[Cada geni té el seu crim], *després =text A45C1ms Afegits tots seguits a la línia.* | l'únic:] l'únic, *A45C1ms* | el que] [el] que →[aquell] *després =text A45C1ms L'afegit últim se sobreescriu.*

18-19 On ets, ~ fort...] [On ets, Lady Macbeth, que no et conec encara? Oh, sí, vina, vina, ajudam! sigues el meu braç fort...] *després =text A45C1ms Primer es ratllen les línies, però després s'escriu* val *al marge inferior del full.*

20 el nom...] el nom..., [de] *A45C1ms*

Fragments del laberint

Laberint ≈ *PA91*

Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

Aquests "Fragments del laberint" han permès al poeta arribar a la fi del camí iniciat a "L'aprenent de poeta". "Atzucac" és un compendi que verifica aquest final i, per tant, esdevé enterrament simbòlic de la seva poesia.

Grosso modo, la primera secció mostra les diferents tradicions que han col·laborat a desenvolupar la personalitat literària del poeta, la segona, el descobriment que el camí és Picasso i l'última és concloent (Artaud, Picasso, l'art egipci...) Així finalitza el recorregut pel laberint poètic, tot i que se'ns ha ofert en fragments. L'afegiment d'aquest mot a *PA97* mostra el desig d'entendre que cada apartat és un fragment (concepte del "jo múltiple") d'aquest símbol de la vida que és el laberint.

La nostra llibertat és la llibertat del laberint

J.P.F. Ø ≈ *PA77*

Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

Les metamorfosis de Crorimitekba

FRAGMENT *rP45*

Crorimitekba havia de travessar l'aigua, cada nit, per a la cita acostumada. L'esperaven, allí baix, els foc-follets dels cossos que hi havia deixat. Ara no tenia cos, però era, en canvi, d'una calç més blanca que mai. La seva vida de petit escarabat calcari, com un esquelet finíssim i diminut, no li havia produït cap mena de sorpresa: hi estava preparat des de segles, i complia el seu ofici amb estricta pulcritud. Crorimitekba s'introduïa dins la barca, prenia els rems i el fascinava l'aigua negra i espessa enmig de la qual brillava el seu cos. En el món de Crorimitekba no hi havia estrelles –o almenys llur lluor era tan llunyana que encara no havia pogut arribar fins a ell.

Crorimitekba remava una mica i aviat arribava a l'altra riba. Tan poc vogar per a arribar tan lluny! Cada centímetre d'obscuritat posava un teló de fons entre una riba i l'altra. Ell venia sempre d'un país molt llunyà i posava el peu en terra verge. Cada nit descobria Amèrica. Una mà invisible, però, havia preparat d'antuvi un petit port natural on podia deixar la barca lleugera. I la barca restava allí, silenciosa, bategant una mica d'angúnia en espera de l'aventura del seu mestre. De tant en tant saltironava de joia, car sabia els sobresalts i els èxits del seu amo. Quan aquest

allà *rP45*

però, en canvi, era *rP45*

cap sorpresa: ≈ *PA91*

preparat Ø, i *rP45*

negra Ø *rP45*

Ø enmig *rP45*

almenys eren tan llunyanes que llur lluor no havia encara pogut arribar. *rP45*

i Ø arribava *rP45*

l'altra banda. ≈ *PA52*

La barca *rP45*

Ø en espera de l'aventura de Crorimitekba.

car sabia que el seu amo [*rP45*

acabava de reeixir en la seva empresa. *rP45*

tornava, semblava que s'estarrufés i esdevenia més grossa. O era que Crorimitekba s'havia empetitit encara més. Sigui com sigui, de tornada, ell no mostrava mai aquella fosforescència platejada que tenia a l'anada; venia una mica carbonitzat i, a vegades, fins i tot havia arribat arrossegant-se. Aleshores la barca l'acollia maternalment, plegava les ales de compassió entorn de l'esquelet fredeluc de Crorimitekba i, pel seu compte, el tornava cap a casa i el ficava dins el llit. Crorimitekba no sabia qui l'havia dut allí i acotxat d'aquella manera, i dormia un son profund. L'endemà, en desvetllar-se, sentia les conques dels ulls més pregones que mai, com si durant la nit hagués tingut ulls i parpelles –i se'ls fregava voluptuosament, assaborint el lleu dolor que aquest contacte li produïa. Era, pobre esquelet, l'única voluptat que es permetia. Altrament, les seves carícies eren seques i magres, amb soroll esquerdat, de canya buida. No hi havia remei per a Crorimitekba. ¿Qui l'hauria volgut? Per això ell, quan arribava el matí, engolia el seu desdejuni per no infondre sospites, el defecava ràpidament, es disfressava d'home, i sortia al carrer.

tornava ≈ *PA52*
tenia *rP45*
mostrava *rP45*
fins havia *rP45*
les seves ales *rP45* sobre l'esquelet *rP45*
{, que no deia res} i, *rP45* | compte propi,
casa. Ø Crorimitekba *rP45* [≈ *PA52*
que *PA77 PA91* qu[e] *després =text cPA91* |
L'endemà *rP45* [dut al llit *rP45*
es despertava i sentia ≈ *PA52*
se les fregava Ø *rP45*
voluptuositat *rP45*
Altrament *PA52*

Crorimitekba havia conegut l'amor sota els més diversos aspectes. Per això se'l podia considerar com l'ésser més poderós després de Déu.

51-186 Ø *rP45*

Conill, havia copulat amb llebre. Convertit en cargol, conegué l'amor gelatinós i despertà ocell.

amb la *PA52*

La frisança que li produí aquest nou estat no durà gaire estona i aviat es veié, successivament, bou, ase, paó, balena, porc senglar i escarabat bum-bum. La seva peculiaritat consistia a lliurar-se amb tanta de força i tanta de rapidesa en el coit que, després d'aquest, queia, lassat, en un son màgic, per a despertar-se metamorfosejat. Mudava de naturalesa cada vegada. Ara havia esgotat el cercle, i per això, reduït al seu darrer estat d'homúncul-escarabat-calcari, anava, cada nit, al lloc on jeien les seves antigues despulles i hi cohabitava de nou, en un suprem i darrer esforç d'autodevoració. Per això Crorimitekba era un místic i duia aquella vida d'anacoreta que l'anava consumint de dia en dia. Però la seva finalitat era perversa: volia arribar a una fórmula per a copular amb Déu, fer-se el seu igual, i destronar-lo. Heus ací el que s'esdevingué... Però abans caldrà que parlem amb més detall dels seus successius amors.

bum; *PA52*

les antigues *PA52*

el que va passar... *PA52*

El procés pel qual Crorimitekba havia arribat al seu estat actual fóra inacabable de narrar. Li calgueren milions i milions d'anys. Ja en el seu primitiu estat d'home-com-els-altres, havia començat a experimentar, de molt jove, crisis de desdoblament. Si pogué sortir endavant pel seu camí del risc fou gràcies a la seva fe immesurada en el coit com a acte central de l'existència i com a mitjà de coneixença metafísica. Amb la seva fúria incontenible anà fent emergir en ell l'ànima dels

d'explicar. Li *PA52*

havien calgut *PA52*

seguir *PA52*

seus avantpassats, i això el confirmà en la creença que cada u de nosaltres està format per la suma dels qui ens han precedit, i és així com es pogué veure convertit en el seu propi pare, en el seu avi, en el seu besavi... fins a remuntar a l'origen de l'espècie humana. Però al mateix temps que s'anava endinsant en aquest procés llarguíssim, havia experimentat un altre fenomen no menys curiós, i del qual també tenia la sospita. Segons el dia –i segons l'estat d'ànim– i segons la dona amb qui cohabitava, la seva fisiologia era diferent. A vegades era un acte dolç, una immersió profunda en la dona, en la qual el sexe semblava absorbir tota la personalitat, i vivia en el món lliscós del peix. A vegades, nerviós, cabriolava sobre el cos ofert i es convertia, gairebé sense adonar-se'n, en gos o simi. O sentia una frisança estranya, menuda i bategant, i coneixia el món i l'amor dels ocells. Ningú no veia les ales que li naixien sota les aixelles. Més obstinat, més dur, envestia potser la femella i corria pel torrent de les seves venes sang de brau o de cavall. El seu tracte tenia el poder, si volia, de reduir la dona a una cosa tan petita com una lluerna o un mosquit. Sense que ella ho advertís, puix que en el moment del desenllaç la restituïa a la seva antiga complexió de dona. Però aquestes no deixaven de trobar estrany l'amor d'aquell xicot, sense concedir-hi massa importància. S'adonaven, això sí, que quan les buscava, no era exactament a elles a qui buscava.

i així és *PA52*

besavi..., *PA52*

al *PA91*

el seu cos *PA91* el [seu] cos *cPA91*

venes, *PA52*

també, si *PA52*

puix en *PA52*

era ben bé *PA79b*

Però mai no haurien sospitat que en elles veiés una guineu, un esquirol, una gallina, una truja, o altres espècies animals més rares.

Però cap d'elles no hauria sospitat que fos o [pogués ésser *PA52*

Mentre feia això, anava poblant el món de fills, car Crorimitekba no es preocupava mai d'obtenir la immunització dels seus actes. És així com anà creixent en via regressiva i en via evolutiva, i això li donà un poder i un domini sobre les coses del món, que el feien temible per la seva ciència, la qual, com hem dit, tenia graus de sobrehumana.

l'esterilització *PA52* | així anava *PA52*
per *t.c. cPA91 Afecta la primera preposició*
li donava *PA52*

Acabo, perquè veig que esteu impacients per saber la fi del meu disgraciós personatge i la seva lluita amb Déu.

personatge, *PA52*

Va passar per un estat larvari milers d'anys abans de poder efectuar la seva última i brillant metamorfosi. Fou quan ja duia en ell les runes de tots els éssers de la creació i quan, per tant, ja coneixia totes les *possibilitats* de Déu. Aquest, seguint els seus càlculs, era un ésser hermafrodita o, millor, bifrodita, que copulava amb ell mateix i, segons la forma especial de fer-ho engendrava, ara un peix, ara un rèptil, un mineral o una palmera. Comprengué que no hi havia altre remei que esdevenir, així mateix, bifrodita, i temptar, simultàniament, els dos sexes de Déu. Es forní una vagina enorme, una mena de cràter amb moviments contràctils d'una potència esgarrifosa: els òvuls en sortien com la lava en una erupció violenta. Armat, d'altra banda, d'un fal·lus gegant, que feia ombra al sol quan s'encenia erecte, es

segons ≈ *PA91*

forma <i la manera> *cPA91* | fer-ho, *PA52*

erossió *PA52*

145	presentà al combat. El risc era total, perquè els seus dos membres, a diferència dels de Déu, no podien autofecundar-se, i Crorimitekba sabia que si el seu intent fallia, estava condemnat irremeiablement i per sempre, perquè aquesta era	copular amb ells mateixos, *PA52* irremisiblement ≈ *PA77«PA79b»*
150	l'última forma que li era possible d'ostentar. Esperà que Déu dormís profundament després d'un part i, sense despertar-lo, molt suaument, va introduir el seu fal·lus en la vagina d'aquell, i prenent-li el membre el va fer lliscar en el seu	[[irremissiblement] *després =text cPA91* va ficar en *PA52*
155	cràter de carn. I esperà. I a mesura que Déu s'anà deixondint, inicià un lent i progressiu treball d'excitació al qual aquell, en estat semiconscient, s'anava lliurant, puix creia copular amb ell mateix. Aquest era l'engany. Fins que Déu anà despertant-	somnolent *t.c. cPA91*
160	se del tot i fins que s'adonà de tot. Però quan aquest minut arribà, estava ja tan excitat que no sabia com desempallegar-se de Crorimitekba. Començà aquí la lluita de Déu amb aquest i amb ell mateix. S'adonava del seu estat, del perill	i Ø s'adonà *PA79b* | [fins que] *cPA91* | es va [adonar *PA52* -se'n. *PA52* | <En aquest punt> *cPA91* [C]omençà [aquí] →c *cPA91* | amb ell mateix i amb Krorimitekba. *PA52*
165	imminent que corria, i la *raó* li deia constantment de desfer-se'n. Però estava excitat de més en més i era incapaç d'abandonar la dolçor suprema d'aquell coit suprem. Crorimitekba, que n'era conscient, treballava cada cop amb més afany...,	desfer-se'n; *PA52* I Krorimitekba *PA52* treballava a cada instant amb més d' *PA52*
170	fins que va vèncer. Déu arribà als límits del paroxisme en aquesta doble lluita, però finalment sucumbí i va esflorar-se simultàniament pels dos sexes, passant així el poder demiúrgic a Crorimitekba que, a cops de fal·lus i succions de	vèncer! *PA52* Krorimitekba, *PA52* | el qual *t.c. cPA91*

175	vagina, impietosament, va acabar de pulveritzar-lo.	
	Crorimitekba, per estrany que et sembli, no és	I Krorimitekba, *PA52*
	altre que el Déu actual, el que tu mateix adores, el	
	Déu II, que va destronar l'antic, el Déu I. Hi ha qui	desornar ≈ *PA91«PA79b»* desornar *després*
180	fa remuntar la dinastia a tres o més generacions,	[=*text cPA91*
	però la nostra ciència s'estrella en aquests límits.	límits. (Si *PA52*
	(Si t'atens a aquests fets, lector, comprendràs	
	moltes coses d'aquestes que es diuen –amb noms	
	pomposos– la vida, la mort, el bé i el mal,	altisonants– *PA52*
185	etcètera. Un altre dia, si tinc temps i humor, t'ho	
	acabaré de contar.)	

Barcelona, 1945

Test.: *A45L1ms A45L2ms *A45L3*

Test.$_2$: *rP45 PA52 PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) cPA91 PA97 (PA02b) OLC05*

T] L'AMOR DE CRORIMITEKBA *A45L1ms Ø A45L3*

Data] 22 febrer 45 *A45L1ms Ø A45L2ms* març 1945 *A45L3*

1 l'aigua] [el mar] *després =text A45L1ms*

2 la cita acostumada] [¹[fer el] seu amor] →¹[anar al] →[fer el seu amor] *després =text A45L1ms El segon afegit se situa tot seguit a línia* | allí baix] allà baix, {[a l'altra riba],} *A45L1ms*

3 focs-follets] focs fatus *A45L1ms* | cossos] [esquelets] →óssos →esquelets *A45L1ms El primer afegit se situa tot seguit a la línia* | deixat.] deixat[,] {[quan va morir]}. →anat deixant. *A45L1ms*

{} [Tenia cita amb la seva ànima.] *A45L1ms Situat just abans d'* Ara no tenia cos

4 cos] [ossos] *després =text A45L1ms* | era, en canvi,] en canvi, era *A45L1ms* | d'una] [d'un] *t.c.*

A45L1ms

5 mai.] [ningú.] *després =text A45L1ms Lliçó definitiva situada tot seguit a la línia.*

6 calcari,] [blanc[,] –immaculat[,]–] *després =text A45L1ms*

7 cap mena de sorpresa:] cap sorpresa: *A45L1ms gA52P*

8 preparat des de segles, i] preparat Ø, i {ell} *A45L1ms*

9 estricta pulcritud.] [la més gran serietat] →estricta serietat *després =text A45L1ms L'afegit se situa tot seguit a la línia* | s'introduïa dins] [es posava a] *després =text A45L1ms*

10 prenia] [agafaba] *després =text A45L1ms*

10-11 el fascinava ~ espessa] [es maravellava amb l'aigua negra] →²[¹[contemplava] l'aigua negra] →¹[s'extasiava amb] →²[i els introduïa en aquella aigua negra ³[que el] maravellava] →³[i es] →²[En el món de Crorimitekba el maravellava de que l'aigua pogués ésser tan negra] →el fascinava aquella aigua negra *A45L1ms Afegits a línia excepte* s'extasiava amb *i* i es

11 enmig ~ seu cos.] [en mig de la qual es destacaba el seu cos,] →[i en mig de la qual brillava el seu cos.] *després =text A45L1ms Afegits a la línia.*

13-14 llur ~ ell.] eren tan llunyanes que [no +++] llur llum no havia pogut ¹[+++] arribar [fins a el meu Crorim] →¹encara *A45L1ms*

15 mica i] mica, [però] *després =text A45L1ms*

16 riba. Tan poc bogar] banda. [Tan lluny i tan ¹[poques] bogar!] →¹[poc[s]] *després =text A45L1ms Afegits tot seguit a la línia.*

17 Cada centímetre] [Però] cada centímentre →[és que de] *A45L1ms*

17-18 teló de fons] teló <de fons> *A45L1ms*

18 venia] arribava *A45L1ms*

19 posava el peu en terra verge.] [era sempre a una [illa] desconeguda que] →[terra] *després =text A45L1ms*

21 d'antuvi un petit port natural] [cada nit] un petit port →¹[abans,] [com si esperés la seva arribada,] →¹d'antuvi *A45L1ms*

22 lleugera.] [lligada] →lleugera. *A45L1ms* | I la barca] La barca *A45L1ms*

23 una mica] una mica[,] *A45L1ms*

24 d'angúnia ~ mestre.] [de l'emoció] de l'aventura de Crorimitekba. →en espera *A45L1ms*

25 saltironava] feia petits salts *A45L1ms* | car] puix *A45L1ms*

25-26 els sobresalts ~ amo.] que el seu amo acabava de reeixir en la seva empresa. *A45L1ms*

27 tornava,] tornava *A45L1ms* | esdevenia] [que s'hagués] →es tornava *A45L1ms Afegit a continuació de la lliçó ratllada, a la línia*

28 O era que] O <era> que *A45L1ms*

28-29 empetitit encara més.] [tornat] encara més [petit.] *després =text A45L1ms*

29 de] [<ell> a la] *després =text A45L1ms*

30 mostrava] tenia *A45L1ms*

30-31 que tenia a] [de] →que mostrava a *A45L1ms*

31 venia una mica carbonitzat] [Crorimitekba es carbonitzava una mica] →[tornava] *després =text A45L1ms Afegits a la línia, a continuació de la lliçó ratllada*

32 fins i tot] fins *A45L1ms* | arrossegant-se.] arrossegant-se, {[dificultosament]. →amb dificultat} *A45L1ms*

34 les] les seves *A45L1ms* | entorn de] sobre *A45L1ms*

35 Crorimitekba] Crorimitekba {, que no deia res →que restava mut,} *A45L1ms* | compte,] conte propi, *A45L1ms* | el tornava] se'n tornava *A45L1ms*

36 i el ficava dins el llit.] Ø *A45L1ms*

37 qui] que *gA52P* | allí] al llit *A45L1ms*

38-39 L'endemà, en desvetllar-se, sentia] L'endemà es despertava i sentia *A45L1ms*

39 pregones] profundes] →fondes *A45L1ms*

41 se'ls] se les *A45L1ms* | voluptuosament,] Ø, *A45L1ms*

42-43 que aquest contacte li produïa.] [voluptuosament]. →que aquest contacte li procurava *A45L1ms*

43 voluptat] voluptuositat *A45L1ms*

44 {[Pel demés era tot +++ de]} *A45L1ms Situat després de* permetia. | Altrament,] Altrament *A45L1ms*

45 magres,] [negres], *després =text A45L1ms* | esquerdat,] Ø *A45L1ms*

48 engolia] [engolia] →[empassava] *després =text A45L1ms L'afegit se situa a la línia, a continuació de la primera lliçó ratllada* | desdejuni] desdejuni, *A45L1ms*

49 ràpidament,] [immediatament], *després =text A45L1ms* | es] [i,] es *A45L1ms*

52 diversos] variats *A45L2ms A45L3*

53 {Les seves intencions eren perverses.]} *A45L2ms Situat després de* Déu.

54 amb] amb la *A45L2ms*

56 La frisança que li produí] [+++] frisança [en] *després =text A45L2ms* La *se sobreescriu.*

57 i aviat es veié] i ben aviat es va veure *A45L2ms A45L3*

58 {[serpent] →[serp] →serpent} *A45L2ms Afegits situats a la línia, després de* paó, | balena, porc senglar] porc senglar, [bacallà] →balena *A45L2ms* {serpent,} porc senglar, balena *A45L3*

58-59 bum-bum.] bum-bum; *A45L2ms A45L3*

59 La] perquè [era] la *A45L2ms* perquè la *A45L3* | a lliurar-se] en entregar-se *A45L2ms A45L3*

60 de força] [profunditat] →joia *A45L2ms* <de> rapidesa *A45L3* | i tanta de rapidesa] i amb tanta [intensitat] →profunditat *A45L2ms* i amb tanta <de> força *A45L3* | el coit] [+++] *després =text A45L3*

61 després d'aquest,] [cada vegada] *després = text A45L2ms Afegit a la línia, a continuació de la variant ratllada* | queia, lassat, en un] lassat, [dormia] un[a] →queia en *A45L2ms* lassat, queia en un *A45L3*

62 per a despertar-se] i es despertava *A45L2ms A45L3* | metamorfosejat.] canviat. →transformat *A45L2ms*

63 naturalesa] natura *A45L2ms* natura *després =text A45L3 Afegeix* lesa *al mot* | cada vegada] <cada vegada> *A45L2ms*

64 i per això, reduït] [per això totes les formes possibles] *després =text A45L2ms*

65 estat d'homúncul-escarabat-calcari,] estat <d'homúncul-esquelet-escarabat>,] *A45L2ms* estat d'homúncul-esquelet-escarabat, *A45L3*

66 seves antigues despulles] despulles de ³↑²[ls] seus [¹[+++] antics]↑ →¹cossos →²[les seves] →³les seves formes antigues *A45L2ms L'últim afegit se situa tot seguit a la línia.*

67 suprem*a* i darrer*b*] *b* i *a A45L3*

67-68 cohabitava ~ d'autodevoració.] [+++] cohabitava de nou [i hi combregava] com si s'autodevorés. →en una suprema i darrera vegada. *A45L2ms*

69 d'anacoreta] d'anacoreta [+++] *A45L2ms*

70 Però la] <Però> La *A45L2ms*

71 a una fórmula per] Ø *A45L2ms*

72 fer-se] per a fer-se *A45L2ms* [i per a] fer-se *A45L3* | igual,] igual *A45L2ms* igual[,] *A45L3*

73 s'esdevingué...] va passar *A45L2ms* va passar... *A45L3*

74 amb més ~ amors.] ¹[una mica] més detall de ²[les seves formes d'amor] →¹amb →²ls seus amors *A45L2ms L'últim afegit se situa tot seguit a la línia, excepte l'article plural que s'afegeix a la preposició.*

75 arribat al] arribat [a la] *després =text A45L2ms Afegit tot seguit a la línia.*

76 fóra inacabable de narrar.] era ↑inacabable↑ d'explicar. →llarguíssim *A45L2ms* era inacabable d'explicar *A45L3*

76-77 Li calgueren milions i milions] L'hi havia calgut milions *A45L2ms A45L3*

78 primitiu estat] estat primitiu *A45L3* | d'home-com-els-altres,] d'home normal <com els altres> *A45L2ms* d'home com els altres, *A45L3*

80 sortir] seguir *A45L2ms A45L3*

82 l'] tota *t.c. A45L2ms* | i com a] Ø *A45L2ms*

83 mitjà de coneixença metafísica] Ø *A45L2ms* | Amb la seva fúria] S'esdevingué que en el seu llançament *A45L2ms A45L3*

84 fent emergir] fent [per] emergir {[a la superfície]} *A45L2ms*

86 està] estem *A45L2ms* | la suma] les sumes *A45L2ms* les sum[es] *després =text A45L3 Se sobreescriu la grafia* a *la marca de plural de* sumes

87-88 i és així ~ convertit en] i, així <es> pogué ↑ésser↑, successivament, →veure *A45L2ms* i així es pogué veure, [successivament], →convertit *A44L3*

88-89 el seu ~ besavi...] el seu pare, el seu avi, el seu besavi, el etc, ect... *A45L2ms* el seu <propi> pare, <en> el seu avi, <en> el seu besavi, etc... *A45L3*

89 fins a remuntar] fins arribar *A45L2ms* [fins arribar] →remuntant *A45L3*

90 l'espècie] [+++ la seva espècie] →[la seva persona] →[la] seva espècie *A45L2ms* la seva espècie *A45L3* | Però al] Però ja al *A45L2ms*

91 s'anava endinsant] havia anat endinsant-se *A45L2ms A45L3*

92 fenomen] fenomen, *A45L3*

93 curiós,] curiós *A45L2ms* curiós<,> *A45L3* | també tenia] també en tenia *A45L2ms A45L3*

94 –i segons l'] –segons el [seu] *A45L2ms* –segons [el seu] →l' *A45L3 L'afegit se sobreescriu al possessiu.*

95 amb qui cohabitava,] que habitava –que cohabitava– *A45L2ms* que [habitava –que] cohabitava–

A45L3 | la seva fisiologia era diferent.] [experimentaba] ¹↑una↑ fisiologia diferent→¹la →[unes sen] →[unes sensacions diferents] *després =text A45L3 Els últims afegits ratllats s'escriuen tot seguit a la línia.*

96 era] [en] *després =text A45L3 L'afegit se sobreescriu a la preposició.*

97 la qual] el qual *A45L2ms* [el] qual *després =text A45L3* | sexe] membre *A45L2ms A45L3* | absorbir] adquirir *A45L2ms*

98 la personalitat,] [les seves sensacions] →la seva personalitat, *A45L2ms* seva *s'afegeix sobreescrivint una* a *al plural del possessiu* la seva personalitat {–procés que es repetia sempre, després, quan canviava de natura–} *A45L3*

99 el cos] el seu cos *gA52P*

100-101 i es convertia ~ simi.] i [per un moment la seva consciencia no era sinó la d'un gos] →i s'havia convertit, la seva consciència, en gos o simi. *A45L2ms*

102 bategant,] bategant *A45L2ms A45L3* | coneixia] coneixia {llavors} *A45L2ms A45L3*

104 obstinat,] obstinat i *A45L3* | potser] a vegades *A45L3*

106 poder,] poder, {també,} *A45L3*

108 una lluerna o un mosquit.] es un caragol o [un espia dimonis] →una lluerna. *A45L3 El determinant femení es forma afegint una* a *al masculí* | Sense] {Això passsava sempre} sense *A45L3*

109 del desenllaç] [de la donació] *després =text A45L3*

110 antiga] Ø *A45L3*

110-111 Però aquestes] Elles *A45L3* | estrany] [intrigant] *després =text A45L3*

112 sense concedir-hi] però tampoc no hi concedien *A45L3*

115 mai no ~ veiés] cap no hauria dit que fos o pogués ésser *A45L3*

118 Mentre] Al [mateix] temps *A45L3*

119 {(qui sap si tu, lector, no pertanys a la seva progènie[?])} *A45L3 La lliçó destituïda s'escriu a mà, a la interlínia superior.*

120 la immunització ~ com anà] l'esterilització dels seus [actes]. Així és que anava →fruits. *A45L3*

121 regressiva] evolutiva *A45L3* | evolutiva] regressiva *A45L3*

122 donà] donava *A45L3* | sobre] de *A45L3*

126 personatge i] personatge, *A45L3*

133 seguint] segons *A45L3 gA52P*

135 de fer-ho] en què ho feia, *A45L3*

135-136 engendrava ~ rèptil,] engendrava un peix, {una au,} un rèptil, *A45L3*

137 altre remei] més remei *A45L3*

138 bifrodita,] bifrodita[.] *després =text A45L3 L'afegit se sobreescriu* | {[I això és el que feu en la seva darrera etapa.]} *A45L3 Se situa després de* bifrodita.

139 de Déu.] [di] *després =text A45L3 Probablement s'anava a escriure "divins"* | Es] [I es va] *després =text A45L3 La lliçó definitiva se sobreescriu a la* I | forní] [revestí] →[procurà] *després =text A45L3 Afegits situats a la línia, a continuació del primer ratllat.*

142 erupció] explosió *A45L3*

143 Armat,] [Es procurà] *després =text A45L3 A45L3* | d'un] amb un *A45L3* | gegant] [descomunal] *després =text A45L3*

144 s'encenia] s'encenia[,] *A45L3*

145-146 els seus] [aquests] *després =text A45L3*

147 autofecundar-se,] copular amb ells mateixos *A45L3* | que] que, *A45L3*

148 fallia,] [fallava], *després =text A45L3*

149 irremeiablement i] Ø *A45L3*

149-150 aquesta era ~ d'ostentar.] [ja que li era possible revestir-se d'altra forma més poderosa.] →aquesta era la última forma en què <li> era ¹possible ²[revestir-se.] →¹[donada] ²d'ostentar. *A45L3 Afegit tot seguit a la línia.*

151 dormís profundament] [acabés] el son →dormís *A45L3*

152 i,] i {quan estava així}, *A45L3*

153 el seu] [la seva] *després =text A45L3*

153-154 d'aquell, ~ membre] d'aquell i va prendre-li [la vagina] →el membre *A45L3*

154 el va fer lliscar en] i ²[la] va ficar ¹[dins] →¹[-se-la] en →²el *A45L3 El primer afegit ratllat es posposa al verb*

155 de carn.] [d'+++] *després =text A45L3 Afegit tot seguit a la línia* | I a mesura] I [a] mida →+++ *A45L3*

156 deixondint, inicià un] deixondint començà el *A45L3*

157 d'excitació,] [de captació] *t.c. A45L3 Afegit tot seguit a la línia.*

159 Déu] Ø *A45L3*

161 aquest minut] [aquest] →això *A45L3 Afegit tot seguit a la línia* | estava*a* ja*b*] *b a A45L3*

162 desempallegar-se] desfer-se'n →desprendre-se'n →desempallegar-se'n *A45L3* | de Crorimitekba.] Ø *A45L3*

163 la lluita de Déu] [una lluita] *després =text A45L3* | amb aquest i amb ell mateix.] amb ell mateix. [i amb] →i amb Crorimitekba *A45L3 Afegit a la línia, a continuació del ratllat.*

164 S'adonava] {D'una banda} es donava compte *A45L3*

164-165 perill imminent] [risc]<imminent> →perill *A45L3*

166 desfer-se'n.] desfer-se'n; *A45L3*

167 la] [aquella] *després =text L'afegit se sobreescriu*

168 d'aquell coit] [del coit] *després =text A45L3 Afegit tot seguit a la línia* | Crorimitekba,] I Krorimitekba, *A45L3*

168-169 n'era conscient,] se'n donava compte, *A45L3*

169 cada cop amb més afany...,] a cada instant més afanyosament..., *A45L3*

170 vèncer.] vèncer! *A45L3*

172 sucumbí] caigué *A45L3* | va esflorar-se] va [caure] →[desgranar-se] *després =text A45L3* | simultàniament pels dos] [pels d] al mateix temps →pels dos sexes *A45L3 Afegit situat després de* temps

173-174 demiúrgic a Crorimitekba que,] de l'ésser total a Krorimitekba, que *A45L3*

175 vagina,] vagina[,] *A45L3* | impietosament,] Ø *A45L3*

175-176 pulveritzar-lo.] fer-lo malbé. *A45L3*

177 Crorimitekba, ~ sembli,] I [K]rorimitekba, aquest estrany [K]rorimitekba, →C *A45L3 La lletra* K *se substitueix per la* C *en ambdós casos.*

178 adores,] adores[,] →: *A45L3*

179-182 Déu II, ~ (Si] Déu II[.] Ø [(Si] →, <que va destronar a l'antic, el Déu I, (Si> *A45L3 Afegit* que va *a la interlínia superior i la resta a la inferior.*

179 va destronar] va desornar *gA52P*

183-184 –amb noms pomposos–] amb noms altisonants, *A45L3*

185 etcètera.] etc... *A45L3*

185 temps i humor,] humor i tu paciència, *A45L3*

* *A45L3* Testimoni que s'escriu una part mecanografiat i una altra part a mà.

IT Creiem que els primers tres testimonis, que s'escriuen entre febrer i març de 1945, són correlatius. El primer, *A45L1*, conté quatre fulls manuscrits numerats i datats a 22 de febrer de 1945, que arriben fins a la primera part de "Les metamorfosis de Crorimitekba". *A45L2*, per la seva part, conté quatre fulls manuscrits no numerats ni datats que s'inicien amb la segona part i arriben fins a una mica més de la meitat de la tercera. Finalment, a *A45L3* hi ha tres fulls mecanoscrits seguits de quatre manuscrits, numerats correlativament i datats a març de 1945, que es corresponen amb la segona i tercera part del text. Podria semblar que *A45L3* sigui la continuïtat d'*A45L1*, però els fulls d'aquest últim testimoni estan numerats i s'inicien amb el número tres, cosa la qual fa trontollar aquesta idea, ja que *A45L1* consta de quatre fulls numerats. El fet que aquests dos primers fulls on ha de constar la primera part del text no hi siguin dins de la carpeta testimonial, ens fa pensar que poden ser els que Palau i Fabre va utilitzar per al fragment que va sortir editat a la revista *Poesia* (*rP45*). No obstant, hem consultat la caixa d'arxiu del "Palau-editor", on hi ha la documentació relacionada amb els vint números de la revista i no hem trobat cap testimoni de "Les metamorfosis de Crorimitekba". El més probable és que si els dos fulls es van portar per a la publicació es quedessin allà o s'hagin perdut.

T Com hem apuntat en l'inventari de testimonis, segurament falten dos fulls a *A45L3* i per això aquest testimoni s'inicia sense un títol. *A45L1*, per la seva banda, es correspon amb la primera part del text i això justifica que es tituli "L'amor de Crorimitekba", car en una lectura del contingut de l'escrit observem com no és fins a la segona part que s'inicia el procés de metamorfosi. Creiem que la segona i la tercera part del text constitueixen una ampliació de la primera, i per això s'escriuen seguides, mentre que la primera pot funcionar isolada. El títol "L'amor de Crorimitekba" fa referència al procés de coneixement al qual se sotmet el personatge cada nit. La nit amorosa de Cromitikeba no és una altra que aquesta anada i tornada nocturna, clarament fructífera per al seu esperit (*sentia les conques dels ulls més pregones que mai*). El títol posterior, "Les metamorfosis de Crorimitekba", que s'escull per a les edicions del text i que trobem a *A45L2*, remet al contingut de la segona part. En ella coneixem com Crorimitekba, gràcies a tot un procés d'assimilació de l'altre a través de l'acte sexual (*metamorfosis*), arriba, finalment, a un estat que li permet copular amb Déu i adquirir, així, el tan preuat poder diví.

POTS I POTINGUES

Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

OE Els poemes s'ordenen tot establint tres moments o parts literàries: una primera, amb els tres primers poemes que no només formen una trilogia lingüística (català, castellà i francès, les tres llengües de Palau. Recordem que també va escriure alguns poemes en francès i en castellà i que es recullen a les caixes d'arxiu 4 i 5 del fons de la Fundació Palau), sinó que també assenyalen tres tradicions literàries (la catalana medieval a "Vaig com les aus", la castellana a "Tierra fértil", poema els versos del qual ens recorden la poesia de Lorca, Salinas o Miguel Hernàndez i la francesa a "La femme du poète"); una segona part, amb el desmembrament d'un poema ("El poema") i l'última, amb un recorregut pels noms concrets que han passat per la poètica de Palau. Aquests noms s'ordenen en un ordre temporal ascendent, de més antiga a més moderna participació en les concepcions estètiques del llibre: Rosselló-Pòrcel, Riba, Baudelaire, Rimbaud, i finalment els esquerrans, els *llunàtics*, Picasso i Artaud.
És per això, que inclou dins de la secció el poema "Tierra fértil", escrit uns anys abans (1940) (vegeu *supra*, p. 37-38).

Vaig com les aus

Aus... ≈ *PA77*

Vaig com les aus, quan han perdut lo fill,
que giravolten sense haver consol, — sens[e] *cPA52*
amb crits de sang alerten son estol — a[m]b *cPA52*
com si lo món entrés en gran perill. — estés *PA52* [estés] *després =text cPA52*

E giravolten sens defalliment
entorn del lloc on lo fill han deixat,
e no els par vera la veracitat
perquè els daria molt major turment. — faria *PA52* [faria] *després =text cPA52*

Des del matí fins que s'ha post lo jorn,
amb son rodar inquieten l'espai, — a[m]b *cPA52*
diuen que en ells dolor no es pondrà mai
puix que mai més no hauran lo fill entorn.

Sols a la nit, vençuts per l'enderroc,
tornen al niu com a desert castell,
senten lo cor de sobte fosc e vell
e s'adormissen amb la son del roc.

L'ensendemà, amb un volar penós,
abandonant lo niu, l'arbre e el riu,
van a l'encalç d'un indret més galdós: — [van a l'encalç] →per a cercar *cPA52*
però en cap lloc lo seu infant no viu.

Així jo vaig, perdut de mi mateix,
a mi mateix cercant-me eternament.
Mes jo só mut e mut lo meu lament,

car gorja endins lo meu dolor se peix. meu cor *PA77*

París, 16 de febrer del 1946

Test.: *A48Pms gA52P*

Test.$_2$: *PA52 cPA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

T] VAIG COM LES AUS... ≈ *gA52P*

4 entrés] estés *A48Pms*

6 lo fill han] l'havien *A48Pms*

8 daria] faria ≈ *gA52P*

12 puix que] perquè *A48Pms* | no hauran] tindran *A48Pms*

18 abandonant] abandonen *A48Pms*

19 van a l'encalç d' ~ galdós:] per a cercar ~ galdós, *A48Pms*

24 se peix.] es peix. ≈ *gA52P*

Aquest poema, representant de la poesia medieval, presenta característiques de l'època també en la forma: quartets de decasíl·labs cesurats (4+6), amb rima consonant masculina. La presència d'Ausiàs March s'hi traspua en els seus versos, des de la comparació inicial fins a la tornada final.

Per a Palau, Ausiàs March va ser el primer poeta que fou capaç d'expressar estats de dolor i tensió interna en la poesia. D'aquí la seva reivindicació. Al poeta medieval li dedica alguns del seus assaigs. A "Llull i Ausiàs March" ens explica què admira de March: "*és una ment preclara que arriba a uns extrems d'autoanàlisi que semblen anticipar-se als dels més conspicus psicoanalistes dels nostres dies. Veu el pro i el contra del que està fent i del que està pensant, veu la seva consciència al descobert com poques vegades algú ha vist la seva. Però no en té prou amb això, se sent empresonat en el seu propi cercle dialèctic i l'única manera de defugir-lo que se li acut és que Déu el tregui d'aquest turment arrabassant-lo*". (*Quaderns*, *op.cit.*, p. 56)

Tierra fértil

Eugenia, tierra fértil, vientre para mi simiente,
abre.
Duérmete, Eugenia, en mi seno,
y calla. No digas nada.
5 Te quiero porque eres muda,
y mudo yo para ti: calla.
Sólo mi cuerpo y el tuyo,
de guardia.

Me siento, a tu lado, niño.
10 Tan niño que voy a serlo:
chiquito, dentro de ti. Ø *PA52* <pequeño, dentro de ti.> *cPA52*
Voy a nacer, a morir.
Moriré a tu lado, mudo. No dirás nada.
Empezarás a quererme
15 con el rayar del alba.

Barcelona, 1940

Test.: *A40Pms A40I3 A41M gA52P*
Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

Data] 24 de Marzo 1940 ≈ *A40I3*

1 Eugenia,] Herminia, *A40Pms*
3 Eugenia,] Herminia, *A40Pms*

4 calla. No digas nada.] calla, / no digas nada: te quiero porque eres muda, / *A40Pms*

5 muda,] muda. *A41M*

10 serlo:] serlo¹[:] [chiquito,] → ¹#;# *A40Pms Els dos punts semblen rectificats per un punt i coma.*

11 chiquito, dentro de ti.] [dentro de ti, chiquito.] →aguarda *després =text A40Pms Afegits situats a la interlínia inferior* Ø *gA52P*

12 nacer, a] nacer, [y] a *A40Pms*

15 rayar] despuntar *t.c. A40Pms*

El text base és de *PA97*, ja que a *OLC05* el poema se suprimeix com a conseqüència d'un error d'edició (vegeu “El text base”, p. 9-10).

La femme du poète

Mais elle couche, couche, couche
(pendant qu'il travaille, là-haut, et s'inspire s'inspire, ≈ *PA79* s'inspire[,] *després*
sous la lampe allumée sous les étoiles), [=*text cPA79*
avec deux cuisses, avec deux seins, avec
[deux bouches.

París, 1947

Test.: *gA52P*
Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 cPA79 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

2-3 (pendant ~ s'inspire / sous ~ étoiles)] sous la lampe allumée sous les étoiles), / (pendant qu'il travaille, là-haut, et s'inspire *gA52P*

2-3 *gPA52* Es produeix un error i les lliçons de cada una de les dues línies s'intercanvien. No es rectifica i, per tant, es manté a l'edició impresa (*PA52*). A *cPA52* Palau marca l'error.

El poema

A Sylva

LA MÚSICA

	Tra-li-ro-ló, ta-tà, tra-ri-ro-ló	tra-ri-ro-ló. ≈ *PA72*
	Ton-ta-tan-tó, ti, to-ta-tó.	Ton-ta-ta *PA77 PA91*
	Tàntata, to-ta-tó.	
	Ti, to-te-tà, femí, suntà.	
5	Tonte-tonte, tan-tó.	
	Un-se-mí, abborà, sen-tó.	
	Minsi, minsi, abborà, fe-mí, abborà.	
	Lacatemisotà-uptacomalacoció.	
	Ció, lacatemí, ipsutà.	
10	Fingue, fingue, la-ca-te-mí, o-sí, o-dà.	
	Bam-ba-là, bam-ba-là. No-totemí.	No-tetemí *PA77 PA91*
	Inta, magdà, to-te-mí.	
	Inta. Inta magdà.	
	La-ca-ta-mo-re-sí, u-dà, xin-ta-pó.	
15	Lacatamoresí.	

Test.: *A48Pms gA52P*

Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

1 tra-ri-ro-ló] tra-li-ro-ló. *A48Pms*

3 Tàntata,] Tantata *A48Pms*

4 suntà.] sun-tà. *A48Pms*

8 Lacatemisotà-uptacomalacoció.] Lacatemisotàuptàcomalacoció. *A48Pms*

10 la-ca-te-mí, o-sí, o-dà.] la-ta-te-mi, o-si, o-da. *A48Pms*

14 -re-sí,] -re-si, *A48Pms* | xin-ta-pó.] xin-ta-po. *A48Pms*

Hem consignat les variants d'accentuació, perquè poden ser importants en el marcatge del ritme.

L'ARGUMENT

El poeta ha conegut la dona dels seus somnis. Comprèn que tots els seus amors, fins ara, no han estat sinó un preludi d'aquest, pressentiments. Tota la seva vida adquireix sentit a la llum d'aquesta dona. Però ella es veu obligada a partir. Està de pas. És viatgera. Viu en un país llunyà. Diu al cavaller que el que vol és un somni, un impossible. No diu el perquè. Se'n va. El poeta experimenta un dolor intensíssim, fet de la suma de totes les penes d'amor passades. La seva experiència d'home queda trasbalsada i contrariada en la seva rel més íntima. S'enfonsa en una negra resignació. Sap que la sort ja no li amaga res de millor.

d'aquest[,] →. *cPA52*
[pressentiments.] *cPA52*
més profunda. ≈ *PA91*
prepara ≈ *PA91*

Test.: *A48Pms gA52P*
Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

1-2 tots els seus amors,] totes les altres amors, *A48Pms*
2 fins ara,] [fins ara,] →passats *gA52P* | un preludi] preparacions *A48Pms*
5-6 és un somni, un impossible.] és <un somni, un> impossible [un somni]. *A48Pms* | No diu el perquè.] Ø *A48Pms*
7 fet de la suma de] [que revifa] →[perquè revifa] →fet de les sumes de *A48Pms El primer afegit se situa tot seguit a la línia* | les penes d'amor passades.] les altres penes d'amor que havia tingut abans[.] →i <que ara revifen> *A48Pms Se substitueix el punt per una* i *i s'afegeix a la interlínia superior una nova lliçó, que serà destituïda en el següent estadi.*
9 íntima.] profunda. ≈ *gA52P*
10 amaga] prepara →pot oferir *gA52P Encercla la primera lliçó i escriu l'afegit al marge de sota.*

LES PARAULES

Sempre, en l'aigua sagrada, com en un llit d'amor.
Per les finestres enreixades vaig veure el sol, vaig volar.
Cua de serp, l'alba, s'atansa amb pas de somni.
No hi puc fer més, no vull.
5 Amb draps d'angúnia m'eixugo el pit, les mans.
La polseguera dels records comença:
no trigarà a colpir-me per l'espatlla.
Estic lluny dels teus ulls. No em veig.
Rep la meva mà seca, la galta de la tarda,
10 els teus records sense paraules. [teus] →meus *cPA79*
Trepitges massa a terra, trepitges poc enlaire.
La nit d'amor dels ulls no té parpelles.
En el roser del pit les venes se t'alçaren.
Recull al teu amant d'aquesta asfixia,
15 rep-lo en un llit de gràcia,
i encara, amb dents corcades, menja l'arbre. trencades, ≈ *PA72*

8 de maig del 1946

Test.: *A48Pms gA52P*

Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 cPA79 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

4 més,] més. *A48Pms*

6 La polseguera] [El record] *després =text A48Pms* | comença:] comença, *A48Pms*

7 per l'espatlla.] [a l'impensada]. *després =text A48Pms*

10 els] Els *A48Pms*

15 rep-lo] Rep-lo *A48Pms* | gràcia,] gràcia[,] →. *A48Pms Afegit situat tot seguit a la línia.*

16 corcades,] trencades, ≈ *gA52P* | menja] [cerca] *t.c. A48Pms*

El lector invisible

"Espatlla" de Bartomeu Rosselló-Pòrcel

Conflicte *entre* negre i blanc		*Conflicte del negre i el blanc*
i el mirall boig que els *accentua.*		*i el mirall boig que els extenua.*
Sota la *crinera crua*		*Sota la cabellera nua*
s'encenia la neu del flanc.	fang. *PA52*	*expirava la neu del flanc.*
5 ¿Quina és la seda, quin l'atzur		*Quina és la seda, quin l'atzur*
que vibri tacte més pervers?		*que vibri tacte més pervers?*
¿Quin mot és el mot més impur		*Quin mot és el mot més impur*
per empresonar-lo en el vers?		*per empresonar-lo en el vers?*
A l'escenari *incandescent*		*A l'escenari decadent,*
10 l'èxtasi *eteri* de l'esquena		*l'èxtasi estèril de l'esquena*
era exili de la mirada	mirada. *PA52*	*era exili de la mirada;*
i la paraula *profanada*		*i la paraula condemnada*
deia, barroerament,		*mentia delicadament*
una *veritat obscena.*		*una subtilesa serena.*

Test.: *A48Pms*$_1$ *A48P*$_2$ *gA52P*

Test.$_2$**:** *PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

T] RECTIFICACIÓ DE ROSSELLÓ-PÒRCEL. Espatlla ≈ *A48P*$_2$

2 *accentua.*] [extenua] *després =text A48P*$_2$

3 *crinera*] cabellera ≈ *A48P*$_2$

4 flanc.] fang. *gA52P*

9 A] En *A48Pms*$_1$ | *incandescent*] irreverent *t.c. A48P*$_2$

10 *eteri*] aeri *A48Pms*$_1$ esteril *després =text A48P*$_2$

11 exili] el recer *A48Pms*$_1$ l'exili *A48P*$_2$ | mirada] mirada. ≈ *A48P*$_2$

12 *profanada*] condemnada *A48Pms*$_1$

13 *barroerament,*] matuserament, *després =text A48P*$_2$

El cordó umbilical

"El tedi", de Carles Riba ≈ *PA91*

Estances: II (7)

Hi ha estones que el pensament
és sol i ert com una timba
desesperada sota un vent
que mai no s'atura ni minva.

Hi ha estones que el pensament
és sol i ert com una timba
desesperada sota un vent
que mai no s'atura ni minva.

5 L'eternitat dels anys difunts
i els que *no saben nostra cara*
travessen la buidor que brunz,
empentejant-se, amb una rara

brunz ≈ *PA72*

L'eternitat dels anys difunts
i els que han d'ésser comptats encara
travessen la buidor que brunz,
empentejant-se, amb una rara

fúria d'exèrcit *condemnat*
10 pel pànic: així, quan *desvia*
Déu sobre el món l'*ull irritat,*
perdo el somriure i fugiria.

pànic; *PA72*

fúria d'exèrcit comandat
pel pànic: així, quan fa via
Déu sobre el món, l'home astorat
perd la rialla i fugiria.

Sols tinc una esma que és llavors
que *visc on sóc i on* em pertoca
15 *i que no planyo cap* esforç,
ni el meu orgull sobre una roca

Sols tinc una esma que és llavors
que sóc i visc el que em pertoca;
que no em val ser gasiu d'esforç
i creure'm ferm sobre una roca

s'alça talment –déu singular.
El mateix mar és qui navega,
i tot vaixell, *al pur atzar,*
20 *es torna boig dintre la brega.*

tranquil·la, amb l'amor i la llar
i el meu jardinet. Tot navega:
cada vaixell, és tot el mar
que li fa força i l'arrossega.

	I quan *l*'onada –*goig o* dol–		*I quan **una** onada de dol*
	ens atenalla en l'ampla sina,		*o de goig ens bat i ens inclina*
	no *ens queda* res *sota aquest* sol:		*no és res el que és nostre sol:*
	dins la nostra fusta mesquina		*dins la nostra fusta mesquina*
25	ressonen homes i ciutats		*ressonen homes i ciutats,*
	i l'eternitat fecunda.	*fecunda. // PA97*	*tot el temps sens fi que ens circumda.*
	Cal fer rem, per no ser negats		*Cal fer rem, per no ser negats*
	dins la vida abstracta i profunda.		*dins la vida abstracta i profunda.*

Test.: *A48Pms$_1$ A46Pms A48P$_2$ gA52P*
Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

T] EL TEDI →EL LECTOR INVISIBLE. (EL LECTOR EMANCIPAT) *A46Pms Afegits al marge superior, podrien no ser variants substitutòries, sinó noves lliçons com a títols i* El Tedi *formar-hi part com a subtítol* EL TEDI *?*[EL LECTOR [IRREVERENT]] →INOPORTÚ *A48Pms$_1$ Afegit situat al marge superior del segon full on continua el poema* RECTIFICACIÓ DE CARLES RIBA. 7. El Tedi *A48P$_2$* "EL TEDI" DE CARLES RIBA *gA52P*
Data Ø] 26 Juny 46 *A46Pms*

1 pensament] Pensament *A48Pms$_1$* [P]ensament *després =text A46Pms*
2 és sol i ert] [és sol i ert] →[es dreça] →es torna ↑boig↑ →verd *A46Pms L'últim afegit se situa tot seguit a la línia* [es dreça] ert *després =text A48Pms$_1$* | com una timba] [i sol s'estimba] *t.c. A48Pms$_1$*
3 desesperada] [desesperada] →[desdentegada,] →#sobrearrauxada# *després =text A48Pms$_1$ El segon afegit se situa al marge esquerre i l'últim a la interlínia inferior* [desesperada]

→desdentegada →desencaixada →ja violada *A46Pms Penúltim afegit situat al marge esquerre i últim, a la interlínia inferior* | un vent] [un] vent →el *A46Pms*

4 minva.] [minva.] →estimba. *A46Pms*

5 difunts] tots junts *t.c. A46Pms*

6 que *no saben nostra cara*] que han d'ésser engolits encara *A48Pms₁* [que han d'ésser engolits encara] *després =text A46Pms*

7 brunz,] brunz ≈ *A48Pms₁*

8 empentejant-se,] empentejant-se *A48Pms₁* [empentejant-se] →[precipitant-se] →[#estalonant-se#] →atropellant-se *A46Pms Els dos últims afegits se situen a la interlínia inferior*

9 d'] [del] *després =text A48Pms₁ Afegit tot seguit a la línia.*

10 pànic:] pànic; *A46Pms* | *desvia*] [envia] *t.c. A48Pms₁*

11 *irritat*,] [astorat] →irritat *A46Pms* [astorat] →[irritat] →astorat *A48Pms₁ L'últim afegit se situa tot seguit a la línia.*

12 *el somriure* i fugiria.] [la vida i fugiria] →el somriure i [l'alegria] *després =text A48Pms₁ L'últim afegit se situa tot seguit a la línia* <u>el somriure i [fugiria]</u> →l'alegria →[i sóc follia] *A46Pms L'últim afegit se situa tot seguit a la línia*

13 Sols] [Sols] →I sols *A48Pms₁ L'afegit se sobreescriu* I [s]ols →S *A46Pms L'afegit se sobreescriu* | una esma] esma quasi *A48Pms₁* [una] esma *després =text A46Pms* | que] [#i#] *després =text A48Pms₁*

14 *visc on sóc i on* em pertoca] [visc on soc i on] pertoca [,] →sóc on visc i on em *A48Pms₁* | pertoca] pertoca, *A46Pms*

18 *El mateix mar és qui*] [Sembla talment que tot] →[I] *després =text A48Pms₁* | navega,] navega: ≈ *A48Pms₁*

19 *i tot* vaixell,] [cada vaixell] →i tot vaixell *A48Pms₁* | *al pur atzar,*] [és tot al mar] →¹↑dut a l'↑atzar →un →¹com al pur *A48Pms₁* [dut a l'atzar], *després =text A46Pms*

20 *es torna ~ la brega.*] [que li fa força i l'arrossega] →es torna boig dintre la brega. →[esbojarrat] →[+++++] →[com si fos boig] →com si fos boig *A48Pms₁ Els dos últims afegits se situen al marge esquerre* [es desgavella dins] *t.c. A46Pms*

21 I quan *l'*onada *–goig o* dol–] Quan l'ample onada, d'un cop sol, →[I quan una onada de dol] ↔Quan ↑l'ample onada com un vol↑, →l'onada [d'un sol vol] *A48Pms₁ Les dues primeres variants*

se situen intercalades amb altres variants dels versos 22 i 23 i costa establir els estadis de redacció
[Quan l'ample onada, com d'un vol], →I quan, l'onada, [fent un vol], *després =text A46Pms*
22 *ens atenalla ~ sina,*] ens atenalla dins la sina →[o de goig abat l'altiva sina] ↔ens [engoleig en l'ample] sina, →*?*[de joia o pena +++++] →atenalla ↑dins la↑ ↔dintre la *A48Pms*$_1$ <u>ens atenalla</u> dins la <u>sina</u>, *després =text A46Pms*
23 no *ens* ~ sol:] No ens queda res [per consol] →sota aquest sol ↔una partícula en el sòl →la volva #sona# *A48Pms*$_1$ [tot s'engoleix sota aquest sol] *t.c. A46Pms*
24 dins ~ mesquina] [esdevenim] [1]fusta mesquina →[1]un borrissol →[flotant. Com] dins [una] fusta mesquina *després =text A48Pms*$_1$ *L'últim afegit se situa a la interlínia inferior.*
{} // No diré mai si el Paradís / –atzars, [besos i +++] →[+++] i [abraçades] →de besos #clotades# / fou dels amants un [+++] somrís. →[+++++] →blanc / Però hi vindran [mantes] vegades: →moltes / oh [paradís de verds] ocells →laberint de cants i / [on semblara que tot és d'ells.] →on tots creurem que tots som bells. // *A48Pms*$_1$ *Estrofa emmarcada amb una ratlla superior i una altra inferior. De l'últim mot del vers 24 surt una línia direccional que passa pel marge dret de l'estrofa i acaba al vers 25, cosa la qual podria indicar la no consideració d'aquestes línies.*
25 ressonen homes i ciutats,] [ressonen +++ sorolls] de ciutats →#percudeix en el trontoll# →trontollen homes i ciutats *A48Pms*$_1$ | ressonen homes] homes ressonen *A48P*$_2$ | ciutats,] ciutats *A46Pms A48P*$_2$
26 *i l'eternitat fecunda.*] i el temps sense fi que ens circumda. *A48Pms*$_1$ [i el temps sense fi que ens circumda]. *després =text A46Pms*
27 per no ser negats] per no ser ↑negats↑ →[plegats] →[llençats]→ per no ser ignorats *A46Pms*

IT Situem com a primer estadi *A48Pms*$_1$, ja que se'ns presenta com un esborrany manuscrit amb més lliçons ratllades i amb més variants que *A46Pms*

La identitat

L'estranger

–¿De quin país és aquest estranger?
–No ho sé.
–¿Com se diu?
–No ho sé.
–¿Què fa? ¿Quina llengua parla?
–No ho sé.
–¿Com us dieu, bon home?
– ...
–¿De quin país veniu? ¿On aneu?
–Sóc d'aquí. Sóc estranger.

16 d'octubre del 1947

L'ÉTRANGER

- Qui aimes-tu le mieux, homme énigmatique, dis? ton père, ta mère, ta sœur ou ton frère?
- Je n'ai ni père, ni mère, ni sœur, ni frère.
- Tes amis?
- Vous vous servez là d'une parole dont le sens m'est resté jusqu'à ce jour inconnu.
- Ta patrie?
- J'ignore sous quelle latitude elle est située.
- La beauté?
- Je l'aimerais volontiers, déesse et immortelle.
- L'or?
- Je le hais comme vous haïssez Dieu.
- Eh! qu'aimes-tu donc, extraordinaire étranger?
- J'aime les nuages... les nuages qui passent... là-bas... les merveilleux nuages...

Test.: *gA52P*

Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

L'aventura
Sensació

I

Pels vespres blaus d'estiu aniré pels conreus,
picotejat pels blats, sollant l'herba menuda.
Somniós, sentiré la frescor sota els peus,
deixaré el lliure vent banyar ma testa nua.

5 No pensaré en res, no parlaré per res,
mes l'amor infinit m'inundarà l'entranya.
I aniré lluny, ben lluny, de mi mateix després,
feliç, per la Natura¬com amb una companya.

II

Pels vespres blaus i verds aniré pels conreus,
10 esgarrinxat pels blats i petjant l'herba fresca.
Sentiré palpitar la terra sota els peus
com si una dona nua s'oferís a ma destra.

Sens parlar, ni pensar, ni enyorar-me de res,
l'ample vent m'ompliria els narius i l'entranya.
15 I aniré lluny, molt lluny: allí on és defès
−tot sol, amb mi mateix−com amb una companya.

SENSATION

Par les soirs bleus d'été, j'irai dans les sentiers,
Picoté par les blés, fouler l'herbe menue:
Rêveur, j'en sentirai la fraîcheur à mes pieds.
Je laisserai le vent baigner ma tête nue !

Je ne parlerai pas, je ne penserai rien.
Mais l'amour infini me montera dans l'âme ;
Et j'irai loin, bien loin, comme un bohémien,
Par la Nature, ¬heureux comme avec une femme.

JEAN-ARTHUR RIMBAUD

res. ≈ *PA77*

esgarrinxant *PA91 PA97*
[esgarrinxa[n]t *cPA91*

III

Pels vespres blaus de verd aniré al groc de l'aire
amb les cames ferides per espases de blat.
Sentiré sota els peus aquell ventre apagat
que les bèsties flairen amb un desig minaire. — oloren ≈ *PA52*

I emmudit –el cap nu– irremeiablement,
em donaré amb furor al gran desig de l'aire,
i em deixaré bressar com una lleu sement
que fecunda una flor –altiva o solitària.

IV

En els blaus i en els verds, a l'estiu, prop de l'aire,
fecundat per llavors que prodigava el vent,
aniré, sense nord, com una rel dansaire, — aniré sense *rA51*
per la muntanya amunt, cercant el meu ponent.

Vegetal –o animal– i sens bri de raó,
confós amb la natura ardent i solitària,
seré el pol·len que duu el vent de la tardor,
quan la tempesta brunz i s'alça l'alimària.

V

Sense blaus, sense verds, perdut en mi mateix,
conqueriré l'altura que el sol llaura.
Sense fred, sense vent, madura d'un sol bleix,
l'antiga terra encara trepitja Minotaure.

Si la font ni la flor no troben la paraula,
la pedra la dirà com el meu front.
En el desig del vent se'n va la vella faula. vent restà ≈ *PA72*
40 El front, la pedra, occeixen. –Resta el desig pregon.

París, 15 de maig del 1947

Test.: *A48Pms$_1$ A48Pms$_2$ A48P$_3$ A48P$_4$ gA52P*
Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

Data] Ø *A48Pms$_1$* 22 maig 46 *A48Pms$_2$* París, maig de 1946 ≈ *A48P$_4$*

2 pels blats,] pel blat *A48Pms$_1$* | sollant] [sollar] →petjar *A48Pms$_1$* petjar *A48Pms$_2$*
3 sota els peus,] en els meus peus, ≈ *A48Pms$_2$*
5 No pensaré ~ per res,] No parlaré per res, no pensaré en res, *A48Pms$_1$* No parlaré per res, en res no pensaré[,] →. *A48Pms$_2$ L'afegit se sobreescriu* | res,] res. *gA52P*
6 entranya.] entranya; *A48Pms$_2$*
7 de mi mateix després,] vagabundejaré *A48Pms$_2$*
8 Natura –com] Natura, com *A48Pms$_2$*
9-40 Ø *A48Pms$_1$*
11 Sentiré ~ terra] Sentiré, [vagament], [un ventre] *després =text A48Pms$_2$* | peus] peus, *A48Pms$_2$*
12 una dona] [la terra] *després =text A48Pms$_2$* | nua] [amada] *després =text A48P$_3$* | s'oferís] [es donés] →tremolés *A48Pms$_2$* | a ma destra.] [a ma destra.] →[sols de veure'm.] *després =text A48Pms$_2$ L'últim afegit se situa a la interlínia inferior.*
13 enyorar-me de res,] [cobejar] [res més], →desitjar *després =text A48Pms$_2$*
14 l'ample ~ l'entranya.] [em don] →[em donaré al vent perquè m'ompli l'entranya.] *després =text A48Pms$_2$ Inicia el vers i el reescriu i el continua a la interlínia inferior.*
15 I aniré ~ defès] [I aniré molt més lluny del d'allí on es permés,] →I aniré lluny, [1]↑molt↑ lluny[,] allí on és defès– →[1][ben] → : *A48Pms2 Els dos punts se sobreescriuen a la coma.*

17 aniré ~ l'aire] [grocs d'aire], *després =text A48Pms₂ La coma no es ratlla i pot no ser lliçó substituïda.*

18 espases de] les llances del *després =text A48Pms₂*

19 Sentiré] Sentiré, *A48Pms₂* | peus] peus[,] *A48Pms₂*

20 que les ~ minaire.] [així ¹[la terra] nua s'ofereix a la bèstia.] →¹l'argila →que les bèsties oloren amb un [+++] minaire. →desig *A48Pms₂ El penúltim afegit se situa a la interlínia inferior* | flairen] oloren *A48P₃ gA52P*

21 –el cap nu–] [(]el cap nu) *després =text A48Pms₂*

22 de l'aire,] [del vent] →de l'aire. *A48Pms₂*

23 i em] Em *t.c. A48Pms₂* | bressar] [endur] *després =text A48Pms₂* | una lleu] [si jo fos] *després =text A48Pms₂*

24 que fecunda] per fecundar →[o] que fecunda *després =text A48Pms₂ Afegit escrit a la interlínia inferior* | –altiva o solitària.] [o una +++] *després =text A48Pms₂*

25 i en els] i <en> els *A48Pms₂*

26 prodigava el vent,] [m'ofrenava] el vent, →per l'ampla mà del vent *després =text A48Pms₂ El primer afegit se situa a la interlínia inferior.*

27 aniré,] [treparé] *t.c. A48Pms₂*

28 per la muntanya amunt,] [que trepa, roca amunt], *t.c. A48Pms₂*

29 –o animal–] [–]o animal[–] →, , *A48Pms₂ La primera coma se sobreescriu i la segona s'intercala a la línia* | sens bri de raó,] [sens desig garlaire] *t.c. A48Pms₂*

30 solitària,] solitària *A48Pms₂*

31 tardor,] tardor *A48Pms₂*

32 i s'alça l'alimària.] [amb desig d'alimària] →i ↑s'alça↑ l'alimària. →[#l'altiva#] *A48Pms₂*

34 conqueriré] [#retrobaré#] *després =text A48Pms₂* | llaura.] llaure {[sos raigs]}. *A48Pms₂*

35 Sense fred, sense vent,] [Sense por, sense fred], →[Ja no té por ni fred] →Absent de por i de fred *A48Pms₂* | bleix,] bleix *A48Pms₂*

36 l'antiga terra] la terra antiga *A48Pms₂* | trepitja] [cerca] →[retroba] →[+++] →[voldria] *després =text A48Pms₂ El segon i tercer afegits s'escriuen a la interlínia inferior.*

37 font ni] font, [com] →com *A48Pms₂*

38 la dirà] els la dirà *A48Pms₂*

39 se'n va] resta *A48Pms*$_2$ restà *A48P*$_3$ *gA52P*

40 El front*,* la pedra,] La pedra, el front, *A48Pms*$_2$ | –Resta el] Resta el →[amb un] *A48Pms*$_2$ Resta el *A48P*$_3$

A48Pms$_1$ Format per dues estrofes que són la traducció del poema de Rimbaud "Sensation" . En acabar, el poeta signa J.Palau-Fabre, trad.

Data El que podria ser el primer manuscrit autògraf del poema s'escrigué l'any 1946; no obstant, quan el text surt editat ho fa amb data 1947. No sabem si es tracta d'un fet volgut, o és un error involuntari.

Amb la mà esquerra

8

La vida és llarga i l'art és breu.
(En el palmell guardo la tarda.)
L'eternitat no ens ve de Déu,
sinó d'un ventre que ens esguarda.

12

La sang dels rius, calenta,
sanglota més avall,
a l'horitzó llunàtic
de la meva cintura.

26

L'absència de cavall salvatge desautoritza el paisatge.

Test.: *A48P gA52P*

Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

9 Ø *gA52P Amb nota al marge esquerre* "falta el Nº 26"

A48P Conté una quarteta no editada, de número 14:

14
Tinc la vida ran dels ulls
homicida i fatigada.
Si se'm mira quan no ho vull
el verí em salta a la cara.

Els llunàtics

Hem parlat de la lluna. (Tots els poetes han parlat de la lluna.) És hora que la lluna parli de nosaltres. ¿Què diu? Heus ací el que diu:

"Insensats. Sou uns insensats. Passo pel vostre rostre i us el tallo en dues meitats. Ganivet tan fi que ni tan sols no us desadhereix! Però una meitat vostra viu per sempre truncada, de cara a mi, gravita al meu entorn. La lluna té els seus satèl·lits, que són els homes. Us il·lumino de nits. De dies us deixo a les fosques i per això us perdeu. Quan m'aturo dintre vostre remugueu les mandíbules. Teniu gana de l'aire i veniu cap a mi. Alguns em són fidels i em duen a dins, de dies. Un pensament us ha nascut: sóc jo mateixa, de tres quarts, sencera, minvant o lluna nova..."

16 de novembre del 1947

Test.: *gA52P*

Test.$_2$: *PA52 cPA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

---

cPA52 Fa una creu a tot el poema.

TEORIA DELS COLORS

Al boig dels colors, Picasso

Test.: *A46T*

Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

Avanttext *A46T* Recull testimonial que agrupa els poemes d'aquesta secció sota el títol *Teoria dels colors*, amb dedicatòria *Al boig dels colors, Picasso*. S'escriu entre el 14 i el 23 de desembre de 1946. Però no hi són tots els poemes que formaran part de la secció, falta el poema "Negatiu", que es troba dins del plec de poemes escrits entre 1945 i 1948 D12141 (*A48P*), amb un títol diferent ("La mort"). Aquest últim text també s'escriu el 14 de desembre de 1946.

T Pot fer referència a *Zur Farbenlehre* (*Teoria dels colors*) de Goethe. Sens dubte, els poemes lliguen amb les teories goethianes basades en la percepció subjectiva dels colors. Palau "exposa" en els seus escrits quins són els efectes que produeixen els diferents colors en l'ull que els contempla o els llegeix. I d'aquesta manera homenatja Picasso, tot lligant arts plàstiques amb art poètica.

El Danubi blau

El blau va néixer en el mar per a inundar-nos. Inundà la cambra, inundà el pensament. Les tovalles es tornaren blaves abans del dinar, i no podem tocar cap fruit que no sigui blau ni podem menjar sinó claror blava...

inunda el *PA72*

Els ulls blaus, ¿ho veuen tot blau? ¿I els ulls verds, tot verd? ¿I els negres, tot negre? Però els nostres ulls canvien de color a cada instant i arribem a fer-nos la il·lusió que les coses són canviants. Només els ulls blaus tenen aquesta propietat de permanència. Res no altera la visió blava de les coses. I la barca del pensament, igual que la de rems, navega sobre el blau.

blaus ho ≈ *PA91* | blau. ≈ *PA91*

i {així} ≈ *PA77* i {[així]} *cPA79*

El blau tenyeix, destenyeix. Sincronitza amb el temps. Hi ha malalties blaves, hores blaves, músiques blaves. El blau és sempre musical, des de l'ultramarí fins a l'atzur transparent. La flauta del pastor és blava. Hi ha amors blaus també. Són els que es mantenen purs, quan els amants naveguen l'un dins l'altre ulls endins. Si el silenci els acompanya, el blau es manté intacte, i poden arribar al bes blau, a l'abraçada blava... El blau és més pur que el blanc, que és incitant, excitant, nerviós, metàl·lic. La Puríssima Concepció vesteix de blau o porta, almenys, una franja blava.

fins al cel ≈ *PA91*

Són aquells que ≈ *PA77* Són [[aquells] *després =text cPA79*

una banda *PA52*

La cinta blava en el cabell de les noies i ja no goseu tocar-les.

14 de desembre del 1946

Test.: *A46T gA52P*

Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

5 blau?] blau *gA52P*

7 i arribem] i així arribem *gA52P*

14 a l'atzur] al cel ≈ *gA52P*

15 Són els] Són aquells *gA52P*

21 una franja] una banda ≈ *gA52P*

Capítol en blanc

El blanc es fa desitjar. La violació comença. ¿Deixar o no deixar el blanc? Però deixar-lo és sempre deixar-lo per a un altre. Tots els espais en blanc són per a mi, són per a vós, són per a qui primer hi arribi. Una tela en blanc, una quartilla en blanc, una carta en blanc. Tot és possible. Tot s'amaga darrere el blanc. El blanc és sempre metàl·lic, acerat, i punxa els ulls. Un vers sobre la quartilla, una taca sobre la carta, un color sobre la tela, són funcions elementals, essencials, necessàries. Però un vers en requereix un altre, una frase en demana una altra, un color sol amb el blanc resulta incestuós, provocatiu, ofensiu, immoral. És una copulació massa ostensible. ¿A qui es dirigeix principalment el blanc? ¿A la nostra ploma, al nostre enteniment, al nostre pinzell? A cap d'ells: el blanc es dirigeix sempre al nostre sexe. Cal violar el blanc. Allí la taca roja diu la seva sang, el blau diu el seu mar o el verd la seva entranya. Cal combatre la inhumanitat del blanc fins a fer-lo plorar, fer-lo gemegar, fer-li confessar tots els secrets, obligar-lo a despullar-se. Llavors potser ens dirà amb accent desesperat les nits passades vora el foc, esperant, amb la tristesa entre els grisos de la mà. O sabrem una passió nodrida entre les dents sense ni un tros de pa per mastegar. O ens revelarà, a cau d'orella, aquell matí puríssim que duia amagat sota l'arc de la cella.

No hi ha cap marbre de Grècia darrere el blanc.

14 de desembre del 1946

Test.: *A46T gA52P*

Test.$_2$:*PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) cPA91 PA97 (PA02b) OLC05*

13 el blau] o el blau *A46T* | mar] mar, *A46T*

15 despullar-se.] [+++] *després =text A46T L'afegit se sobreescriu.*

Negatiu

La mort *PA52*

Passen sense torxes per la meva carretera.
No sé què em separava del meu rostre.
Ara tinc les dents corcades.
Quan tancarem els ulls sabrem per què esperàvem.
5 Tot està ple, no hi ha espai per a les ombres. pla, *PA52*
¿On acaba el corredor?
He de parlar a través d'algú, algú ha de parlar per mi.
No tinc veu ni rostre.
Per més que ho miri no me n'arriba sinó la por.
10 El negre sense consonants.

14 de desembre del 1946

Test.: *A48P gA52P*

Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

T] LA MORT ≈ *gA52P*

5 ple,] pla, *gA52P*

7-8 mi. / No] mi. No *A48P*

El primer amor

Cal envestir el vermell de dret, amb una espasa.
Fer-li mal. Recordar-li que tota la nostra vida
depèn d'ell. Que som el brau i la capa.
Roig o vermell, ¿què importa?
El vermell ho és fins a la bogeria.
Potser mirem el blau, però abracem sempre
el vermell.
Poseu el vermell a la ferida perquè sagni.
El vermell no tolera cap altre color. Mata a — cap més color. *PA52*
qui intenta posar-se-li al davant, com els braus.
El vermell és un brau. El brau és vermell.
El vermell és l'únic color que ens mira de cara;
no de biaix, com el groc, ni amb els ulls baixos,
com el lila.
La nostra esperança és vermella: hipòcrites quan
diem que és verda!
Figureu-vos el vermell amb una espasa a la mà.
Vaig exhaurir el vermell en el meu primer amor. — * ≈ *PA91* Ø *PA77«PA79b»*

14 de desembre del 1946

Test.: *A46T gA52P*

Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

9 cap altre color.] cap més color. ≈ *gA52P*

---

18 * Lliçó que es presenta separada de la resta per un espai en blanc marcat amb un asterisc.

Cul d'ampolla

El fons del mar és verd: verd és el fons de tots els ulls, si ho mireu bé. El verd és el color de les profunditats. Els crims són verds, les conspiracions són verdes, l'enveja és verda. En els culs d'ampolla hi ha amagat el verí de totes les perversitats. No interrogueu mai un cul d'ampolla. No vulgueu saber els seus secrets. Hi ha un punyal que se us clavarà per l'esquena, que també és verd. Hi ha els grans ulls verds de Lady Macbeth, sempre oberts. Els petits ulls verds de totes les bruixes del món. Les serps verdes. A vegades el verd es vesteix de festa i es presenta amb vestit engrescador. Però qui sap mirar, mai no deixa de veure, sota aquell vestit de primavera, d'arbre mogut per les fulles, la mala intenció amagada. ¿Verd tendre, dieu? El més tendre dels verds sap mil vegades més lletra menuda que el més ofensiu dels vermells. El verd procedeix sempre a passos alambinats. Quan us n'adoneu ja us ha pres l'amiga, l'amant, la muller...

esquena *PA52*

encantador. *PA52*

aquell ropatge *PA52*

Els ulls del gat són verds, els de l'Esfinx també eren verds, i tots, quan odiem, tenim els ulls verdíssims.

dels gats *PA72*

16 de desembre del 1946

Test.: *A46T gA52P*

Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

4 amagat] emmagatzemat *A46T*

6 esquena,] esquena *gA52P*

9 engrescador.] encantador. *A46T* [encantador.] →candorós *gA52P Afegit tot seguit a la línia* | Però qui] Però per a qui *A46T*

10 aquell vestit] aquell ropatge *A46T*

12 sap] [és] *després =text A46T* | lletra menuda] [intrigant] *després =text A46T*

13 ofensiu] [descarat] *després =text A46T*

14 alambinats.] menuts. *A46T*

16 del gat] dels gats *gA52P*

---

14 *PA52* Lliçó *alambicats*, barbarisme que es corregeix en una edició posterior.

Taronja

Volia ésser vermell i no pogué. No sabé estimar del tot. No sabé donar-se. La descripció furiosa dels esdeveniments l'espaordeix. Potser s'avergonyiria d'ésser vermell. Sempre duu la línia dels pantalons ben feta, els cabells ben clenxinats, mai no ofèn. A tot estirar, pot pervenir a convertir-se en dona i passar-vos les mans entorn del coll, en una actitud que tant pot ésser de la mare com de la filla, de l'amant com de la muller. Sap estimar. Però la paraula amor té en ell una dimensió derivada. Estimació vol dir per a ell permanència, fidelitat, tendresa, en lloc de lliurament i possessió, fam i mossec.

Els homes hi acudim quan el tub del vermell se'ns ha acabat.

El taronja és el vermell de la nit.

23 de desembre del 1946

l'espanta. *PA52* espaordeix *cPA52*
es dóna vergonya *PA52*

El màxim a què pot *PA52*
arribar és a *PA52*
coll *PA52*

Test.: *A46T gA52P*

Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

2 donar-se.] entregar-se. *A46T*

3 l'espaordeix.] l'espanta. ≈ *gA52P* | s'avergonyiria] es dóna vergonya ≈ *gA52P*

6 clenxinats,] clenxinats. *A46T*

6-7 A tot estirar, pot pervenir] El màxim a què pot arribar és ≈ *gA52P*

8 coll,] coll *A46T*

9 de la mare ~ muller.] de l'amant com de la muller, de la mare com de la filla. *A46T*

11 en ell una] en ¹↑ell [#en ella#]↑ una [altre] →¹ella *A46T Afegeix una* a *al pronom masculí* | derivada.] indirecta. *A46T*

12 per a ell] Ø *A46T*

13 de lliurament] d'entrega *A46T*

14 quan el tub del] quan el <tub del> *A46T*

L'or no és groc

No el groc jo canto, sinó l'or.

L'or dels retaules, l'or dels nostres somnis, el nombre d'or, el límit d'or, cossos daurats de l'Edat d'Or... edat d'or... ≈ *PA97*

Els infants parlen del *color d'or*. Les coses grogues [*«PA79b, PA97d»*
5 són unes altres, i són sempre inferiors. Però ells tenen, per a veure-ho, la mirada d'or que nosaltres hem perdut. Nosaltres, els homes de mirada groga...

23 de desembre del 1946

Test.: *A46T gA52P*

Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

{ Defenso aquesta tesi. L'he sentida des de molt menut. No he pogut suportar mai l'enorme injustícia que es fa als infants assimilant l'or al color groc. Una cosa és l'or i l'altre és el color groc. Els pintors [mitjevals] →de retaules ho entengueren millor que nosaltres. La diferència resideix en un fet substancial. La diferència és profunda, essencial. Quan un poeta diu,

Quiero que la noche se quede sin ojos
*y mi corazon sin la flor del oro**

diu una cosa del tot diferent a si hagués dit *sin la flor amarilla* –àdhuc dit ben dit. Si un altre poeta titula el seu llibre *L'aire daurat*, ningú no gosarà dir que el qualificatiu *daurat* sigui aquí una paràfrasi de groguenc. *L'aire groc* o *l'aire groguenc* seria tota una altra cosa. No solament seria *pitjor* sinó que seria *diferent*.} *A46T*

1-3 Ø *A46T*

3 Edat d'Or...] edat d'or... *gA52P*

4 Els infants ~ *d'or.*] Els nens qualifiquen certes coses de “color d'or”, i no s'erren. *A46T* | altres,] altres. *A46T*

5 ells] els nens *A46T*

6 hem perdut.] [+++] hem perdut. *A46T*

---

* Versos de Lorca : “Gacela de la terrible presencia” del llibre *Diván del Tamarit* (1936).

FINAL

Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

L'estructura tripartita de "Fragments del laberint" finalitza amb l'apartat "Final", que conté tres poemes, dos d'ells escrits ja l'any 1950 ("Sonet sord sobre l'art egipci" i "Cant espiritual"). Posterior a aquesta data només s'escriu un sol poema de *Poemes de l'Alquimista*: "La mort sobrevivent" (1952), un text que passa a formar part d'"Atzucac" i que es degué incorporar a la primera edició en un últim moment. Com ja hem assenyalat, l'edició de 1952 es va portar a terme en el transcurs de dos anys (1950-1952).

Dels tres poemes, sols del tercer hem trobat un testimoni a l'avanttext (*A50C*). Els altres dos surten, per primera vegada, a les galerades de 1952 (*gA52P*).

L'home de les cavernes

Carn de poema. ANTROPOFÀGIA.

*

Tinc gana. Tinc sempre gana.
Hi ha la gana del ventre,
la gana del paladar (per als refinats!) (dels *PA52* (pels ≈ *PA97*
i hi ha aquesta gana que tenen les dents i els queixals,
que no s'apaga.

*

Sofreixo.
Mai no he occit sinó amb la mà. Massa pur!

*

Petita destral estimada.

*

Com riuen els teus pits, bruixa! Calla.

*

Hauria dit que per l'espinada,
que algú altre.
Invisible mirada.

*

Invisibles mirades! Pertot, vora la planta, per l'aigua.
Sortiré per matar.

*

Sortiré per la sang. Hi ha una font que no raja. –Pel
bon gust de la sang! [bon gust] →regust *cPA91*

París, 25 de juny del 1947

Test.: *gA52P*

Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) cPA91 PA97 (PA02b) OLC05*

4 per als] pels *gA52P*

T A *Vides de Picasso*, Palau i Fabre inclogué un article titulat "L'home de les cavernes", el qual guarda relació de contingut amb el poema: "*Prengué a les palpentes la destral i es tallà: absorbí la sang, de gust exquisit, i encara se li obrí més la gana. La sang era tèbia i tendra, potser l'única cosa tendra en aquell matí duríssim. Hauria volgut continuar absorbint aquella dolcesa, però la ferida ja no sagnava, s'havia cicatritzat. Hi havia la sang dels altres, pensà, la dolcesa amagada en els altres cossos, com un secret que calia descobrir. I ara la seva ferida li havia revifat el gust per aquell secret. Retirà la gran pedra que barrava l'entrada i sortí."* (*OLC II*, *op.cit.*, p. 17)

Sonet sord sobre l'art egipci

El secret dels egipcis (un dels secrets dels egipcis) ha estat la descoberta, simple i portentosa, que tota la realitat és simbòlica i que tot símbol és *real*.

egipcis), ≈ *PA97«PA97d»*

El secret del seu art (un dels secrets del seu art) ha consistit en la troballa, excepcional entre totes, de la simetria asimètrica i de l'asimetria simètrica.

art), ≈ PA97«PA97d»

Fixats, definitivament, en aquests punts de dinàmica interna, continuen dansant, a l'interior d'ells mateixos com a l'interior d'un ull, llur dansa de mort immòbil. Tot en ells és interior.

interna, {on la fixedat no és [la mort,} *PA52*

L'art egipci sembla l'únic respecte al qual encara no ens hem *realitzat*.

París, 29 de desembre del 1950

Test.: *gA52P*

Test.$_2$:*PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) cPA91 PA97 (PA02b) OLC05*

1 egipcis)] egipcis), *gA52P*

4 art)] art), *gA52P*

7 interna,] interna, {on la finalitat no és la mort} *gA52P*

---

6 Hem corregit l'apòstrof no consignat a *OLC05* ("la asimetria"), ni a d'altres edicions anteriors. A *cPA91* Palau fa la correcció tot ratllant la grafia *a* del determinant article.

Cant espiritual

No crec en tu, Senyor, però tinc tanta necessitat de creure en tu, que sovint parlo i t'imploro com si existissis.

Tinc tanta necessitat de tu, Senyor, i que siguis, que arribo a creure en tu –i penso creure en tu quan no crec en ningú. –i crec que crec en [≈ *PA91*

Però després em desperto, o em sembla que em desperto, i m'avergonyeixo de la meva feblesa i et detesto. I parlo contra tu que no ets ningú. I parlo mal de tu com si fossis algú. o penso que ≈ *PA91*

¿Quan, Senyor, estic despert, i quan sóc adormit? adormit?/ ≈ *PA97* [*«PA97d»*

¿Quan estic més despert i quan més adormit? ¿No serà tot un son i, despert i adormit, somni la vida? ¿Despertaré algun dia d'aquest doble son i viuré, lluny d'aquí, la veritable vida, on la vetlla i el son siguin una mentida?

No crec en tu, Senyor, però si ets, no puc donar-te el millor de mi si no és així: sinó dient-te que no crec en tu. Quina forma d'amor més estranya i més dura! Quin mal em fa no poder dir-te: Crec. crec. ≈ *PA97*

No crec en tu, Senyor, però si ets, treu-me d'aquest engany d'una vegada; fes-me veure ben bé la teva cara! No em vulguis mal pel meu amor mesquí. Fes que sens fi, i sense paraules, tot el meu ésser pugui dir-te: Ets.

París, 14 de maig del 1950

Test.: *A50Cms gA52P A99Gms*

Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

T] ORACIÓ COM SI DEU EXISTÍS *A50Cms*

2 com si] talmen *t.c. A50Cms*
4 –i penso creure] i crec que crec *A50Cms* –i crec que crec *gA52P*
5 em sembla] penso ≈ *gA52P*
6 m'avergonyeixo ~ detesto. I] m'arrepenteixo d'haver cregut en tu i detesto la meva feblesa i et detesto i *A50Cms* | contra tu] [mal] de *després =text A50Cms*
7 mal] [+++] *t.c. A50Cms*
8 ¿Quan, Senyor, estic] Quan [és], Senyor, [que] estic *A50Cms* | adormit? //] adormit? / ≈ *A99Gms*
9 ¿Quan estic més] Quan <estic> més *A50Cms*
11 viuré,] viuré *A50Cms* | d'aquí,] [de mi] →d'aquí *A50Cms* | vida,] vida *A50Cms* | la vetlla i el son] [+++] vetlla i [la] son *després =text A50Cms*
12 una] [doble] *després =text A50Cms*
13 el millor] res de bo *t.c. A50Cms*
15 dura!] [negra!] *després =text A50Cms* | Crec.] crec. ≈ *A99Gms*
17 ben bé] [d'un +++] *després =text A50Cms*
18 amor mesquí.] amor [+++] mesquí. *A50Cms* | sens fi,] sens[e] fi, *A50Cms* | i sense paraules,] i d'un cop d'ala, *A50Cms*

A *A50Cms*, al marge inferior del poema, trobem les següents anotacions: "*Je crois qu'*Une Saison en Enfer *est posterieure aux* Illuminations *parce que seulement* Une Saison en Enfer *lui donne le droit de ne plus écrire."* i *"Toutes mes actions sont présentes, toutes mes actions sont passées, toutes mes actions sont futures. Peut-être je naîtrai demain, à l'ambre, où je me reveillerai d'entre les morts, peut-être je suis en train de guérir la vie..."* El primer discurs el podem seguir àmpliament desenvolupat pel poeta a l'estudi preliminar "Vida i obra d'Arthur Rimbaud" (1964), que introdueix la traducció de les obres *Il·luminacions* i *Una temporada a l'infern* (Rimbaud, 2000, p.7-67). En l'assaig, Palau afirma que "Una temporada a l'infern *és un testament i, encara que no hagués estat escrit després d'*Il·luminacions, *és un llibre escrit* per a després. *Un testament és sempre un document redactat per a després de tot. Per això ens hem decidit a posar* Una temporada a l'infern *al final.*" (*op. cit.* p. 40).

Atzucac

Test.: *A48P*

Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

Com ja hem assenyalat (vegeu *supra*, p. 37) "Atzucac" és una secció que segurament es comença a gestar abans que "Fragments del laberint"; no obstant, l'únic poema escrit anterior a la marxa de Palau a França i que acaba formant part de la secció és "Sol", un manuscrit autògraf del 12 de novembre de 1945, que és, de ben segur, el primer estadi d'elaboració del poema. La resta de poemes s'escriuen tots a terres franceses.

Avanttext La secció apareix per primer cop esmentada dins d'*A48P* en un full solt mecanoscrit, el qual imita una possible portada de títol *Atzucac* i amb la signatura *JOSEP PALAU FABRE*. El document forma part d'una carpeta testimonial on es recullen fulls solts escrits entre 1945 i 1948.

A la meva memòria

Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

Peix-que-es-mossega-la-cua -es-rosega- *PA52*

¿En quin moment d'ell mateix cal cercar-lo?
El seu gest és el símbol del moviment perpetu.
De tots, jo espero veure aquell moment en què el cap
[devorarà el cap.

Fontenay, 30 de maig del 1949

Test.: *gA52P*
Test.$_2$:*PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

T] PEIX-QUE-ES-ROSEGA-LA-CUA *gA52P*

Aquest poema estableix certs lligams evolutius amb el poema "Peix" de la secció "L'alienat" (vegeu nota al títol, p. 166).

La mort sobrevivent

	Hi ha una manera de pensar la mort	
	en què la mort mateixa ens atenalla,	
	com si fóssim nosaltres el record,	
	com si fos ella la que ens pensa i mana.	calla. *t.c. cPA72*
5	Hi ha una manera de pensar la mort	
	que és com viure-la abans de la mortalla,	
	sentir-ne el pol·len fred a dins del cor	el fel amarg *PA72* el fred amarg *PA77*
	i ésser el cor de la mort a la vegada.	[*PA91*
	Veure'ls el pare i el fill d'un mateix	veure's ≈ *PA72* veure'[ls] *t.c. cPA91*
10	i esdevenir un mateix vivent cadàver;	mateix el seu cadàver; *PA52*
	mirar amb ull gèlid el passat on neix	
	el futur ja marcit de l'esperança.	ja passat *PA52* | [marcit] →passat *cPA72*
	Estrangular el futur amb el passat,	
	orfes de temps i orfes d'eternitat.	absent de temps i absent *PA52*

París, 11-12 de març del 1952

Test.: *gA52P*

Test.$_2$: *PA52 PA72 (cPA72, PA84o) PA77 PA91 (PA97d) cPA91 PA97 (PA02b) OLC05*

7 pol·len fred] fel amarg *gA52P*

14 orfes] absent *gA52P* | i orfes] i absent *gA52P*

Sol

Estic sol.
Sol en la meva família.
Sol entre els amics –sí, entre els meus amics.
Sol en la meva pàtria sola.
5 Sol entre les dones –sobretot sol entre les dones.
I una noia està sola dins meu de fa molts anys.

Barcelona, 12 de novembre del 1945

Test.: *A48Pms gA52P*

Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

T] [Sol] →CATALÀ *A48Pms*

Data] 12 Nov. 45 *A48Pms*

3 els amics] els meus amics. *A48Pms*

4 la meva pàtria sola.] [la meva] pàtria [que està] sola. →ma →[una pàtria sola] *després =text A48Pms L'últim afegit se situa a la interlínia inferior.*

{} [Sol en la meva soledat] *A48Pms Se situaria entre el vers 5 i el vers 6 del text base.*

6 una noia està] [hi ha una noia] *després =text A48Pms* | dins meu] dins [#fi#] mi *A48Pms*

A *A48P* hi ha una traducció al francès del poema.

La música de les esferes

Aquesta vida meva sense música! Només sorolls: el soroll del mar,
el soroll del vent, el soroll de les temples, les petjades humanes...
Sorolls, sorolls. Fujo la música com es defuig la facilitat. El que [F]ujo →Def *cPA91*
5 busco és al cantó oposat a la música. Àrides avingudes. Visc en el [es fuig ≈ *PA97*
despoblat de la memòria. ¿Per a recordar-me de què? Impossible
tornar enrere. Cada vegada la vida es fa més escassa, com en els
cims dels Alps, com en un paisatge lunar. ¿Arribaré a l'Impossible?

*

10 Les cançons s'evaporen, els sorolls resten: es reabsorbeixen en la
memòria, en el silenci. El silenci és mineral.
Soroll de les esferes!

*

La música deixa el silenci gras, sec, untuós, engordit, deixondit,
metàl·lic, segons la seva qualitat.
Silenci de jazz. Silenci d'ossos estellats.

*

El suïcidi és l'absència total de música.

París, octubre-novembre del 1947

Test.: *gA52P*

Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

3 es defuig] es fuig *gA52P*

Les aigües saturades

L'aigua lenta del Sena podreix el crim del rostre. [podreix] →eixuga *cPA91*

*

Us banyareu sempre en el mateix riu.

*

Els grans rius verticals són els que aprimen.

París, 12 de novembre del 1947

Test.: *gA52P AsdPms*

Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) cPA91 PA97 (PA02b) OLC05*

Sóc tan vell...

Sóc tan vell com París.
La pluja ja no em daura
i he perdut el somrís.

Sense teló de fons
5 sense escenografia
se me'n van les cançons.

No hi pensaré mai més.
La sal és més salada
que en el record d'un bes.

Charleville, 11 d'abril del 1948

Test.: *A48Pms gA52P*
Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

T] Ø *A48Pms*

1 París.] París *A48Pms*
7 No hi pensaré mai més.] No ploraré mai més *A48Pms*

Conte

Una vegada era un príncep que havia estimat molt i molt, però que no havia tingut dona ni fills. Encara jove, els seus cabells s'havien tornat tots blancs, platejats. Un dia caigué malalt. Els metges li pronosticaren una ferida al cor. El mal s'anà agreujant. La ferida era ara un tumor. Els diagnòstics es contradeien. Però el tumor s'anava fent més i més gran i el cor s'empetitia progressivament. Fins que descobriren que aquell tumor no era un tumor, sinó un embrió, un fetus, que devorà el cor sencer. Hagueren d'operar el príncep per a salvar l'infant. El príncep va morir.

[seus] *cPA91*
[s'] →se li *cPA91* | argentats. [*cPA91*
[Hagueren d'] →calgué *cPA91*

París, 7 de juny del 1948

Test.: *A48Pms gA52P*
Test.₂: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

Data] 7 Juny 1948 *A48Pms*

1-2 molt,] molt, <però [mai] no havia tingut dona ni fills. →que> *A48Pms*
3 s'havien tornat] es tornaren *t.c. A48Pms* | platejats.] platejats. <Un dia> *A48Pms*
4 pronosticaren] decretaran *A48Pms*
5 s'anà agreujant.] s'agreujà *després =text A48Pms Es ratlla l'accent i la* s' *i s'afegeix la marca de gerundi al verb* | La ferida era ara] [Li diagnosticaran] *després =text A48Pms*
6-7 fent ~ progressivament] ¹[prenent, de] mica en mica, ²[la plaça] del cor. →¹fent [gran i anava +++] ²tot l'espai →fent més i més gran i el cor [esdevenia petit petit.] →s'anava fent més i més petit.

A48Pms | Fins que] Per fi *A48Pms*

8 no era ~ un fetus,] <no> era [un fetus un infant], un fetus, →un tumor sinó un embrió humà, *A48Pms*

9 que devorà el cor sencer.] [Fins] que acabà [[ocupant] l'espai sencer del] cor. →[substituint] →ocupant l'espai sencer del cor. *A48Pms* | d'operar el príncep] d'operar[-lo] *després =text A48Pms*

10 salvar] [salvar] →extreure[#'n#] *A48Pms* | morir.] morir. {[L'infant vivia.]} *A48P*

Hölderlin

Al davant, als seus peus, com un gos molt mesell besant l'amo, el riu passa i s'enduu els seus pensaments aturats. El riu s'atura i el pensament segueix. Només –nua– una Idea, s'ha quedat astorada davant del mirall, en mirar-se. I si miro
5 el mirall m'astora aquella idea, miro amb aquella idea. No em veig.

Fontenay, 22 de maig del 1949

Test.: *gA52P*

Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

Comiat

Ja no sé escriure, ja no sé escriure més.
La tinta m'empastifa els dits, les venes...
~~He deixat al paper tota la sang.~~ sang.// *PA79b*
¿On podré dir, on podré deixar dit, on podré inscriure inscriure// *PA79b*
la polpa del fruit d'or sinó en el fruit,
la tempesta en la sang sinó en la sang,
l'arbre i el vent sinó en el vent d'un arbre?
¿On podré dir la mort sinó en la meva mort,
morint-me?
La resta són paraules...
Res no sabré ja escriure de millor.
Massa a prop de la vida visc.
Els mots se'm moren a dins
i jo visc en les coses.

París, 6 de maig del 1946

Test.: *A48Pms gA52P*

Test.$_2$: *PA52 PA72 (PA84o) PA77 (PA79b) PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*

{} Em perdo en mi mateix, / no em trobo. *A48Pms Se situaria entre el vers 3 i el vers 4 del text base.*

4 inscriure] [escriure] *després =text A48Pms*

10 La resta] El demés *A48Pms*

3. CONCLUSIONS

Pierre-Marc de Biassi afirma que "l'investigador en genètica textual ha de sotmetre el conjunt de manuscrits de l'obra a un tractament filològic molt precís que respongui a cinc operacions: establir el registre dels manuscrits (recollir els documents autògrafs, per tal que constitueixin un dossier el més complet possible), verificar l'autenticitat dels documents i identificar-los, especificar els elements per tipus, datar-los i classificar cada full, després desxifrar i transcriure el conjunt de documents coneguts." (Biasi, 2007).[22] Nosaltres ho hem volgut fer i, d'aquesta manera, acomplir amb un dels objectius que ens proposàvem en iniciar aquest treball: poder recollir en una edició crítico-genètica tot el valuós material autògraf trobat a la Fundació Palau. La finalització d'aquesta tesi és l'afirmació de l'acompliment d'aquest propòsit.

La nostra edició ha permès fer un recorregut genètico-evolutiu per *Poemes de l'Alquimista,* des dels primers autògrafs fins a l'última edició controlada per l'autor. L'estudi genètic ens ha endinsat en l'espai privat de Palau i Fabre, i a l'hora ens ha permès entendre com s'ha anat gestant la seva obra. A més, ens ha proporcionat proves del que ja apuntàvem en el nostre treball de recerca, que era que, al llarg del procés d'elaboració de *Poemes de l'Alquimista*, s'havien produït una sèrie de moviments i canvis fets expressament per a dotar l'obra d'una major cohesió.

Una primera dada que ens ha proporcionat l'avanttext és que l'any 1938 és una data cabdal per a la poètica de Palau i Fabre. I ho és, sobretot, perquè el poeta decideix convertir els seus poemes en un llibre. S'enceta, així, el camí de l'Alquimista i s'inicia també l'elaboració, la selecció, la classificació i l'ordenació d'aquelles peces claus que en formaran part. Aquest voler fer una obra articulada el rep el poeta de la lectura de noms com Riba, Manent o Rosselló-Pòrcel. Hem pogut demostrar com no només en aquests primers anys existeix la influència de Rimbaud en Palau, sinó que també Baudelaire o els poetes catalans esmentats hi són presents. Trobem, a aquests primers reculls de

22 Hem traduït les paraules de Biasi: "*le chercheur en génétique textuelle doit faire subir à l'ensemble des manuscrits de l'oeuvre un traitement philologique très précis qui repose sur une série de cinq opérations: établir le dossier des manuscrits (rassembler les pièces autographes en constituant un dossier aussi aussi complet que possible), vérifier l'authenticité des documents et les identifier, spécifier les pièces par types, dater et classer chaque fullo, puis déchiffrer et transcrire l'ensemble des documents connus*".

l'avanttext, dedicatòries a Carles Riba o a Marià Manent i l'esment constant d'obres de Baudelaire. En un treball d'anàlisi exhaustiu del contingut dels poemes de Palau convindria fer una ullada a tota la documentació sobre el poeta francès que es troba a la Fundació Palau i analitzar en profunditat les possibles influències de l'autor, sobretot en les primeres obres de Palau i Fabre. Tal i com hem afirmat, hi ha a la Fundació Palau una caixa d'arxiu exclusiva sobre Baudelaire, no revisada ni editada fins a la finalització d'aquesta tesi. Però, no només l'anàlisi s'ha de fer des del gènere poètic, sinó també des del teatral. Sobre Baudelaire i el teatre de Palau ha parlat Jordi Coca al seu treball de tesi doctoral *El laberint del jo. Fonaments per a la interpretació del primer teatre de Josep Palau i Fabre (1935-1958)* i n'ha remarcat la importància.

Tal i com hem demostrat, el procés de Palau és llarg i divers. El document 6 de l'annex 2, així com els diversos índexs i altres documents sobre poesia trobats a l'avanttext, ens han ensenyat com per a Palau i Fabre els primers llibres poètics editats, així com *Quaderns de l'Alquimista*, s'agrupen per a formar part d'un gran projecte poètic anomenat *Poemes de l'Alquimista*. En aquest projecte hi tindrà cabuda, des d'una meditada selecció, tots els reculls (inclosos els de 1938) que han permet al poeta l'experimentació constant.

La nostra tesi també ha permet constatar com l'edició de *Poemes de l'Alquimista* de 1952 és un llibre que veu la llum en unes condicions força desfavorables i que se'ns presenta incomplert i sense una part essencial, la formada per les seccions "Epigrames daurats", "Primavera incipient" i "Alba dels ulls" de 1938. És per això, que hem de considerar que la primera edició que capta ¨l'essència i la idiosincràsia de la poètica palauifabriana és la publicada el 1977. *PA77* és, sense desmerèixer la gran meritòria primera edició que es publica des de la clandestinitat i sense que el poeta disposi per escrit de la totalitat dels seus poemes, la primera edició que surt editada que manté la gènesi de *Poemes de l'Alquimista*.

Altrament, hem pogut veure com la diversitat de l'obra queda palesa en les múltiples manifestacions artístiques que hi trobem. Fixem-nos com des de l'any 1936 fins al 42, en l'anomenada etapa de pre-poesia, se'ns presenten poemes de diferents formes i estètiques, que es recullen en diferents seccions: "Epigrames daurats", "Alba dels ulls" o "Els grans poemes de l'emperador Iang-Po-Tzu"

en són exemples. A partir del 1943 s'inicia un segon punt d'inflexió (el primer es produeix l'any 1938) amb l'escriptura el 21 de març de 1943 del poema "La sabata", el qual marca l'inici d'una etapa de plena influència dels anomenats "poetes maleïts". El primer autògraf titulat "Imitat de Dante" que trobem dins d'*A43P1* ens mostra els noms d'aquests poetes: Rimbaud, Baudelaire, Lautréamont i Verlaine. Com ja apuntàvem fa uns anys al nostre treball de recerca, "Càncer és la culminació . . . d'aquest procés creatiu d'assimilació d'un tipus de poètica d'imprecacions "dionisíaques" relacionades amb els anomenats poetes *maudits* . . . Així com l'ésser és Ésser en tant que assimila dualitats . . . la poesia és Poesia en tant que pot assimilar realitzacions poètiques diverses i, fins i tot, antitètiques. Per això, es pot dir que el corrent "irracional" francès va voler ser importat a Catalunya per Palau i Fabre". (*op.cit.* p. 40). El seguiment de les diferents notes i dels testimonis trobats a l'avanttext ens ho han avalat.

També hem pogut demostrar com la marxa de Palau i Fabre a França produeix un nou punt d'inflexió en l'obra del poeta, amb l'afegiment de noms com Picasso (la primera carpeta testimonial que conté un recull poètic després de *Càncer* és *A46T*, *Teoria dels colors*, dedicat a Picasso) i Artaud, un altre poeta lligat a la "maledicció" i que Palau descobreix a finals de l'any 1947.

Així doncs, aquesta anàlisi genètica ens ha permet establir unes etapes literàries que passem a descriure succintament i que convindria aprofundir-hi en un treball d'índole diferent a la nostra:

I. Etapa que podríem anomenar "prepoètica" (primers anys de la dècada dels 30): primers poemes, molt primerencs, amb reculls immadurs com *El "lema" de l'amor* o *Tot*. Temptatives poètiques, *Quaderns* de l'Institut Santa Eulàlia (espai important per a la formació de Palau) i presència important de Ramon Llull. La influència del Riba de les *Estances* és en aquests anys aclaparadora. Els poemes publicats fins a l'any 1938 així ho demostren ("Tors nu", "L'ideal", a l'avanttext amb el títol "Sonet Shakesperià (A Carles Riba, tribut)," o "Els versos començats"). Palau i Fabre, a *Quaderns de l'Alquimista* s'hi refereix, tot lloant *Estances* i rebutjant el Riba de *Tres suites* o de *Les Elegies de Bierville*: "*Sigui com sigui, la poesia catalana dels anys trenta pren un camí artificiós, sense que ningú sembli adonar-se'n. . . . Àdhuc Carles Riba, en el ple ressò de les seves* Estances

(1930), s'endinsa per aquests viaranys en Tres suites *(1937).”* (*Quaderns*...p.301), “l*a paraula de les* Estances *era paraula pensada o pronunciada en silenci de la ment, com les tankes era paraula escrita (amb un grau més d'exteriorització, per tant), . . . El to de les* Elegies de Bierville *és el de la paraula que no brosta en el seu propi sòl i que, a causa de l'estrangeritat que la condiciona, pel fet de no poder produir-se normalment, esdevé, en part, estrangera a ella mateixa, exiliada.”* (*op. cit.* p. 314-315). En un carta del 15 d'abril de 1953 que Palau li escriu a Rosa Leveroni des de París, manifesta clarament la seva postura vers el canvi que ell creu desencertat que pren la poètica de Riba després del llibre *Estances:*

> *Li agraeixo molt haver-me enviat* Salvatge cor. *Esperava amb desconfiança aquest llibre de Riba. Tenia por de trobar-hi el poeta “arribat”, que ja en les* Elegies *em molestava, i fins i tot el poeta caduc. I és tot el contrari. En el dilema que actualment es tenia posat en Riba, veig amb goig que ha triomfat l'alè romàntic i apassionat per sobre del contingut, la follia per sobre del seny. Aquest Riba és el meu, junt amb el de les* Estances *i* Per a una sola veu. *Els altres tres moments no em semblen tan autèntics. Les T*res suites*, que contenen un o dos poemes que em complauen, tenen, en conjunt, un to massa dolç, massa francès, que és estranger a la naturalesa violenta de Carles Riba. Les* Elegies *em semblen una mica pedants. Les tannkes, poqueta cosa. En* Salvatge cor *hi ha alguns dels poemes que més estimo de tota l'obra d'en Riba. Retorna l'autor de les* Estances*, menys germànic, més depurat, més nu. Penso, sobretot, en tres o quatre poemes, “Celeste mur...”, “No ho diria en va...” i aquell on parla de la dona: “T'he pensat per sentir-te idea, / T'he callat per sentir-te dea, / en la llum dels versos antics.* (Leveroni, 1998, p. 110-111)

II. Etapa que podríem anomenar “els inicis de l'Alquimista” (1938-1942): primers reculls poètics. Destaquen *Primer llibre de versos*, *Intermezzo*, *Meandres* i *Els grans poemes de l'Emperador Iang-Po-Tzu*. Assimilació de l'obra poètica entesa com un tot conjuminat a

través de manifestacions estètiques diverses. L'any 1938 és clau en aquest període i esdevé un primer punt d'inflexió en la poètica de Palau. És en aquest any que decideix començar a treballar en un llibre amb apartats que permetin la pràctica alquímica des de la diversitat. Aquesta manera de concebre l'obra poètica li arriba sobretot de Rosselló-Pòrcel. Altres són els noms que acompanyen Palau en aquesta etapa literària. Destaquen Baudelaire i Rimbaud, però també Lorca, Manent i Riba, hi són presents. Aquests primers inicis dispars de Palau s'aniran definint a mida que avanci la dècada dels 40 i culminaran en una tercera etapa.

III. Etapa que podríem anomenar "l'alquímia de la poesia maleïda" (1943-1945): radicalització de les posicions estètiques de Palau amb l'assimilació plena dels anomenats "poètes maudits", sobretot Rimbaud (ja present en l'anterior etapa). L'any 1943 esdevé un segon punt d'inflexió en la seva poètica. D'aquesta etapa és *Càncer*, el primer poema del qual, "La sabata", trobem escrit a l'avanttext el 21 de març de 1943, però també una versió interessant del poema "Imitat de Dante" (*Jo us guiaré, poeta maleït, / a regions obscures i introbables / on hi perdreu l'esma de l'esperit / i sereu simples cossos miserables // Jo us guiaré, poeta maleït, / a l'infern dels poetes perdurables: / allí veureu Rimbaud mig arrupit / i veureu Baudelaire i els innombrables / Lautreamont, Verlaine // Jo us guiaré per la ciutat del mal*). Trobem altres reculls importants com *Imitació de Rosselló-Pòrcel* o *Madona Fantasia*; però, en aquesta etapa destaca, sobretot, la idea d'englobar tota la seva obra en un únic projecte anomenat *Poemes de l'Alquimista*. Palau comença en aquests anys, tal i com mostren documents com són, per exemple, els diversos índexs de poemes trobats a l'avanttext, a treballar en dues línies: la línia de la disgregació (multiplicitat de formes) i la línia que recull els elements disgregats. Així doncs, per una banda porta a terme el camí de l'experimentació a partir de la individualització dels seus llibres entesos com a reculls "autònoms" (com si hi hagués un jo poètic diferent a cada un d'ells); però, alhora, aquestes peces s'encaixen dins d'una superior (*Poemes de l'Alquimista*) que esdevé reflex del procés de construcció-destrucció-reconstrucció del poeta. El treball poètic, per tant, se sustenta en una experimentació diversa i en una recerca constant. Aquest esperit d'home modern decideix continuar el seu periple en terres franceses, tot encetant una nova etapa.

IV. Etapa que podríem anomenar "l'alquímia dels esquerrans" (1946-1952): Picasso, primer i Artaud després. D'aquesta etapa tenim *Teoria dels colors* i s'escriuen els últims poemes que

formaran part de *Poemes de l'Alquimista*, aquests últims amb clara presència artaudiana. En una carta a Joan Triadú escrita a París el 2 de desembre de 1947 Palau escriu el següent: "*He descobert un gran poeta francès, el més gran del segle XX, i en aquest moment me'n vaig a veure'l al tanatori mental . . . Importantíssim. El més gran d'ençà de Rimbaud. Es diu Antonin Artaud.*". La coneixença d'Artaud l'any 1947 és important per a les inquietuds artístico-literàries de Palau. Per això, aquest descobriment marca un tercer punt d'inflexió en la poètica palaufabriana. Si bé es cert que Palau completa una versió de *Laberint* i l'envia el 1948 al premi Rosselló-Pòrcel de la revista *Ariel*, la decisió cabdal que pren en aquesta etapa i en aquests anys és de donar per finalitzat el recorregut poètic iniciat als anys 30, amb el tancament del seu projecte, tot fent servir l'única eina que el pot fer morir: la publicació de *Poemes de l'Alquimista*. Aquest objectiu, que dura dos anys, el va perfeccionant fins a l'últim moment, amb l'afegitó de nous poemes (els que creiem que es manifesten sota una influència artaudiana). Un cop acomplert, el poeta es dissol i es dissol també la seva poesia, que passa a formar part d'altres gèneres. S'enceta així la seva última etapa. La poesia ha proporcionat un descobriment cabdal a Palau: que el jo és un jo disgregat, que no pot trobar-se, ni esdevenir U i que ha d'estar en un estat constant de recerca i d'experimentació (construcció-destrucció). Per això, en la següent etapa, trobarem un personatge nou: el del Palau assagista.

V. Etapa que podríem anomenar "l'alquímia dels gèneres" (1952-2008): fi del projecte *Poemes de l'Alquimista*. La poesia passa a formar part d'altres gèneres literaris o s'esdevé de forma isolada, com mostren les carpetes no testimonials d'aquests anys. Palau exemplifica aquest final a l'assaig "De l'Alquimista a Josep Palau, passant...": *He arribat on volia arribar: de la poesia he passat a l'assaig i de la figura de Don Joan a la de Picasso.*

Aquesta disparitat de noms i tendències estètiques que es van manifestant en les diferents etapes de Palau, es mostren en "Fragments del laberint", que, com hem pogut demostrar, constitueix un apartat exemplificatiu del recorregut poètic viscut durant la realització de *Poemes de l'Alquimista*. Per això, Palau l'escriu després d'"Atzucac". "Les metamorfosis de Crorimitekba", com a introducció, ens dóna a conèixer com es porta a terme el procés creatiu; "Pots i potingues" mostra les diverses manifestacions artístiques que han influït en la poètica palaufabriana: la tradició

catalana ("Vaig com les aus", que remet a Ausiàs March), la tradició castellana ("Tierra fértil", que recorda Lorca i altres poetes de la Generación del 27) o la tradició francesa ("La femme du poète", que remet als anomenats *poètes maudits*). A més, en aquest apartat s'esmenten noms propis com Rosselló-Pòrcel, Carles Riba, Baudelaire i Rimbaud i s'al·ludeixen a d'altres com Artaud o Picasso. L'assaig "Física-Metafísica" que Palau i Fabre escrigué a París el 1952 corrobora les nostres afirmacions: "*Primavera, Rimbaud; Eluard, estiu; Rilke, Verlaine, Apollinaire, tardor; Ausiàs March, Baudelaire, Mallarmé, Artaud, hivern. Tota aquesta poesia, que sembla defugir la naturalesa, i que neix quan neix la ciutat moderna, . . . es converteix en naturalesa, mimetitza subterràniament amb el temps i les estacions, potser amb més intensitat que mai. Com si els poetes fossin les agulles d'un sismògraf supersensible. Per això acudim, segons les estacions, o segons les nostres apetències internes, a aquesta poesia*" (*Quaderns*, 1997, p. 147); "Teoria dels colors" és un clar homenatge a Picasso i "Final" esdevé el desenllaç. Parteix dels orígens amb "L'home de les cavernes", suggereix un futur per a les arts a "Sonet sord sobre l'art egipci" i acaba amb la mort a "Cant espiritual".

Així doncs, aquesta tesi ha servit per a mostrar els noms a qui ens hem de dirigir en una interpretació en profunditat de l'obra de Palau i Fabre. Hem pogut veure, doncs, tot el compendi de manifestacions artístiques diverses que s'han anat donant des de l'obertura de la primera carpeta de l'avanttext al poema de l'any 1952 "La mort sobrevivent", recollit per primera vegada a *gA52P.*

Relacionat amb el seguiment genètic del llibre, la nostra tesi ha donat a conèixer aquells reculls poètics que no s'han arribat a editar; però que són rellevants, ja que han acabat sent les carpetes testimonials d'on han partit força poemes de *Poemes de l'Alquimista*: *Presó de primavera*, *Corba lírica*, *Poemes abans del poeta*, *Primavera incipient*, *Primer llibre de versos*, *Intermezzo*, *La rosa*, *Meandres*, *Mal sonets a Hillevi*, i el malaguanyat *Madona Fantasia*, del qual conservem un fragment de les galerades. També, hem donat a conèixer com es van formar en origen algunes seccions del llibre, que a l'avanttext apareixen com a reculls: *Els Grans Poemes de l'Emperador Iang-Po-Tzu*, *Imitació de Rosselló-Pòrcel*, *Càncer*, *Teoria dels colors*; així com aquelles seccions de l'avanttext que ho continuen sent a *Poemes de l'Alquimista*: "Epigrames daurats", "Història d'una primavera", "Alba dels ulls", "Balades amargues" i "Elegies".

Hem pogut també datar bona part dels poemes i els que no, els hem pogut situar en el temps. És el cas de la secció "Alba dels ulls", que apareix com a tal en les carpetes testimonials de 1938; cosa la qual ens indica que els seus poemes o són escrits de 1938 o com a molt s'escriuen un parell d'anys abans, si tenim en compte la publicació l'any 1936 del poema "Tors nu".

Així mateix, hem pogut donar a conèixer, gràcies a Alícia Vacarizo, l'"espai privat" d'un poeta que deixa "tota la seva sang" als seus escrits i que ens ha mostrat tota la seva trajectòria poètica condensada en un únic llibre. Les constants revisions d'alguns dels seus poemes així ens ho mostren. Hi ha manuscrits autògrafs, que constitueixen el primer estadi d'elaboració, que presenten un nombre important de variants (com per exemple "Idil·li" o "Desvetllament"), així com poemes que passen per diferents estadis d'elaboració fins a esdevenir una versió similar o igual a la del text base (com per exemple "Jo em donaria a qui em volgués", "Cançó de la noia que habita el cor" o "Excés de la primavera"). Tot plegat ens ha comportat haver de transcriure testimonis d'una gran complexitat, fet que ha provocat constants reformulacions dels signes i abreviatures utilitzats en els aparats crítics. Finalment, hem aconseguit trobar-ne aquells que constitueixen els mínims que hem de fer servir per a la transcripció de les lliçons i variants dels diferents testimonis i, per tant, per a l'anàlisi dels llocs crítics. Creiem que hem acomplert amb els principis d'intel·ligibilitat, coherència i exhaustivitat que esmentàvem a l'apartat de la introducció referit als aparats.

Finalment, la nostra tesi ha mostrat una sèrie de documents inèdits, de gran vàlua, tant assaigs poètics com poemes no editats. I, a més, l'ampliació del treball amb la inserció de l'annex 1, on es descriuen tant les carpetes testimonials com les no-testimonials de l'avanttext, ens ha permet donar a conèixer a bastament l'obra magna poètica de Palau i Fabre.

4. BIBLIOGRAFIA

- AADD. *Josep Palau i Fabre : l'alquimista*. Ed. Julià Guillamon. Barcelona: KRTU, 2000. Imprès.
- AADD. *Josep Palau i Fabre.* Barcelona: ICE, Col·lecció Quaderns del Finestral, núm. 3, 1987. Imprès.
- Abraham, Xavier i Pere Rosselló Bover. *Bartomeu Rosselló-Pòrcel: A la llum*. Palma de Mallorca: Ajuntament de Palma, 1999. Imprès.
- Balaguer, Enric. "Imitació/traducció/transcreació en *Poemes de l'Alquimista (1952)* de Josep Palau i Fabre". *Actes del desè col·loqui internacional de la llengua i literatura catalanes*. Barcelona: Biblioteca Abat Oliba, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, vol. II, 1996. 7-18. Imprès.
- Balaguer, Josep M. "Josep Palau i Fabre: dels pintors de la vida moderna als poetes moderns de la vida". *Concepcions i discursos sobre la modernitat en la literatura catalana dels segles XIX i XX*. Lleida: Punctum & GELCC, 2010. 205-226. Imprès.
- Barragan, Carme. *La Vidència i la Follia. Un recorregut per* Poemes de l'Alquimista *de Josep Palau i Fabre*. Treball de recerca. UAB, 2010. *Fundació Palau*. Web. <http://www.fundaciopalau.cat/fundacio-palau/ca/fundacio/palau-i-fabre/estudis/contentMain/01/text_files/file0/Treball%20de%20recercaRevisat.pdf>
- Biasi, Pierre-Marc de. "L'avant-texte". *Item*. Diversos patrocinadors, gener 2007. Web. 12 febrer 2017. <http://www.item.ens.fr/index.php?id=13588>
- Blecua, Alberto. *Manual de crítica textual*. Madrid: Castalia, 1983. Imprès.
- Borges, Sergi. "Trenta-sis mesos (Tercer Aniversari) sense Josep Palau i Fabre". *Balances Oktoberfest*. Vilaweb, febrer 2011. Web. 25 març 2015. <http://blocs.mesvilaweb.cat/aniol/?p= 190035>
- Boyer, Denis. "El metallenguatge del subjecte poètic en la poesia del franquisme". *Actes del dotzè col·loqui internacional de la llengua i la literatura catalanes*. Barcelona: Biblioteca Abat Oliba, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, vol. I, 2003. 71-90. Imprès.

- Carbonell, Jordi À. "Francesc Gimeno i Arasa. (Tortosa, 1858-Barcelona, 1927)". *Ebrencs del segle XX. Personatges de la història social, política i econòmica del territori ebrenc del segle XX*. Ed. Núria Gil Duran. Tarragona: Universitat Roviri i Virgili, 2010. 95-102. Imprès.
- Coca, Jordi. "El laberint del jo. Fonaments per a la interpretació del primer teatre de Josep Palau i Fabre. (1935-1958)". Tesi. UAB, 2011. *Fundació Palau*. Web. <http://www.fundaciopalau.cat/docroot/fundacio-palau/pdf/ca/el_laberint_del_jo_coca_palau.pdf>
- Dante Alighieri. *La Divina Comèdia*. Trad. Josep M. de Sagarra. Barcelona: Alpha, 1950. Imprès.
- Èsquil. *Tragèdies. Vol. II*. Trad. Carles Riba. Barcelona: Fundació Bernat Metge, 1933. Imprès.
- Farrés, Jaume. "Epistolari. Cartes amb Josep Palau i Fabre". *Joan Llacuna, el poeta d'Igualada*. UOC, 2001-02. Web. 27 gener 2016. <http://lletra.uoc.edu/anterior/noms/jllacuna/html_especials/tfc/jfarres1002/tfc/docs/Epistolari8.htm>
- Hipòcrates. *Aforismes: traducció catalana medieval*. Ed. Antònia Carré. Col·l. Francesca Llorens. Barcelona: Curial edicions, Publicacions de l'Abadia Montserrat, 2000, Textos i Estudis de Cultura Catalana, 76. Imprès.
- Higí. *Faules. Vol.II*. Barcelona: Fundació Bernat Metge, 2011. Imprès.
- Leveroni, Rosa. *Epistolari. Rosa Leveroni - Josep Palau i Fabre.* Edit. Teresa Barenys. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1998. Imprès.
- Manent, Marià. *L'Aire daurat : interpretacions de poesia xinesa*. Barcelona: Proa, 1986, els llibres de l'Óssa Menor, 135. Imprès.
- Marrugat, Jordi. "Del peix, el mar i el vent com a representacions de l'home, el món i la vida en la poesia catalana contemporània (Carner, Riba, Manent, Rosselló-Pòrcel i Palau i Fabre)". *Llengua & Literatura* 19, 2008: 87-128. Imprès.
- Martines, Vicent. *L'edició filològica de textos*. València: Publicacions de la Universitat de València, 1999. Imprès.
- Martínez-Gil, Víctor, coord. *L'edició de textos: història i mètode*. Barcelona, 2002. Imprès.

- ---. *Models i criteris de l'edició de textos.* Barcelona: UOC, 2013. Imprès.
- Molas, Joaquim. "Les avantguardes literàries: imitació i originalitat". *Avantguardes a Catalunya (1906-1939)*. BCN: Olimpiada Cultural, Caixa de Catalunya, 1992. 101-118. Imprès.
- Monegal, Antonio, comp. *Literatura y pintura*. Madrid : ARCO/LIBROS, 2000. Imprès.
- Palau i Fabre, Josep. *Balades amargues*. Melilla: Bossoms ed., 1943. Imprès.
- ---. *Càncer.* París: Edicions de l´Alquimista, 1946. Imprès.
- ---. *Imitació de Rosselló-Pórcel.* Barcelona: La Sirena, 1945. Imprès.
- ---. *La claredat d'Heràclit.* Girona: Accent editorial, 2007. Imprès.
- ---. *L'aprenent de poeta 1936-1942*. Barcelona: La Sirena, 1943. Imprès.
- ---. *Les veus del ventríloc*. Comp. David Castillo. Barcelona: ed. Proa, 2001. Imprès.
- ---. *Obra literària completa I. Poesia, teatre i conte*. Barcelona: Galaxia Gutenberg, Cercle de Lectors, 2005. Imprès.
- ---. *Obra literària completa II. Assaigs, articles i memòries.* Barcelona: Galaxia Gutenberg, Cercle de Lectors, 2005. Imprès.
- ---. *Poemas del Alquimista. Antologia.* Esplugues de Llobregat: Plaza y Janés. Col. Selecciones de Poesia Española, 1979. Imprès.
- ---. *Poemas del Alquimista.* Barcelona: Galaxia Gutemberg/Círculo de Lectores, 2002
- ---. *Poemes de l´Alquimista 1936-1950.* Barcelona: La Sirena, 1952. Imprès.
- ---. *Poemes de l´Alquimista.* Barcelona: Diputació de Barcelona, Col.lecció Llibres d´abril, 1997. Imprès.
- ---. *Poemes de l'Alquimista.* Barcelona: Proa, 1972, 1977, 1979, 1991, 1997, 2001, 2005
- ---. *Poesia (1944-1945)*. Barcelona: Proa, 1976. Imprès.
- ---. *Quaderns de l'Alquimista*. Barcelona: Proa, La Mirada, 1997. Imprès.
- Pla, Josep. *Homenots tercera sèrie*. Barcelona: Edicions Destino, vol. 21, 2004. Imprès.
- Praz, Mario. *Mnemosyne*. Madrid: Taurus, 2007. Imprès.
- Rimbaud, Arthur. *Il·luminacions i Una temporada a l'infern*. Trad. Josep Palau i Fabre. Barcelona: ed. Proa, Folio, 2000. Imprès.
- ---. *Œuvres complètes*. Ed. Antoine Adam. Paris : Gallimard, 1972. Imprès.

- ---. *Poesía (1869-1871)*. Trad. Carlos Barbáchano. Madrid: Alianza ed., 2003. Imprès.
- Rosselló-Pòrcel, Bartomeu. *Imitació del foc*. Ed. Josep Maria Balaguer. Barcelona: ed. 62, textual 4, 1991. Imprès.
- Rosselló-Pòrcel, Bartomeu. *Obra poètica*. Ed. Salvador Espriu. Palma: ed. Moll, 14, 2009. Imprès.
- Tagore, Rabindranath. *Obra selecta*. Trad. Maria de Quadras. Barcelona: Publicacions de l'Abadia Montserrat, 2002. Imprès.
- Veny-Mesquida, Joan R. *Criticar el text. Per a una metodologia de l'aparat crític d'autor*. Lleida: Pagès editors, 2015. Imprès.
- ---. "Variants d'autor: una tipologia de tipologies". *Som per mirar. Estudis de literatura i crítica oferts per a Carles Miralles*. Ed. Carles Garriga, Montserrat Jufresa i Laia Miralles. Barcelona: Publicacions de la Universitat de Barcelona, 2014. 25-55. Imprès.

5. ANNEXOS

5. 1. ANNEX 1. DESCRIPCIÓ SUBCARPETES

Descrivim en aquest apartat la informació trobada a cada una de les caixes d'arxiu de la Fundació Palau, amb l'excepció de la quarta i cinquena, el contingut de les quals s'allunya dels objectius de la nostra edició crítico-genètica. Quasi la totalitat del material es troba en bon estat. Palau i Fabre feia servir paper bo per als seus escrits i treballava amb fulls de mida diversos. No obstant, tot i no tractar-se sovint de fulls de mida estàndard, podem establir la quartilla com la preferida per l'autor, seguida de la mitja quartilla o la mida similar al foli.

Hem decidit transcriure els dos únics llibres trobats a l'avanttext (*Primer llibre de versos* i *Intermezzo*), així com alguns poemes i escrits sobre poesia. La transcripció la fem sense mostrar les variants, amb les lliçons finals i amb l'ortografia corregida.

Aquest annex ens mostrarà el camí iniciat per Josep Palau i Fabre l'any 1934 amb uns primerencs reculls de poemes (*El "lema" de l'amor* i *Tot*), fins arribar a l'any 2000, amb una carpeta purament simbòlica que inclou uns punts de llibre.

Afegim també, al final de l'annex, les notes amb referència D11747 trobades dins de l'exemplar amb registre número R8401, *Poemes de l'Alquimista* (1952).

02.01 ACTIVITAT LITERÀRIA I DE CREACIÓ 1. 02.01.09 POESIA. POEMES DE L'ALQUIMISTA. 1931/1938

- ✔ D38896. Rebut. 1934

Rebut de pagament de 800 pessetes per l'edició d'un llibre de poesies (vegeu annex 2, p. 466).

Podem constatar que cap dels reculls que va escriure Palau i Fabre aquell any *(El "lema" de l'amor* i *Tot*) estaven pensats per a ser publicats. El primer llibre del poeta que ell mateix edita és *Primer llibre de versos*, de l'any 1938 (els propis escrits de Palau ens diuen que aquest és el primer recull que prepara per a l'edició posterior). Per tant, el més probable és que Palau i Fabre pagués l'any 1934 l'edició d'un llibre de poesies d'un altre escriptor, en la seva vessant com a editor.

- ✔ D12165. *El "lema" de l'amor* i altres. *c.*1934

Poemari titulat *El "lema" de l'amor,* de fulls solts sense numerar, de mida quartilla (A5), ordenats per apartats i amb portada escrita amb llapis. S'inicia amb un primer poemet sense títol, que després, a D12166 titularà "Lema", i el segueixen tres seccions de poemes: "Els quinze estels de l'amor", "Tu i jo" i "Intermetzzo".

...L'amada, quan ho llegia,
notava un amor pregon...
I el pit se li ompliria,
de lo que és la llum del món.

Dins de la carpeta hi ha altra documentació diversa. Destaquem:

- Un exemplar de la revista-butlletí: *Butlletí del Col·leccionista amateur d'Art*. Dir. Joan Merli. Barcelona: nov. 1934, any 1, núm. 1.
- Una anotació, que transcrivim:

Caic pel pes de les pròpies paraules. Cada mot que es pronuncia, destria una llum a una ombra dintre l'ànima.

He destriat una ombra que ha ennegrit totes les llums. Què ha ennegrit? (gens?) a la "llum" essència. No hi ha ovari; no hi hauran fills.

La llum no serà mai més.

- Un poema solt titulat "El poema de l'amor". amb una cita de Ramon Llull, de l'obra *Amic e Amat*: *"Vers 6. Laura: tu ets tot, e per tot, e en tot, e amb tot, tu vull tot, per ço que penja e sia tot mi".*
- Un anunci d'un recital poètic al Teatro Barcelona, del diumenge 25 de novembre de 1934, amb poemes recitats per Maria Antònia Vilaseca "Marcia". Programa: "Toma otra vez tu dinero" de Rabindranath Tagore, "Margarita" de Rubén Darío, "Portazos" d'Unamuno, "Danza" de Federico Garcia Lorca, "Castilla" de Manuel Machado, "Muerte" de Juan Ramón Jiménez i "No quiero que te vayas" de Pedro Salinas, entre altres. (A Rabindranath Tagore Palau i Fabre li dedicà el poema "En la mort de Rabindranath Tagore").

- Anotacions de títols d'obres de Charles Baudelaire

✔ D12169 El "lema" de l'amor. *c.*1934

Poemari escrit a mà amb tinta negra titulat *El «lema» de l'amor,* de mida quartilla, amb fulls desgrapats, sense numerar. Consta d'un primer poema seguit de dues seccions: "Els quinze estels de l'amor" i "Tu i jo". El primer apartat s'inicia amb "Antecedents":

Parlaré aquí, to confidencial, perquè és un tros de la lletania, d'aquell rosari del bé «i del mal» i que per tant, sap més de la vida.

A cops, que algú no em sentirà, faré la veu ben fosca, i ben ronca, en lloc d'esforçar-me en cridar, doncs, lo que menys es sent, tan més s'escolta.

Acosta't ben a prop, tot t'ho diré, no facis cap soroll, però gens ni mica que jo no vull cridar ni cridaré, doncs els crits, el cor, no els necessita.

✔ D12166. *Tot* i altres. *c.*1934

La carpeta consta d'un recull escrit a mà amb tinta negra, titulat *Tot.,* de fulls solts ordenats sense numerar (el primer fa de portada), de mida inferior a la quartilla (A6). S'inicia amb "Divisa", una cita de Ramon Llull. Transcrivim alguns poemes:

Divisa

Tu ets tot, e per tot,
e en tot, e ab tot tu
vull tot, per ço que
haja e sia tot mi

(Ramon Llull. *Amic e Amat.* Núm. 67)

Lema

"La trena quan se't desfà..."

La trena quan se't desfà

se'm trena ànima endins.

"Els teus ulls són els meus,..."

Els teus ulls són els meus,

jo en ells hi veig tot!

"Els teus pòmuls són pits de llet roja..."

Els teus pòmuls són pits de llet roja.

Si els miro,

¡És tanta la llet que t'hi ve...

per nodrir-me!

"Vetllaves sobre mi –i eres mare..."

(Hagues-me tot, e jo tu tot)

Ramon Llull

Vetllaves sobre mi –i eres mare

Vetllava jo per tu –i eres filla

I adés tenies –un fill de mi.

L'apartat de fulls solts, sense cap ordenació, consta d'un assaig contrari a l'opinió d'un crític d' "El matí" que titlla d'immoral i d'escrupolosa l'obra *Tu* de Josep Janés i Oliver; d'alguns poemes, un d'ells dedicat al mateix Josep Janés; d'un índex de poemes i, finalment, d'anotacions d'obres de poetes diversos (*Res no és mesquí* de Salvat-Papasseit, *Amic e Amat núm. 96* de Ramon Llull, *Tu* Josep Janés, *Enamorats* Carles Riba i, novament, títols d'obres de Baudelaire).

- ✔ D12613. Quadern manuscrit. *c.*1935

Quadern de l'Institut Tècnic Eulàlia de Sarrià, Barcelona. Escriu amb tinta negra poemes en castellà. Palau i Fabre hi estudià entre 1931 i 1935.

- ✔ D12614. Quadern manuscrit. *c.*1935

Quadern de l'Institut Tècnic Eulàlia, de Sarrià, Barcelona. Escriu amb tinta negra poemes en català. Els primers fulls del Quadern no hi són (s'han arrencat). El primer escrit que es conserva és un poema que li dedica a Joan Maragall. En els últims fulls trobem un monòleg teatral titulat *El Piarrot (Monòleg*). L'acotació inicial descriu un escenari que representa una reunió en una casa particular. La gent va amb màscares. S'obre la cortina, es fan grups i al mig es forma un espai que es va ampliant conforme entra el pierrot. Porta una màscara negra i els llavis fortament pintats de vermell, mira totes les dames poc a poc i després, quan acaba de fer la volta, sense treure's la màscara recita el monòleg en forma de vers.

Documents manuscrits solts, a part del Quadern, d'anotacions diverses, la majoria a llapis. Transcrivim un poema sense títol:

Jo vull una verge
que no hagi besat.

Ai, que ja he vist a la verge
i té un somriure clar
com ni ella se l'espera
ni mai més se li veurà.

✔ D12084. *Presó de primavera.* 1937. *A37P*

Recull de poemes escrits a mà amb tinta negra, de fulls mida quartilla, amb portada, titulat *Presó de primavera*. Consta d'un primer poema numerat 1 al marge dret, de títol "Primavera"; de fulls numerats al marge esquerre, dos d'aquests tenen un poema escrit al revers; i d'altres fulls solts on identifiquem fins a 6 poemes nous, alguns amb diverses versions, i 3 versions de 3 poemes dels fulls numerats. En un dels fulls solts, el poeta anota diferents títols per al recull: *Primavera secreta, Fugint de la primavera, L'altra primavera, Judici de primavera, Vinguda de la primavera o Engany de la primavera.*

Primer recull poètic que inclou poemes de *Poemes de l'Alquimista.* Tots 5 poemes els trobarem dins de la secció "L'Aprenent de poeta. Llibre primer. Història d'una primavera": "Desvetllament", amb dues versions titulades "Cançó en la penombra" i "La mer, la mer, toujour recomancée. Interior", "Cançó de la noia que habita el cor", "Comiat", "Darreries" i "Excés de la primavera" (21/8/1937), amb dues versions titulades "Mort de la primavera" i "Encara l'amor és amor".

Poema "Primavera":

Primavera

Per tot s'insinua.
Primavera, cama nua.

Sota el seu vestit
la noia flor ja ha florit.

Sota cada flor
la terra és molla de plor.

L'estany mig glaçat
reflecteix la nuditat.

Esvelta puresa
d'un cos mostrat amb peresa.

La flor, com un pit,
nodrint-se del seu delit.

Poemes numerats de l'1 al 17, en aquest ordre:

- "Cançó en la penombra" (*Poemes de l'Alquimista*)
- "Soldat amb permís"
- "El cor infidel" o "La infidelitat (fallida)"
- "Engany de primavera"
- "Pobre cor"
- "Mútua dissort"
- "Cançó d'arlequí"
- "Dansarina"
- "Dues primaveres"
- "Cançó de la noia que habita el cor" (*Poemes de l'Alquimista*)
- "Rondalla"
- Cançó de l'amor amor

L'hi fa l'amor,
ai cor.
L'hi diu amor.
Mot d'or.

Quin frisament,

la pell.
Flama vivent,
tot ell.

El primer bes.
Potser
Primer és el bes!
No ho sé.

Joia i esclat
del braç.
L'espera tant!
L'abraç.
18-19 agost 1937

- "La mitja"
- "(Suïcida) primavera"
- "Càncer" (*Poemes de l'Alquimista*)
- "Darreries" (*Poemes de l'Alquimista*)
- "Mort de la primavera" (*Poemes de l'Alquimista*) (S'escriu en dos fulls. Al revers del primer, trobem el poema "Encar l'amor és amor" de *Poemes de l'Alquimista i* del segon, una de les versions del poema "L'última primavera del món": *El darrer bes dels amants / portava la llum de l'alba. / Aprofitarem la nit, / amiga sempre de lladres.* 21 agost 1937.

Fulls solts sense numerar:

- "Cançó de l'amor amor" (diferents versions)
- "L'anell li envia..."

- "Què m'has fet dir, ai cor, que no ho volia!..."

Què m'has fet dir, ai cor, que no ho volia!

Sap el secret l'amiga. Què hi diria?

–Secret de dos és més secret encara.
Si ho guarda el cor, com a un infant la mare.

Secrets no vull, que el cor respira l'aire.

- Nit

Sona un violí
molt lluny
com un esgarip
nocturn.

Silenci ratllat.
La nit,
ombra de gegant
colpit.

- Tomba d'una primavera

Arran de l'abisme,
oberta, la tomba.
Un ocell sospira,
cantant, a la morta.
Petites flors blanques,
a l'entorn hi creixen,
la morta s'embranca
a dins hi penetra.

- "L'última primavera del món" (diferents versions)
- "La mer, la mer, toujour recomancée. Interior" (*Poemes de l'Alquimista*)
- "La mitja"
- "Soldat amb permís"

✔ D12083. "Plesanteries", "Èxtasi". *c.*1938

Recull escrit a mà amb tinta negra, mida quartilla, on trobem alguns textos trets de D12084, convertits ara en estrofes de dos únics poemes: "Plesanteries" i "Èxtasi". També inclou un poema escrit a mà amb tinta negra titulat "Amor o la confusió del Jo i del tu" i un altre sense títol ("Un bes m'ha vingut als llavis..."), que ocupa 4 fulls numerats.

✔ D12087. Plec de poemes. *c.*1938. *A38P1*

Fulls solts manuscrits i mecanoscrits, de mida quartilla i inferior. Inclou els següents poemes sense datar de *Poemes de l'Alquimista*:

- Tots els poemes de la secció "L'aprenent de poeta. Llibre primer. Epigrames daurats": "Cama nua", mecanoscrit amb tinta blava i títol incorporat amb llapis; "Cama vestida", mecanoscrit amb tinta blava i títol incorporat amb llapis, titulat "Cama agençada"; "Coll de dama", manuscrit amb tinta negra, correccions escrites a mà amb tinta negra, titulat "Prohibit"; "Versos d'amor pagà", mecanoscrit amb tinta blava, amb títol afegit a mà amb tinta negra; "Orient", mecanoscrit amb tinta blava, amb correccions amb llapis i "El primer amor", mecanoscrit amb tinta blava, amb el títol afegit a mà amb tinta negra, de títol probable "Vincle".

- De la secció "L'aprenent de poeta. Llibre primer. Alba dels ulls": "Testa d'Hipnos", mecanoscrit amb tinta negra, titulat "LA TESTA D'HIPNOS O EL SOMNI"; "La naixença de Venus", mecanoscrit amb tinta blava, correccions amb llapis i amb tinta negra; "Tànger", mecanoscrit amb tinta negra, correccions escrites a mà amb tinta blava i "Imatge de Gala", manuscrit amb tinta negra.
- De la secció "L'aprenent de poeta. Llibre segon. Poemes epigramàtics": "Missiva", manuscrit amb tinta blava, correccions fetes amb llapis, titulat "Bitllet d'amor".

Resta de poemes:

- Violència

- Art poètica (variacions)

I

He exhaurit els versos com a una dona nua.
El cos se m'oferia possible de camins…
Pels camins, consonants ressonaven a dins
el so sortit del món que pels meus dits s'afua.

II

He exhaurit els versos com a una dona nua.
Un vers, com rara oferta de múltiples destins…
Dels destins, consonants desvetllaven endins
el so d'un món immens [perdut] que per tot s'insinua.

III

He exhaurit els versos com a una dona nua.
Un vers se'm morfonia d'un altre més endins…
que s'endinsava encara per a refer els camins.
Remor d'un món de llum que al meu entorn fluctua.

- Pepita cançó

He descobert el somni

—paratge somniat—
i és un palau de vori
obert de bat a bat.

Les portes mai les tanquen
i ningú en sap fugir.
Serà que els deus hi parlen
com quan parlen amb mi.

Una espina tens al dit
que et fa nosa i sols et torba.
Si la trec, el brot que es forma
duu secrets d'una ampla nit.

Sortint com d'una nit, la veu esquinça el vel
de l'espai. I al cor —tensa lira— so hi esberla un cel

Sortint com d'una nit, la veu esquinça el vel
de l'espai.

- Inicial
- Preludi i mort
- Transubstanciació
- Transfiguració d'amor

Allí on tu m'has parlat
tot aquell que hi parla, canta.

Hi ha una estàtua de llum
en el lloc de l'abraçada.

- Haikai
- A una noia muda
- El judici de Paris (diferents versions)
- Parany
- Maledicència amorosa
- Nina egípcia; nu agenollat (època saïta)
- Sonet
- Poema de l'infantament
- Tors nu (Josep Mompou)
- Parèntesi en un parèntesi
- "Hi ha paraules per al cor..."
- "El cor que empunya tantes coses, ara..."
- Paraules sense sentit

✔ D45062. Plec de poemes. c.1938. *A38P2*

Poemes manuscrits amb tinta negra, sense datació. Fulls solts de mida quartilla amb 5 poemes de *Poemes de l'Alquimista*:

- De la secció "L'aprenent de poeta. Llibre primer. Història d'una primavera", el poema "Cançó de la noia que habita el cor", titulat "Melodrama".
- De la secció "L'aprenent de poeta. Llibre primer. Alba dels ulls", els poemes "Nàpols" i "La reverència".
- De la secció "L'aprenent de poeta. Llibre segon. Poemes epigramàtics", els poemes "Missiva", titulat "Lletra d'amor" i "Et deixo,cor meu...", titulat "Final".

✔ D12086. Plec de poemes. *c.*1938. *A38P3*

Fulls solts, mida foli, amb tres poemes agrupats sota el títol "Cançons" ("Història arcaica", "La infidelitat fallida" i "Engany de primavera") i el mecanoscrit amb tinta blava "La naixença de Venus", de la secció "L'aprenent de poeta. Llibre primer. Alba dels ulls". Se'ns presenta segellat per la U.G.T, Associació d'Escriptors Catalans.

✔ D12085. *Corba lírica. c.*1938. *A38C*

Recull de fulls de mida una mica més petits que el foli, desgrapats, amb portada de títol CORBA LÍRICA i signat J. Palau Fabre. Consta de mecanoscrits amb tinta negra, amb correccions a mà, amb tinta negra, excepte en un cas, que es fa amb llapis ("Coll de dama").

Té els següents poemes de *Poemes de l'Alquimista*:

- Els 6 poemes de la secció "L'aprenent de poeta. Llibre primer. Epigrames daurats": "Cama nua", "Cama vestida", titulat "Cama agençada", "Coll de dama", titulat "Prohibit", "Versos d'amor pagà", "Orient" i "El primer amor", titulat "Vincle".
- 2 poemes de la secció "L'aprenent de poeta. Llibre primer. Alba dels ulls": "Testa d'Hipnos", titulat "La testa d'Hipnos o el Somni" i "La naixença de Venus".
- El segon poema de la secció "L'aprenent de poeta. Llibre segon. Poemes epigramàtics": "Missiva", titulat "Lletra d'amor".

Corba lírica consta dels següents poemes i seccions. Els nombres I II... són afegits

manuscrits amb tinta negra:

CORBA LÍRICA

I DICTAT

PARAULES SENSE SENTIT

Oh, ànima meva profètica!

(Hamlet: Shakespeare)

"Un dia arribarà…"

Jo no sé quan ho he llegit, ni on ho he llegit. I sé que aquestes paraules, "Un dia arribarà…", són el començ d'un dels grans llibres de la humanitat. Les porto somniosament escrites [com si les sabés de memòria] des d'una eternitat i, a voltes, em sembla haver-les creades. Quan penso, (penso poc), imagino que sols de Déu podrien haver sortit. Després em ve que són les paraules de l'amor, i veig tots els amants, que una llum simbolitza, on aquestes paraules poden llegir-se: "Un dia arribarà…" I després, encara, unes altres que no si hi semblen gens: "És que arribarà algun dia…?"

II PRIMERA FASE

TRANSSUBSTANCIACIÓ

Jo;

els sospirs m'han pres per imatge.

Jo;

fill del bes i de l'abraçada, només.

Babel alçada d'amor i per a l'amor.

Definició del meu jo: tu.

Tu, i després... tu.

Tot tu... i tota tu.

Demà no existirà el no-res, que t'estava servat.

(Tu no estàs. Ets.)

.....

Amor de l'amor.

Tu; immortalitat del meu jo.

POEMA DE L'INFANTAMENT

HAI-KAI

TRANSFIGURACIÓ AMOROSA

III CRUCIAL

TORS NU

(Josep Mompou)

Podran el tors i el rostre reposar
–si el son és molt perfet– en un coixí
d'atzur, i encara aquell ser més diví;
en tant que el tacte vetlla i vetllarà

damunt del ventre: lloc massa llunya,
la vida. Sols saber-ne l'existir
ens cal. Però en els llavis pot trair,
el cor, el seu plaer d'imaginar...

Pot ésser això... I encar fer més intens
el somni, sota l'alba de la closa
parpella, quan al cos tot indefens

hi és Déu present: un vel de seda rosa
damunt la carn –prodigi– en suspens,
permet, del son, la porta ben desclosa.

IV SEGONA FASE

PRELUDI I MORT

Entre el teu cos i el meu cos hi ha una rosa.
que en l'abraçada cerquem definir.
L'íntim contacte de la carn, l'ha closa
i l'ha esfullada el just moment d'obrir.

ORIENT (*Poemes de l'Alquimista*)
LLETRA D'AMOR (*Poemes de l'Alquimista*)
CANÇÓ
PROHIBIT (*Poemes de l'Alquimista*)
PARÈNTESI EN UN PARÈNTESI

VIOLÈNCIA

T'he fet sang a la mà
—la teva mà tan blanca—
quan l'he volgut besar:
flor roja en ma branca.

VERSOS D'AMOR PAGÀ (*Poemes de l'Alquimista*)

PARANY

Al teu escot hi ha una ferida blanca,
insinuant l'encesa dels déus, closa
en ella. Ronden entorn mos sentits:
Aquest engany —insidiosa rosa—
cas d'esfullar-lo, seran engolits.
Al teu escot hi ha un ferida d'àngel.
CAMA NUA (*Poemes de l'Alquimista*)
CAMA AGENÇADA (*Poemes de l'Alquimista*)

VINCLE (*Poemes de l'Alquimista*)

V SEGONA CRUCIAL

SONET SHAKESPERIÀ

(A Carles Riba, tribut.)

Llum en la llum; així tu
dins el meu món, talment l'ombra
blanca de l'àngel més nu.
Totes les coses, fent nombre,

formen corona al volt teu.
Màgic com mai, en ton riure
–festa de l'aire– veig Déu.
Mai com avui m'has fet lliure.

Ames d'amor. Ni en tos plors
–ànima feble– no ets teva.
Cos en l'atzur, el teu cos
viu ignorant dels jocs d'Eva...

Ales sense àngel fent via...
–joia en la nit d'un nou dia.

VI TERCERA FASE

A UNA NOIA MUDA

El sol no entra per la teva estada.
Projectes l'ombra dintre tu mateixa
sense fer d'ombra als altres, sense queixa.
Astre –no estel– d'una llum apagada.

El vent aixeca fulles i paraules
per aplegar-les a la teva vora:
Ronda pel món un bell infant que plora;
al teu capçal les fades conten faules
en nits d'hivern.

Presó de roses ets, que no puc veure.
Mirar sabéssim els mons que ens amagues
darrere el gest, ple de roses manyagues...
Voldríem ésser esclaus –roses– i jeure
un son etern.

NINA EGIPCIA: NU AGENOLLAT
LA TESTA D'HIPNOS O EL SOMNI (*Poemes de l'Alquimista*)
EL JUDICI DE PARIS
LA NAIXENÇA DE VENUS (*Poemes de l'Alquimista*)

VII FUGA

ART POÈTICA (Variacions)

✔ D12092. Pròleg "Ofereixo aquest llibre..." 1938. *A38O*

Pròleg "Ofereixo aquest llibre...", full mecanoscrit amb tinta negra, de mida quartilla, datat a 22 d'abril de 1938.

Conté també 4 fulls solts classificats: en el primer escriu el nom "*Josep Palau*", en el segon les paraules "*In memoriam*", en el tercer el mot "*Plany*" i en el quart el poema "Nus" (19 de juny de 1939)

NUS

Déu meu, la vida aquesta em crida
i em crida Vós,
i heus-me ara ací
enmig dels dos
l'ànima mig partida:
só home sens camí.

Us miro a Vós i miro a ella.
Si Vós tan gran, ella tan bella!
I sempre així:
resto confós.
Caigut d'orelles com un gos.

Visc sense Nord,
sense conhort,
tot m'és naufragi i tot m'és port.
19 de juny de 1939

A la pàgina última hi ha escrit en cursiva la següent sentència: "*He arribat a dalt de tot*".

D12089. *Poemes abans del poeta, c.*1938. *A38PA1*

Fulls solts de mida quartilla, de poemes sense datar, escrits a mà amb tinta negra, excepte el mecanoscrit "Tres pregàries". Els poemes s'agrupen per apartats, introduïts per una portada signada J. PALAU FABRE i de títol *Poemes abans del poeta*. Conté al final del recull una nota en blanc que diu: "*Estructures diverses del meu primer llibre de poemes, superades. Cal acabar estripant-ho*". Pot fer referència a *Corba lírica*, o al mateix *Poemes abans del poeta*, recull previ a l'edició del primer llibre de poemes que hi trobem a l'avanttext: *Primavera incipient. Primer llibre de versos* (D12088. *A38PI*). Abans del full que fa de portada, hi ha un full solt amb un poema titulat "Tors nu".

Trobem els següents poemes de *Poemes de l'Alquimista*:

- Tots els poemes de la secció "L'aprenent de poeta. Llibre primer. Epigrames daurats": "Cama nua"; "Cama vestida", titulat "Cama agençada"; "Coll de dama", titulat "Prohibit"; "Versos d'amor pagà"; "Orient", titulat "Adreça" i "El primer amor".
- Els 5 poemes de la secció "L'aprenent de poeta. Llibre primer. Història d'una primavera": "Desvetllament", "Cançó de la noia que habita el cor", "Excés de la primavera", titulat "Fi de primavera", "Darreries" i "Comiat".
- Tots els poemes de la secció "L'aprenent de poeta. Llibre primer. Alba dels ulls", excepte "Helena Fourment en vestit de noces": "Testa d'Hipnos",

titulat "La testa d'Hipnos o el Somni", "Autoretrat", "La naixença de Venus", "Nàpols", "Tànger", "La reverència" i "Imatge de Gala".

- El segon poema de la secció "L'aprenent de poeta. Llibre segon. Poemes epigramàtics": "Missiva", titulat "Dístic".
- El segon poema de la secció "L'aprenent de poeta. Llibre segon. Elegies": "L'impossible".

Recull:

Poemes abans del poeta

Justificació: *Ofereixo aquest llibre com una etapa...*

"Poemes abans del poeta": *Ofereixo aquest llibre com una etapa...* (foli plegat)

EPIGRAMES

Hai-Kai

Adreça (*Poemes de l'Alquimista*)

Dístic (*Poemes de l'Alquimista*)

Cançoneta

Prohibit (*Poemes de l'Alquimista*)

Versos d'amor pagà (*Poemes de l'Alquimista*)

Cama nua (*Poemes de l'Alquimista*)

Cama agençada (*Poemes de l'Alquimista*)

El primer amor (*Poemes de l'Alquimista*)

PRESÓ DELS ULLS

La testa d'Hipnos o el Somni (Perusa) (*Poemes de l'Alquimista*)

Nina egípcia: nu agenollat (Època saïta) (*Poemes de l'Alquimista*)

El judici de París (Watteau)

La naixença de Venus (Botticelli) (*Poemes de l'Alquimista*)

Nen dormint (Gimeno)

Tahití i tahitianes (Gauguin)

L'esperit vetlla (Gauguin)

Autorretrat (Gimeno) (*Poemes de l'Alquimista*)

Nàpols (Marquet) (*Poemes de l'Alquimista*)

La reverència (Fragonard) (*Poemes de l'Alquimista*)

Tànger (Marquet) (*Poemes de l'Alquimista*)

Imatge de gala (S. Dalí) (*Poemes de l'Alquimista*)

HISTÒRIA D'UNA PRIMAVERA (CANÇONS)

Desvetllament (*Poemes de l'Alquimista*)

Soldat amb permís (A V. S.)

"La noia em tindrà por..."

Cançó de la noia que habita el cor (*Poemes de l'Alquimista*)

Engany de Primavera

Historieta

Historieta arcaica

La mitja

Fi de primavera (*Poemes de l'Alquimista*)

Darreries (*Poemes de l'Alquimista*)

Comiat (*Poemes de l'Alquimista*)

La infidelitat fallida

TRES PREGÀRIES

I. Dita, altrament, de l'anhel

II. Contra el tedi

III. De l'Esperit Sant

EXERCICIS DIVERSOS

Sonet Shakesperià (A Carles Riba, tribut)

L'impossible (A H. C.) (*Poemes de l'Alquimista*)

La creació de l'home (Esbós) (Dues versions)

Vetlla

Nota: *Estructures diverses...*

Poema "Tres pregàries"

Full solt amb 5 títols de poemes que es recolliran a *Poemes de l'Alquimista*, dos d'ells, "II. CAMA NUA" i "III. COLL DE DAMA", amb el poema transcrit. Els altres tres títols sense cap vers són: "I. PEDRA", "III. NOCTURN" i "IV. EL DICTAT".

Full solt amb el poema "La reverència (Fragonard)" (segona versió).

✔ D12090 *Poemes abans del poeta*. 1938. *A38PA2*

Recull de fulls de mida foli, escrits a màquina amb tinta negra i correccions a mà, amb tinta blava i negra, classificats sense numerar en tres seccions, els títols de les quals ("Epigrames daurats", "Presó dels ulls" i "Història d'una primavera") es repeteixen, amb canvis o no, al "Llibre primer" de *Poemes de l'Alquimista*. Tots els títols s'escriuen en majúscules.

Poemes de *Poemes de l'Alquimista*:

- Els 6 poemes de la secció "L'aprenent de poeta. Llibre primer. Epigrames daurats": "Cama nua"; "Cama vestida", titulat "Cama agençada"; "Coll de dama", titulat "Lírica prohibida"; "Versos d'amor pagà"; "Orient", titulat "Adreça" i "El primer amor".
- Els 5 poemes de la secció "L'aprenent de poeta. Llibre primer. Història d'una primavera": "Desvetllament"; "Cançó de la noia que habita el cor", titulat

"Melodrama"; "Excés de la primavera", titulat "Fi de primavera"; "Darreries" i "Comiat".

- Tots els poemes de la secció "L'aprenent de poeta. Llibre primer. Alba dels ulls", excepte "Helena Fourment en vestit de noces": "Testa d'Hipnos", titulat "La testa d'Hipnos o el somni", "Autoretrat", "La naixença de Venus"; "Nàpols", "Tànger", "La reverència" i "Imatge de Gala ".
- El segon poema de la secció "L'aprenent de poeta. Llibre segon. Poemes epigramàtics": "Missiva", titulat "Lletra d'amor".
- El segon poema de la secció "L'aprenent de poeta. Llibre segon. Elegies": "L'impossible".

També conté el proemi del "22 abril de 1938".

POEMES ABANS DEL POETA

Proemi 22 abril 1938

EPIGRAMES DAURATS

HAI-KAI EN BLANC

ADREÇA (*Poemes de l'Alquimista*)

INICI DE CANÇÓ (El trobem a D12087 com a "Pepita cançó")

LLETRA D'AMOR (*Poemes de l'Alquimista*)

LÍRICA PROHIBIDA (*Poemes de l'Alquimista*)

VERSOS D'AMOR PAGÀ (*Poemes de l'Alquimista*)

CAMA NUA (*Poemes de l'Alquimista*)

CAMA AGENÇADA (*Poemes de l'Alquimista*)

EL PRIMER AMOR (*Poemes de l'Alquimista*)

PRESÓ DELS ULLS

Deu-me, Senyor,
l'amor amb ulls:
la forma i el color.

TORS NU

LA TESTA D'HIPNOS O EL SOMNI (*Poemes de l'Alquimista*)

NINA EGÍPICA: NU AGENOLLAT

EL JUDICI DE PARIS

LA NAIXENÇA DE VENUS (*Poemes de l'Alquimista*)

NEN DORMINT

TAHITÍ I TAHITIANES

L'ESPERIT VETLLA

AUTORETRAT (*Poemes de l'Alquimista*)

NÀPOLS (*Poemes de l'Alquimista*)

LA REVERÈNCIA (*Poemes de l'Alquimista*)

TÀNGER (*Poemes de l'Alquimista*)

IMATGE DE GALA (*Poemes de l'Alquimista*)

HISTÒRIA D'UNA PRIMAVERA

(Cançons)

DESVETLLAMENT (*Poemes de l'Alquimista*)

CANÇÓ DEL SOLDAT

HISTORIETA ARCAICA

MELODRAMA (*Poemes de l'Alquimista*)

ENGANY DE PRIMAVERA

LA MITJA

FI DE PRIMAVERA (*Poemes de l'Alquimista*)

DARRERIES (*Poemes de l'Alquimista*)

COMIAT (*Poemes de l'Alquimista*)

LA INFIDELITAT FALLIDA

TRES PREGÀRIES
SONET SHAKESPERIÀ
L'IMPOSSIBLE (*Poemes de l'Alquimista*)
ESBÓS

✔ D12088. *Primavera incipient. Primer llibre de versos.* 1938. *A38PI*

Recull de mecanoscrits amb tinta blava, en fulls mida quartilla, classificats, i amb un full inicial que fa de portada, on s'escriu el subtítol i s'afegeix a mà, amb llapis, el títol del poemari. Consta de tres seccions o apartats: "Mostra d'epigrames", "Presó dels ulls" i "Cançons". Els títols s'escriuen en majúscules.

Poemes que trobarem a *Poemes de l'Alquimista:*

- Tots els poemes de la secció "L'aprenent de poeta. Llibre primer. Epigrames daurats", excepte "Coll de dama": "Cama nua", "Cama vestida", "Versos d'amor pagà", "Orient", titulat "Adreça" i "El primer amor".
- Tots els poemes de la secció "L'aprenent de poeta. Llibre primer. Història d'una primavera": "Desvetllament", "Cançó de la noia que habita el cor", titulat "Melodrama", "Excés de la primavera", titulat "Fi de primavera", "Darreries" i "Comiat".
- Tots els poemes de la secció "L'aprenent de poeta. Llibre primer. Alba dels ulls", excepte "Autoretrat" i "Nàpols": "Testa d'Hipnos", titulat "La testa d'Hipnos o el somni", "La naixença de Venus", "Tànger", "La reverència", "Helena Fourment en vestit de noces", titulat "Elena Fourment en trajo de noces" i "Imatge de Gala".

- El segon poema de la secció "L'aprenent de poeta. Llibre segon. Poemes epigramàtics": "Missiva", titulat "Lletra d'amor".

PRIMAVERA INCIPIENT

PRIMER LLIBRE DE VERSOS

Proemi 22 abril 1938

MOSTRA D'EPIGRAMES

De Marià Manent i per a ell

HAI-KAI EN BLANC

ADREÇA (*Poemes de l'Alquimista*)

LLETRA D'AMOR (*Poemes de l'Alquimista*)

VERSOS D'AMOR PAGÀ (*Poemes de l'Alquimista*)

CAMA NUA (*Poemes de l'Alquimista*)

CAMA VESTIDA (*Poemes de l'Alquimista*)

EL PRIMER AMOR (*Poemes de l'Alquimista*)

PRESÓ DELS ULLS

A Carles Riba, tribut

LA TESTA D'HIPNOS O EL SOMNI (*Poemes de l'Alquimista*)

NINA EGÍPCIA: NU AGENOLLAT

EL JUDICI DE PARIS

LA NAIXENÇA DE VENUS (*Poemes de l'Alquimista*)

NEN DORMINT

LA REVERÈNCIA (*Poemes de l'Alquimista*)

ELENA HOURMENT EN TRAJO DE NOCES (*Poemes de l'Alquimista*)

TÀNGER (*Poemes de l'Alquimista*)

IMATGE DE GALA (*Poemes de l'Alquimista*)

CANÇONS

DESVETLLAMENT (*Poemes de l'Alquimista*)

SOLDAT AMB PERMÍS

MELODRAMA (*Poemes de l'Alquimista*)
HISTORIETA ARCAICA
SEDES
FI DE PRIMAVERA (*Poemes de l'Alquimista*)
DARRERIES (*Poemes de l'Alquimista*)
COMIAT (*Poemes de l'Alquimista*)

D12091. *Primer llibre de versos*. 1938. *A38PL*

En aquesta carpeta tenim un llibre verd enquadernat amb tapa dura, en el llom del qual posa "J. PALAU I FABRE / *PRIMER LLIBRE DE VERSOS*". El llibre se l'edita el mateix autor i presenta correccions manuscrites (*cA38PL*), amb llapis i amb tinta negra. Es corregeixen els títols de les seccions "Presó dels ulls", que es canvia per "Els ulls en flor" i "Cançons", que resta "Primeres cançons".

Podem afirmar que el llibre *Primer llibre de versos* és el resultat de les revisions dels reculls anteriors *Poemes abans del poeta* i *Primavera incipient*. Tots aquests testimonis (*A38PA1*, *A38PA2*, *A38PI* i *A38PL*) són mostres de la gestació de l'apartat "Llibre Primer. L'Aprenent de poeta" de *Poemes de l'Alquimista*.

Poemes que trobarem a *Poemes de l'Alquimista:*

- Tots els poemes de la secció "L'aprenent de poeta. Llibre primer. Epigrames daurats", excepte "Coll de dama": "Cama nua", "Cama vestida", "Versos d'amor pagà", "Orient", titulat "Adreça" i "El primer amor".
- Tots els poemes de la secció "L'aprenent de poeta. Llibre primer. Història d'una primavera": "Desvetllament", "Cançó de la noia que habita el cor", "Excés

de la primavera", titulat "Fi de primavera", "Darreries" i "Comiat".

- Tots els poemes de la secció "L'aprenent de poeta. Llibre primer. Alba dels ulls": "Testa d'Hipnos", titulat "LA TESTA D'HIPNOS O EL SOMNI", "Autoretrat", "La naixença de Venus", "Nàpols", "Tànger", "La reverència", "Helena Fourment en vestit de noces", titulat "Elena Fourment en vestit de noces" i "Imatge de Gala".
- El segon poema de la secció "L'aprenent de poeta. Llibre segon. Poemes epigramàtics": "Missiva", titulat "Lletra d'amor".

Transcrivim el llibre. Indiquem a la línia, al marge dret, les correccions (*cA38PL*):

PRIMER LLIBRE DE VERSOS

Proemi 1938

MOSTRA D'EPIGRAMES

A Marià Manent

HAI-KAI EN BLANC

Et diré coses
que ni a l'Àngel del somni
no he confiat.

ADREÇA (*Poemes de l'Alquimista*)
LLETRA D'AMOR (*Poemes de l'Alquimista*)
VERSOS D'AMOR PAGÀ (*Poemes de l'Alquimista*)
CAMA NUA (*Poemes de l'Alquimista*)

CAMA VESTIDA (*Poemes de l'Alquimista*)
EL PRIMER AMOR (*Poemes de l'Alquimista*)

PRESÓ DELS ULLS

A Carles Riba, tribut

LA TESTA D'HIPNOS O EL SOMNI (*Poemes de l'Alquimista*)

NINA EGÍPCIA: NU AGENOLLAT
(Època saïta)

Tu pots jugar amb nosaltres: nostre cor
és la penyora vivent que voldries,
per assajar, si per ell inicies *[assajar] →a provar*
algun esguard, a fer-se tacte d'or. *esguard[,]*

Ah, impassible eternament pregant,
agenollada davant tu mateixa,
mos ulls et veuen dins el món renéixer
i esdevé runes tot al teu voltant.

Saps ignorar-nos i fer que et lloem.
Ens llençà al risc la teva lleu cintura
que dels esguards el vol joiós detura.
Pregues, o som nosaltres qui et preguem?

EL JUDICI DE PARIS

(Watteau)

De la Discòrdia eixida triomfant,
retens el gest, tan dolçament altiva,
que fas pregar l'esguard, que en son encant
allarga un poc la joia fugitiva.

El braç no es cansa d'oferir-te el goig
que tu vas dar-li, oh posseïdora
de tants de llaços i destins, estoig,
certesa absent, presència torbadora...

De tu pendents, la fidel munió
d'esguards –immòbils en llur avidesa–
ara han après la més alta lliçó
de ritme altiu, de forma i de nuesa.

LA NAIXENÇA DE VENUS (*Poemes de l'Alquimista*)

NEN DORMINT

(F. Gimeno)

Tot és dels ulls: el somrís i la llum
i el somni blanc, com una barca lliure
–oh vela inflada del propi perfum!–,
que et condueix a un mar lluny del teu viure.

Partí el vaixell: qui sap el lloc del món
–racó perdut, sense geografia–,
per arribar no podem saber on...

Sols per a ell ell mateix fa de guia.

No vull conèixer el secret del teu son.
Plau-me saber-lo fet com el volies:
ton pur i blanc com en tos ulls es pon.
Amb ella, només, puc somniar de dies.

AUTORETRAT (*Poemes de l'Alquimista*)
NÀPOLS (*Poemes de l'Alquimista*)
ELENA FOURMENT EN VESTIT DE NOCES (*Poemes de l'Alquimista*)
LA REVERÈNCIA (*Poemes de l'Alquimista*)
TÀNGER (*Poemes de l'Alquimista*)
IMATGE DE GALA (*Poemes de l'Alquimista*)

PRIMERES CANÇONS

DESVETLLAMENT (*Poemes de l'Alquimista*)
SOLDAT AMB PERMÍS

La vida tant me fa.
Si ara vinc de la guerra
ja hi tornaré demà.
Cap lleure no s'esguerra
si el saps aprofitar.

Indrets molt coneguts
vaig deixant al darrera.
Els racons més perduts
per mi són la drecera.
No sé si porto escuts!

La moneda, al soldat,

no ens aigualeix la festa.
Entraré al bell mercat
amb aires de conquesta:
per mi tot és combat!

La noia em tindrà por.
Si abans en creia tendre
ara sabrà qui só.
Si diu que se'm vol vendre
jo li diré que no.

No sé quin nom té.
Se'l muda cada dia.
Si avui es diu Roser
ahir es deia Maria.
Mai més no l'amaré!

Una altra en vull triar
(sigui rosseta o bruna),
que s'ensenyi d'amar:
a la llum de la lluna
i a l'ombra de la mà.

Massa fidel he estat
pels anys de jovenesa.
Demà, si sóc casat.
compliré la promesa
de la infidelitat!

CANÇÓ DE LA NOIA QUE HABITA EL COR (*Poemes de l'Alquimista*)

HISTORIETA ARCAICA

I

Ell li pregunta
si es vol casar.
Ella no dubte:
li dôn la mà.
Van de bracet
com si fes fred.

Ell li demana
per fer-li un bes.
Ella s'amaga
i ell ve després.
No s'han parlat
si s'han besat.

Ell li tocava
les trenes d'or.
Ella no parla,
l'eixorda el cor.
El seu bateig
se sent de frec.

Ell no volia
que es fatigués:
ella és la nina,
val molts diners.
Les va comprar
per festejar.

Ell li regala
dos poms de flors.
Ella se'ls guarda
vora el seu cos.
    La seva pell
    és flor i ocell.

II

Ell li pregunta
si es vol casar.
Ella ja dubte
i es fa pregar.
    El temps no és fred
    per fer bracet.

Ell li demana
per fer-li un bes.
Ella és manyaga,
diu que després.
    No s'han besat
    si s'han parlat.

Ell li tocava
la neu del braç.
Ella proclama
fredors de glaç.
    Pobre bateig
    pateix d'ofec.

Ell prou voldria
que feinegés:

Ella és la nina;
no pot fer més.
Per festejar
la va comprar!

L'anell arriba.
L'hi agrada prou?
Ella voldria
triar de nou.
Deu ser un amant
si brilla tant!

SEDES

Mitja de seda i de somni;
mostra una cama de vori.

Proximitat d'un turmell:
frisances de seda i pell.

Mig genoll, –truncada rosa;
s'està si gosa no gosa.

Un coll a punt se n'abrasa;
la seda li fa d'espasa.

No gosis passar la mà
pel seu present tan llunyà,

tan cruel, tan insensible!
(Un punt s'escorre invisible).

Veurem l'origen, potser.
La rosa olor de roser.

Aurèola color malva;
tenyida posta de l'alba.

FI DE PRIMAVERA (*Poemes de l'Alquimista*)
DARRERIES (*Poemes de l'Alquimista*)
COMIAT (*Poemes de l'Alquimista*)

02.01 ACTIVITAT LITERÀRIA I DE CREACIÓ 2. 02.01.09 POESIA. POEMES DE L'ALQUIMISTA. 1939-1940-1943

- ✔ D12093. "Elegia truncada". 1939

Full de mida no estàndard, aproximadament mitja quartilla, amb un manuscrit amb tinta negra:

ELEGIA TRUNCADA

Aquella cabellera negra i flonja
on jo, vaixell malalt, m'hi submergia
després de la tempesta i hi romania
lassat i mut…

El plor incessant i el frec de la riba
que munta ran del cor però no arriba…

Febrer del 1939

✔ D12103. Plec de poemes, esborranys. 1940. *A40P*

Fulls de mida quartilla i inferior, amb poemes manuscrits amb tinta negra, amb correccions escrites a mà, amb tinta negra i amb llapis, excepte el mecanoscrit amb tinta blava "A la rosa" i el manuscrit amb llapis "Tierra fértil".

Poemes de *Poemes de l'Alquimista*:

- De la secció "L'aprenent de poeta. Llibre segon. Poemes epigramàtics", el poema "A la rosa".
- De la secció "L'aprenent de poeta. Llibre segon. Elegies", diferents versions (un total de sis, escrites a mà en tres fulls) de "Jo em donaria a qui em volgués", titulat "Jo em donaria a qui em volgués…".
- De la secció "Fragments del laberint", el poema "Tierra fértil".

Altres poemes:

-"Plany"

-"Córrer"

-"Envellir"

Ombra de neu,
Cos blanc, sang pobre, cor d'infant.
El dia.
Hi ha tots temps el dia del sol i el dia dels
núvols
El cel, braços oberts, bona acollida
Al cel.

-"Eluard ou le classique du surrealisme"

-"Follies"

-"Morir"

-"Elegia"

-"Imatge"

-"Tancat, sol"

✔ D12094. *Intermezzo*. 1940. *A40I1*

Fulls solts manuscrits amb tinta negra, de mida quartilla, on hi ha indicacions del tipus de lletra impresa a fer servir, cal suposar, en una possible edició mecanoscrita.

Poemes de *Poemes de l'Alquimista*:

- De la secció "L'aprenent de poeta. Llibre primer. Epigrames daurats": "Cama nua" i "Versos d'amor pagà".
- De la secció "L'aprenent de poeta. Llibre segon. Poemes epigramàtics": "Et deixo, cor meu,...".

Recull:

INTERMEZZO

I

VISIÓ

Vaig en el llom de l'estelada
d'amples espais inconeguts,
creuant ocells, somnis perduts
i els bells tombants de ta mirada.

II

VERSOS D'AMOR PAGÀ (*Poemes de l'Alquimista*)

III

CAMA NUA (*Poemes de l'Alquimista*)

IV

IMATGE

El meu nom sobre el teu escriuré,

que ni es podran llegir.

I només tu sabràs, i només jo sabré

que el meu cor és així:

confús, contradictori, presoner.

V

A aquesta noia,

no sé si acostar-ne els llavis o el cor.

X

"ET DEIXO COR MEU..." (*Poemes de l'Alquimista*)

- ✔ D12095. *Intermezzo.* 1940

Recull escrit a mà amb tinta negra, amb fulls solts, de mida no estàndard, similar a la quartilla, i poemes escrits en trossos de paper. No consta de cap poema de *Poemes de l'Alquimista*.

Apartats (transcrivim el llibre a D12098):

INTERMEZZO

Epígraf: "La dea Inazami..."

MADRIGALS A FAVOR D'UNS ULLS

FESTA

ARS AMORIS

- ✔ D12096. *Intermezzo.* 1940. *A40I2*

Mecanoscrits amb tinta blava, de mida quartilla, sense paginar i amb poemes intitulats. Al final del recull el poeta escriu: "*Aquest segon llibret de poesia de Josep Palau Fabre fou escrit del 15 de juny al 5 de juliol de 1940*".

Conté dos poemes de *Poemes de l'Alquimista*: de la secció "L'aprenent de poeta. Llibre segon. Poemes epigramàtics" "La dona" i "Et deixo, cor meu,..."

Apartats (transcrivim el llibre a D12098):

INTERMEZZO

Epígraf: "La dea Inazami..."

MADRIGALS A FAVOR D'UNS ULLS

FESTA

ARS AMORIS

LA ROSA

FINAL

✔ D12097. *Intermezzo.* 1940. *A40I3*

Recull de fulls solts de mida foli, mecanografiats tots menys el full manuscrit amb tinta negra que fa de portada. Inclou diferents seccions. Una d'elles es titula "Meandres", la qual presenta importants similituds amb el testimoni D12100, el títol del qual és també *Meandres*.

Inclou els següents poemes de *Poemes de l'Alquimista*:

- De la secció "L'aprenent de poeta. Llibre primer. Història d'una primavera": "Desvetllament".
- De la secció "L'aprenent de poeta. Llibre segon. Poemes epigramàtics": "Nocturn" (16 de juliol de 1940) i "A la rosa" (12 de juliol de 1940).
- De la secció "L'aprenent de poeta. Llibre segon. Elegies": "Jo em donaria a qui em volgués" (22-23 d'octubre de 1940), titulat "Jo em donaria a qui em volgués…", "Cançó breu" (14 de juliol de 1940), titulat "Cançó". La data que escriu al poema a *Poemes de l'Alquimista* és d'un any després: BCN 1941.
- De la secció "Fragments del laberint": "Tierra fértil" (24 de març del 1940).

Apartats (transcrivim el llibre a D12098):

INTERMEZZO

MADRIGALS A FAVOR D'UNS ULLS

15-22 de juny de 1940

FESTA

28 de juny de 1940

MEANDRES

NUS

NIT DE NADAL

A L'AMIGA MORTA

TIERRA FÉRTIL (*Poemes de l'Alquimista*)

ELEGIA

MOTIU

PLANY

A LA ROSA (*Poemes de l'Alquimista*)

CANÇÓ (*Poemes de l'Alquimista*)

NOCTURN (*Poemes de l'Alquimista*)

PETITA INSCRIPCIÓ ARIÈLICA

SOLEDAT

JO EM DONARIA A QUI EM VOLGUÉS... (*Poemes de l'Alquimista*)

CANT SECRET

IN MEMORIAM

DESVETLLAMENT (*Poemes de l'Alquimista*)

"VOLEM REPÒS DELS ULLS I DE LA MENT..."

- ✔ D12098. *Intermezzo*. 1940. *A40I4*

Llibre enquadernat, amb tapa dura blau marí. A l'últim foli el poeta escriu: "*Aquest segon llibre de poesia de Josep Palau i Fabre, fou escrit del 15 de juny al 5 de juliol de 1940*". El primer llibre és *Primer llibre de versos*.

Poemes de *Poemes de l'Alquimista*: de la secció "L'aprenent de poeta. Llibre segon. Poemes epigramàtics" "La dona", sense títol i "Et deixo, cor meu,..."

INTERMEZZO

"La dea Inazami (trobant-se casualment amb Inazagui) fou la primera a dir: "−Quina joia és per a mi trobar un jove tan bell!" El geni ho prengué a desgrat i va dir-li: "−Jo sóc el mascle i em plau de parlar el primer. Quan serà permès a una dona de parlar la primera? És cosa de no dir!" Tots dos resolgueren passar entorn d'una columna de branques i, en tornar-se a torbar, Inazagui, el mascle, parlà el primer aleshores: −Oh, quina joia és per a mi el trobar una jovencella tan formosa! −Aquestes paraules donaren origen a la poesia japonesa."

(De la literatura Japonesa de P. Arcangeli)

MADRIGALS A FAVOR D'UNS ULLS

Els ulls d'aquella noia!

S. Sanchez-Juan

Per a Maria Codina

- *Els ulls d'aquella noia!,*
  tan blaus, tan verds, tan del color de
  l'ànima!
- *Els ulls li veig:*
  una, dues, tres…
  Quantes ànimes té?
- *Alceu la meva vida a nivell vostre,*
  dispensadors de gràcia del seu rostre!
- *Ulls meus, amor, ulls de la meva amada*
  sobre ma vida, sota l'estelada.
- *Sedejo en els seus ulls que ragen llum,*
  aigua per la meva ànima!
- *Sense aquells ulls*
  la meva vida
  sento exhaurida
- *Dos ulls fidels per fer-me'n una fe...*

- *Els gira-sols dels seus ulls es balancegen.*
  Ah, si fos el meu cor el sol que els orienta!
- *Vaig en el llom de l'estelada*
  d'amples camins inconeguts,
  creuant ocells, somnis perduts
  i els bells tombants de sa mirada.
- *Li mirava els ulls tan amunt*
  que m'he perdut
  en el somni.

FESTA

"Copa vessada, veire roent
com la pregària de Mahomet!
J. Salvat-Papasseit
Per a Montserrat d'Alòs

- *Oh, avui, el meu cor!*
  Tot el dia l'embat de les ones
  l'ha cobert de bromera i de foc.
- *El meu cor vol brindar amb altre cor:*
  −vidre fràgil i vi generós.
- *Qui va fer aquestes copes*
  tan semblants al meu cor?
  Oreneu la seva tomba
  d'una branca de llor!
- *...I coroneu poeta al primer qui arborà,*
  amb un veire semblant, el cor dins de la mà.
- *Oh, si alçar-les poguéssim*
  tan altes com el cor
  les copes del vi d'or
  i ens en embriaguéssim!

- *Aquí tens el meu cor ben obert i ben nu:*
  acosta-hi els llavis tu,
  que el meu cor no sap assaciar-se
  sense donar-se a algú.
- *Mireu-lo, el meu cor, quina bullida!*
  Quin ferre ardent l'agità?
  Ai, tot és una mentida!
  Quan minvi aquesta escuma prou veuràs.
  Quant poc de vi d'amor hi quedarà.

ARS AMORIS

"Ai, las!, tan cuidava saber
d'amor, e tan petit en sai!"
B. de Ventadorm
Per a Carme Genover

- *És una princeseta:*
  ara em pren, ara em deixa.
- *El meu nom sobre el teu escriuré,*
  que ni es podran llegir.
  I només tu sabràs, i només jo sabré
  que el meu cor és així:
  confús, contradictori, presoner.
- *A aquesta noia*
  no sé si acostar-hi els llavis o el cor.
- *Quantes noies, ben dolces, he estimat en secret,*
  que ni elles no ho saben!
  Però encara és més dolç i secret
  tot allò que en secret em contestaven.
- *Quan ella s'enriola i parla entre la gent,*
  me'n ve un desig, no sé si al llavi o a la dent.

- *És una fruita pressentida.*
  L'hora dels llevants mai no arriba.
- *Si no em digués Joan, ni et diguessis Joana,*
  no em diria Joan, ni et diries Joana,
  ni em diries Joan, ni et diria Joana.

  ———

  Però ja no sabríem estimar-nos ja tant,
  si no et digués Joana ni em diguessis Joan.
- *Estic gelós de ma estimada*
  i me la guardo avarament,
  que si la veieu, ah, penseu,
  tothom podria ser poeta...
- *–Prou ho sé que m'estimes: m'ho has dit tantes vegades!*
  Diguem ara que no, que m'odies només,
  però estreny-me ben fort, que no m'ho cregui gaire,
  ni ho diguis dues voltes, no fos que m'ho cregués.
- *És àngel? És fada?*
  No se m'esvairà en fer-li una abraçada?

LA ROSA

"La rosa sempre sembla
impossible."
Goethe
Per a Conchita Zendrera

- *Mireu-la, la rosa:*
  ara gosa, ara no gosa.
- *També a tu et festejaré,*
  rosa de taverna, rosa de paper.
- *Rosa es deia ma estimada:*
  tu me'n recordes el nom

i la seva anomenada
de ser rosa per tothom.

- *Era massa rosa*
  per una de sola,
  per una, de noia!
- *Rosa,*
  Tu n'ets el nom i la cosa,
  tu n'ets la cosa i el nom
  i ets la rosa per tothom
  i per tothom ets la rosa.
- *Jo sabés el silenci*
  del teu esclat
  i aquell crit no cridat
  del teu silenci.
- [Poema ratllat]:
  Rosa blanca, rosa vera,
  rosa de l'amor primera,
  que llarga se'm fa l'espera!

  ———

  Rosa rosa, rosa roja,
  que l'amor et torna boja,
  rosa, vestidet de goja!
- *Floreix el somni perfet*
  en forma de rosa blanca
  sense rel i sense branca
  flotant en un son quiet.
- *Flor de dansa, Sardana,*
  rosa mòbil i humana.
- *Tinc por per ella,*
  tinc por pe ami,

ella és donzella,
jo sóc fadrí,

———

ella és la rosa
del meu camí.

- *Jo sóc tan encès com tu,*
  rosa,
  però no m'ho sap ningú…
  Rosa,
  he de dir-te alguna cosa…
  Rosa,
  com te me declararé?
  Rosa, roseta, roser,
  si no em vols me moriré.
- *...Una rosa en una mà*
  com una mà que somnia…
  Què més podem somniar?
- *Plena de tu mateixa*
  fins a l'esclat,
  com un secret donat.
- *La teva lliçó ens és oferta*
  quan ets oberta.
- *Rosa...*
  No sabem si Idea o cosa.
- *Grècia te'n deu la lliçó:*
  la forma, Apol·ló,
  Venus, la nuesa,
  els poetes, l'encesa
  del color,
  l'embriaguesa

Bacus i el pensament Plató.

I la Idea es diu Parthenó.

- *Adéu, rosa, no te'n vagis,*

  que em deixen encès els llavis.

- *Rosa, encara, una vegada,*

  fins l'última cantonada.

FINAL

"Aussi loin que l'amour"

Éluard

- *Me'n vaig enlaire, enlaire,*

  a regions de vent.

  Vull ser el pulmó de l'aire!

- "ET DEIXO, COR MEU,..."(*Poemes de l'Alquimista*)
- *He nascut per cantar, moriré cantant.*

  Què hi fa si en l'endemig he plorat una mica?

- QUANTES DONES HI DORMEN...(*Poemes de l'Alquimista*)
- *He arribat a dalt de tot,*

  a la regió dels ulls, del rostre…

  He oblidat el llot…

  per la virtut d'aquella noia!...

✔ D12178. "Sant Jordi 194?". Dècada 1940

Full de mida mitja quartilla amb un únic manuscrit amb tinta negra.

SANT JORDI 194...

D'alt que passava, enguany ni se'l sentia,
però se'l veia molt més clar que mai.
La blanca carretera de l'espai
a la claror del seu elm resplendia.

I el que resplendirà! Senyal que deixa
la ferradura d'un cavall alat
no ha de témer ni vent ni tempestat,
que no l'esborra ni la mort mateixa!

✔ D12099. *La Rosa.* 1940. *A40L*

Recull escrit a mà amb tinta negra, fulls de mida no estàndard, similar a la mitja quartilla, el qual conté 2 poemes de *Poemes de l'Alquimista*:

- De la secció "L'aprenent de poeta. Llibre segon. Poemes epigramàtics" el poema "La dona", manuscrit sense títol.
- De la secció "L'aprenent de poeta. Llibre segon. Poemes epigramàtics" el poema sense títol "Et deixo, cor meu,...", amb dues versions.

Té anotat al revers d'un dels fulls els següents noms i obres: Tomàs Hardi *(Teresa dels llibervilles),* W.Wolf *(Flema),* H.J. Wells *(L'Amor i Mr Lewisson),* Meredites *(Els comediants tràgics).*

Recull:

LA ROSA

Indecisa, rara, nova,
ara comença la rosa.
B. Rosselló-Pòrcel

La Rosa, sempre sembla
impossible.
Goethe

- *Vull festejar amb una rosa,*
  que ara gosa, ara no gosa.
  Mireu-la, la rosa
  ara gosa, ara no gosa.
- *També a tu et festejaré*
  rosa de taverna, rosa de paper.
- *Rosa es deia ma estimada:*
  tu me'n recordes el nom
  i també l'anomenada
  de ser rosa per tothom.
- *Era massa rosa*
  per una de sola,
  per una, de noia!
- *Rosa,*
  tu n'ets el nom i la cosa,
  tu n'ets la cosa i el nom
  i ets la rosa per tothom
  i per tothom ets la rosa.
- *Jo sabés el silenci*
  del teu esclat
  i aquell crit no cridat

del teu silenci!

- *Rosa blanca, rosa vera,*
  rosa de la primavera,
  que llarga se'n fa l'espera!
- *Rosa rosa, rosa roja,*
  que l'amor et torna boja
  rosa vestida de goja.
- *Sentiment*
  Tenir una noia a la vora
  que sàpiga el silenci.
- *Ajusten la vostra vida*
  amb una noia de la vostra terra.
  Qualsevol que escolliu és escollida
  si ha gustat l'aire de la serra.
- *Floreix el somni perfet*
  en forma de rosa blanca
  sense rel i sense branca
  flotant en l'aire quiet.
- *Tinc por per ella*
  Tinc por per mi;
  ella és donzella,
  jo sóc fadrí.
- *Jo sóc tan encès com tu,*
  Rosa,
  però no m'ho sap ningú.
  Rosa,
  he de dir-te alguna cosa...
  Rosa,
  com te me declararé?
  Rosa, roseta, roser

si no em vols me moriré.

- *... Una rosa en una mà*
  com una mà que somnia…
  Què més podeu somniar?
- *La teva lliçó ens és oferta*
  quan ets oberta.
- *Rosa…*
  No sabeu si Idea o cosa.
- *Grècia et deu la teva lliçó:*
  la forma d'Apol·ló,
  de Venus, la nuesa,
  els poetes, l'encesa
  del color,
  l'embriaguesa
  Bacus i el Pensament, Plató.
  I la Idea es diu Parthenon.
- *Adéu, rosa, no te'n vagis*
  que em deixes encès de (als) llavis
  amb aquest regust.
- *Rosa, encara, una vegada,*
  fins l'última cantonada.

FINAL

Aussi loin que l'amor.

Paul Éluard.

- *Oh, quin perfum que hi fas, flor de lotus,*
  en el jardí del meu esperit!
- *He nascut per cantar i moriré cantant.*
  Què hi fa si en l'endemig he plorat una mica?
- *Si existissin versos muts*

com el meu amor per tu
−que no sé què dir-te−
quants n'escriuria!

- *Versos que callessin, voldria*
  per dir-te cada dia.
- ET DEIXO, COR MEU,... (*Poemes de l'Alquimista*)
- *És una princeseta:*
  em pren, ara em deixa.
- *Oh, quin perfum que hi fas, flor de lotus.*
- QUANTES NOIES HI DORMEN... (*Poemes de l'Alquimista*)
- *M'enlairo enlaire, enlaire,*
  fins la regió del vent.
  Seré el pulmó de l'aire?
- *Els ulls li veig:*
  una, dues, tres…
  Quantes ànimes té?

✔ D12122. "Nocturn". 1940. *A40N*

Full de mida quartilla, amb el mecanoscrit amb tinta negra "Nocturn", datat a 16 de juliol de 1940. El trobarem dins la secció "L'aprenent de poeta. Llibre segon. Poemes epigramàtics".

✔ D8201. *La rosa*. 1941

Fulls escrits a mà amb tinta blava, grapats en forma de llibre, amb il·lustracions de l'autor. Pren poemes de *La Rosa* (1940).

Llibre:

LA ROSA

La rosa sempre sembla impossible.

Goethe

A Conchita Zendrera

- *Mireu-la, la rosa:*
  ara gosa, ara no gosa.
- *També a tu et festejaré*
  rosa de taverna, rosa de paper.
- *(i la seva anomenada)*
  Rosa es deia ma estimada:
  tu me'n recordes el nom
  i també l'anomenada
  de ser rosa per tothom.
- *Era massa rosa*
  per una de sola,
  per una, de noia!
- *Rosa,*
  tu n'ets el nom i la cosa,
  tu n'ets la cosa i el nom
  i ets la rosa per tothom
  i per tothom ets la rosa.
- *Jo sabés el silenci*
  del teu esclat
  i aquell crit no cridat
  del teu silenci!
- *Rosa blanca, rosa vera,*
  rosa de la primavera,

que llarga se'n fa l'espera!

Rosa rosa, rosa roja
que l'amor et torna boja
rosa vestida de goja.

- *Flor de dansa, sardana,*
  rosa mòbil i humana.
- *Tinc por per ella*
  Tinc por per mi;
  ella és donzella,
  jo sóc fadrí.
- *Jo sóc tan encès com tu,*
  Rosa,
  però no m'ho sap ningú.
  Rosa,
  he de dir-te alguna cosa…
  Rosa,
  com te me declararé?
  Rosa, roseta, roser
  si no em vols me moriré.
- *Plena de tu mateixa*
  fins a l'esclat,
  com un secret donat.
- *La teva lliçó ens és oferta*
  quan ets oberta.
- *Rosa…*
  No sabeu si Idea o cosa.
- *(Grècia te'n deu la lliçó:*
  la forma, Apol·ló)
- *Adéu, rosa no te'n vagis,*

que em deixes encès de llavis.

- *Rosa, encara, una vegada,*
  fins l'última cantonada.

✔ D12156. Plec de poemes. 1941. *A41P*

Fulls solts de mida quartilla, excepte dos fulls de mida foli amb els poemes "La vaquereta" i "Aires", amb manuscrits i mecanoscrits diversos.

Conté els següents poemes de *Poemes de l'Alquimista*:

- De la secció "L'aprenent de poeta. Llibre segon. Poemes epigramàtics" el poema "Retrat", mecanoscrit amb tinta blava i tres versions del poema "Ningú no ho diria", titulades "Conte", una escrita a mà amb tinta negra i les altres dues són mecanoscrits amb tinta blava, amb les correccions fetes a mà amb tinta negra .
- De la secció "L'aprenent de poeta. Llibre segon. Balades amargues" el mecanoscrit amb tinta negra "El cavaller", amb correccions a mà amb tinta negra i amb llapis.
- De la secció "L'alienat. Ròssec" dues versions del poema "En la mort de Rabindranath Tagore", una manuscrita amb tinta negra i l'altra mecanoscrita amb tinta blava, amb correccions a mà amb tinta negra.

Altres poemes:

-"Desistiment"

-"Cançoneta"

-"Aires" (dues versions)

-"Retrat"

-"De l'orfeó"

-"Felicitació al pare Bertran…"

-"La Vaquereta" (dues versions)

✔ D12100. *Meandres*. 1939/41. *A41M*

Meandres és un recull poètic del qual hi ha dos testimonis, el D12100 i el D12101. Els dos estan formats per fulls sense numerar, però amb els poemes ordenats per data d'elaboració. El primer només té poemes, mentre que el segon conté un pròleg i un epíleg.

Els poemes es presenten en fulls de mida quartilla, tots mecanografiats amb tinta blava, tret d'un últim full solt escrit a mà amb tinta negra, que és el poema "In Memoriam".

Poemes de *Poemes de l'Alquimista*:

- De la secció "L'aprenent de poeta. Llibre segon. Poemes epigramàtics": "Nocturn" (16 de juliol de 1940), "Poeta-Narcís" (19 de gener del 1941) i "A la rosa" (12 de juliol de 1940).
- De la secció "L'aprenent de poeta. Llibre segon. Elegies": "Jo em donaria a qui em volgués" (22-23 d'octubre de 1940), titulat "Jo em donaria a qui em volgués…", "Cançó breu" (14 de juliol de 1940), titulat "Cançó" (la data que escriu al poema al llibre editat és d'un any després: BCN 1941).

- De la secció "Fragments del laberint: "Tierra fértil".

Recull:

MEANDRES

NUS

NIT DE NADAL

A L'AMIGA MORTA

TIERRA FÉRTIL (*Poemes de l'Alquimista*)

MOTIU

PETIT PLANY

A LA ROSA (*Poemes de l'Alquimista*)

CANÇÓ (*Poemes de l'Alquimista*)

NOCTURN (*Poemes de l'Alquimista*)

PETITA INSCRIPCIÓ ARIÈLICA

No m'estimeu, que no em puc deturar:
sóc etern, mudable,
sóc Ariel, geni de l'aire.
No m'estimeu; però deixeu-vos estimar
de mi, com d'una flaire…,
com si l'amor us estimés…
No em negueu mai el vostre bes.

SOLEDAT

JO EM DONARIA A QUI EM VOLGUÉS... (*Poemes de l'Alquimista*)

CANT SECRET

¿Em reprendràs, Senyor, d'haver estimat
les teves criatures
—tantes i tan diverses—,
si han resplendit en mi
amb les clarors més pures
que tu mateix hi esmerces
i on gloriós perdures?
Me'n reprendràs, Senyor?

No ets tu qui m'ha aturat
en elles, Figura en ses figures?
I em serà això pecat?

Si alguna n'he adorat
que l'ull me'n destriava
i en el meu si secret
l'encant hi perdurava,
no era a tu a qui adorava
i el que el mirar mirava?

⋆

També, però, Senyor,
he sotmès la meva carn a presó.
Tu ho has vist
des del teu invisible horitzó.
I he plorat, molt endins,
com de possibles fills,
com possibles destins
de mi, i com si jo
ofegués el llur plor

dintre meu
i en portés l'ànima greu.
En silenci .

⋆

Em reprendràs, Senyor, d'haver estimat
les teves criatures,
si han resplendit en mi
amb les clarors més pures?
Digues: me'n reprendràs, Senyor?

24-26 d'Oct. 1940

IN MEMORIAM

a Manuel Palau i Blasi

Te n'ets anat com un silenci:
sense dir-nos res, sense dir-nos adéu.
I no sabem l'últim gest teu
quin fou —o quin silenci.

No ens has deixat sinó el record:
un record que es desglaça en el temps i en els dies.
I no ens deixaves ni la mort
per fer-la viure en noves agonies...

Aquest ens és el dol més fort:
el no saber-te. Saber que t'esvaïes
com si no haguessis mai estat,
com si neguessis tot passat.

Quin acostar Naixença i Mort!

Quin desfer el llarg camí
i dir-nos l'existir
en un mot tan breu i fort!
Te n'ets anat? Anat? A on?
No pas de mi, sinó del món.
Però en aquest: és que els que hi són hi són?

Sé el què fores de mi
i el què seràs:
una presència que viuràs
al llarg del meu camí,
quan ja només siguis un nom
en la memòria de tothom.

29-30 d'Oct. 1940

KAROLINA BABECKA
SOBRE UN RETRAT DE NOIA
FALSA ELEGIA
POETA-NARCÍS (*Poemes de l'Alquimista*)
DESISTIMENT

No sé sinó estimar. (Una mica de Vós, Senyor,
només una mica). I us goso demanar
—no sé si goso, Senyor, si gosar—
demanar
pel meu amor petit...
—Senyor, jo me'n voldria anar!
... Però no, perdoneu, no sóc jo qui ha parlat
sinó una veu...
Vós sou amb mi tan bo! ...Com he gosat?...
Però és que jo, sabeu? ...Vós ho sabeu, Senyor!...
—Facis la vostra voluntat.

2 de maig del 1941

FÀSTIC

La meva terra és massa dolça,
massa semblant al Paradís:
Déu s'entumeix sobre
flonja i espessa hi dorm la molsa
i jo devinc massa submís.
La lira d'or ma vida polsa,
i ara no sé si sóc feliç.

22 de maig del 1941

ESBÓS

Déu s'inclinà
d'Amor, vençuda branca, al pes
del fruit assaonat per ell
de Vida, damunt
de l'home Nu
—de tot, fins de nuesa: llot recent.
I el seu Alè, blanc papalló
sense ales, va reposar tranquil
en el rostre d'Adam encara inert. I Adam
respirà Déu...

FOC

FELICITACIÓ D'ESTAMPA

Tu ets la preferida
flor de la meva vida.

Et posaré en un vas
on de mi no et perdràs.

I et mudaré l'aigüeta
amb tacte de poeta.

I tu viuràs feliç
sense trencar el somrís.

Com la fotografia
que em donares un dia

i encara riu igual
com en el natural.

- ✔ D12101. *MEANDRES. 1939-1941.*

Recull de fulls solts mecanoscrits i manuscrits. Conté els següents apartats:

- Dos fulls solts manuscrits amb tinta negra, amb reflexions poètiques:

Al costat d'aquests meandres sentimentals o afectius, decorren els meandres poètics: la poesia ondula, varia ací o allí, s'assaja ella mateixa, amb la insatisfacció constant de no saber-se mai absoluta.

Decadentisme? Immaduresa? Potser sí, sigui com sigui jo m'hi reconec; encara que sigui [en perjudici meu] per a desgràcia meva, com un fatal destí, inacceptable si voleu. També jo en sé com ningú les influències –encara que no tot s'explica per una vulgar influència– però puc assenyalar els llocs on la meva veu ressona autèntica i la reconec tant com a pròpia, que fins la defensaria amb drets de... maternitat.
Paternitat? Maternitat he dit? Heus aquí els dos elements constitutius de la poesia; [com de tota obra viva.] i jo sospito que algun d'ells hi és en mi en detriment de l'altre. Quin seria, però quin?

Si la receptivitat és l'element constitutiu de la feminitat, la meva poesia té molt de femenina, sense haver de res, necessàriament, poesia de dona. Què vol dir això de poesia femenina? Hi ha poemes de dones/moltes dones que són tan mascles i fermes com ho puguin se les de qualsevol poeta èpic; si s'ha d'entendre segons la delicadesa que s'hi posa, no crec que cap dona pugui vantar-se, tampoc, d'haver superat la de Schelley, la de Keats. I no té res d'estrany que sigui així, perquè la Poesia –femenina– ha estat sempre cosa d'homes.

Així, contradictòriament, la meva poesia seria en extrem varonil, necessitat per mi. Jo crec, en efecte, que

hi he posat el mínim de paternitat indispensable, sense la qual no hi hauria hagut conjugació possible. El que s'ha esdevingut és que jo, durant el període que escrivia aquest llibre, estava absorbit en la coneixença de tota mena de poesia i, per comprendre-la i fer-la ben meva, m'hi identificava. Això volia dir un canvi d'ànima i un despullament constant de mi mateix, talment una dona que s'adapta a les carícies dels més diversos amants. Aquest joc, que no he fet mai per joc, i que se'n diu alienar-se, eixir, té un límit d'elasticitat diferent en cada persona. Ara comprenc que jo l'he dut fins a l'extrem on jo podia portar-ho, i més enllà del qual hi ha el perill de perdre's. Però no me'n penedeixo gens perquè, sempre he pensat que si algun estil hi pogués haver que comprengués tots els estils, no podria ser altre que el d'aquell que, després d'haver aquest exercici en un grau més intens, sabés oblidar-los tots…

- Un tercer full manuscrit amb tinta blava, amb un fragment (possible variant) de la reflexió anterior:

Al costat d'aquests meandres sentimentals o afectius, decorren els meandres poètics: la poesia ondula, varia ací o allí, amb la insatisfacció constant de no saber-ne mai absoluta.

La línia, doncs, és doble. Cada poema representa, alhora, un moviment poètic i psicològic. Quina relació hi ha entre els dos? És paral·lela? És diversa? Més que mai, contingut i forma són

indestriables. I els poemes són reeixits en la mesura que és obtinguda aquesta unitat substancial.

- Un epíleg mecanoscrit amb tinta blava, amb correccions escrites a mà amb tinta negra i amb llapis:

Dono aquest llibre per terminat, tot i ésser tan breu, perquè ha terminat la raó essencial que el promovia.

I era aquesta: anotar, amb la màxima precisió i amb l'agulla més fina de què disposava, els moviments del meu cor o del meu esperit o de la meva sensibilitat. Els moments apuntats no hauran estat tots ni els millors, com jo pretenia. Mai, però, no he violentat el diafragma per tal de registrar-los. Han estat els que m'han estat donats; els que, per raons que jo ignoro, s'han transformat en matèria poètica o poetitzable. Per què aquests i no uns altres? Jo prou hauria volgut, a vegades... Però no: la meva voluntat s'havia harmonitzar sempre amb una voluntat superior a mi. I aquesta interferència entre el desig i la possibilitat ha constituït, qui sap!, la part inefable de la meva tasca. Jo m'acontento de saber-la com és i penso que algunes raons –les seves raons– haurà tingut per ésser així i no d'una altra manera, i no enyoro gens, ara, moments o aspectes que en altre ocasió calia d'incloure. Crec,

amb tot, que en conté alguns d'una prou relativa importància, per ser representatius de molts, o per significar símptomes essencials a la meva vida interior, etc.

D'altres moments hi ha que semblen ben superflus o ben inconnexes amb la resta, que fins els diríeu bandejables; però també això hi ha en la meva vida: moments inconnexes, moments superflus, moments bandejables. Sigui com sigui, jo m'hi reconec del tot i me'n faig responsable, puix que a través d'aquests pocs versos us podria anar dient força cosa de mi: intrínsecament tot. I no us cal sinó saber llegir per a [endevinar-ho] fer-vos-en càrrec. Autobiografia per tant. Però una autobiografia del cor, no del què he fet, sinó del que sóc, i més encara del que sóc capaç. Per això, si en alguna vegada he dubtat d'eliminar alguna composició –cosa que en altres ocasions i en altres llibres de decidit per raons d'ordre extraliterari, m'ha semblat sempre que, al no incloure-les, incorria en un pecat major d'insinceritat i d'hipocresia i que el llibre deixava de respondre a la seva intenció.

Aquí hi sóc jo: amb els meus vicis, les meves virtuts, les meves passions, les meves febleses, alts i baixos, etc (tot en petit), i el que tingui por a la sinceritat que em deixi. Altrament, jo ho he mesurat tot i del tot en la meva consciència.

El llibre, en realitat, no acaba, ni hauria pogut acabar sinó amb mi l'hora de la meva mort, perquè fins llavors –confio– continuaré sentint, emocionant-me, il·lusionant-me, etc. poc o molt , si fa o no fa, el mateix que fins aquí (i ben segur que, sota aspectes nous reapareixeran l' "Elegia morta", el "Plany", la "Cançó", etc.). El que ha acabat és aquest espiar-me minuciós a mi mateix, aquest viure atent de cara a mi que, ja ho veieu, ha vingut a parar en el Narcís. Necessito doncs orejar-me, allunyar-me'n per un temps i oblidar també una mica l'art dels versos per retornar-hi de nou i renovat, si Déu vol. A reveure.

30 d'Abril del 1941

- Mecanoscrits ordenats per data d'elaboració:

ELEGIA TRUNCADA

NUS

NIT DE NADAL

Per a Maria Antònia Salvà

Aquesta nit del Sí
(perquè l'entranya va florir
del si absolut

donat a Déu,
de Déu rebut),
quin fred de néixer i de morir!

Fred a la pell
i ala al turmell
per anar a Ell.
Morir de mi
i néixer d'Ell.

Aquesta nit del Sí,
quin fred de néixer i de morir!
20 de Desembre del 1939

A L'AMIGA MORTA

Atura't fins aquí. No vagis més enllà.
Sabré venir una nit i no sabré tornar.
28 de gener del 1940

ELEGIA

Ja no m'és concedit el do de la poesia:
tinc el cor emboirat.

Només la verge càndida que abans m'hi resplendia
me'n pot fer caritat.

Adéu-siau les flames on adés m'encenia;
ara és tot apagat.

Si destruís el vers potser en coneixeria
tota la veritat.

Però el cor tinc mesell i covard s'angunia
de tanta nuditat.

Adéu, vers, poesia, i somni on m'adormia:
jo resto entotsolat.
10 de Maig del 1940

MOTIU

Oidà! Revé mon cor tot ple de primaveres!
L'ofega la molsa de tantes esperes.

(Una noia d'hivern, una noia d'estiu:
Aquesta en el vol i aquella en el niu).

Oidà! Revé mon cor tot ple de primaveres!
L'ofega la molsa de tantes esperes.

Una primavera sempre és la primera!
17 de maig del 1940

PETIT PLANY

He anat, cors a través,
en llarg pelegrinatge,
cercant l'amor, el bes,
el bon companyonatge.

I n'he sortit més sol
cada vegada. I ara,
no sé oferir consol,

l'ànima tinc avara.

Res de mi no puc dar;
i nus d'amor els braços,
d'inútil bracejar
d'enyor, devenen lassos.

No m'he sentit enlloc:
sempre de mi sobrava
—o per massa o per poc—,
el què millor portava.

Tu saps el meu errar,
Senyor, aquest donar-me
a cada dolç mirar
per fer-me'n un reialme.

I aquell després, tan trist,
de platja abandonada,
de país mai no vist
o estrany a la mirada.

Planyeu, Oh cors amics,
aquesta defallença
dels meus sentits pobrics
i sense malvolença.

I encara, en nous fatics,
deu-me nova acollença.

27-28 de Maig del 1940

PETITA INSCRIPCIÓ ARIÈLICA

SOLEDAT

Entre parets de mar i de vent, sento l'ànima nua!
Entre parets de cel i de vent, sento l'anima lliure!
Entre parets de nit i de vent, sento l'ànima immensa!

Oh, avui, la meva ànima, nua i lliure i immensa,
ran del mar, dins el vent, en la nit!
29 d'agost del 1940

CANT SECRET
IN MEMORIAM
KAROLINA BABECKA
A UN RETRAT DE NOIA
FALSA ELEGIA
FÀSTIC

- Un epíleg:

Aquest llibre és un llibre indefens, nu; per això, intencionadament, l'abrigo i guareixo una mica. Sé que els llibres de poesia han d'anar sols, sense pròlegs, sense explicacions enutjoses. Però no sempre ha d'ésser així, i jo no hauria sabut fer-ho amb aquest sense tenir-ho, per a mi com un impudor. Encara així, sol·licito la indulgència del lector per alguna obscenitat poètica, i no poètica, ara per a mi ben fàcilment explicable.

✔ D12106. Plec de poemes. 1940/2. *A42P1*

Fulls solts de mida quartilla, amb poemes mecanografiats amb tinta negra, amb una portada on s'escriu el nom del poeta en majúscules: "JOSEP PALAU"

Conté tres poemes de *Poemes de l'Alquimista*:

- De la secció "L'aprenent de poeta. Llibre segon. Elegies": "Jo em donaria a qui em volgués", titulat "Jo em donaria a qui em volgués…" i "Cançó breu", titulat "Cançó".
- De la secció "L'alienat. Ròssec" el poema "En la mort de Rabindranath Tagore".

Poemes:

A l'amiga morta

Cançó (*Poemes de l'Alquimista*)

Jo em donaria a qui em volgués… (*Poemes de l'Alquimista*)

Primavera

Primavera, cor gentil, cor que s'insinua…
Ja arriba l'Abril, l'Abril,
el braç i la cama nua.
Primavera, cor gentil…

Coloraines al balcó i a muntanya i als vestits…
La llum es baralla a crits
de color.
Coloraines al balcó…

No sé si noies o noia, no sé si és amor o joia.
La crido, no li sé el nom,
però el problema tothom.
No sé si noies o noia, no sé si és amor o joia!
Abril 1942

En la mort de Rabindranath Tagore (*Poemes de l'Alquimista*)

Comiat d'emigrant

Terra pairal: si un dia torno trist
amb un suprem desig de pau als braços,
no esborris el passat, guarda'm els passos.
Ara me'n vaig: la dèria del mai vist
em trepa per la sang enterbolida,
i ja mai més voldré refer camins,
ans de tot goig abastaré confins
venut per l'alba d'una gran mentida.
Més val que mai la imatge somrient
d'un dolç futur, em vetllì companyies:
tinc gravida la queixa dels meus dies,
com un fred amical, al pensament.
Em plau de veure les llars escampades
brillant tota la vida en l'alta nit,
i jo escollir sense quimera al pit…
Totes les hores mig evaporades
no tindran prop de mi redempció;
espero, com la menja pressentida
per la salvatge fam, la nova vida
i no li sé frenar l'ambició.
Em vindran solitàries escomeses
de sol i sal i estels d'un altre món,
però pressento el viure que se'm fon
sota la tibantor de les promeses.

Terra pairal: si un dia torno humil,
que ni el sol generós guarneixi l'ombra;
oblida del pecat la faç i el nombre,

i jo sabré, en l'obscur, morir tranquil.

Maig, 1942

✔ D12102. *Exercicis diversos*. 1940/42. *A42ED*

Recull de sis fulls solts: cinc mecanoscrits amb tinta blava, de mida quartilla, un manuscrit, de mida inferior a la quartilla, que fa de portada, amb el títol EXERCICIS DIVERSOS i un altre manuscrit amb tres versions d'un poema titulat "Els grans poemes de l'emperador Iang-Po-Tzu".

Conté els següents poemes de *Poemes de l'Alquimista*:

- De la secció "L'aprenent de poeta. Llibre segon. Elegies", el poema "L'impossible":
- Tres versions manuscrites amb tinta negre de la primera tanka de la secció "L'alienat. Els grans poemes de l'emperador Iang-Po-Tzu" sota el títol "Els grans poemes de l'emperador".

Composició:

EXERCICIS DIVERSOS

TAHITÍ I TAHITIANES

IDEA (Es correspon amb el poema "Sonet Shakesperià" de *Corba lírica*, D12085)

TORS NU

ELS GRANS POEMES DE L'EMPERADOR IANG-PO-TZU (*Poemes de l'Alquimista*)

L'IMPOSSIBLE (*Poemes de l'Alquimista*)

- ✔ D12104. *Poesia núm 1.* 1941

Fulls de mida quartilla, amb mecanoscrits i manuscrits amb tinta negra, amb un primer full on s'escriu a mà el títol *"Poesia" núm. 1*.

A part, hi ha un plec de poemes dins d'un full doblegat, de mida similar al foli, que porta de títol *Versos d'amor a Lin*.

Poemes de *"Poesia" nº 1*:

Aires

Passional

Arbre que es queixa

Cançoneta

Manera d'amor

Poemes de *Versos d'amor a Lin:*

Vacil·lació amorosa

Passional

"Que plens són els teus ulls…"

Felicitació d'estampa

- ✔ D12111. Plec de poemes. 1942. *A42P2*

Manuscrits i mecanoscrits solts, de diverses mides. Conté un full amb la següent anotació:

Platon, +++, Campanela = han fet utopies.
Robinson Crusoe representa una evasió de tipus diferent.
Però ningú no ha aplicat el procés pedagògic de veure el que és un poble determinat
en un temps determinat, el què deuria de ser aquest mateix poble.

De *Poemes de l'Alquimista* els següents poemes:

- De la secció "L'aprenent de poeta. Llibre segon. Poemes epigramàtics": "Pedra", mecanoscrit amb tinta blava, i dues versions escrites a mà d'"El dictat", de títol "Noça pagana".
- De la secció "L'aprenent de poeta. Llibre segon. Balades amargues": el mecanoscrit amb tinta negra "El cavaller", tres versions de "L'ingrat", dos manuscrits i un mecanoscrit, "La dona", manuscrit amb tinta negra sense títol, "Història", manuscrit amb tinta negra, i "La núvia", manuscrit amb tinta negra titulat "Balada de la núvia".
- De la secció "L'aprenent de poeta. Llibre segon. Elegies": el manuscrit "Sirènides", titulat "Sirenes", dues versions escrites a mà amb tinta negra de "Carole ...", de títol "Carole Lombard . . . al incendiar-se . . . la portava a Los Angeles." i dues versions escrites a mà amb tinta negra de "Versos tristos".
- De la secció "L'alienat. 1 Els grans poemes de l'Emperador Iang-Po-Tzu": "IV" (1 de juny 1942), "V" (dues versions), "VI", "VII", "VIII", en un sol full manuscrit amb tinta negra. Al revers, hi ha transcrites dues versions d'un poema sense títol que no forma part de *Poemes de l'Alquimista*. Copiem una d'elles:

Hi ha el plor amagat, però hi ha, també l'alegria amagada.
Quin és el més fort? Ai, he de morir-me sol, tot sol entre un i altre!
Em moriré.

- De la secció "L'alienat. Imitació de Rosselló-Pòrcel.1 Fira encesa": el manuscrit amb tinta negra "Ballada".
- De la secció "L'alienat. Ròssec": quatre versions de "Les imprecacions del diable". Un primer manuscrit amb tinta negra, sense títol; dos mecanoscrits amb tinta negra, de títol "Imprecacions del diable", amb correccions escrites a mà amb tinta blava; i una quart mecanoscrit amb tinta negra, de mida foli, sense cap variant al títol. També de la secció, conté el poema manuscrit "Senyera 1942", sense títol. A més, Alícia va afegir una fotocòpia d'una versió mecanografiada amb tinta negra que Palau i Fabre envià amb el títol "A una bandera, en temps d'interdicció", en resposta a la carta rebuda l'any 1968 per part de Ramon Comas, on li demanava la seva contribució a l'homenatge a Pompeu Fabra (vegeu annex 2, p. 478). La carta i el poema es troben a la carpeta D1601.

Altres poemes:

Pierreta i l'aprenent de poeta

Mans d'or, dits d'or, Pierreta.
I una mirada ben neta.
I un somriure encara d'or.
Dones o prens un tresor?
La teva dent fa denteta,
i em fa denteta el teu cor,
mans d'or, dits d'or, Pierreta.

2 gener 42

Profecia a mà

Profecia

Compliment a una banderola catalana que una noia brodava

Oració per a Eugènia, vivent

Epigrama estival

Ara ve el temps d'enamorar-se,
de tenir un cor i festejar,
creure en les noies i el diable
per a poder-les enganyar.
Ara ve el temps d'enamorar-se.
8 juny 42

"Somnis, somnis, Amor…"

Somnis, somnis, Amor
–i una caseta blanca.
El cant del rossinyol
ens cau damunt, rosada…
9 juny 42

"He conegut…"

He conegut
la Gràcia, la llum.
He Conegut.
Com un somni difús,
trèmol de punta a punta.
12 juny 42

L'amor

"Però la seva mirada..."

Maria Teresa

Mots de Caliban

"Amor, inútil cosa…"

Follies

"Tota nua en el vers, Poesia…"

Tota nua en els vers, Poesia…
jo fruint de la teva harmonia.
5 octubre 42

Cançó blava
Cançó de color de rosa: la canta una noia.
Amunt, bandera
L'esperitat
"No perdis, amant, el teu cos…"
Parany
López
Oració per a Eugènia
Dansa dels escarabats
Villancet
Herba mala no mor mai
Balada
La dona encara
Balada amarga
Endreça
Aigua
Comiat d'emigrant

- ✔ D12173. "Pietra". 1942

Full de mida quartilla amb el poema "Pedra" escrit a mà amb tinta negra en italià. El full inclou un llistat de noms d'obres i d'escriptors.

PIETRA

Dura come acqua dura.
Radice de se stessa.
In estari perènne
la pietra, imagine pura,
e la idea di pietra
diventa, in noi, matura.

- ✔ D12109. *Els grans poemes de l'Emperador Iang-Po-Tzu.* 1942. *A42E1*

Hi ha tres carpetes testimonials, amb uns mecanoscrits que contenen diferents versions dels poemes de l'emperador Iang-Po-Tzu, i nomenades amb els següents codis: D12109, D12110, D12125.

El recull D12109, de fulls de mida quartilla, escrits mecanografiats amb tinta blava i amb correccions a mà amb tinta negra i amb llapis, té lema i conté tots els poemes de la secció, els quals estan datats i ordenats temporalment. El D12110 té lema, afegeix més poemes i numera els fulls. Per últim, el D12125 no té lema.

Els poemes estan dedicats a Carles Riba i Marià Manent, dedicatòria afegida a mà amb llapis.

Recull:

ELS GRANS POEMES DE L'EMPERADOR IANG-PO-TZU

A Carles Riba i Marià Manent

Lema "*L'emperador Iang-Po-Tzu? ¿No el coneixeu?...*"

- *Besos, coses ja divines…*
- *Entre tu i jo ens separa*
  un mur de primavera.
  19 de gener de 1942

  VEURÉ LES ALTES... (4 d'abril de 1042) (*Poemes de l'Alquimista*)
  L'AIGUA PERFILA... (5 d'abril de 1942) (*Poemes de l'Alquimista*)
  CANÇONS I PLORS... (2 de maig de 1942) (*Poemes de l'Alquimista*)
  CU-CUT! CU-CUT!... (1 de juny de 1942) (*Poemes de l'Alquimista*)
  LA MELANGIA... (9 de juny de 1942) (*Poemes de l'Alquimista*)
  ...PASSA-HI ELS DITS,... (9 de juny de 1942) (*Poemes de l'Alquimista*)
  CULLS EL SILENCI... (9 de juny de 1942) (*Poemes de l'Alquimista*)
  LA DOLÇA AMIGA... (9 de juny de 1942) (*Poemes de l'Alquimista*)
- *Hi ha el plor amagat, però hi ha, també, l'alegria amagada.*
  Quin és més fort? Ai, he de morir tot sol entre un i altre!
  9 de juny de 1942
- *Somnis, somni, Amor,*
  -i una caseta blanca.
  El cant del rossinyol
  al meu damunt, rosada…
  9 de juny de 1942
- *Travessa el somni,*
  vaixell de l'alba,
  travessa el somni.
  Fes roba blanca,
  vaixell del somni,
  travessa l'alba.
  9 de juny de 1942

...I, AMB TOT, UN COR,... (12 de juny de 1942) (*Poemes de l'Alquimista*)
ELS MOTS S'ESTIMEN... (13 de juny de 1942) (*Poemes de l'Alquimista*)

- *La rosa blanca*
  jo canto, la més blanca.
  La rosa-dona
  que dorm al llit de l'alba
  i es dóna nua i alta.
  14 de juny de 1942

✔ D12110. *Els grans poemes de l'Emperador Iang-Po-Tzu.* 1942. *A42E2*

Recull de fulls mecanoscrits amb tinta negra i blava, numerats. La numeració s'afegeix a mà amb tinta negra, del 2 fins al 19, i els poemes es presenten sense datar. Té anotacions preparatòries per a una possible impressió (tipus de lletra, espaiat, mides...)

Recull:

ELS GRANS POEMES DE L'EMPERADOR IANG-PO-TZU

A Carles Riba i Marià Manent

Lema

- *Besos, coses ja divines…*
- *Entre tu i jo ens separa*
  un mur de primavera.
  VEURÉ LES ALTES... (*Poemes de l'Alquimista*)
  L'AIGUA PERFILA... (*Poemes de l'Alquimista*)
  CANÇONS I PLORS... (*Poemes de l'Alquimista*)
  CU-CUT! CU-CUT!... (*Poemes de l'Alquimista*)

LA MELANGIA... (*Poemes de l'Alquimista*)
...PASSA-HI ELS DITS,... (*Poemes de l'Alquimista*)
CULLS EL SILENCI... (*Poemes de l'Alquimista*)
LA DOLÇA AMIGA... (*Poemes de l'Alquimista*)
...I, AMB TOT, UN COR,... (*Poemes de l'Alquimista*)
ELS MOTS S'ESTIMEN... (*Poemes de l'Alquimista*)

- *La rosa blanca…*

La rosa blanca
jo canto, la més blanca.
La rosa-dona
que dorm al llit de l'alba
i es dóna nua i alta.

Primavera del 1942

Després consta d'uns quants fulls sense numerar amb més poemes escrits mecanografiats amb tinta blava:

26

Entre les aigües tendres
trobaràs el reialme.
Resigna't a esperar-te
tota l'eternitat.

19

No arriba la tristesa
a fer-se prou feixuga
ni la meva esperança
a tenir el peu descalç.

3

Les òrbites dels ulls desamparades

vetllen en la tempesta del cadàver.
Com un sol cos, el cos
ignora l'esperança i el record.

13

Si anés de pressa arribaria
a conquerir el carro dels morts.
Però tan lent, reculo
i resto sempre a l'altra banda.

24

Qualsevol malaltia
pot acostar-te
d'aquesta millor vida.
Però només n'hi ha una,
la preferida,
que ens estimi del tot.

- ✔ D12125. *Els Grans Poemes de l'Emperador Iang-Po-Tzu.* 1942. *A42E3*

Els fulls del recull no estan numerats, així com tampoc els poemes (I, II, III…). Es tracta de fulls mecanoscrits amb tinta negra, de mida similar al foli, i amb correccions escrites a mà amb tinta blava.

El recull el formen les X tankes i haikús de la secció "L'alienat. Els gran poemes de l'Emperador Iang-Po-Tzu" de *Poemes de l'Alquimista* (amb el mateix ordre), més un onzè poema, el qual no surt al llibre:

ELS GRANS POEMES DE L'EMPERADOR IANG-PO-TZU

A Carles Riba i Marià Manent

Lema "L'Emperador Iang..."

VEURÉ LES ALTES... (*Poemes de l'Alquimista*)
L'AIGUA PERFILA... (*Poemes de l'Alquimista*)
CANÇONS I PLORS... (*Poemes de l'Alquimista*)
CU-CUT! CU-CUT!... (*Poemes de l'Alquimista*)
LA MELANGIA... (*Poemes de l'Alquimista*)
...PASSA-HI ELS DITS,... (*Poemes de l'Alquimista*)
CULLS EL SILENCI... (*Poemes de l'Alquimista*)
LA DOLÇA AMIGA... (*Poemes de l'Alquimista*)
...I, AMB TOT, UN COR,... (*Poemes de l'Alquimista*)
ELS MOTS S'ESTIMEN... (*Poemes de l'Alquimista*)

La rosa blanca,
jo canto, la més blanca.
La rosa-dona,
que dorm al llit de l'alba
i es dóna nua i alta.

Primavera 1942

- ✔ D12123. "Poesia?...". 1942

Full mecanoscrit amb tinta negra, mida quartilla, on llegim el següent text:

Poesia?... Cada dia és més difícil dir-ne alguna cosa. Cada dia és més difícil dir "T'estimo". I, amb tot, l'amor és sempre aquest "T'estimo" dit per primera vegada, sense volguer.

27 d'octubre de 1942

- ✔ D12124. "Crear, traduir". 1942

Mecanoscrit del text inclòs a "Poesia" Núm. 4, "Crear, traduir". El full és de mida quartilla i s'escriu amb tinta negra.

"Totes les poesies són traduccions. Tota poesia és la traducció d'un poema viu engendrat en l'esperit. Aquest original és inassolible; resta sempre inèdit.
La poesia és, per tant, l'art de traduir la vida de l'esperit mitjançant l'esperit. Operació doble on malícia i ingenuïtat són una mateixa cosa, on la intel·ligència i l'instint es confonen, on el bé i el mal desapareixerà. Operació completa, per tant; total. La més pròxima a una Coneixença, la que ens acosta més a l'absolut."

29 octubre 42

D12126. *L'aprenent de poeta. Galerades.* 1943. *gA43L, A43L*

Galerades del llibre *L'aprenent de poeta (gA43L)*. A la taula observem com hi ha l'omissió del poema "Et deixo, cor meu,...", però el trobem adherit al poema "Dona" en els escrits. A l'edició impresa es corregeix l'error.

Al mateix testimoni hi ha un full mecanoscrit (*A43L*), de mida foli, amb unes proves per a impremta de dos poemes: "Autoretrat" i "Elena Fourment en vestit de noces". També trobem dos fulls mecanoscrits amb dos poemes sense títol: "Somnis, somnis, Amor..." i "Travessa el somni,..."

Travessa el somni,
vaixell de l'alba,
travessa el somni;
Fes roba blanca,
vaixell del somni,
travessa l'alba.

D12130. *Sonets a Híl·levi*. 1943

Recull de fulls mecanoscrits i manuscrits, de mida quartilla, amb una portada de títol *Sonets a Híl·levi*, dedicat a Hillevi Mellgren. Palau i Fabre i Hillevi es van conèixer l'any 1938 i van col·laborar junts, per exemple, en la traducció següent: STRINDBERG, August. *Tres obres en un acte*. Barcelona: Edicions 62, 1974. Es van conèixer l'any 38, tal i com la pròpia traductora comenta:

"Vaig conèixer Josep Palau i Fabre l'any 1938 a Llafranc on estiuejava amb els meus pares i la meva germana. En les llargues passejades que fèiem, se'ns ajuntava i xerràvem. Així, d'aquesta manera tan casual, va néixer una gran amistat.

De Palau i Fabre m'impressionava la seva cultura, la seva vasta cultura. En aquest sentit, els anys que va viure a París el van enriquir moltíssim. Tenia moltes inquietuds en l'àmbit de la cultura en general.

Vam traduir conjuntament obres de teatre de Strindberg, un autor que tots dos admiràvem, segurament l'autor més vanguardista en l'època que va viure. Vam traduir Paria, Amor matern *i* La més forta*, que van aparèixer en un volum que es diu* Tres obres en un acte.

Un altre aspecte que m'impressionava molt de Palau va ser el seu gran interès per Picasso, a qui li va dedicar la seva vida." ("Trenta-sis mesos. . .", 2011).

Poemes:

- Mal sonet a Híl·levi (2 versions. Transcrivim la segona)

Fins que no siguis un poema, uns versos,
el meu cor triat no es desfarà de tu.
Fins que no visquis convertida en somnis
en els meus somnis no hi cabrà ningú.

Fins que no siguis música i paraula

el teu silenci se'm farà madur.
Llançada al vent com les fulles d'un arbre
així et voldria.

- Ella
- "Converteix-te en poema, en ficció,..." (2 versions)

Converteix-te en poema, en ficció,
sigues música o vent o arbre o riu.

- Margaret (2 versions)

✔ D12131. *Mals sonets a Híl·levi*. 1943. *A43M*

Recull de fulls solts amb portada, amb manuscrits i mecanoscrits.

Consta de dos poemes de *Poemes de l'Alquimista*, de la secció "Càncer": "Sonet intrauterí", mecanoscrit amb tinta negra titulat "Sonet en prosa" (19 de desembre de 1943) i "Sol" (segurament és una versió de 1944, incorporada més tard al recull), manuscrit amb tinta negra.

Poemes:

MALS SONETS A HÍL·LEVI

A Hillevi Melgren, Nord.

RETRAT D'ELLA
MAL SONET A HÍL·LEVI
CANT A SUÈCIA
ELLA

A HÍL·LEVI, ENCARA
ELLA, LA VIDA
SONET EN PROSA (*Poemes de l'Alquimista*)
SOL (*Poemes de l'Alquimista*)
PARÀFRASI DEL PRIMER SONET

✔ D10785. "La sabata". 21-3-1943 *A43LS*

Mecanoscrit amb tinta negra del poema "La sabata", datat a 21 de març de 1943.

✔ D10973. "Nuditat-Imatge (La sabata)". 1943. *A43N*

Manuscrit amb tinta negra del poema "La sabata", datat a 21 de març de 1943.

✔ D12127. Plec de poemes. 1943. *A43P1*

Fulls mecanoscrits i manuscrits amb tinta negra, de diferents mides.

Conté 4 poemes de *Poemes de l'Alquimista*:

- De la secció "L'aprenent de poeta. Poemes epigramàtics" el mecanoscrit "Pedra" i dues versions escrites a mà del poema "Dona". (En el mateix full, altres provatures poètiques).
- De la secció "L'alienat. Imitació de Rosselló-Pòrcel. II Rosa secreta" un poema titulat "Imitat de Dante", que difereix de l'original i dues versions escrites a mà del poema "Lullaby" (15 d'abril de 1943).
- De la secció "L'alienat. Imitació de Rosselló-Pòrcel. III Arbre de flames"

el mecanoscrit "La gran cursa del mar" (16-18 de gener de 1943).

- De la secció "L'alienat. Ròssec" dues versions escrites a mà i una tercera mecanografiada del poema "Beatus Ille..." (6-14 d'abril de 1943).

Altres poemes:

- Beethoven
- Homenatge al gaiter
- L'art poètica d'Aragon
- Dona amarga
- "Dorm, cor meu, criatura…"
- Elegia
- La quartilla en blanc
- Narcisse
- Amor cosmopolita
- Elegia

✔ D12128. Plec de poemes. 1943. *A43P2ms*

Llibreta de mida quartilla, amb fulls quadriculats, on s'escriuen a mà amb tinta negra tots els poemes d'*Imitació de Rosselló-Pòrcel*, excepte "Llullaby" i "Ballada". Aquests poemes es recolliran mecanografiats al testimoni *A43I*.

Conté també un poema titulat "Dona amarga"

La teva veu escrita, sembla,
damunt del paper, més apagada.
És una veu de trista, –negra [aspre]- saliva amarga.
I dins els mots a l'inrevés per amargar-te.
Però no pots de mi, no, amagar-te:
jo t'he sabut la flama, la incendiada
veu, el cràter! Jo t'he sabut
en els meus braços rebaixada.
13 de gener de 1943

- ✔ D12129. *Imitació de Rosselló-Pòrcel.* 1943. *A43I*

Recull de fulls mecanoscrits amb tinta negra, de mida quartilla, amb els 19 poemes de la secció "Imitació de Rosselló-Pòrcel" més un full que fa de portada. Tots els poemes s'escriuen amb datació i se'ns presenten solts, sense cap tipus d'agrupació.

- ✔ D12108. *Madona fantasia.* 1941/4. *A44M1*

Recull de fulls mecanoscrits amb tinta negra i blava, de mida quartilla, ordenats per dates d'elaboració de cada poema.

Entremig dels fulls del quart apartat del recull, hi ha un manuscrit amb tinta negra sense datar titulat "(Mots) A una banderola catalana, per als temps de prescripció", que és el poema de la secció "L'alienat. 3. Ròssec" "Senyera 1942".

Al final del recull hi ha cinc poemes solts, dos d'ells escrits a mà. N'hi ha tres que pertanyen a *Poemes de l'Alquimista*:

- De la secció "L'aprenent de poeta. Llibre primer. Alba dels ulls", un manuscrit amb tinta negra, de mida mitja quartilla amb el poema "Helena Fourment en vestit de noces", el títol del qual presenta el nom de la protagonista sense "h": "Elena Fourment en vestit de noces".
- De la secció "Càncer", els poemes "L'Edat de Pedra", mecanoscrit amb tinta negra, i "La mort", manuscrit amb tinta negra.

Altres poemes de *Poemes de l'Alquimista* a *Madona Fantasia:*

- De la secció "L'aprenent de poeta. Llibre segon. Poemes epigramàtics": "Retrat" i "Ningú no ho diria", titulat "Conte" i "El dictat", titulat "Noça pagana".
- De la secció "L'aprenent de poeta. llibre segon. Elegies": "En la mort de Rabindranath Tagore", "Carole Lombard, estrella del cinema [...]", "Versos tristos".
- De la secció "L'alienat. Ròssec": "En la mort de Rabindranath Tagore", "La cançó més banal".
- De la secció "Càncer": "La sabata", titulat amb la lliçó ratllada [Imatge]

Recull:

MADONA FANTASIA

VERSOS D'AMOR A LIN

7 agost 1941, CONTE (*Poemes de l'Alquimista*)

9 agost 1941, VACIL·LACIÓ AMOROSA

22 agost 1941, AIRES

29 agost 1941, "QUE PLENS QUE SÓN ELS TEUS ULLS..."

Que plens són els teus ulls
del meu mirar
si ho veies!

11-12 setembre 1941, FELICITACIÓ D'ESTAMPA

7 desembre 1941, RETRAT (*Poemes de l'Alquimista*)

CANÇONS A L'AIRE LLIURE

A Josep Carner i J.M. de Sagarra

27 juliol 1941, CANÇONETA

9 setembre 1941, PASTOREL·LA

16 abril 1942, PRIMAVERA

30 abril 1942, "AIXÍ ESTÀVEM, BEL..."

Així estàvem, Bel,
Així estàvem.
Així estàvem, Bel
i et besava.

10 maig 1942, CANÇÓ PER A CANTAR

10 maig 1942, LA CANÇÓ MÉS BANAL (*Poemes de l'Alquimista*)

8 juny 1942, EPIGRAMA ESTIVAL

16 juliol 1942, VILLANCET

A França, flor i somrís,
prou hi aniria.
A França, flor i somrís,
qui hi anirà?

A França, dolç país,
t'emmenaria.
A França, dolç país,
dóna'm la mà!

ELEGIES

A Josep Lleonart i JM López-Picó

11 agost 1941, EN LA MORT DE RABINDRANATH TAGORE (*Poemes de l'Alquimista*)

18 gener 1942, CAROLE LOMBARD,... (*Poemes de l'Alquimista*)

22 gener 1942, VERSOS TRISTOS (*Poemes de l'Alquimista*)

10 març 1942, VERSOS PERDUTS DEL PRIMER AMOR

1 setembre 1942, "AMOR, INÚTIL COSA..."

AIRE LLIURE

26 setembre 1942, FOLLIES

5 octubre 1942, TOTA NUA

10 octubre 1942, CANÇÓ BLAVA

27 agost 1942, NOÇA PAGANA (*Poemes de l'Alquimista*)

31 desembre 1942, "NO PERDIS, AMANT, EL TEU COS..."

–No perdis, amant, el teu cos.
(Per tot arreu hi ha una aigua que t'ofega).
No perdis, amant el teu cos,
que aquesta nit són una pira encesa.
No perdis, amant, el teu cos,
que és la teva paraula més complerta.

2 gener 1943, AMANTS

Érem daurats sota el llençol;
irradiàvem llum de sol

secreta i dolça. Cada bes
era un moment sense després.

Horitzontal eternitat
del meu costat al teu costat.

2 gener 1943, A PIERRETTE

2 febrer 1942, COMPLIMENT A UNA BANDEROLA CATALANA

Penó,
bandera,
digue'm que sí, digue'm que no:
tu ves davant, que vinc darrera.

Petita,
com una vida que espera,
dama bonica,
tu ves davant, que vinc darrera.

Quan siguis gran t'arboraran:
jo al teu darrera i tu al davant.

5 gener 1943, BEETHOVEN
15 gener 1943, "TENIM EL COR MASSA APROP, MASSA APROP."

Tenim el cor massa aprop, massa aprop.
Una miqueta d'aigua
d'un ull, una mirada,
provoquen l'enderroc
i em quedo sense casa.
Tenim el cor massa aprop, massa aprop.

21 març 1943, IMATGE (*Poemes de l'Alquimista*)

4 juny 1943, [NARCISSE]

J'aime ses bras dans ma pensée
mes rêves dans ses bras
ma chaire sur sa chaire
et j'aime voir qu'elle me voit
J'aime endormir mon moi
meler salives et rêves
me depouiller de moi
naitre sans embarras
dans comme un nouveau poême.

Abril-juliol 1943, ELEGIA
2 juliol 1943, AMOR COSMOPOLITA
22 d'agost 1943, MARGARET
1 maig 1944- s/t "LA VIDA ESDEVÉ ATZAROSA..."

La vida esdevé atzarosa
Per totes bandes vetllen els fantasmes
Ara dormim amb la finestra oberta
perquè els portes no clouen les portes
ni les finestres clouen les finestres.

Poemes solts:

Elena Fourment en vestit de noces (*Poemes de l'Alquimista*)
Arbre que es queixa

Que difícil, l'amor, quan s'estima!
Que difícils els braços, l'abraç!
Que difícil la boca quan crida
sed de besos que no apagarà!

Que difícils l'amor i la vida!

6 agost 1941

L'edat de Pedra (*Poemes de l'Alquimista*)

La mort (*Poemes de l'Alquimista*)

Epigrama estival

✔ D12107. *Madona fantasia*. 1941/4. *A44M2*

Recull de fulls mecanoscrits amb tinta negra, amb correccions, amb una numeració i un índex afegits a mà amb tinta negra.

Té dos apartats que coincideixen en títol amb seccions de *Poemes de l'Alquimista*: "Balades amargues" i "Elegies". Aquest últim no guarda cap similitud amb *Poemes de l'Alquimista*; però el primer, "Balades amargues", conté tots els poemes de la secció, distribuïts, però, amb un ordre diferent.

Poemes de *Poemes de l'Alquimista:*

- De la secció "L'aprenent de poeta. Llibre segon. Poemes epigramàtics": "Retrat" i "Ningú no ho diria", titulat "Conte".
- De la secció "L'aprenent de poeta. Llibre segon. Balades amargues", tots vuit poemes.
- De la secció "L'aprenent de poeta. Llibre segon. Elegies": "Sirènides", titulat "Sirenes".

Recull:

MADONA FANTASIA

La vida és breu e l'art se mostra llonga

VERSOS D'AMOR A LIN

CONTE (*Poemes de l'Alquimista*)

AIRES

FELICITACIÓ D'ESTAMPA

RETRAT

CANÇONS A L'AIRE LLIURE

Per a Josep Carner i J.M. de Sagarra

CANÇONETA

PASTOREL·LA

PRIMAVERA

CANÇÓ PER A CANTAR

BALADES AMARGUES

EL CAVALLER (*Poemes de l'Alquimista*)

L'INGRAT (*Poemes de l'Alquimista*)

BALADA AMARGA*

Una vegada uns ulls mirava:
dos ulls fidels, de fit a fit,
i a llur mirada m'aferrava
per abeurar-me d'infinit.

Una vegada uns ulls mirava
fins que els prenia la virtut,
fins que els prenia la mirada
i me n'anava amb el meu furt.

Una vegada uns ulls mirava,
i ara els he vistos de bell nou:
són ulls marcits, sense esperança,
per sempre tristos en el món.

ELS MOTS DEL RETORN (*Poemes de l'Alquimista*)

"LA NOIA QUE EM ROBA EL SON..." (*Poemes de l'Alquimista*)

LA DONA (*Poemes de l'Alquimista*)

VEU ARDENT DE DONA (*Poemes de l'Alquimista*)

LA NÚVIA (*Poemes de l'Alquimista*)

HISTÒRIA (*Poemes de l'Alquimista*)

BALADA**

Ningú sap qui vencerà:
els ulls blaus o bé els ulls negres.
La mirada i el mirar →,
quina lluita de sagetes!

Ningú sap qui vencerà:
els ulls blaus o bé els ulls negres.
El somriure de la mar →,
o la llum de les tenebres.

Ningú sap qui vencerà:
i tots dos juguen a perdre.
[*Els negres ja es tornen blaus*] →*Els carbons es tornen purs*
[*i els blaus esdevenen negres.*] →*i els dos atzurs, atzaveja.*

Febrer-setembre del 1942

ELEGIES

VERSOS PERDUTS DEL PRIMER AMOR

SIRENES (*Poemes de l'Alquimista*)

AMOR INÚTIL COSA

* El poema surt editat a *Balades amargues* (*BA43*) amb les mateixes lliçons. Només es produeix un canvi formal al vers 5 amb l'ús d'una coma a final del vers.

** El poema, sense les variants, amb les primeres lliçons, és el mateix que es publica a *Balades amargues* (*BA43*).

✔ D48662. Fragment galerades *Madona Fantasia. c.*1944. *gA44M*

Full solt d'unes galerades del que seria una hipotètica edició (que no veié la llum) de *Madona fantasia*. Conté el lema, i els primers poemes d'"Els grans poemes de l'Emperador Iang-Po-Tzu".

MADONA FANTASIA

ELS GRANS POEMES DE L'EMPERADOR IANG-PO-TZU

PER A CARLES RIBA I MARIÀ MANENT

Lema

Besos, coses ja divines...

Entre tu i jo ens separa
un mur de primavera.

"VEURÉ LES ALTES..." (*Poemes de l'Alquimista*)
"L'AIGUA PERFILA..." (*Poemes de l'Alquimista*)
"CANÇONS I PLORS..." (*Poemes de l'Alquimista*)
"CU-CUT! CU-CUT!..." (*Poemes de l'Alquimista*)
"LA MELANGIA..." (*Poemes de l'Alquimista*)
"...PASSA-HI ELS DITS..." (*Poemes de l'Alquimista*)
"CULLS EL SILENCI..." (*Poemes de l'Alquimista*)
"LA DOLÇA AMIGA..." (*Poemes de l'Alquimista*)

02.01 ACTIVITAT LITERÀRIA I DE CREACIÓ 3. 02.01.09 POESIA. POEMES DE L'ALQUIMISTA. 1944-2000

- ✔ D45063. "El cavaller". 1944.

Full solt manuscrit amb tinta negra, de mida quartilla, amb un poema titulat "El cavaller" (Calella, 29 de juliol de 1944). Només coincideix en el títol amb el poema "El cavaller" de *Poemes de l'Alquimista*.

- ✔ D12619. "Sous un bleu d'aquarelle…". 1944

Full de mida foli, amb un manuscrit amb tinta blava, escrit en francès i sense títol: "Sous un bleu d'aquarelle…"

- ✔ D12133. "Sol". 1944. *A44S*

Fulls solts, de mida quartilla i inferior, amb tres versions manuscrites amb tinta negra del poema "Sol", datades a 4 d'agost de 1944. El trobarem a *Poemes de l'Alquimista*, dins de la secció "Càncer".

- ✔ D12132. "Salvador Dalí". 1944. *A44SD*

Full mida quartilla, amb un manuscrit amb tinta negra, datat a 16 de desembre del 1944, titulat "Salvador Dalí" i recollit a *Poemes de l'Alquimista*, dins de la secció "Càncer".

- ✔ D10050. "L'amor de Crorimitekba". *A45L1*

Quatre fulls manuscrits amb tinta negra, de mida quartilla, d'una versió de la primera part del poema "Les metamorfosis de Crorimitekba", titulat "L'amor de Crorimitekba" i amb data 22 de febrer del 1945. El trobarem a la secció "Fragments del laberint" de *Poemes de l'Alquimista*.

- ✔ D10051. "Les metamorfosis de Crorimitekba". 1945. *A45L2*

Tres fulls manuscrits amb llapis els dos primers i amb tinta negra el tercer (escrit també al revers), de mida quartilla, amb una versió de la segona part i un fragment de la tercera de "Les metamorfosis de Crorimitekba". El trobarem a la secció "Fragments del laberint" de *Poemes de l'Alquimista*.

- ✔ D10052. "Les metamorfosis de Crorimitekba". 1945.

Versions en castellà de "Les metamorfosis de Crorimitekba".

- ✔ D10054. "Les metamorfosis de Crorimitekba". 1945.

Versions en castellà de "Les metamorfosis de Crorimitekba".

- ✔ D10056. "Les metamorfosis de Crorimitekba". 1945.

Versions en francès de "Les metamorfosis de Crorimitekba".

- ✔ D12170. "Les metamorfosis de Crorimitekba". 1945. *A45L3*

Tres fulls mecanoscrits amb tinta negra, de mida quartilla, numerats, de "Les metamorfosis de Crorimitekba". El trobarem a la secció "Fragments del laberint" de *Poemes de l'Alquimista*.

Els fulls s'inicien amb la segona part del poema, però podrien faltar-ne dos fulls, ja que el primer que trobem porta el número "3" i el segueixen el "4" i el "5". Suposem que se n'han perdut el primer i el segon, on el poeta escriuria la primera part. És probable que els degué fer servir per al fragment publicat a la revista *Poesia*.

- ✔ D12134. Plec de poemes. 1945. *A45P*

Fulls solts mecanoscrits amb tinta negra, de mida quartilla, amb correccions amb llapis i tinta negra.

El plec conté dos poemes de *Poemes de l'Alquimista*:

- De la secció "Càncer" el poema "Don Joan", datat a 3 de gener de 1945 i el poema "La Mort", datat a 21 de gener de 1945.

Altres poemes:

- Les magranes
- El bosc amical

- Helena (dues versions). S'escriu al revers: "*L'art de traduir és l'art de mentir el menys possible. La traducció és, de tots els exercicis intel·lectuals, aquell que s'assembla més a una aventura. No hi ha traducció sense risc. . .*" L'escrit continua força ratllat, amb un fragment inacabat manuscrit amb llapis.
- Estiu

✔ D12136. *Càncer*. 1944-45. *A45C1*

Conté un full solt d'un índex de *L'aprenent de poeta* (vegeu annex 2, p. 469)

Recull de 24 fulls de mida quartilla, escrits a mà amb tinta negra, menys el poema "He donat el meu cor a una dona barata..." i una segona versió del poema "L'edat de Pedra", que s'escriuen mecanografiats amb tinta negra. Podria ser el primer testimoni del llibre *Càncer* editat l'any 1946.

El full primer és un índex, que transcrivim:

Càncer

1. El paradís perdut (pròleg)
2. La sabata
3. Sonet en prosa
4. El cavaller
5. Sol
6. Paradís atroç
7. Idil·li
8. L'edat de pedra
9. Salvador Dalí

10. Poema cancerós
11. [La mort] (títol ratllat)
12. Lírica de cambra
13. Meublé (és el poema "Malson")
14. Don Joan
15. Els uranistes
16. El coit
17. El Paradís Perdut

El full segon és un mecanoscrit sense títol del poema "La sabata".

El tercer full és un pròleg manuscrit (transcrit a la pàgina 218) de títol ""Pròleg" (Crear. Tota la tragèdia està aquí...").

A partir del 4t full s'escriuen a mà els següents poemes de *Poemes de l'Alquimista*:

- De la secció "Càncer", 10 dels 15 poemes que la conformen (en total n'hi haurà 11, si incloem "La sabata". Faltaran "Sonet intrauterí", "Sol", "Paradís atroç" i "Salvador Dalí"; que els trobarem escrits a màquina al proper testimoni): el poema "Idil·li", titulat "Clar de lluna", 3 versions del poema "L'edat de pedra", 2 versions de "La Rosa", 4 versions de "Don Joan", el poema "Mèdium", 2 versions d'una part del poema "El coit" i el poema sencer, 4 versions de "Malson", una d'elles porta per títol "Nit" i dues no tenen títol, el poema "La mort", 2 versions de "Sonet escrit de cara a la mort" i el poema "El geni"

- ✔ D12137. *Càncer*. 1945. *A45C2*

Fulls mecanoscrits amb tinta negra i tinta blava, amb portada i amb una numeració escrita amb llapis. Les correccions s'escriuen a mà amb tinta negra.

Conté tots els poemes de la secció "Càncer" de *Poemes de l'Alquimista*, menys "La sabata", ordenats de la mateixa manera. El poema "La rosa" presenta una variant en el títol: "Monòleg amb una rosa a la mà" i el poema "L'edat de pedra" apareix amb data precisa: 11 de novembre de 1944.

- ✔ D12135. *Càncer Preparació*. 1944/46. *pA46C*

Fulls de mida mitja quartilla, amb mecanoscrits amb tinta negra, preparatoris per al llibre *Càncer*, que sortirà publicat l'any 1946. L'ordre dels poemes és el mateix que *Càncer* de 1946 i la secció "Càncer" de *Poemes de l'Alquimista*.

Sense data apareixen els següents poemes: "Paradís atroç", "L'Edat de Pedra", "El geni".

- ✔ D12159. Factura. 1946

Factura d'impremta, del llibre *Càncer*. A París, 28 de novembre de 1946. (Vegeu annex 2, p. 470). També es conserva el sobre del remitent.

✔ D12820. *Teoria dels colors*. 1946. *A46T*

Fulls mecanoscrits amb tinta blava, de mida quartilla, amb numeració afegida a mà amb tinta blava al marge superior. Les correccions es fan també a mà amb tinta blava.

De la secció "Teoria dels colors" de *Poemes de l'Alquimista* falta el poema "Negatiu" i l'ordre és diferent.

Recull:

TEORIA DELS COLORS

Al boig dels colors, Picasso.

EL DANUBI BLAU (14-12-1946)
CAPÍTOL EN BLANC(14-12-1946)
EL PRIMER AMOR (14-12-1946)
CUL D'AMPOLLA (16-12-1946)
TARONJA (23-12-46)
L'OR NO ÉS GROC (23-12-1946)

✔ D12189. Poemes. 1946. *A46P*

Fulls de mida quartilla amb dos poemes escrits a mà amb tinta negra:

- "Divertimento" (15 de juny de 1946).
- De la secció "Fragments del laberint. Pots i potingues" de *Poemes de l'Alquimista*: "El cordó umbilical", titulat "El tedi" (25 de juny de 1946).

✔ D12141. Plec de poemes. 1946/48. *A48P*

Fulls solts mecanoscrits i manuscrits. Conté alguns poemes escrits l'any 1945. La major part dels fulls són de mida quartilla, però hi ha un full de mida una mica més petita que el foli, amb el poema "Conte", i un de mida mitja quartilla, amb un fragment de "Sensació".

Conté els següents poemes de *Poemes de l'Alquimista*:

- De la secció " Fragments del laberint. Pots i potingues": els poemes manuscrits amb tinta negra "Vaig com les aus" i "El poema"; "El lector invisible", titulat "Rectificació de Rosselló-Pòrcel", amb dues versions, una manuscrita amb tinta negra i una mecanoscrita amb tinta blava, amb correccions a mà amb tinta negra i amb llapis; "El cordó umbilical", titulat ·Rectificació de Carles Riba (El tedi)", amb dues versions, una manuscrita amb tinta negra i una mecanoscrita amb tinta blava; "L'Aventura", amb quatre versions, dues que s'escriuen a mà amb tinta negra i dues es mecanografien amb tinta negra, amb correccions a mà amb llapis la primera i amb tinta negra la segona; i una versió mecanoscrita amb tinta blava del poema "Amb la mà esquerra", el qual presenta una part amb el número 14, que no surt a la versió definitiva:

14

Tinc la vida ran dels ulls
homicida i fatigada.
Si se'm mira quan no ho vull
el verí em salta a la cara.

- De la secció "2 Teoria dels colors. Fragments del laberint": "Negatiu", titulat "La mort", mecanoscrit amb tinta blava.
- De la secció "Atzucac": "Sol", titulat "Català" (amb una versió en francès), manuscrit amb tinta negra; "Sóc tan vell…", sense títol, manuscrit amb tinta blava; "Conte", manuscrit amb tinta blava i "Comiat", manuscrit amb tinta negra i correccions amb tinta blava.

---Altres poemes:

- La decepció
- L'etern femení
- "Devant l'eau chaude de la mer…" (sense títol. manuscrit en francès)

Devant l'eau chaude de la mer
J'ai révu le passage des sirènes
Noyées decapitées ells poussent des cris
dans una plume et mon encre qui vit.
Devant moi-même même enfer
comme l'eau chaude de la mer.
Juin 1946

- El lector irreverent
- "Ce fut en limousin mon premier batement…" (sense títol. manuscrit en francès)
- L'anus de deu
- Virginitat
- "La decepció..."

Conté també un full mecanoscrit amb tinta negra, tipus portada, amb el títol

ATZUCAC i el nom Josep Palau Fabre.

- ✔ D12138. Factura. 1947

Rebut que no especifica el llibre, però que porta per data 28 de novembre de 1947. Es correspon a un recull de 44 pàgines, publicat a París per la impremta Grou-Radenez. Conté el sobre.

- ✔ D12176. "Himne al sol d'Akhenaton". 1950

Poema extens, de l'any 1950, escrit a mà amb tinta blava en un full plegat, de mida quartilla, sota el títol "Himne al sol d'Akhenaton".

- ✔ D11635. "Oració com si Déu existís". 1950. *A50C*

Full manuscrit amb tinta blava, de mida no estàndard, una mica inferior al foli, amb el poema "Cant espiritual" titulat "Oració com si Déu existís".

- ✔ D45064. "No m'agraden els pròlegs...". 1950. *A50P*

Fulls manuscrits amb tinta blava, de mida no estàndard, una mica inferior al foli, amb el pròleg del 9 de gener de 1950 "No m'agraden els pròlegs..."

- ✔ D45065. Notes 5-6. 1950

Fulls manuscrits amb tinta blava, de mida una mica inferior al foli, amb les notes 5 i 6 als *Poemes de l'Alquimista*.

- ✔ D12154. "Invitació a la mort". 1952

Full de mida similar al foli, escrit a mà amb tinta blava, amb un poema extens dedicat a Joan Triadú. S'escriu a Pisa el 27 de juliol de 1952.

- ✔ D12142. Galerades de *Poemes de l'Alquimista*. 1952. *gA52P*

Galerades de *Poemes de l'Alquimista* i carta manuscrita amb tinta negra, de mida foli, de Joan Triadú (I-VII-1952).

- ✔ D12145. "Dansa de l'odi sobre la tomba de Franco"

Mecanoscrit amb tinta blava amb el poema "Dansa de l'odi sobre la tomba de Franco" i una versió en francès escrita a mà amb tinta vermella. Data: París, 15 de febrer de 1957.

- ✔ D12149. "M'adormo amb mi mateix..." 1964

Mecanoscrit amb tinta blava, datat a 16 de novembre de 1964, sense títol.

M'adormo amb mi mateix,
pobre nàufrag,
perdut,
a la deriva.

Flancs de dones,
les ones
em llencen l'una a l'altra.
16-XI-64

- ✔ D12150. "Eros astral". 1981

Full mecanoscrit, de mida quasi foli, amb el poema titulat "Eros astral", escrit el 19 de juliol de 1981 a Barcelona.

EROS ASTRAL

Un ventre com una arpa
per a les mans piloses
del meu instint faune.
Els meus dits són deu sexes
que fan vibrar les cordes
recòndites dels cossos
i grinyolar les anques.
El concert rotatori
de l'univers concentra
l'harmonia exaltada
de les altes esferes
i els terratrèmols gràvids
que esberlen hemisferis.
Barcelona, 19 de juliol de 1981

- ✔ D12151. "Despaisatge". 1983

Poema titulat "Despaisatge", escrit a mà amb tinta blava i amb llapis en un sobre, el 1983.

- ✔ D12152. "L'estiu és un incendi…". 1984

Poema sense títol, escrit a màquina amb tinta negra el 13 de juliol de 1984.

L'estiu és un incendi. Conspira
per a tornar-nos orbs, per abraçar-nos.
L'estiu crema la terra, la penetra,
fins que sembla que sigui el foc de dins el que transpira
i s'expandeix
a través dels seus porus.
¿Qui sap si les collites
no neixen de l'encontre
d'aquests dos focs?
¿Si la vida mateixa
no és filla de l'excés
d'aquestes noces?
Però, l'aigua, d'on ve?
Tot l'esclat estival
no aconsegueix d'anorrear-la,
és ella la que intenta protegir-nos.
L'aigua és l'entranya, la matriu
que hem desertat.
Per això sempre serem
uns eterns exiliats sobre la terra.

Grifeu, 13 de juliol de 1984

- ✔ D12624. "Rosa rosae". 1988

Mecanoscrit amb tinta negra, amb correccions fetes a mà amb tinta blava. S'escriu l'any 1988 i es titula "Rosa rosae".

- ✔ D12153. Plec de poemes. 1988

Fulls de mida foli, amb poemes mecanoscrits amb tinta negra i manuscrits amb tinta blava, escrits l'any 1988. Conté els següents poemes: "Dansa de la pedra" (4 versions), "Rosa rosae", "Joc perillós", "Rosa" (diferents versions) i "Les germanes Pecanins".

- ✔ D12155. "Cavaller". 1995

Dues versions, una manuscrita amb tinta blava i una altra mecanoscrita amb tinta negra, d'un poema titulat "Cavaller", que no es correspon amb el poema "Cavaller" de *Poemes de l'Alquimista*. Conté també un seguit de poemes en cartroné sobre Sant Jordi, de diferents autors, dels anys 1994 i 1995.

- ✔ D17345. "Fundaçao Calouste". 1996

Documents relacionats amb la "Fundaçao Calouste".

- ✔ D17334-40. Revista "El Clarós Instant".1996

Diferents documents de la revista *El Clarós Instant*, el primer dels quals (D17334) és

la revista del 24 de setembre de 1996, on surten poemes de Palau i Fabre traduïts al portuguès.

- ✔ D12157. "Blanc sobre blanc". 1998

Full manuscrit amb tinta blava, escrit a Barcelona l'octubre de 1998, titulat "Blanc sobre blanc".

- ✔ D12626. "La tarda reposa…". 1997

Dos versos escrits a mà amb tinta blava i conservats al revers d'un sobre:

La tarda reposa al meu jardí
com si reposés només per a mi.

- ✔ D12144. *Poemes de l'Alquimista.* 1999.

Alguns poemes escrits a mà amb tinta negra de *Poemes de l'Alquimista,* en paper aquarel·la: de la secció "L'aprenent de poeta. Llibre segon. Elegies", "Jo em donaria a qui em volgués"; de la secció "Fragments del laberint. 3 Final", "Cant espiritual"; de la secció "Càncer", La sabata" i de la secció "L'alienat. Imitació de Rosselló-Pòrcel. II Rosa secreta", "Ombra d'Anna".

- ✔ D12158. Punts de llibre. 2000

Carpeta que finalitza aquesta tercera secció amb uns punts de llibres de la novena edició de *Poemes de l'Alquimista*.

02.01 ACTIVITAT LITERÀRIA I DE CREACIÓ 6. 02.01.09 POESIA. POEMES DE L'ALQUIMISTA. FULLS-ANOTACIONS DIVERSES

- ✔ D12171. Anotacions, fitxes, fulls dispersos. *AsdD*

Conté uns quants assaigs sobre poesia, fulls amb diferents ordenacions de poemes , el proemi "Ofereixo aquest llibre…" i la preparació d'una lectura poètica, amb un llistat de poemes.

Documents:

- Fulls manuscrits amb tinta blava, sense datar, del que podria ser un assaig sobre el llibre, titulat "POEMES DE L'ALQUIMISTA 1936-1950". Conté dues versions més un fragment escrit a mà amb tinta blava en un full de mida quartilla..
- Full de mida mitja quartilla, escrit a mà amb tinta negra el 29 de gener de 1943, del que sembla un pròleg per a un llibre titulat *POEMES DE L'ALQUIMISTA*.

> *Hi ha, en aquest llibre, un afany constant: la recerca de la Poesia. He usat la persuasió, l'espera, la violència, tots els mitjans: he anat, foll, com un Don Joan, darrere la Poesia, sóc el Don Joan de la*

Poesia. Unitat i diversitat desconcertants del llibre. No sé ben bé on acaba la poesia i on comença la dona, on acabo jo i on ja no ho sóc, quins límits tenen la carn i l'esperit: alquímia. He fet totes les combinacions possibles, totes les experiències possibles. Sempre buscant la pedra de toc: la Poesia. És a dir, la Veritat.

- Full de mida similar a la quartilla, escrit a mà amb tinta negra el 13 de març de 1943, del que podria ser un breu pròleg o un proemi a un llibre de poemes:

Aquest llibre consta de cinc apartats (Versos perduts, Tota nua, Cançons de tots colors, Metafísica, Poemes epigramàtics) que viuen en un natural desordre, tal com visqueren en mi. Deixo per al lector la descoberta de les relacions secretes (amors, adulteris, venjances) que lliguen els poemes-

- Diversos fulls de mida mitja quartilla amb anotacions escrites a mà de títols de poemes en castellà, d'índexs en castellà i de títols d'obres d'altres escriptors.
- Full manuscrit amb tinta negra, de mida quartilla, amb títols de llibres de poemes. El transcrivim:

POEMES

POEMES DE L'ALQUIMISTA

L'aprenent de poeta
Els grans Poemes de l'Emperador Iang-Po-Tzu
Imitació de Rosselló-Pòrcel

CÀNCER
LES METAMORFÒSIS DE CRORIMITEKBA
EL DIMONI FALAN

- Full manuscrit amb tinta negra, de mida quartilla, que conté un índex de *Poemes de l'Alquimista* .
- Full en format columna, on s'escriuen a mà amb tinta blava títols de poemes de *Poemes de l'Alquimista*.
- Full manuscrit amb tinta negra, de mida quartilla, que conté un índex de *Poemes de l'Alquimista*, amb els següents apartats: "Primer llibre de versos", "Intermezzo", "Meandres", "Madona Fantasia", "Imitació de Rosselló-Pòrcel" i "[Follia en vers]" ratllat i escrit a sota "Ala lliure".
- Full manuscrit amb tinta negra, de mida quartilla, que conté un índex de *Poemes de l'Alquimista* .
- Full manuscrit amb tinta blava, de mida quartilla plegada, que conté un índex de, segurament, *Poemes de l'Alquimista*, tot i que no especifica el títol.
- Full manuscrit amb tinta blava, de mida quartilla, que es pot correspondre amb un assaig o bé un pròleg:

> *Aquest llibre està centrat, per tant, en una problemàtica molt del nostre temps; en una problemàtica que m'apar , tal volta, com la problemàtica essencial de l'home del nostre temps. El problema de l'engatjament, avui dia gairebé ineludible, no hi és, per tant, eludit, però sí plantejat en termes molt diferents dels usuals. Així i tot, aquesta problemàtica, de caràcter universal, no es dóna en una forma abstracte, sinó vinculada a un país, a una llengua, a un ambient concret i a unes circumstàncies històriques concretes: el nostre temps, la nostra terra, la nostra llengua. I qui sap si és, tal volta, perquè l'home ha estat sotmès en el nostre país i en el nostre temps a unes pressions tiràniques de sobrevivència, la raó última per la qual m'ha estat donat de poder escriure aquest llibre. Però això només el temps ho pot dir.*

- Full manuscrit amb tinta negra, de mida quartilla, amb un índex d'un llibre

titulat *El poeta i la poesia*, que és una versió de *Poemes de l'Alquimista*.

- Fulls manuscrits amb tinta negra, de mida quartilla plegada, del que pot ser la preparació per a una conferència sobre *Poemes de l'Alquimista*. Conté diferents còpies manuscrites amb algunes variants. S'inicia amb la interrogació "Per què *Poemes de l'Alquimista*...?".
- Set cartronets petits manuscrits amb tinta negra, del que pot ser la preparació per a una conferència. S'inicia amb uns agraïments. Conté la mateixa conferència transcrita en un foli plegat, a mà amb tinta blava.
- Fulls manuscrits amb tinta negra, de mida quartilla plegada, amb un índex de *Poemes de l'Alquimista*, força complert, amb l'aforisme "*La vida és breu e l'art se mostra llonga*".
- Full manuscrit amb tinta blava, de mida quartilla plegada, amb un índex de *Poemes de l'Alquimista*, escrit a l'anvers i al revers del full.
- Full plegat manuscrit amb tinta negra, de mida similar al foli, on hi ha escrit el pròleg "Ofereixo aquest llibre..."

✔ D12196. "Argila..."

Full manuscrit amb tinta negra, de mida quartilla, amb un poema sense títol que diu: "*Argila fosa amb calenta llum és el teu rostre...*"

✔ D12194. "Balada de Mallorca"

Full mecanoscrit amb tinta blava, de mida quartilla, amb un poema titulat "Balada de Mallorca".

- ✔ D12193. "Cant d'Hiperió" i "Meitat de la vida"

Fulls de mida quartilla, amb dos poemes mecanografiats amb tinta negra: "Cant d'Hiperió" i "Meitat de la vida".

- ✔ D12182. "Cançó de color de rosa..."

Full plegat, de mida quartilla, on s'escriu a mà un poema sense títol: "*Cançó de color de rosa: la canta una noia...*"

- ✔ D12190. "Canto el temps llagrimós"

Full manuscrit amb llapis, de mida similar a la quartilla, on trobem el següent poema sense títol:

Canto el temps llagrimós, l'esperma dissipada,
quan tot jo era el meu sexe i vivia encrespat
amb una dona a dins, alta i decapitada
i guarnida per mi amb flames de pecat.

Canto els cossos caiguts i la testa inclinada,
els ulls flairant a terra llur gran amor cremat,
la mirada que fuig si alguna altra mirada
despulla dins la seva el cos que ha despullat.

- ✔ D12192. "Cireres de juny"

Dos fulls de mida quartilla, un amb el poema "Cireres de juny" mecanografiat amb tinta negra i l'altre amb el poema "La por s'amaga rera les cortines", escrit a mà amb tinta negra.

- ✔ D12163. "Cosmogonia de la P"

Full manuscrit d'un poema avantguardista.

- ✔ D12197. "He arribat a dalt de tot"

Full de mida inferior a mitja quartilla, on s'escriu a mà amb tinta negra el següent poema:

He arribat a dalt de tot,
fins la regió dels ulls, la glòria…
He oblidat el llot
Per la virtut d'aquella noia.

- ✔ D12180. "Infant meu, estimada…"

Full manuscrit amb tinta negra, de mida quartilla, amb un poema sense títol ("Infant meu, estimada...").

- ✔ D12185. "La Mare de Déu de l'Alba", "Ventall". s/d

Full manuscrit amb tinta negra, de mida quartilla, amb dos poemes titulats: "La mare de Déu de l'Alba" i "Ventall".

- ✔ D12188. "Inici de cançó"

Full de mida foli que conté un poema escrit a mà amb tinta blava, titulat "Inici de cançó". Trobem una primera versió a D12087, sota el títol "Pepita cançó" i una altra versió amb el mateix títol a D12090.

- ✔ D12181. "La mort"

Full manuscrit amb tinta negra, de mida mitja quartilla amb un poema titulat "La mort" (vegeu annex 2, p. 473)

- ✔ D12161. "Mort de pirata"

Quatre fulls manuscrits amb tinta negra, de mida més gran que el foli, amb un poema titulat "Mort de pirata".

- ✔ D12187. "Ara estic tranquil, però sé"

Full plegat manuscrit amb tinta blava, de mida quartilla, amb un poema sense títol: "Ara estic tranquil, però sé..."

- ✔ D12186. "L'orella de Van Gogh"

Full plegat manuscrit amb tinta blava, de mida quartilla, amb un poema titulat "L'orella de Van Gogh".

- ✔ D12184. "P"

Full manuscrit amb tinta negra, de mida quartilla, amb un poema titulat "P".

- ✔ D12195. "Per què els meus ulls..."

Full manuscrit amb tinta negra, de mida quartilla, amb el següent poema sense títol:

Per què els meus ulls oberts en la tenebra?
Talment jo vetllo un mort
en mi mateix.
Què ha mort en mi, que jo ara em desvetlli?
Entorn tota la cambra s'il·lumina:
El blanc dels murs, el blanc, irradiescent.
El mirall, vertical, massa apunt per mirar-me.
Els mobles, les cadires, coses cada una,
tot dins l'ordre establert.

- ✔ D12177. Plec de poemes. *AsdP*

Plec de fulls de poemes escrits a mà sobre paper de barba.

Són poemes manuscrits de *Poemes de l'Alquimista*:

- De la secció "L'aprenent de poeta. Llibre segon. Balades amargues": "El cavaller" i "Balada".
- De la secció "L'alienat. Imitació de Rosselló-Pòrcel. Fira encesa": "Nova Leda".
- De la secció "Càncer": "Mèdium".
- De la secció "Atzucac": "Les aigües saturades".

✔ D12174. Esborranys. Poemes en francès

Fulls de diverses mides (quartilla, mitja quartilla i inferiors), amb poemes en francès. Es recullen dins d'un full doblegat on s'escriu: "Voix de l'oreille. Poèmes".

✔ D12179. "Quatrena quarteta" / "Cançó de la torre més alta"

Full de mida quartilla, on s'escriuen a mà amb tinta negra dos poemes: "Quatrena Quarteta" i "Cançó de la torre més alta".

✔ D18183. "Record del temps de l'incendi"

Full manuscrit amb tinta negra, de mida quartilla, amb un poema titulat "Record del temps de l'incendi".

✔ D12160. "Assaig de càntic en el temple"

Full mecanoscrit amb tinta negra, de mida foli, on trobem tres versions d'"Assaig de

càntic en el temple". Transcrivim l'última:

ASSAIG DE CÀNTIC AL TEMPLE

I que cansat que estic
de tant i tant treballar
a casa del meu germà
que em procura pa i pessic.
Allí vaig fent d'escarràs
amb el títol d'escrivent
en lloc de fer d'escriptor
mentre ell, és evident,
rumbeja de gran Doctor.
Car jo no tindré la sort
com l'ha tinguda en Palau
–que jo creia tan babau–
de poder anar cap al nord
i treure el nas per París
per respirar-ne l'encís.
D'aquest mal me'n faré un bé
i diré que m'he quedat
per alta fidelitat
al meu agònic país,
a la meva resclosida,
malastruga, escarransida,
embrutidora, dissortada pàtria.

Versió apòcrifa del segle XXI

- ✔ D12167. "Torna't Caverna..."

Full manuscrit amb tinta blava, de mida similar al foli, amb un poema sense títol: "Torna't caverna..."

Llibre R.8401 *Poemes de l'Alquimista*. 1952.

- ✔ D11747. Notes. "La reverència". *AsdN*

.

Conté dos plecs de fulls manuscrits amb anotacions diverses, el poema "La reverència", de la secció "L'aprenent de poeta. Llibre primer. Alba dels ulls" de *Poemes de l'Alquimista* i uns fulls quadriculats (cartronet), de mida similar a la mitja quartilla, amb sis fulls que contenen l'assaig "De l'Alquimista a Josep Palau, passant..." i dos més que fan d'esborrany previ.

Primer plec de fulls:

Fulls manuscrits plegats, de mida inferior a la quartilla, amb la següent anotació:

1. Concepte de popularitat
- *extrínseca*
  - *del,*
  - *sobre* *poble*
  - *per al*
- *intrínseca*

2. Durant els anys d'ostracisme de la nostra llengua i de la nostra poesia:

a. la música de la llengua

b. la claredat

3. Concepte d'imitació.

4. Poesia i veritat: Goethe.

Riba: el poeta no ment mai.

(La poesia és el contrari de la literatura. Breton)

5. Poemes en prosa: mescla, indiferent, divers i prosa.

Full manuscrit de mida quartilla, tallat a la meitat, amb la següent anotació:

Per què Poemes de l'Alquimista.

- L'alquímia medieval, que científica. Barreja atzarosa i intuïtiva dels elements (minerals, líquids, etc.) per a obtenir l'or.

- La poesia és una barreja també no científica per a obtenir una altra mena d'or, l'or del poema, l'or espiritual; car darrere del poema s'hi escondeix una busca més primerenca que l'esteticista. Mètode de coneixença. "Coneix-te a tu mateix". Per això la frase: L'home és un animal que es busca.

- Els elements que integren aquesta alquímia: pensament, sentiments, imatges, música, sensualitat, sensibilitza.

- 5 llibres integren aquest llibre.

- El treball sobre la llengua: la música, de la llengua. (no el lèxic ni la sintaxi).

Full manuscrit de mida més petita que la mitja quartilla, amb la següent anotació:

1. Durant els nostres anys d'ostracisme forçat...

a) Esforç per captar la música de la llengua...

b) Esforç per la claredat.

2. Poesia i veritat: Goethe. El poeta no ment mai.

3. Concepte d'imitació.

4. Poesia en prosa: indiferència en el meu llibre entre vers i prosa.

Full manuscrit mida quartilla, tallat a la meitat, on s'anota una llista de poemes, segurament per a ser llegits a un acte literari:

POEMES

Pedra

Jo em donaria a qui em volgués...

Imagino mans i llances...
Ombra d'Anna

Salvador Dalí
L'edat de pedra
El coit
Malson
La mort

Vaig com les aus...
L'Aventura
Cul d'ampolla

Les aigües saturades
Sóc tan vell...
Hölderlin

En la mort de Rabindranath Tagore
La Sabata
Cant espiritual } els més involuntaris
Comiat

Segon plec de fulls:

Full manuscrit amb tinta blava, de mida similar a la quartilla, amb el poema "La reverència" (*AsdN*)

Full manuscrit tallat a la meitat, de mida similar a la quartilla, amb l'assaig "Poesia i alquímia" (vegeu annex 2, p. 477)

Full manuscrit de mida similar al foli, amb una altra versió de l'assaig "Poesia i

alquímia".

Full manuscrit tallat a la meitat, de mida similar a la quartilla, amb una possible continuació de l'assaig "Poesia i alquímia".

Fulls manuscrits quadriculats, de mida similar a la mitja quartilla amb l'assaig "De l'Alquimista a Josep Palau, passant...", que transcrivim:

DE L'ALQUIMISTA A JOSEP PALAU, PASSANT...

1. *No es pot ésser, per definició, subjecte i objecte del coneixement.*
2. *Amb tot, l'home sembla ser l'ésser que ha fet més esforços per fer possible aquesta impossibilitat.*
3. *D'acord amb la seva natura, l'home ha pretés establir les condicions objectives d'aquesta creació: són les gramàtiques, preceptives. Però la posició crítica del creador és una posició essencialment moderna: Rosseau, Poe, Baudelaire...*
4. *Ara bé: En un país com aquest i en una literatura com la nostra que, en condicions normals, havia mancat d'una autèntica crítica –la Renaixença fou creadora– l'escriptor, el poeta s'han vist obligats a ésser llurs propis crítics: Maragall, Riba. Com no ho hauria estat en èpoques d'excepció!*
5. *Tot això és per a dir que no sé fins a quin punt és congènita en mi aquesta actitud crítica, o és el fruit d'aquesta actitud moderna o és el resultat de les circumstàncies excepcionals per les que ha passat la nostra literatura. Interrogant.*
6. *Tota la meva obra és encapçalada per la divisa: "L'home és un animal que es busca".*
7. *Formes del buscar-se: introspecció, confessió, vidència. –Teatre. Persona i personatge. No sempre per a crear un personatge s'ha acudit al teatre. Cervantes-Quixot, Chaplin-Charlot, Gógol-Txitxicov, Lautréamont...*
8. *Tot això ve a tomb per a dir que gairebé tota la meva obra ha estat feta pel mètode del desdoblament, a través de 3 personatges: l'Alquimista, Don Joan, Picasso...*
9. *Concepte d'alquímia. Origen: Llull-Rimbaud. Analitzar i especular sobre el propi cant. Que aquesta creació pot ésser alambicada però mai reduïble a fer mala química. Ell és experimentador i experiment a la*

vegada, jugador i joguina, i no es pot sostreure a les forces que se'l disputen. En l'alquímia entra tot: pensament, sentiment, passió, sensibilitat, cultura, música...

10. *Poemes de l'Alquimista: 5 llibres. L'aprenent de poeta, L'alienat, Càncer, Laberint, Atzucac. L'alienat (enajenado) format per Imitació de Rosselló-Pòrcel. Sentit. !943. La imitació com a mètode... Càncer, sentit del títol.*
11. *Alquímia i intel·lectualitat: Pedra, L'aventura. Perill: artifici. Antídot: sentiments, passió. Poesia i veritat. Tagore, La Sabata, Cant Espiritual, Comiat.*
12. *La vinculació profunda i repetida entre poesia i veridicitat, m'ha dut a la formulació d'una ètica d'un pensament personal. Si poesia i veritat van unides, això vol dir que la qualitat, la duresa de la meva obra dependrà de la meva vida... Ètica-esteticista. Sembla tenir un valor immanent, i no transcendent.*
13. *La música. En aquesta alquímia hi ha un gran esforç musical considerat com un valor. Disc.*
14. *Lectura de Don Joan i La Mort. Don Joan. El hermano Juan, Ortega, Marañón... París 1950. Assaig i cinc obres. La Mort: film La mort.*
15. *Convergència: Final de L'esquelet de Don Joan.*
16. *Com he dit, aquesta elaboració del J. Joan començà per un assaig... Lectura...*
17. *He arribat on volia arribar: de la poesia he passat a l'assaig i de la figura de Don Joan a la de Picasso. Aquesta figura, que s'insinuava de lluny, apareix plenament durant els anys 1946. Vides de Picasso – intent de fer un llibre picassià sobre Picasso. Doble assaig. Per què Picasso? Lectura de la Introducció i de La desintegració del jo.*
18. *Mots finals: La pregunta que em faig a mi mateix: què vol dir aquest triple desdoblament?*

5. 2. ANNEX 2. DOCUMENTS ADJUNTS

- Document 1. Rebut amb data 30-6-1934 corresponent a l'edició d'un llibre de poesies
- Document 2. Rebut amb data 31-7-1952 corresponent a l'edició de *Poemes de l'Alquimista*
- Document 3. Manuscrits amb índexs de *L'aprenent de poeta*
- Document 4. Factura de la impremta Grou-Radenez corresponent al llibre *Càncer*
- Document 5. Manuscrit amb un índex de *Càncer*
- Document 6. Manuscrit que mostra la preparació del colofó de *Càncer*
- Document 7. Manuscrit amb el poema "La mort"
- Document 8. Mecanoscrit del poema "Elegia", amb correccions manuscrites
- Document 9. Manuscrit amb el poema "Plany"
- Document 10. Manuscrit amb el pròleg de 1943 POEMES DE L'ALQUIMISTA
- Document 11. Manuscrit amb l'assaig "Poesia i Alquímia"
- Document 12. Carta de Ramon Comas amb motiu de l'homenatge Pompeu Fabra (1968)
- Document 13. Sumari d'*El Poeta i la Poesia*
- Document 14. Sumari de *Poemes de l'Alquimista*
- Document 15. Sumari de *Poemes de l'Alquimista*, amb *Madona fantasia*
- Document 16. Primer full de la carta que Josep Pedreira envia a a Palau i Fabre per a les primeres rectificacions de l'edició de *Poemes de l'Alquimista* (4-6-1950)
- Document 17. Carta que Joan Triadú envia a Palau i Fabre amb les galerades per a l'edició de *Poemes de l'Alquimista* (1-7-1952)

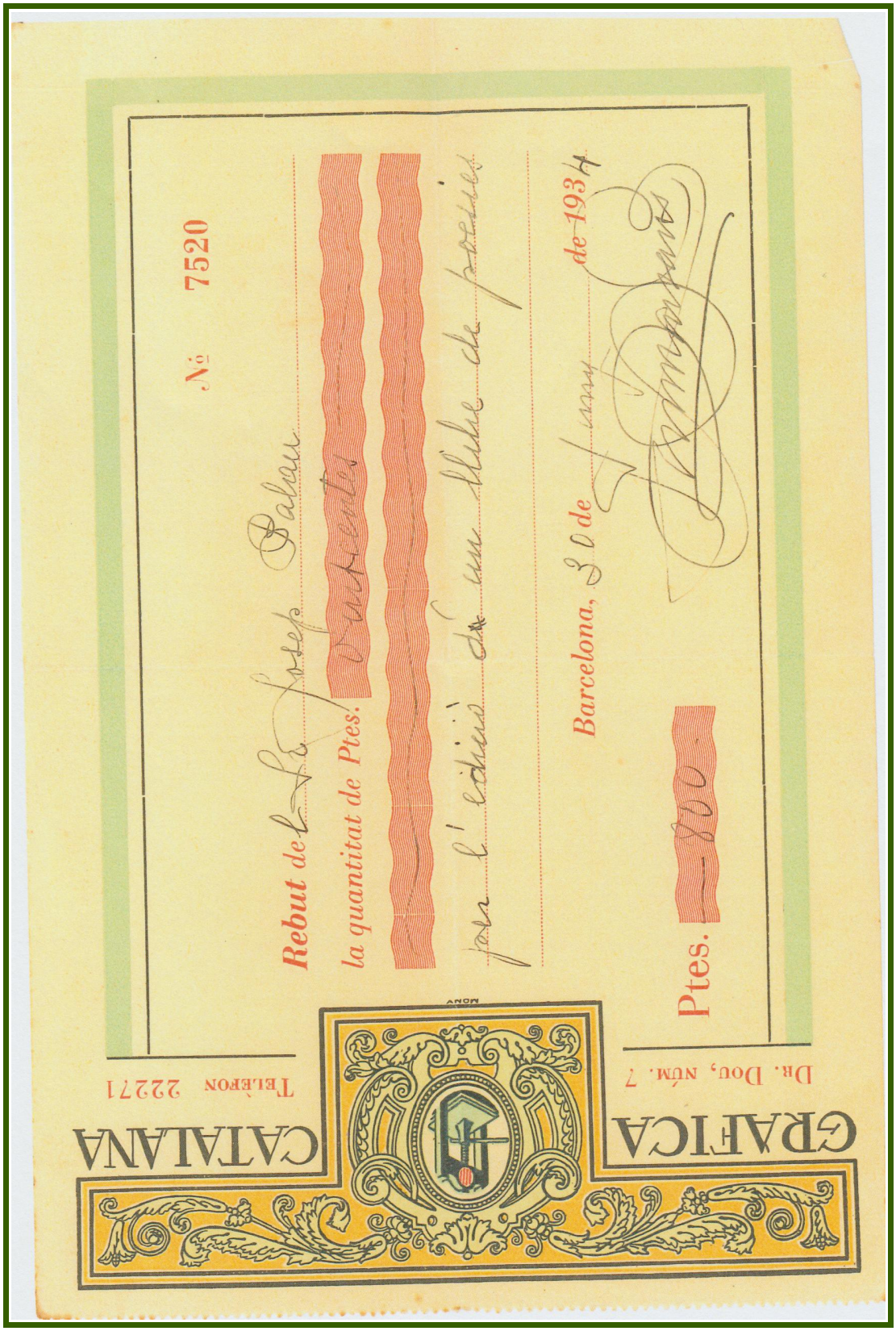
GRAFICA CATALANA
Dr. Dou, núm. 7
Telefon 22271
Nº 7520
Rebut de Josep Palau
la quantitat de Ptes. Vint-i-cinc
per l'edició de un llibre de poesies
Barcelona, 30 de juny de 1934
Ptes. 25'00

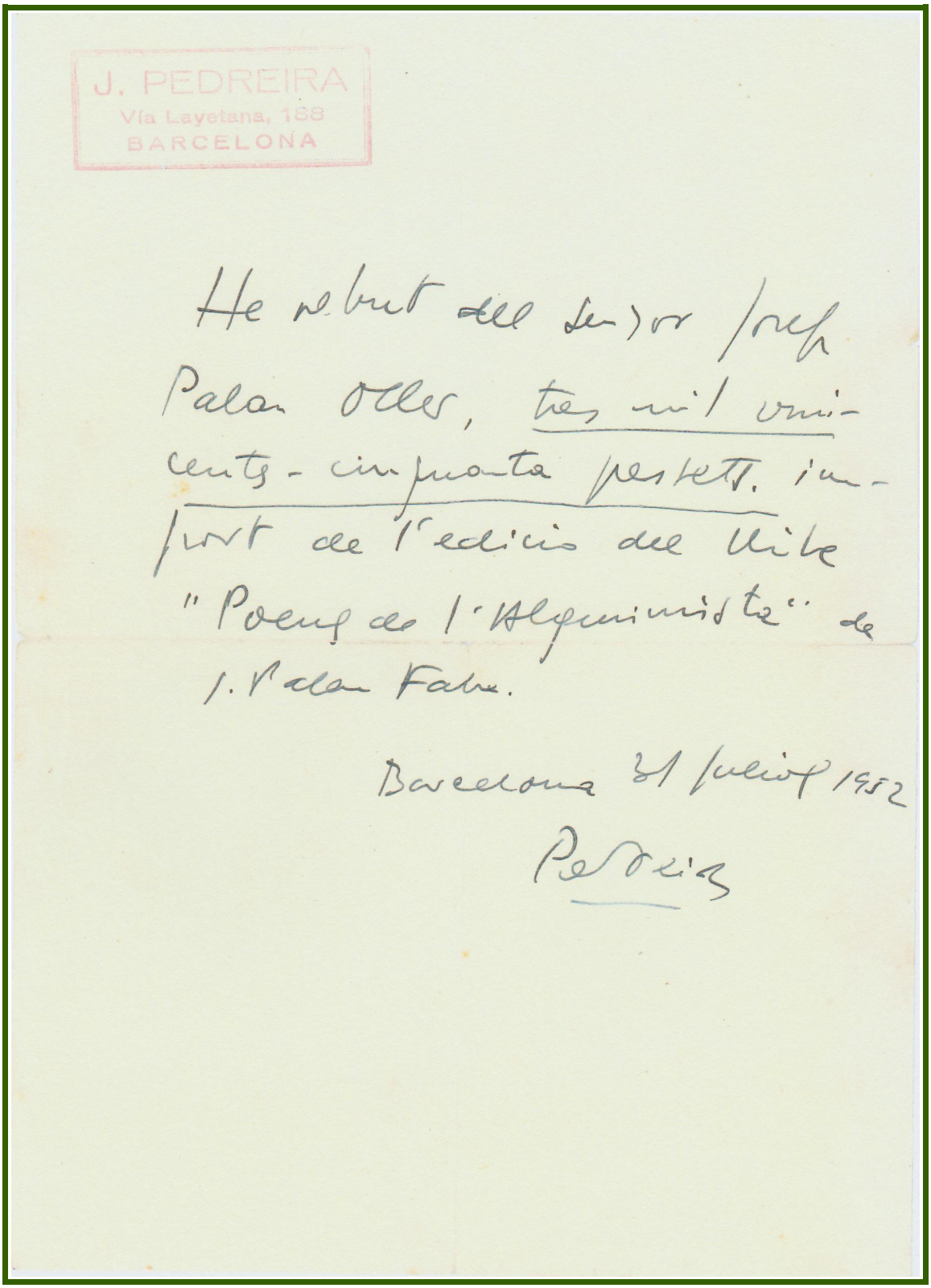

J. PEDREIRA
Vía Layetana, 188
BARCELONA

He rebut del Senyor Josep Palau Oller, tres mil vuit-cents - cinquanta pessetes. im-port de l'edició del llibre "Poems de l'Alquimista" de J. Palau Fabre.

Barcelona 31 Juliol 1952

Pedreira

L'APRENENT DE POETA

Cançó de la noia que habita el cor.
Testa d'Hipnos o el Somni. (Perugia)
Autorretrat (Francesc Ejmeno)
Helena Fourment en vestit de noces (Rubens)
Imatge de Gala (Salvador Dalí)
~~1937~~

1 Hai-kai en blanc
2 Canta una
3 Versos d'amor pagà
4 Visió

Intermezzo 5 Danse
6 ¡Quantes noies en domen...
7 Nocturn
8 A la rosa
9 Poeta-Narcís

Cançó
Tierra fértil
Jo em donaria a qui em voldrés. –
Fragment del superhome
1937–1940

L'aprenent de poeta

La vida és breu e l'art se matia
el roga.

Cançó de la noia que subitu el cor.
La testa d'Hipnos o el Somni.
Autoretrat, de G. Apollinaire
~~La Reverència, (Fragonard)~~
Ele un fermant (Rubens)
Muntge de Cyala (Dalí)

~~Intermezzo~~ Poemes epigramàtics

~~I~~ ~~Versos d'una pagès~~ Pedra
~~II~~ ~~Nocturn~~. Nocturn
~~III~~ ~~Canta una d'una una~~. El dictat
~~IV~~ Nova pagesa Quantes dones...
~~V~~ ~~Nova pagesa~~ Vidió Poeta-Narcís
~~VI~~ Poeta-Narcís A la Rosa
~~VII~~ ~~Poeta Narcís~~. ~~Quante noies~~... Dona
~~VIII~~ Dona
~~IX~~ ~~Dona~~. ~~El deixo, cor meu...~~
~~X~~

La cançó més banal
En la mort de Rabindranath Tagore.
Carole Lombard
Versos tristos
~~Sirenes~~
Fragment del superdrome.

IMPRIMERIE

GROU-RADENEZ

11, Rue de Sèvres (6e)

PARIS

LITTRÉ : 53-50

TRAVAUX COURANTS -:o:- IMPRESSIONS DE LUXE -:o:- PUBLICITÉ -:o:- ÉDITION

RELEVÉ

du mois de NOVEMBRE 1946

payable en votre règlement ;

~~en ma traite au~~ par chèque

Doit MONSIEUR JOSEPH PALAU

9, Bd Jourdan

PARIS

C. C. P. : PARIS 2001.33 — PARIS, le 28 Novembre 1946 — R. C. SEINE 25.794

71549	145	Brochure "CANCER" in 24 raisin - 48 pages - impression en noir et rouge papier fourni par nous	9070	

toutes taxes perçues

IMPRIMERIE GROU-RADENEZ 18 DEC 1946 3 FRANCS 2 FRANCS 11 Rue de Sèvres PARIS

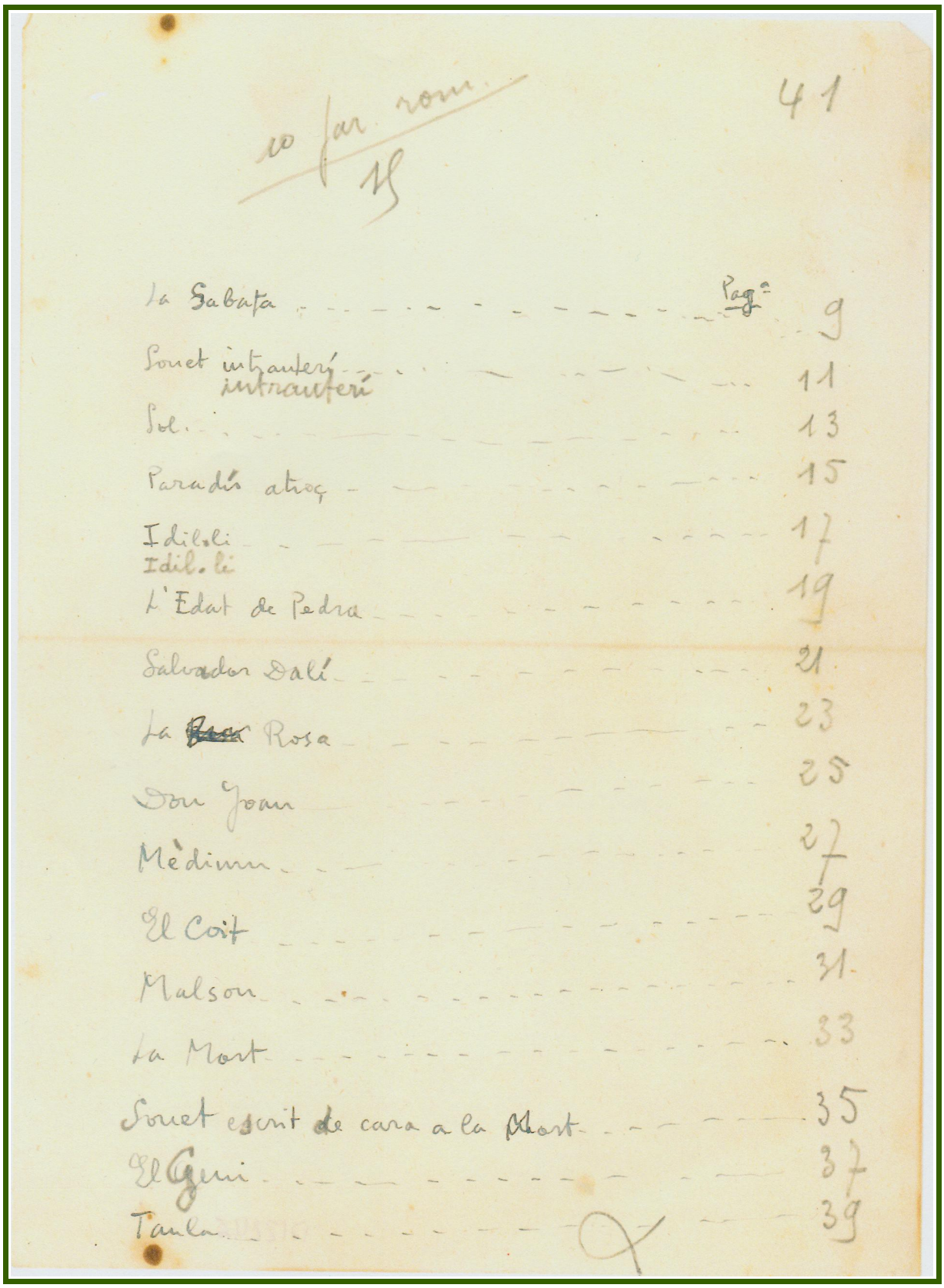

41

no fer rom.
15

	Pag.ª
La Sabata	9
Sonet intrauterí intrauterí	11
Sol.	13
Paradís atroç	15
Idil·li Idil·li	17
L'Edat de Pedra	19
Salvador Dalí	21
La ~~Rosa~~ Rosa	23
Don Joan	25
Mèdium	27
El Coit	29
Malson	31
La Mort	33
Sonet escrit de cara a la Mort	35
El Geni	37
Taula	39

Aur 15

43

= DEL MATEIX AUTOR) p. cap.

~~L'apre~~ POEMES DE L'ALQUIMISTA) ≡

L'aprenent de poeta (Ed. clandestina de 100 exemplars.
☐ Barcelona 1944 (amb data del 1943))

~~Imitació~~ de Rossellò-Pòrcel (Ed. cland. de 100 exempl.
☐ Barcelona 1945.)

En preparació) = p. cap

Madona Fantasia

Quaderns de l'alquimista.

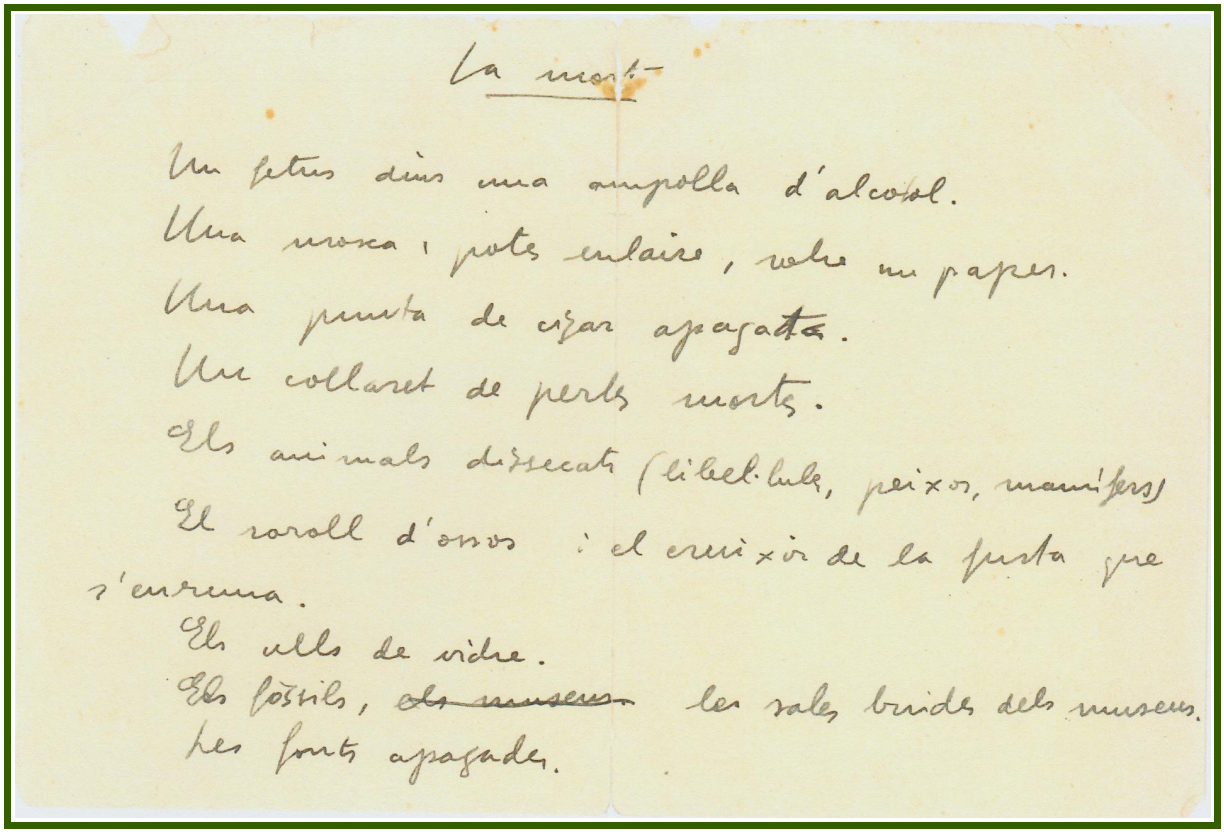

La mort

Un fetus dins una ampolla d'alcohol.
Una mosca i potes enlaire, sobre un paper.
Una punta de cigar apagada.
Un collaret de perles mortes.
Els animals dissecats (libel·lula, peixos, mamífers)
El rorall d'ossos i el creixor de la fusta que s'enrema.
Els ulls de vidre.
Els fòssils, ~~els museus~~ les sales buides dels museus.
Les fonts apagades.

ELEGIA

Aquells besos ~~ardents~~ opacs, ~~interminables~~ inabastables,
que jo ~~allargava~~ buscava encara en el meu somni,
i aquell mirar-me dintre una mirada...
Desig de part és el desig de l'home
quan encara no és home i s'aclivella
tot el seu ésser per a performar-se
(com una terra aixuta quan l'esberlen
els primers brins i les primeres herbes...)
No hi havien hiverns ni primaveres
en aquell món encès que percudia
per a portar la saba cap enlaire,
a les últimes branques de la vida...
Pits obstinats, formes sempre incomplertes,
es completaven en ma fantasia...
Ficció i veritat eren ~~germanes~~ com una
~~entrellaçaven els seus braços tendres~~ única veritat indestriable:
Somniava la nà clarors d'albada
i palpava la ment braços i galtes.
Obrador subterrani, arrels profundes,
lluita invisible amb les corrents de l'aigua...

Abril-Juliol 1943

PLANY

He anat, cors ~~a~~ través,
en clarg pelegrinatge,
cercant l'amor, él bes,
el ~~d~~ dolç ~~com~~ pangonatge.

I n'he ~~tornat~~ sortit més sol
cada vegada. I ara,
~~ni sé tornar~~ ~~d~~ oferir ~~en~~ ~~de~~ ~~en~~ ~~en~~ ~~en

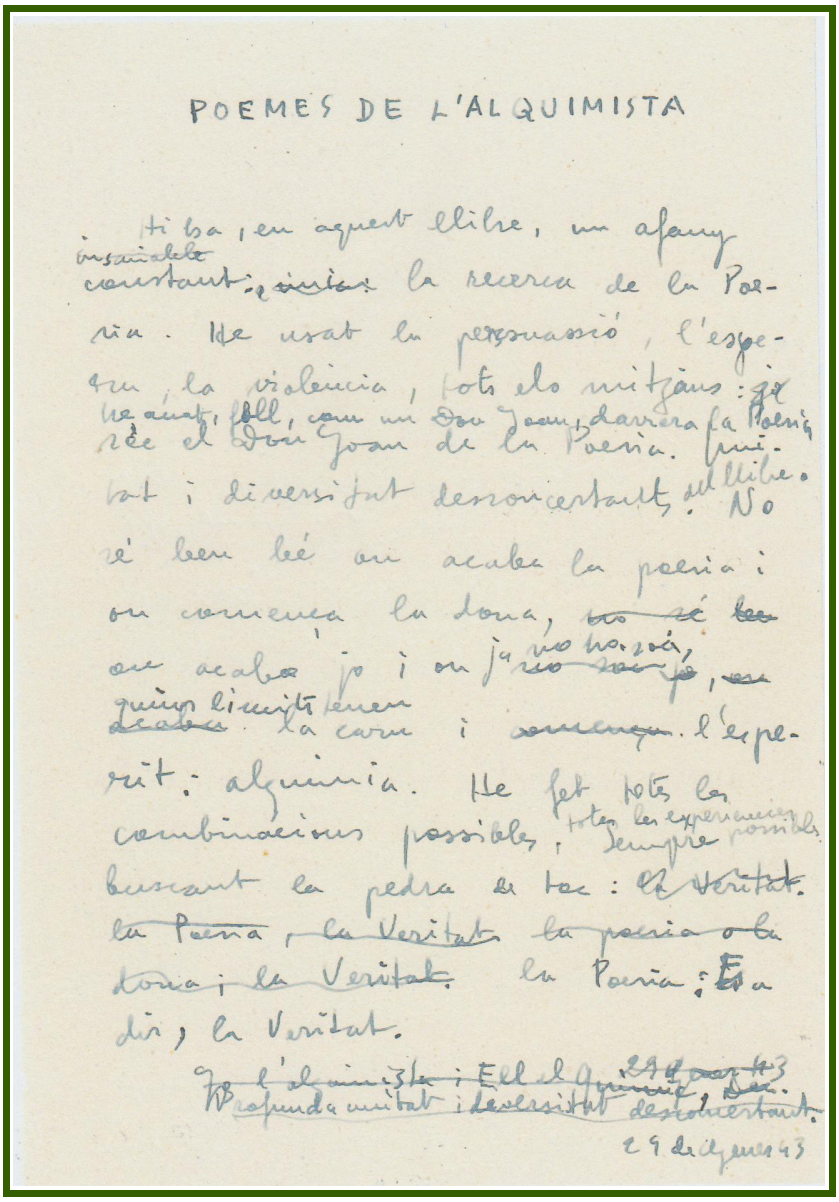

POEMES DE L'ALQUIMISTA

Hi ha, en aquest llibre, un afany insaciable constant, ~~inicia~~ la recerca de la Poesia. He usat la persuassió, l'esgarrar, la violència, tots els mitjans: ~~jo~~ he anat, ell, com un Don Joan, darrera la Poesia, sóc el Don Joan de la Poesia. Unitat i diversitat desconcertant, al llibre. No sé bé on acaba la poesia i on comença la dona, ~~no sé bé~~ on acaba jo i on ja ~~no sóc jo~~ no hi sóc, ~~on~~ quins límits tenen ~~acaba~~ la carn i ~~comença~~ l'esperit: alquimia. He fet totes les combinacions possibles, totes les experiències possibles, sempre buscant la pedra de tac: ~~la Veritat.~~ ~~la Poesia, la Veritat, la poesia o la dona; la Veritat.~~ la Poesia: ~~E~~ a dir, la Veritat.

~~Jo l'alquimista; Ell el Quimic, Don.~~ ~~Profunda unitat i diversitat desconcertant.~~

29 de febrer 43

POESIA I ALQUIMIA

En demanar-me el Dr. Colomines un títol per a aquesta
sessió d'avui, en realitat no vaig saber-ho gens, perquè.....
Suggestions que pot provocar el mot alquimia: argumentació
algun dels quatre ingredients i fluxions fent combinacions
a) per a pocs una cosa seriosa, estranges...
b) per a molts una extravagància
c) per a d'altres, una originalitat gratuïta.
Ratificació del ~~mot~~ concepte i rectificació ~~al~~ error.
a) sobre l'alquimia medieval matèria física i simbòlica
PARACELS, BOSCH
b) l'origen d'aquesta concepció moderna (Baudelaire, Rimbaud)
c) l'Alquimia és una actitud de l'esperit i és una
actitud de l'esperit moderna: voler desvelar l'estranyesa,
participar en el secret de la naturalesa o curiositat
el secret de les coses, no per la fanfarria sinó per una
manera de necessitat fam intel·lectual: és una actitud prometeica.
(Potser ve de l'adonar-se que el poeta pot ser molt diversos coses...)
Com es planteja aquesta actitud en el camp de
la poesia? quan diem, la poesia és això, la poesia
és allò... la poesia és Shakespeare, és Blake, és Dante.
La poesia – que és sempre femenina – pot maridar-se
amb el pensament, el sentiment, la imatge, la música...
La poesia és una cristal·lització. El com, el quan i el
per què d'aquesta cristal·lització és tot un altre problema.
Aquesta diversitat, aquest panorama obliga al poeta a una
Actitud crítica conseqüència del que s'ha dit: l'objecte
de la poesia és la poesia mateixa, com el de la
pintura moderna és la pintura mateixa, com la
filosofia ha esdevingut filosofia.
Dir actitud crítica potser es presta a l'error, seria
més exactat dir actitud alquímica: l'intent de
provocar o buscar la poesia per tots els camins possibles...
com si es tractés d'un laboratori, però en el
bon entès que el laboratori som nosaltres,
sóc jo, amb les meves coses, el meus instants, etc.
BOSCH – Fragment 1 de les Nous ?
– Aquest llibre és un llibre de soledat i per
a la soledat. L'ambició màxima d'un llibre
de poemes és, per a mi, que sigui una companyia...
– El fet d'escriure en català era ja un acte
subversiu (això crec que era bo per a la poesia)
– Tenia por que edulcorés les circumstàncies.
volent combatre el menyspreu no les donassem per vencudes

Les Hores Extres

25 juliol 1968

Distingit senyor: tinc el gust de saludar-vos, tot excusant l'aire de circular d'aquesta carta.

En nom propi i d'acord amb la comissió de l'any Fabra, us envio una petició. Ha estat reunit un bon recull de poemes al.lusius a P. Fabra, a la nostra llengua o algun tema ben similar, per una pròxima antologia de poetes catalans en homenatge a P. Fabra, que sortirà en aquesta col.lecció. L'encapçalen Carner, Foix, Espriu, etc.

Hem cregut molt oportú i indicat de demanar la vostra col.laboració amb un poema del caire indicat.

El que més hem d'excusar és el retard d'aquesta petició, degut a circumstàncies diverses que impedien de tirar endavant. El fet és que hauríem de rebre el vostre text abans de-l primer de setembre com a darrer termini.

El podeu enviar a l'adreça de "les hores extres", Col. M. Loiola, Barcelona-17, amb el meu nom potser per major seguretat: Ramon Comas.

Rebeu anticipadament la nostra gratitud i el testimoni de la nostra alta consideració. Atentament

RComas

El Poeta i la Poesia

Presó dels ulls:

1 Autoretrat (F. Ximenes)

2 Elena Fourment en vestit de noces. (Rubens)

3 La Reverència (Fragonard)

4 L'imatge de Gala (Salvador Dalí).

Primeres cançons:

5 Meladrama.

Meandres:

6 Cançó

7 Jo em donaria a qui em volgué

8 Poeta - Narcís.

Madona fantasia:

9 Els Cipres Poemes de l'Emperador Fang-Po-Tzu.

10 La cançó més banal

11 Balades amargues

12 En la mort de Rabindranath Tagore

13 Carole Lombard, estrella del cinema.

Imitació de Rosselló-Pòrcel:

14 Ballada

15 Mirall

16 Vi dolç

17 Paraules (cerquen música)

18 Imagino mans i llances

19 Ombra d'Anna

Ala lliure

20 Beatus ille...

21 A l'amiga morta, – A la rosa – Pedra.

22 Mal sonet a Hitler.

el dimoni tal

POEMES DE L'ALQUIMISTA

Primer llibre de versos

Mostra d'epigrames.
Presó dels ulls.
Primeres cançons.

Intermezzo

Madrigals a favor d'uns ulls.
Festa.
Arts amoris.
La rosa.
Final.

Meandres.

Madona Fantasia

Els Grans Poemes de l'Emperador Iang-Po-Tzu.
Versos d'amor a Lin
Cançons a l'aire lliure
Bàlades amargues
Elegies

Imitació de Rosselló-Pòrcel

Fira encesa
Rosa secreta
Arbre de flames

A la llum

MADONA FANTASIA

Els Grans Poemes de l'Emperador Tang-Po-Tzu
Besos, coses ja divines,
Cuta tu i jo ens reparar
Seré la alta...
L'aigua perfila
Cucut, cucut.
Cançons i plors
La delança
Passeli el dit
La delça amiga
Cull el silenci
Hiba el plor amagat, pels lis tra
Somnis somnis, amor
Tranessa el somni
~~Cançons~~ Gla-mots, s'estimen
Tiranle tot, un cos...
La rosa blanca
Cançons
Conte
Pastorel-la
Primavera
Cançó per a cantar
La cançó més banal

Elegies
En la mort de R. T.
Cursole Lombard
Versos perduts del.
Versos tristos
Sirenes
Amor, inútil cosa...

EMITACIÓ DE ROSSELLÓ-PÒRCEL

Fina encesa
Nova Leda
Balluda
Peix
Lorelei
Mirall
Vi dolç

Rosa secreta
Unitat de Dante
Paranlos (cerquem música)
Lullaby
Anemic de l'aire
Vent (amb vens)
Una bela de l'infern
Imagino mans i llances
Sirena de l'amor
Ombra d'Anna.
Arbre de flames
Vella memòria de bosques
La espuma arrosa del mar
Posa la llum pes amagats camins
Triomf d'alta follia

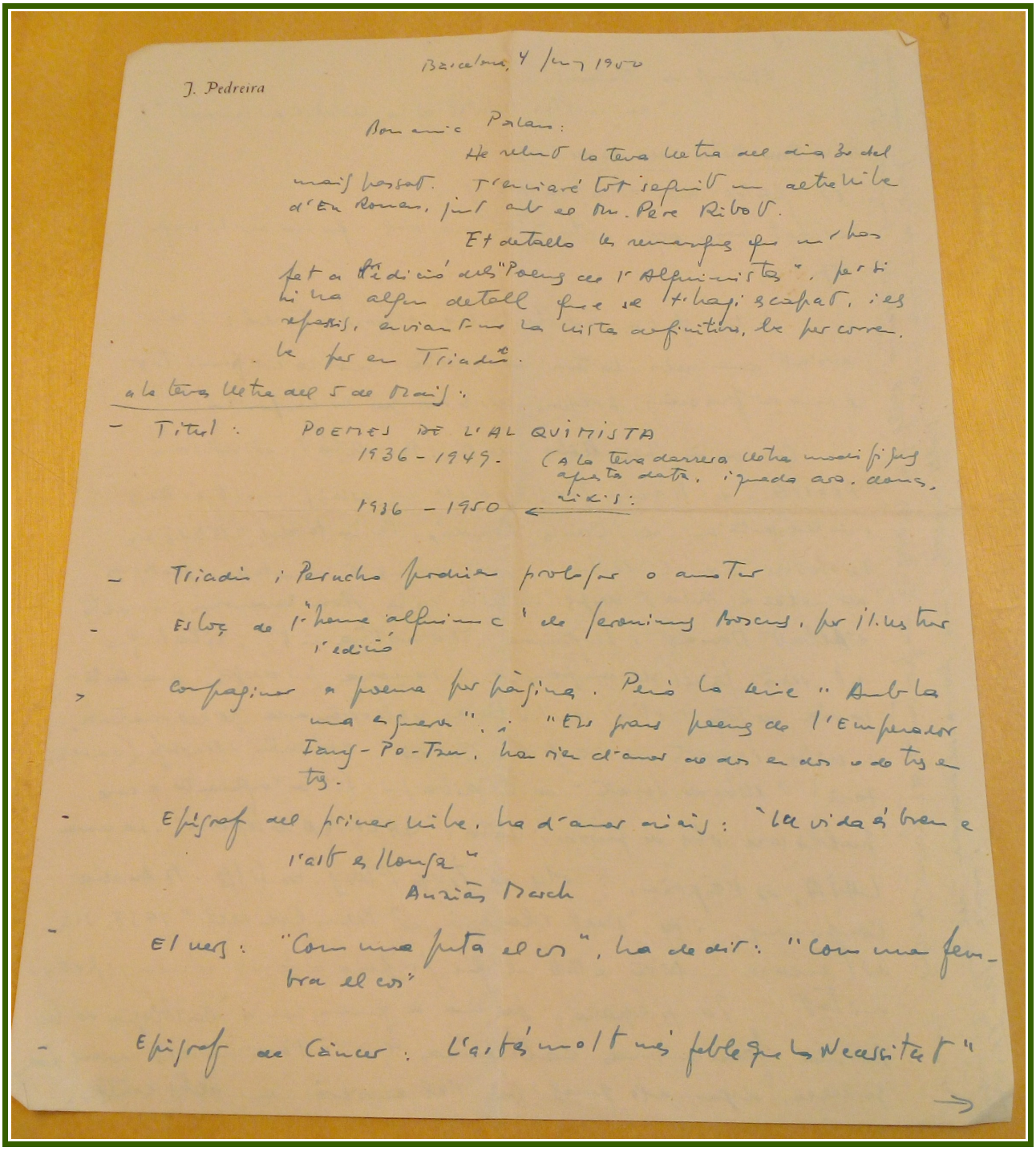

J. Pedreira

Barcelona, 4 juny 1950

Bon amic Palau:

He rebut la teva lletra del dia 30 del maig passat. T'enviaré tot seguit un article d'en Romeu, just ara en Mn. Pere Ribot.

Et detallo les remanyes que m'has fet a l'edició dels "Poems de l'Alquimista", per si hi ha algun detall que se t'hagi escapat, i es repassis, envian-me la llista definitiva, les per correu, les per en Triadú.

A la teva lletra del 5 de maig:

- Títol: POEMES DE L'ALQUIMISTA
  1936 - 1949. (A la teva darrera lletra modifiques aquesta data, i queda ara, doncs, així:
  1936 - 1950 ←

- Triadú i Perucho podrien prologar o anotar

- Esbós de l'home alquímic de Jeronimus Boschus, per il·lustrar l'edició

- Compaginar a poema per pàgina. Però la serie "Amb la mà a l'aire", i "Els grans poems de l'Emperador Tang-Po-Tzu", han d'anar de dos en dos o de tres en tres.

- Epígraf del primer llibre, ha d'anar així: "La vida és breu e l'art s'allonga"
  Ausiàs March

- El vers: "Com una puta el cos", ha de dir: "Com una fembra el cos"

- Epígraf de Càncer: "L'art és molt més feble que les necessitats"

→

Sr. Josep Palau Barcelona, 1-VI-52

Estimat amic:

T'envio per mitjà d'en Vila aquestes galerades, no perquè les corregeixis, sinó per a donar-te un tast molt imperfecte del teu llibre. Dic això perquè no t'alarmin massa les imperfeccions... Ja faré per manera d'enviar-te proves compaginades i aleshores hi podràs dir la darrera paraula.

Hi ha un parell de correccions menys a les notes. Són les que ha sens citat una ullada. La primera és òbvia, necessària per als que remenem aquests papers i estem ací. L'altra és tècnica. El mot grec, o es reproduïx en caràcters grecs o més val no fer-ho. Et proposo en canvi, posar el títol traduït que és, ~~arreu~~ universalment, "Sobre l'esperit" o "Tractat de l'ànima". Pensa, en canvi, que la transcripció catalana més fidel i aproximada

fóna així "Perú psiqué", posat que la y no és la c dels grecs ni és lletra catalana i que la j en català no sona com la χ grega sinó com la g i que a més davant e no s'escriu j en català. Només la j castellana (que no existeix en cap altra llengua romànica i per això en Pujols dels castellans en diu, pronunciant com ells, "jotazètics") expressa el so de la χ grega; i és costum posar qu

Sobre el teu llibre més val, si pots que m'escriguis a través d'algú. Si no, sigues discret.

Espero veure aquest mes el ruinent que tu dieres els Don Joan. Estic content que jo t'hagi encoratjat, però el meu acte no té cap mèrit. Tenir fe és un do.

Espero també l'article i respostes a les qüestions del llibre d'en Rilla. Una notícia: el llibre "8 poetes"

ha estat aprovat per la censura i s'imprimirà aquest estiu.

FE D'ERRATES

Pàgina	On diu...	Ha de dir...
5	CRÍTICO GENÈTICA	CRÍTICO-GENÈTICA
8	*1936-1942.*	*1936-1942,*
8	*(19944-*	*(1944-*
9	i les cartes que Joan Triadú	i la carta que Joan Triadú
11	"Senyera,1942"	"Senyera 1942"
17	*c1LAP44, c2LAP44, cPA72*	*c1LAP44, c2LAP44, cPA52, cPA72*
17	des de l'any 1934	des de l'any 1934[nota al peu] [nota al peu]La primera caixa s'etiqueta amb data 1931 perquè contenia la còpia a mà d'un poema de Rosselló-Pòrcel de 1931, juntament amb altres poemes de l'autor de 1934. Després de la nostra revisió i un cop contrastada la documentació amb Alícia Vacarizo, vam considerar que Palau va fer còpies de poemes de Rosselló-Pòrcel per a preparar una edició poètica de l'autor. Aquesta documentació es va traslladar a la carpeta de Palau editor.
22	, que adjuntem a l'annex 2,	Ø
26	PA91 cPA91 PA97d	PA91 cPA91 PA97d
42	explisivitat	explosivitat
43	1072	1972
43	per al censura,	per la censura,
47	a l a	a la
50	*Alqui.ntista [...] collaboració*	*Alquimista [...] col·laboració*
52	aquest home. definit pel filòsof,	aquest home, definit pel filòsof,
53	A/AL	al
57	p. 26	p. 32
67	↑Poema de↑ l'amor pagà →estrofa]	↑Poema↑ de l'amor pagà →estrofa]
67	diversitats de títols,	diversitat de títols,
69	ps. 62-63	p. 63
74	Primavera del 1937 *cPA52*	<Primavera del 1937> *cPA52*
81	una sota l'altre	una sota l'altra
85	de "Els grans	d'"Els grans
100	**Test.$_2$:** *LAP44 c1LAP44 c2LAP44 PA52 PA72*	**Test.$_2$:** *LAP44 c1LAP44 c2LAP44 PA52 cPA52 PA72*
102	(vegeu nota p. 48)	(vegeu nota p. 118)

108	**Test.:** *A41Pms* $A41P_1$ $A41P_2$	**Test.:** $A41Pms_1$ $A41P_2$ $A41P_3$
108	*se sobreescriu.* I $A41P_1$	*se sobreescriu* I $A41P_1$
110	**Test.:** $A42P2ms_1$ $A42P2ms_2$ [...] {} *A42P2* Hi ha dues versions	**Test.:** $A42P2ms_1$ $A42P2ms_2$* [...] * *A42P2* Hi ha dues versions
110	(no presenta cap variant)	Ø
116	**Test.:** *gA43L* $A43P1ms_1$ $A43P1ms_2$ *gA52P*	**Test.:** $A43P1ms_1$ $A43P1ms_2$ *gA43L gA52P*
116	**2** –aquesta] aquesta *A43P1*	**2** –aquesta] aquesta $A43P1ms_1$ $A43P1ms_2$
116	un altra poema	un altre poema
118	Història **Bala**	Història **Balada**
121	**Test.:** $A42P2ms_1$ $A42P2ms_2$ *A44M2*	**Test.:** $A42P2ms_1$ $A42P2ms_2$ $A42P2_3$ *A44M2*
122	**10** i tu tota] [i] tu <a mi,> tota *A42P2* [...] **14** puguin] vulguin $A42P2ms_2$ *A42P2* [...] La tercera versió (*A42P2*)	**10** i tu tota] [i] tu <a mi,> tota $A42P2_3$ [...] **14** puguin] vulguin $A42P2ms_2$ $A42P2_3$ [...] La tercera versió ($A42P2_3$)
138	arribaren a al terra	arribaren a la terra
146	"L'alienta"	"L'alienat"
147	*Maria Manent*	*Marià Manent*
148	(Proa, *op.cit.* p. 211-213)	(*Poemes de l'Alquimista*, 1997, p. 211-213)
150	[1][voldria] [ara,] →[2]desitjava	[1][voldria] [ara,] →[1]desitjava
150	"grandiosos",	"grandiosos" (Palau, *Quaderns...,* 1997, p.164)
160	A *A43I*, Palau	A *IRP45*, Palau
167	Rossello-Pòrcel	Rosselló-Pòrcel
172	paraules: *rPA45*	paraules: *rP45*
173	*jo conec tots els indrets de la mort.* *5* *No valdria la pena que estalviéssim*	*jo conec tots els indrets de la mort.* *5 No valdria la pena que estalviéssim*
178	**Test.$_2$:** *IRP45 PA52 PA72*	**Test.$_2$:** *IRP45 PA52 cPA52 PA72*
184	*una sota l'altre,*	*una sota l'altra,*
187	**Test.$_2$:** *rP45 IRP45 PA52 PA72*	**Test.$_2$:** *rP45 IRP45 PA52 cPA52 PA72*
197	**3-6** Passa la llum ~ palpebra.]	**3-6** per a la llum ~ palpebra.]
197	→[i en els meus ulls és #foc de gebra#]/	→[i en els meus ulls és #foc de gebra#]//
212	**11-14** Fes-te gran ~ oberta.] [aquest crit atormentat] →aquest murmuri incessant / de la veu que se'ns ofega. / I la sang se'ns ha tornat / quatre vegades vermella. →(La sang de les nostres venes / aquests temps se'ns ha tornat / quatre vegades vermella. *A42P2ms*	**11-12** Fes-te gran ~ voleia] [aquest crit atormentat] →aquest murmuri incessant / de la veu que se'ns ofega. *A42Pms* **13-14** i vivim ~ ben oberta.] I la sang se'ns ha tornat / quatre vegades vermella. →(La sang de les nostres venes / aquests temps se'ns ha tornat / quatre vegades vermella. *A42P2ms*

221	ens ha portat a inventariat	ens ha portat a inventariar
222	(Proa, *op.cit.* p. 214).	(*Poemes de l'Alquimista*, 1997, p. 214).
231	**Test.$_2$:** *C46 PA52 PA72*	**Test.$_2$:** *C46 PA52 cPA52 PA72*
238	[=*text cPA79* | [rebreguen]	[=*text cPA79* [rebreguen]
240	**Test.$_2$:** *C46 PA52 PA72*	**Test.$_2$:** *C46 PA52 cPA52 PA72*
241	*A45C1ms3*	*A45C1ms$_3$*
243	encesa ≈ *A45C1ms4*	encesa ≈ *A45C1ms$_4$*
247	**Avanttext** A *A44M1ms.* al	**Avanttext** A *A44M1ms* al
249	**5** La ~ martiris] [I [no] cal	**5** La ~ martiris] [I no] cal
250	declinar ≈ *PA52* | [declinar] *després =text cPA52*	declinar ≈ *PA52* [declinar] *després =text cPA52*
250	encara ho ≈ *PA52*	encara ho ≈ *PA52*
250	**Test.$_2$:** *C46 PA52 PA72*	**Test.$_2$:** *C46 PA52 cPA52 PA72*
257	| així anava *PA52*	| Així anava *PA52*
258	irremisiblement ≈ *PA77«PA79b»* [[irremissiblement]	irremisiblement ≈ *PA91«PA79b»* [[irremisiblement]
260	**22** lleugera.] [lligada] →lleugera.	**22** lleugera.] [lligada] *després =text*
261	**39** pregones] profundes]	**39** pregones] [profundes]
262	**67** suprem*a* i darrer*b*] *b* i *a A45L3*	**67** suprem i darrer] darrer i suprem *A45L3*
263	*Se sobreescriu la grafia* a *la marca*	*Se sobreescriu la grafia* a *a la marca*
264	{(qui sap si tu, lector, no pertanys a la seva progènie[?])} *A45L3 La lliçó destituïda*	<(qui sap si tu, lector, no pertanys a la seva progènie[?])> *A45L3 Lliçó instaurada exclusiva d'aquest testimoni, que*
265	*es posposa al verb*	*es posposa al verb.*
266	estava*a* ja*b*] *b a A45L3*	estava ja] ja estava *A45L3*
266	*L'afegit se sobreescriu*	*L'afegit se sobreescriu.*
271	**Test.$_2$:** *PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*	**Test.$_2$:** *PA52 cPA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b)*
273	**Test.$_2$:** *PA52 PA72 (PA84o)*	**Test.$_2$:** *PA52 cPA52 PA72 (PA84o)*
275	**Test.$_2$:** *PA52 PA72 (PA84o)*	**Test.$_2$:** *PA52 cPA52 PA72 (PA84o)*
280	*I quan **una** onada de dol*	*I quan una onada de dol*
286	**Test.$_2$:** *PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*	**Test.$_2$:** *rA51 PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) cPA91 PA97 (PA02b) OLC05*
293	**Test.$_2$:** *PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91*	**Test.$_2$:** *PA52 PA72 (PA84o) PA77 cPA79 PA91*
296	**18** * Lliçó que	*PA77* Probable error d'edició. **18** * Lliçó que
299	**Test.$_2$:** *PA52 PA72 (PA84o)*	**Test.$_2$:** *PA52 cPA52 PA72 (PA84o)*
307	**Test.$_2$:** *PA52 PA72 (PA84o)*	**Test.$_2$:** *rA51 PA52 PA72 (PA84o)*
310	(vegeu nota al títol, p. 166).	(vegeu nota al títol, p. 167).

313	[F]ujo →Def *cPA91* [es fuig ≈ *PA97*	[F]ujo →Def *cPA91* | [es fuig ≈ *PA97*
313	**Test.$_2$:** *PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*	**Test.$_2$:** *PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) cPA91 PA97 (PA02b) OLC05*
316	**Test.$_2$:** *PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) PA97 (PA02b) OLC05*	**Test.$_2$:** *PA52 PA72 (PA84o) PA77 PA91 (PA97d) cPA91 PA97 (PA02b) OLC05*
317	{[L'infant vivia.]} *A48P*	{[L'infant vivia.]} *A48Pms*
321	que capta ¨l'essència	que capta l'essència
323	En un carta del 15 d'abril	En una carta del 15 d'abril
330	• ---. *Poemes de l'Alquimista*. Barcelona: Proa, 1972, 1977, 1979, 1991, 1997, 2001, 2005	• ---. *Poemes de l'Alquimista*. Barcelona: Proa, 1972, 1977, 1979, 1991, 1997, 2001, 2005. Imprès.
331	• Rosselló-Pòrcel, Bartomeu. *Obra poètica.*	• ---. *Obra poètica.*
354	recull previ a l'edició del primer llibre de poemes que hi trobem a l'avanttext: *Primavera incipient. Primer llibre de versos* (D12088. *A38PI*).	recull anterior a l'edició del primer llibre de poemes que hi trobem a l'avanttext: *Primer llibre de versos* (D12091. *A38PL*).
408	amb tinta negre de la primera tanka	amb tinta negra de la primera tanka
424	□ D12128. Plec de poemes. 1943. *A43P2ms*	□ D12128. Plec de poemes. 1943. *A43P2*
453	que és una versió de *Poemes de l'Alquimista.*	que és una versió de *Poemes de l'Alquimista* (vegeu annex 2, p. 479)
453	"***A**rgila fosa amb calenta llum*	"*Argila fosa amb calenta llum*